

АНЕ ХОЛТ

СМЪРТ В СЯНКА

Част 5 от „Случаите на инспектор Стубьо“

Превод от норвежки: Ева Кънева, 2016

chitanka.info

ПЪРВА ГЛАВА

Момчето лежеше като заспало, проснато върху мършавите бедра на майка си. Беше твърде голямо за нея, твърде едро за осемте си години. Обвила ръце около тялото му, тя държеше русата глава повдигната.

— Не — прошепна майката едва чуто. — Не. Не. Не. Не.

Лявото око на момчето се губеше в оток и засъхнала кръв.

— Не — повтори още веднъж майката.

Вдигна бавно лице към тавана и пое дъх.

— Не!

Писькът изпълни помещението така внезапно, че бащата отстъпи крачка назад. Той се улови с две ръце за главата и подсили драматичния жест, като се обърна към стената и започна ритмично да си блъска челото в светлия тапет.

— Защо не внимавах! — простена той.

Дум. Дум.

— Вината е моя. За всичко съм виновен аз. Надзор. Нужен е непрекъснат надзор.

Дум. Дум. Дум.

— Не! — изпищя отново майката.

Мъжът се обърна към нея.

От устните му се точеше слюнка. От едната ноздра шуртеше кръв, но той не я забелязваше. Отпусна ръце и сякаш се смали в светлосивия костюм, сякаш увехна, докато кръвта се стичаше по червената вратовръзка и попиваше в плата.

Майката сведе глава към изтерзаното лице на сина си и се опита да прибере лявата му ръка към тялото. Не успя. Ръката беше счупена, най-вероятно в лакътя.

На пода се търкаляше маратонка.

Другата все още висеше на стъпалото на момчето, полюляваше се на пръстите. Маратонката беше синя и мръсна и всеки момент можеше да падне.

Номер 37 или там някъде, помисли си Ингер Юхане Вик.

Голям крак за осемгодишно момче. Петата и пръстите на чорапа бяха изтънели.

— Не — продължаваше да шепне майката.

„Какво се е случило?“ — много искаше да попита Ингер Юхане, докато стоеше на прага и се опитваше да проумее какво вижда.

Гласът ѝ секна.

Тя се насили да събере слюнка в пресъхналата си уста, премлясна и усети леко вибриране под краката си. Разклащане като от далечно земетресение. После всичко отново притихна.

Добре майката се смълча.

— Какво се случи? — успя най-сетне да отрони Ингер Юхане.

— Не внимавах — отговори бащата и вдигна безсилна ръка към подвижната двураменна стълба, разгъната наред с голямата дневна.

— Ти не внимавах — повтори механично майката, заровила глава в окървавените коси на момчето.

— Сигурни ли сте, че той е...

Ингер Юхане пристъпи плахо към дивана.

— Не го пипай! — изпищя отчаяно майката. — Не докосвай детето ми!

— Да не би... — започна Ингер Юхане.

Нямаше място за предположения. Само за установяване на очевидното: двураменната стълба под празния таван. Гореще нямаше нито лампа, нито кука. Нищо, което евентуално да се намести или поправи. Високата преносима домакинска стълба изглеждаше съвсем не на място в голямата, подредена, елегантна дневна. Масата за хранене отсреща беше празнично украсена. Навсякъде цветя. Полски цветя и градински рози в еднакви стъклени вази, малки кошнички с цветя между приборите и съдовете. Зад големите прозорци се разстиляше облачна покривка, ниска и хомогенна. Долу, от центъра на града, се виеше димен стълб, тъмносив на фона на фиорда.

Празнично подредена дневна.

Сега видя синьото джобно фенерче в подножието на стълбата — тъмносиньо фенерче с нарисувана Светкавицата Маккуин от хитовата анимация „Колите“. Няколко стари цветни молива, купчина пастели.

Мъртво момче.

Фенерчето светеше.

Без да знае точно защо, Ингер Юхане погледна крадешком към часовника. Показваше 15,28 ч. Петък, 22 юли 2011 г.

— Трябва да се обадим в полицията — промълви тя.

— В полицията — прошепна дрезгаво майката. — Че какво ще стори полицията за моето момче?

— Колкото да спазим процедурата — отвърна сконфузено Ингер Юхане. — Според мен така е най-добре.

През отворената балконска врата чуха сирени в далечината.

Много сирени. Сякаш виеха отвсякъде.

Опитваше да се свърже за четвърти път. Не й стигаше умът защо в този спокоен петък следобед, посред отпускарския сезон, всички оператори на номер 112 са заети.

— Полиция, спешни повиквания. Кажете?

Най-сетне.

— Добър ден. Казвам се Ингер Юхане Вик.

Кратко колебание.

— По какъв повод се обаждате? — раздражено попита жената в другия край на линията.

— Да съобщя за смъртен случай. Осемгодишно момче, което...

— В правителствения комплекс ли? Къде по-точно? — Диспечерката звучеше много напрегната. — Виждате ли спасителни екипи наблизо? — извика тя.

— Не. От къде на къде в правителствения комплекс? Намирам се в квартал „Грефсен“. При мои... приятели, които...

— В „Грефсен“ ли?

— Да.

— Къде?

— На улица „Гла“.

— На улица „Професор Дал“ ли казахте?

— Тя изобщо не се намира в „Грефсен“!

Преди да проведе разговора, Ингер Юхане слезе в голямото преддверие. Сега съжали. Не биваше да оставя родителите сами с детето. Изобщо не биваше да ги оставя сами. Бавно, сякаш вършеше нещо нередно, тя се промъкна по стълбите към дневната и понижи глас:

— Намирам се на улица „Гла“. В „Грефсен“. Едно дете е... Тук има мъртво дете. Изглежда, е станала злополука, но...

Връзката се разпадна.

— Ало? — извика в слушалката Ингер Юхане.

Никакъв отговор.

През следващите дни Ингер Юхане често се изумяваше, че е намерила сили да издържи. На няколко пъти ѝ се наложи да оставя двамата съпрузи сами с детето в дневната. Внезапно връхлитащото я гадене я принуждаваше да тича до банята за гости. Първия път бръкна с два пръста до мястото, където езикът става грапав и твърд. Изхвърли кисела жлъчка и остатъците от бързия си обяд, надвесена над тоалетната чиния. Не успя да изплакне противния вкус в устата си. В банята вече не миришеше на жасмин.

Мъжът и жената, току-що изгубили единственото си дете, седяха един до друг на дивана. Момчето все още лежеше в скута на майка си. Тя не се възпротиви, когато бащата обгърна раменете ѝ с едната си ръка, но всеки път, щом той посегнеше с другата да докосне детето, майката изпищяваше:

— Не!

Никой от двамата не обръщаше внимание на Ингер Юхане. Престанаха да отговарят на въпросите ѝ. Когато тя се върна от първото посещение в тоалетната, мъжът бе разтребил. Преносимата стълба бе изчезнала. Кръвта по пода беше избърсана. Фенерчето със Светкавицата Маккуин не се виждаше никъде. Цветните моливи също ги нямаше. Макар едва да сдържаше сълзите си, Ингер Юхане още веднъж, този път по-настойчиво, напомни на двамата родители, че е необходимо стаята да остане в непокътнат вид до идването на полицията. Мъжът не реагира. Дори не я погледна. Пак седна до жена си и се вторачи вцепенен в момчето.

Предупреждението на Ингер Юхане закъсня.

Чистата спретната дневна сякаш след броени часове щеше да посрещне празнично настроени гости.

Само да не беше мъртвото дете.

— Не — едва чуто промълви майката.

Стана четири и десет, а Ингер Юхане все още не беше успяла да се свърже с полицията.

— Ингвар — промърмори тя и набра номера му.

След шест позвънявания се включи гласовата му поща.

— Обади се — поръча тя шепнешком. — Трябва да говорим. Веднага. Веднага!

Помъчи се да си спомни номера на домашния им телефон. Почти не го използваша. Най-сетне пръстите ѝ набраха правилните цифри.

След десет напразни позвънявания се отказа.

Внезапно айфонът на лавицата над камината зазвъня пронизително. Двамата на дивана продължиха да седят безучастно.

— Твоят ли е? — попита Ингер Юхане и се опита да улови погледа на жената.

— Не — продължаваше да шепне отнесено майката, заровила лице в косата на момчето.

— Елен, може ли да вдигна? — Ингер Юхане тръгна към камината.

Без да изчака отговор — какъвто надали щеше да получи — тя посегна към айфона и плъзна палец по екрана.

— Ало?

— Здравсти, Елен! Обажда се Мариане — запъхтяно заобяснява женски глас. — Искрах само да се посъветвам с теб не е ли по-добре да отложим празненството, защото нали...

— Не е Елен. Ингер Юхане е на телефона.

— Ингер Юхане? Да не би да съм объркала часа? Не трябваше ли да дойдем в седем?

— Запомнила си съвсем правилно. Аз подраних, за да... да помогна за едно-друго, но...

— Като се има предвид каква трагедия се разигра, си мисля дали да не...

Ингер Юхане притисна палец и показалец към междувеждието си.

— Да — съгласи се тихо тя и обърна гръб на двамата на дивана. — Истинска трагедия. Потресаващо е. Но ти откъде знаеш...

— Сестра ми е омъжена за мюсюлманин — отговори Мариане от другия край на линията. — Имат две деца, и двете тъмнокожи! Как ще я караме отсега нататък в тази страна?

Гласът ѝ се прекърши.

— Мюсюлманин — повтори объркано Ингер Юхане. — Май не разбирам какво...

Мариане преглътна шумно, прочисти си гърлото и отговори високо:

— Във всеки случай аз не мога да дойда. Най-добре отложете празненството. Ще предадеш ли на Елен? Другите сигурно също няма да са в настроение да си бърбят за ученическите години точно днес, когато в Норвегия, в Осло, се случват такива неща.

— Вечерята, естествено, ще отпадне, но какво...

— В нашия град, Ингер Юхане. В нашия град!

— Мариане...

— Видя ли кадрите? По телевизията? Жертвите сигурно наброяват няколкостотин! А сестра ми...

— Мариане — повтори Ингер Юхане, този път по-остро, — за какво всъщност говориш? Какво са излъчили по телевизията? Какво се е случило?

— Не знаеш ли?

— Не.

— Не чу ли, че някой е вдигнал във въздуха половината център? Мощна бомба, Ингер Юхане! По първоначални слухове — терористи. Ислямски фундаменталисти. А какво ли още...

Ингер Юхане престана да слуша. Не чуваше нищо.

Застана с гръб към камината и лице към дивана. Погледът ѝ се отпрати към прозореца. Зад оросените от дъжда розови храсти в градината и западналите градски квартали, които разделяха „Грефсен“ от центъра, пред тъмносивия фиорд, съвсем в ниското, малко на изток от двете кули на кметството, димният стълб се беше удебелил.

— Ти знаеш кои са днешните гости — изрече бавно Ингер Юхане.

— Да, аз съставих списъка. Всички момичета от трети „б“ с изключение на...

— Обади им се. Да не идват.

— Не може ли Елен...

— Моля те...

— Но сестра ми...

— Обади им се, Мариане. Кажи им да не идват. Мога ли да разчитам на теб?

В слушалката се чу прашене и Ингер Юхане повтори:

— Много те моля, Мариане.

— Е, добре, щом настояваш.

— Ти не внимаваше — проплака Елен в другия край на дневната. Връзката прекъсна.

— Елен — заговори Ингер Юхане с възможно най-спокоен тон и направи няколко крачки към зловещата картина на дивана, — едва ли има смисъл да...

Прекъсна я гръмко затръшване на врата. Ингер Юхане се стресна и телефонът ѝ падна със звън на пода. Последваха бързи стъпки от преддверието. Към дневната се приближи тананикащ глас.

— Здравсти! — извика приветливо мъжът и разпери ръце. — Готов ли си, Юн? Само за сведение — звънецът ви не работи!

Мъжът надали имаше повече от трийсет години. Прокара ръка през гъстата си, дългичка коса, силно избледняла от слънцето — вероятно на други географски ширини, защото през последните седмици времето в Норвегия беше предимно дъждовно. Впитата леденосиня тениска подчертаваше тъмния загар. На лицето му все още грееше широка усмивка. Той измери Ингер Юхане с бързо замиращ интерес и пристъпи към дивана.

— Здравсти, Тарзан — усмихна се той на момчето. — Искаш ли да...

Млъкна стъписан.

— Какво, по дяволите...

— Не — прошепна Елен.

— Какво става тук, да му се не види? — попита задъхано мъжът. — Юн! За бога, Юн, какво му е на Сандер?

— Сандер е мъртъв — отговори Ингер Юхане. — От доста време се мъча да се свържа с полицията, но...

— Мъртъв? Ама как така... Не се шегувайте с такива работи! Юн! Кажи нещо, де! Какво ви става? Какво му става на...

— Не — пошепна Елен.

— Не внимавах — отговори монотонно Юн.

— Полицията — повтори Ингер Юхане и вдигна счупения си телефон. — Трябва да уведоим полицията, но явно всички екипи са

заети с онази... експлозия в центъра.

— Експлозия ли? — повтори мъжът. — Каква експлозия? Какво се е случило със Сандер и какво...

Той тръгна към дивана, но размисли и спря.

Ингер Юхане си пое дълбоко дъх.

— Трябва да уведоим полицията — обясни тя още веднъж. — В центъра обаче е станало... сериозно произшествие, затова няма свободни екипи. Предлагам ти да...

Тя млъкна и погледна въпросително младия мъж.

— Аз съм Йоаким — отвърна дрезгаво той. — С Юн и Сандер смятахме да... Нали Елен бе поканила гости и тримата щяхме...

Не можа да продължи. Ингер Юхане видя как сините му очи се наляха със сълзи. Йоаким не бе в състояние да откъсне поглед от мъртвото момче.

— Ти остани тук — нареди тя. — Не пипай нищо. Преди всичко не докосвай Сандер. Аз ще сляза в кухнята и ще се обадя на всички мои познати полицаи, за които се сетя. Ще използвам твоя телефон, Елен.

Майката на момчето не реагира.

— Стойте тук — нареди строго Ингер Юхане на всички в стаята, сякаш си имаше работа с глутница непослушни кучета. — Стойте тук и не пипайте нищо.

Със счупения си телефон в едната ръка и айфона на Елен в другата тя се запъти към вратата. Докато минаваше покрай Йоаким, я лъхна лек аромат на скъп афършейв. Младият мъж бе наметнал раменете си с пуловер от фин кашмир.

От идването ѝ в дома на Елен и Юн бяха изминали петдесет и пет минути.

А от далечината, откъм центъра, продължаваше да се носи вой на сирени.

Полицейската униформа беше твърде голяма за кльощавата му фигура. Гъста руса коса, прясно подстригана, обрамчваше гладко лице е по детски червени устни. Адамовата ябълка подскачаше нагоре-надолу в ритъм, който при други обстоятелства би разсмял Ингер Юхане. Черните пагони с една-единствена златна звезда издаваха, че е

редови инспектор. Току-що е завършил полицейската академия, предположи Ингер Юхане. Беше се надявала на нещо по-солидно, но все пак беше по-добре от нищо.

Или пък не.

— Какво се е случило? — попита той и погледна Ингер Юхане, докато левият му показалец два пъти докосна върха на носа. После полицаят изопна снага в почти войнишка поза.

— Не знам. Когато пристигнах — някъде към три и петнайсет — заварих момчето мъртво.

— Ясно.

Младият полицаи се обърна въпросително към Йоаким, който се бе облегал на камината със скръстени пред гърдите ръце.

— Аз дойдох след госпожата и не знам нищо — обясни беззвучно младият мъж.

— Аха — промълви полицаят и преглътна.

Възцари се тишина. Йоаким отдавна бе затворил балконската врата и сирените от града не се чуваха. Само монотонното хлипане на Елен в промеждутъците, делещи отчаяното й „не“, нарушаваше мълчанието, толкова тягостно, че Ингер Юхане усети как между плешките й избиха капчици пот. Полицаят я зяпаше, сякаш очакваше тя да вземе думата, да поеме командването, да въдвори ред. Стана й неприятно.

— Момчето — подхвана тихо тя и погледна полицаия. — Казва се Сандер. Трябва да се подложи на аутопсия. За да спазим реда.

Опита се да изглежда по-уверена, отколкото беше в действителност.

— Да — кимна полицаят. — Трябва ни линейка.

— Доколкото разбрах, всички са заети.

— Да, заради експлозията.

Той кимна отново и впи поглед в момчето, което все още лежеше проснато в скута на майката.

Адамовата му ябълка подскочаше ли, подскочаше.

— Аз мога да го закарам — предложи колебливо Йоаким. — Аутопсиите се извършват в Държавната болница, нали?

— Ами... — промърмори полицаят и се почеса с показалец по тила. — „Грефсен“ май спада към района на болница „Юлевол“. Май...

Така и не се доизказа.

В стаята влезе още един мъж.

— Позвъних на звънеца — обясни новодошлият, — но понеже никой не ми отвори, просто влязох. Кале Ховет.

Подаде ръка на младия полицаи и той я пое колебливо.

— Прокурор Кале Ховет — поясни кратко мъжът. — Колежката Силие Сьоренсен се обади и помоли да намина. Живея в Шелсос, съвсем наблизо. Някой й се обади по телефона. Вие, предполагам?

Той погледна Ингер Юхане и тя кимна. Не бе успяла да се свърже с никого, Ингвар не се обаждаше, затова звънна на човека от полицията в Осло, когото познаваше най-добре. Силие, оказа се, точно сега карала отпуска си на Бахамските острови и нямала представа за събитията в центъра на столицата. Повлияна от обаждането на Ингер Юхане, явно бе позвънила тук-там да се осведоми.

— Както вероятно знаете, нашите служители са... — огромната му лапа направи бегло движение към прозореца — ... заети. Много заети.

— Какво точно се е случило? — попита тихо Ингер Юхане.

— Не знам. По принцип не се занимавам с посещения на местопроизшествия...

Той замлъкна отново. Погледът му се стрелна през помещението и спря върху семейството на дивана. Присви очи, сякаш недовиждаше.

— Паднал ли е? — попита той.

Родителите мълчаха.

— Да — отговори вместо тях Ингер Юхане. — Ако съм разбрала правилно, е паднал от преносима стълба.

— Къде е стълбата? — попита тихо Кале Ховет, без да изпуска момчето от поглед.

— Ами... преместиха я.

— Преместили са я?

— Да — обясни едва чуто Ингер Юхане. — Боя се, че местопрестъплението не е... съвсем... Очевидно е било злополука. Сандер е момче с...

Едрият мъж на средна възраст вдигна ръка.

— Вижте какво — подхвана той, адресирайки думите си предимно към униформения полицаи. — Никой от нас не е експерт. Не

разбираме от тези неща. Ще се опитам да повикам криминалист. Дотогава моля всички да напуснат стаята.

Прокара ръка по прогресивно оплешивяващото си теме.

— А момчето трябва да бъде откарано в болница — завърши примирено. — Все някак ще...

— Не! — изпищя Елен. — Не! Не!

Скочи от дивана, без да изпуска от ръцете си тялото на осемгодишното дете. Отиде, олюлявайки се, до малката стъклена маса, стъпи върху светлия килим на паркета, изпълни дробовете си с въздух и изкрещя пронизително:

— Не! Не докосвайте момчето ми!

Преди някой да е успял да ѝ се притече на помощ, детето бавно се изхлузи от ръцете на изнемощялата майка.

— Не — пошепна Ингер Юхане, но вече беше много късно.

— Ама че история — рече Кале Ховет и всмукна жадно от собственооръчно свитата цигара.

— В центъра или тук? — попита Ингер Юхане и отстъпи встрани, за да се отдалечи от дима.

Прокурорът задържа дима в дробовете си няколко секунди и го издуха през носа.

— И на двете места. Макар да не съм добре информиран за случилото се в центъра, чух, че избухнала мощна бомба. Предполагат терористична атака. Пред редакцията на „Верденс Ганг“ или в района. И аз не го понасям този вестник, но всичко си има граници. Много ми се щеше да включа телевизора в дневната, но със сигурност нямаше да направя добро впечатление. Ти разбра ли нещо повече за взрива?

Стана седем без двајсет. Двамата стояха на калдъръмената алея от югоизточната страна на къщата, на няколко метра от входната врата. Младият полицай най-сетне бе успял да се свърже с погребална агенция, защото всички линейки бяха заети. Когато двама сериозни, абсолютно еднакви на вид мъже в тъмни костюми, тебеширенобели ризи и тесни черни вратовръзки пристигнаха да отнесат изпотрошеното тяло на осемгодишния Сандер Мор и да го откарат в Държавната болница, се разиграха сцени, които Ингер Юхане се опитваше с всички сили да забрави. В крайна сметка Елен тръгна с

погребалните агенти, наведена над мъртвия си син, който при падането на пода бе изгубил два предни зъба. Йоаким, очевидно колега на Юн и чест гост в дома на семейството, изяви готовност да придружи майката до болницата и по-късно да я доведе вкъщи. Ако изобщо е възможно да я откъснат от детето ѝ, помисли си Ингер Юхане. Юн се взираше безмълвно през прозореца на кухнята, докато полицаят стоеше от другата страна на масата в очакване на подкрепление. Появата му щеше да се забави.

Ингер Юхане изпитваше смътно, крайно неприятно чувство, че губи почва под краката си.

— Не — отвърна тя, — нищо не знам. Навярно вече мога да си отида?

— Познаваш ли семейството? — попита Кале Ховет и посочи с глава към къщата.

— Да. С Елен сме съученички от гимназията.

Нещо смуцаваше Ингер Юхане. Тя затвори очи и успя да си припомни съвсем точно как изглеждаше дневната. Видя дори шарката на сребърните прибори. Ефирните завеси с втъкани съвсем деликатни дъбови листа. Масленото платно над камината с малка резка в долния ляв ъгъл, останала вероятно от падане. Диспенсърът на мивката, пълнен до ръба с течен сапун. Докато си миеше ръцете, тя изпомпи повече от необходимото количество сапун и от тежката миризма на цветя ѝ прилоша отново.

Можеше да възпроизведе в подробности даже обстановката в преддверието — голямо помещение, където светлината падаше през четириъгълни прозорци от североизток — както и в кухнята, където упорито се бе опитвала да се свърже с представител на полицията.

— А мъжа? — чу тя гласа на Кале Ховет.

Нещо ѝ убягваше. Нещо се бе променило. Беше се появила разлика, която обаче нямаше нищо общо с преносимата стълба и фенерчето.

— И Юн беше наш съученик, но с него се запознах по-късно. С тях не сме... — тя поразмишлява как да се изрази — всъщност не сме приятели. В последно време, де. Виждаме се два-три пъти в годината — ако не и по-рядко. Добри познати, бих казала. Бяхме се уговорили да дойда по-рано от другите, за да помогна, но и за да... как да се изразя... да наваксаме пропуснатите срещи.

— Така става — усмихна се Кале Ховет. — Животът си върви, едно да мине, друго да дойде... Брак, деца, кариера... И докато се усетиш, хоп! — Той щракна с пръстите на свободната си ръка и отново всмукна дълбоко от цигарата. — Един ден оставаш без приятели. Ако не внимаваш.

Ако не внимаваш, повтори си наум Ингер Юхане.

— През цялото време само това повтаряха — промълви тя.

— Какво? — попита Кале Ховет.

— Упрекваха се взаимно, че не са внимавали какво прави Сандер.

Той пусна фасата на земята и го стъпка в чакъла между шистовите плочи.

— Редовният сценарий — кимна Кале Ховет. — При нелеп инцидент е фатален край започваме да обвиняваме другия. Вероятно защото е непосилно да понесеш сам отговорността. Още по-трудно е да приемеш, че такива неща просто се случват. Че в живота няма гаранции. Да му се не види!

Последните думи изрече шепнешком. Изправи гръб и се загледа надолу към града.

— Просто не мога да си представя какво е чувството да изгубиш дете.

Обърна се и улови погледа на Ингер Юхане. Очите му бяха златистокафяви, с надвиснали над тях тежки тъмни вежди, склучени над носа.

— Имаш ли деца?

— Да, две дъщери. Едната е на седемнайсет, другата на седем и половина. Голямата е Кристиане, малката — Рагнхил.

Внезапно пробождаше в гърдите я накара да си поеме шумно въздух.

— Заминаха на почивка с баща си. Така де, с бащата на по-голямата. По-малката е от друг... Сестрите се чувстват най-добре заедно. Кристиане не е съвсем като другите... като другите деца и бившият ми мъж предпочита да взема и двете.

Ингер Юхане нервно приглади косата си зад ушите. Незнайно защо, започна да разказва на този мъж подробности от личния си живот, които не го засягаха. У него имаше нещо. Нещо необикновено

дружелюбно, някаква умора, вероятно дори нещо изхабено. Напомняше ѝ за един датски актьор, но не се сещаше за името му.

Искаше да се прибере у дома, в къщата на улица „Хауге“; да се обади на дъщерите си и да разбере къде се е запилял Ингвар. Беше ѝ казал, че смята да използва „свободната си вечер“, както се изразяваше за нейно раздражение, за да монтира нови етажерки за книги в стаята на Кристиане и да изгледа дивиди, към което Ингер Юхане не проявяваше ни най-малък интерес.

А сега и въпросната експлозия...

В присъщия си маниер Мариане вероятно бе попресилила нещата, но облакът дим, макар и леко разпръснат, продължаваше да виси над града. Навярно бе станал битов инцидент поради небрежност или неизправност. Изтичане на газ или нещо от този род. Надали ставаше въпрос за атентат, както бе подхвърлил прокурорът. Не и тук. Не и в Норвегия. Да, станала е просто злополука. Извънредните новинарски емисии по темата вероятно се дължаха на факта, че сега, през лятото, цареше пълно събитийно затишие.

— Знаеш как е — рече тя и нагласи чантата на рамото си — знак, че възнамерява да си ходи.

— И още как! — усмихна се мъжът. — С жена ми имаме цели седем деца. Само едно от тях е общо. В края на седмицата се събираме цялата дружина и тогава настава истински Див запад. Да не говорим за ваканциите. Впрочем, чудя се дали цялото лято ще премине в този проклет дъжд.

Мъжът поклати глава, вдигна очи към небето и погледна въпросително Ингер Юхане, сякаш очакваше реакцията ѝ на метеорологичните му наблюдения.

Изведнъж ѝ се стори, че цялата ситуация е ужасно неуместна. Бъбреха си, сякаш бяха на гости. Сякаш всеки момент щяха да им поднесат вечеря и тя от учтивост го бе придружила в градината, за да му прави компания, докато той изпуши една цигара.

— Не се притеснявай — успокои я Кале Ховет.

„Очите му са по-скоро жълти, отколкото кафяви“, помисли си тя.

— И двамата сме разтърсени. Това е просто начин да...

Той вдигна ръце, после зарови пръсти в косата си.

— Ужасно — прошепна той. — Направо потресаващо. Човек си въобразява, че държи под контрол всичко опасно. Поставя

обезопасителни съоръжения, слага прегради, нахлузва каски, затяга предпазни колани и какво ли още не. Внезапно обаче изпуска децата от поглед за две минути и... Преносима стълба. Проклета, скапана преносима стълба. Има ли впрочем близки на семейството, които трябва да уведомим? Някой, който би могъл да помогне на Елен и Юн? Например бабите и дядовците на момчето?

— Дядото по бащина линия е покойник — Ингер Юхане се замисли. — Бабата се казва Хелга Мор и доколкото знам, беше много близка с внука си. Колкото до родителите на Елен...

Ингер Юхане ги познаваше добре. В гимназията всички от обкръжението на Елен ѝ завиждаха за родителите ѝ: гостоприемни, ведри, отзивчиви, те се държаха младежки, но и премерено, без да поставят дъщеря си в неловки ситуации. Обожаваха Елен — единствено дете, а и тя изглеждаше силно привързана към тях. Ала нещо се случи. Когато преди три години Агнес и Турбьорн Круг не се появиха на традиционното лятно празненство на улица „Гла“, Ингер Юхане попита Елен дали родителите ѝ са на почивка. Без да се впуска в подробности, домакинята само промърмори, че двамата вече не били добре дошли в нейния дом. По-късно Ингер Юхане доби впечатлението, че конфликтът помежду им е свързан с възпитанието на Сандер. Елен не желаше да говори за това, а Ингер Юхане не се чувстваше достатъчно близка с нея, за да се рови в неща, които не я засягат.

— Елен и Юн не поддържат контакт с бабата и дядото по майчина линия.

Телефонът на Кале Ховет извибрира едва чуто във вътрешния джоб на лекото лятно яке.

— За десети път през последния половин час — рече раздражено той. — Ако не и повече. Когато имаш седем деца, няма миг почивка. Не посмях да вдигна в присъствието на майката с мъртвото дете на ръце...

Извади телефон „Нокия“ и отвори съобщението. Ингер Юхане се обърна към широката стълба, облицована с шистови плочи — осемте стъпала водеха към улицата.

— Какво, по дяволите — чу го да промърморва, когато направи първата крачка. — Какво, по...

Обърна се към него и веднага забеляза, че е видимо пребледнял. Ръката с телефона трепереше. Той прочете съобщението още няколко пъти. Или беше получил повече от едно. Когато най-сетне погледна Ингер Юхане, устата му бе отворена, а в погледа му се четеше изумление, сякаш мозъкът му не смогваше да обработи постъпилата информация. Напомни на Ингер Юхане сърната, която бе блъснала с колата си веднъж в тъмното — обезумелите от страх, объркани очи, в които фаровете се отразиха за миг, преди автомобилът да нанесе на животното смъртоносния удар.

— Какво се е случило? — попита предпазливо тя и пристъпи към него.

Кале Ховет не отговори. Хукна. Блъсна я с рамо и едва не я събори, когато профуча покрай нея и с три скока изкачи стълбата.

Без да обели дума.

Ингер Юхане чу запалването на двигател и скърцането на гуми по асфалта, когато автомобилът бързо набра скорост и се изгуби по шосето.

Май тази експлозия щеше да се окаже по-страшна, отколкото бе предполагала.

Опита се да провери за подробности в интернет, но не успя да съживи повредения си мобилен телефон. Дисплеят зад счупеното стъкло светна, но икони не се появиха. Тя въздъхна, пусна телефона обратно в чантата си и вдигна глава към кухненския прозорец.

Юн беше втренчил поглед в нея. През стъклото лицето му изглеждаше плоско и размито, сякаш някой се бе опитал да го изтрие, но не бе успял да довърши започнатото. Само широката ивица от засъхнала кръв между носа и горната устна се открояваше ясно. Зад Юн се мержелееше силуетът на високия мършав полицаи. Напълно неподвижен, той чакаше някого, който сигурно нямаше да дойде.

Тя се завъртя рязко и се запъти към стълбището, заобиколено от ниски рододендроновы храсти без цветове. Стъпалата бяха широки и дълбоки, на най-горното се търкаляше пластмасова пожарна кола, дълга около трийсет сантиметра. Ингер Юхане спря с крака върху две различни стъпала.

Суламит.

Вдигна колата.

Не беше Суламит, естествено. Пожарната кола, с която Кристиане си играеше през цялото си детство и към която се отнасяше като към любима котка, отдавна я нямаше. Първо бяха изчезнали стълбата и колелата, после всички останали висящи части. Цветът постепенно избледня, боята се олющи. Когато играчката се превърна в сива буца метал, дори Кристиане престана, да вижда в нея своята „котка“. Погребаха я в лехата с лалетата на улица „Хауге“, под малък дървен кръст с надпис „Почивай в мир, Суламит“ и всяка пролет освежаваха розовата боя.

Тази кола изглеждаше също като най-свидната вещь на Кристиане.

Същите очи, нарисувани около фаровете, същата сребриста стълба и необичайно големите, блестящо черни колела. От двете страни се отваряха клапи — за маркучи и противопожарно оборудване. Ингер Юхане напълно бе забравила, че колата е снабдена и с такива екстри.

— Сандер — прошепна тя на колата и очите ѝ се наляха със сълзи. — Малкият, голям, странен Сандер.

Предпазливо остави колата отново на стълбата, отстрани, полускрита под дебелиите тъмнозелени листа на рододендрона. Лакът беше плътен и светеше, очите надничаха бодро. Играчка, която бе надживяла собственика си.

Ингер Юхане се затича.

Тичаше към къщи на не много високите си токове, стиснала чадъра под мишница, с малка чанта на рамото. Едва когато се умори и на едната ѝ пета се образува пришка, тя забави ход и забеляза колко спокойно е навсякъде.

По улиците не се виждаха хора. От терасите и верандите не се носеше миризма на препечено месо, която да измъчва обонянието ѝ, гриловете бяха прибрани под навеси, за да ги пазят от дъжда, от вечния дъжд, който почти бе успял да съсипе лятото на 2011-а. Децата, които бе видяла на идване към къщата на Елен да карат колела и да играят по площадките, бяха изчезнали. През някои от прозорците на високите блокове по улица „Бетси Шелсберг“ се виждаха телевизори, които безшумно трепкаха под влажната вечерна светлина.

Само глухото пърпорене на далечен хеликоптер, който остана невидим за нея, нарушаваше тишината над Осло. А може би бяха два.

Или три.

Ингер Юхане отново хукна.

Наближаваше четири часът. Утрото на 23 юли сивееше колебливо зад прозорците. Оставаше по-малко от половин час до изгрева на слънцето зад пелената от облаци, все още надвиснала ниско над града.

— Мамо — пошепна Ингер Юхане и побутна майка си, която похъркваше в другия край на дивана под синьо вълнено одеяло. — Събуди се. Ще дават пресконференция.

Джак, жълто-сивото безпородно куче на семейство Стубьо — Вик, се надигна от пода, завъртя се три пъти на скованите си крака, пак легна и въздъхна.

— Защо шепнеш? — промърмори майката и се изправи тромаво в седнало положение. — Не спя. Само за малко затворих очи. Какво каза?

Ингер Юхане не отговори. Посегна към дистанционното, увеличи звука и сви крака под дупето си. Майка ѝ положи сухата си, топла длан върху ръката ѝ.

— Много хубаво, че се обади — рече тихо тя. — Много ме зарадва, скъпа. След като чух ужасяващите новини, най-малко десет пъти се опитах да се свържа с теб. Нямах как да знам, че телефонът ти е счупен. В такива моменти човек не бива да е сам. Особено пък като се има предвид, че на всичкото отгоре се е случило нещастieto с малкия Симен.

— Сандер. Казва се Сандер, не Симен.

Ингер Юхане се опита да се усмихне.

Снощи се прибра вкъщи и само след няколко минути пред телевизора ѝ стана ясно какво се е случило в правителствения комплекс, а после и на остров Ютъоя. Тя предприе многобройни отчаяни опити да се свърже с Ингвар. Той бе оставил на масата за хранене почти нечетлива бележка, че заради терористичните нападения го повикали на работа и не знае кога ще се върне. Тя недоумяваше защо — като се има предвид спецификата на катастрофалния следобед — ще викат на помощ полицейски инспектор от КРИПОС, който прекарва повечето време в кабинета си или в стаята

за разпити. Самият той често се оплакваше от службата си, особено след няколко чаши вино. Ингвар Стубьо все повече се превръщаше в канцеларски плъх. Някога го смятаха за най-добрия разпитващ в страната. След като за пореден път се остави да го убедят да заеме ръководна длъжност, удоволствието, което някога изпитваше от работата си, почти се изгуби в бумащина, в исканията на профсъюзите и изчисляването на бюджети. Затова хленчеше. Ингер Юхане звънна и на мобилния му телефон, и на служебния в кабинета. Набра петима от колегите му, но нито един не вдигна.

Когато се отказа, по официални данни жертвите на остров Ютъоя още бяха десет.

Потърси и Исак — мъжа, за когото беше омъжена сякаш преди цяла вечност и който миналата неделя замина с Кристиане и Рагнхил на триседмична почивка в Сен Максим. Той, разбира се, не си вдигна телефона. Идеята да звънна на сестра си се изпари с бързината, с която я бе споходила. Не се бяха виждали от половин година, а точно тази вечер не беше особено подходяща да закърпят отношенията си, които куцаха още от детските години.

Без да му мисли много-много, накрая Ингер Юхане набра номера на майка си. Тя вдигна само след три позвънявания и спокойно обеща да дойде възможно най-бързо.

Откакто преди половин година, през една януарска нощ, овдовя, майка ѝ се промени коренно. По отколешен обичай бащата на Ингер Юхане си пийнал повечко, легнал в неизменната фланелена пижама и с чорапи на краката до съпругата си, с която от четирийсет и шест години делели едно брачно ложе, и повече не се събудил.

Ингер Юхане винаги се бе опасявала, че баща ѝ ще си отиде пръв. Да се грижи за вечно мърморещия старец ѝ изглеждаше по-малко страшно от вероятността оправната ѝ невротична майка да я посещава едва ли не всеки ден. Ала още в сутринта, когато на седмия рожден ден на Рагнхил съобщи на дъщеря си, че баща ѝ е починал, майка ѝ звучеше като съвсем друг човек. „Овладяна и улегнала“, изкоментира Ингвар още същата вечер. „По-скоро покрусена и примирена“, отвърна Ингер Юхане. „И някак мъртва“, добави наум тя, сякаш между родителите ѝ бе съществувала съвсем реална симбиоза и седемдесет и три годишната жена беше жива само наполовина.

Промяната у майка ѝ си остана трайна.

Тъгата на Ингер Юхане по починалия баща бързо отстъпи място на учудването от преобразяването на майка ѝ. От приличие след погребението Ингер Юхане я покани да живее при тях. „За известно време — уточни тя, — само докато посвикнеш с мисълта, че те очаква празна къща.“ Майка ѝ отказа категорично, събра си багажа и настоя да се прибере вкъщи със собствената си кола.

Нещо у майка ѝ бе угаснало и Ингер Юхане тайно се срамуваше, защото така я харесваше повече. Зимата мина, дойде пролетта, после и лятото, а майка ѝ се бе потопила в такова уединение, каквото Ингер Юхане никога не бе допускала, че тя ще понесе. Обаждаше се рядко и никога не се появяваше в дома на дъщеря си и зет си, без да е била изрично поканена. Открай време се разбираше добре с внучките си, беше търпелива и любвеобилна, сега обаче се отнасяше с всички като с деца. Със снизхождение и лека усмивка отминаваше всичко, заради което преди беше готова да се впусне в безкрайни, безплодни разправи. Вече дори не роптаеше, че Джак се скубе толкова много.

Майка ѝ раздруса термоса. Тихото плискане от течността, останала само на дъното, я накара да стане, за да свари още кафе.

— Къде се бави Ингвар? — попита тя.

— Един господ знае — отвърна разсеяно Ингер Юхане и мушна бележката от него под вестника. — Ала при тези обстоятелства не мога да го упреквам. Хванали са онзи проклет терорист и навярно той трябва да... шшт!

Майка ѝ сложи вода и мляно кафе в машината и се върна на пръсти.

Прясно назначеният шеф на полицията очевидно си беше набавил униформата много набързо. Доколкото знаеше Ингер Юхане, той бе встъпил в длъжност най-много седмица преди началото на лятната ваканция. Гласът му прозвуча по-басово, отколкото го помпеше от деветдесетте години, когато беше политик.

Изявлението, което направи, съдържаше повече от шокиращи новини.

— Осемдесет! — прошепна майка ѝ и закри очите си с ръце.

— Осемдесет! — нададе кратък, остър вик Ингер Юхане.

Тя не помнеше кога за последен път е плакала пред друг човек.

Дори на погребението на баща си успя да преглътне буцата от мъка в гърлото си, задето бе пропуснала безвъзвратно толкова

възможности да се помири с човека, към когото отдавна изпитваше само леко притъпено презрение. Сега всичките ѝ прегради се сринаха. Наведе се към майка си, полунеохотно, полутърсещо, а тя я прегърна и я залюля предпазливо, шепнейки тихи, безсмислени, утешителни думи.

— Плача, защото... — едва издума Ингер Юхане и се задави в ридания.

— Знам — отговори тихо майката. — Поплачи си.

Майка ѝ обаче не знаеше. Не подозираше, че Ингер Юхане, парализирана от събитията през изминалия ден, бе изгубила самообладание по съвсем други причини, не заради чудовищното злодеяние в правителствения комплекс и на остров Ютъоя. Броят на загиналите при двойното покушение все още ѝ се струваше недействителен. Беше твърде късно през нощта и твърде рано сутринта; прекалено много разбити човешки съдби, за да осмисли атентата.

Ингер Юхане скърбеше само за един от мъртвите.

Плачеше за момчето, чиито родители бяха успели да го опазят живо едва осем години. Плачеше за Сандер, за тежкото, живо, силно момче; за това, че така и няма да получи възможността да строши подарената му наскоро пожарната кола.

ВТОРА ГЛАВА

— Събуди се, Ингер Юхане.

Гласът ѝ се стори глух и далечен. Ингер Юхане се отърси с мъка от съня — толкова дълбок, че в първите секунди не осъзнаваше къде е. В стаята беше тъмно и хладно. Съвзе се напълно едва когато усети миризмата на собственото си спално бельо.

— Колко е часът? — попита тя, прозя се и седна в леглото.

— Пет и половина следобед — отговори майка ѝ от откритата врата. — Ако продължиш да спиш, ще обърнеш деня и нощта.

Ингер Юхане отхвърли завивката със замах. Забеляза, че е гола, и побърза да се завие отново, ала майка ѝ вече си беше излязла. Зад очите ѝ заштрака отвратително главоболие, когато шокиращите събития от вчерашния ден наново се промъкнаха обратно в съзнанието ѝ.

— Пет и половина — повтори тихо Ингер Юхане. — Мили боже...

Беше спала девет часа. Цял ден. Ако майка ѝ не я беше събудила, щеше да откара така още поне три часа — усещаше тя по натежалото си, изпълнено с неохота тяло, когато пак се отпусна върху леглото. Напоследък все се чувстваше изтощена. Отпаднала и ленива. Сигурно беше пипнала някакъв вирус.

Ингвар. Трябва да се беше прибрал.

Децата. Сигурно се бяха обадили.

Беше крайно време да се обадят.

— Ингвар! — извика тя, когато за втори път се опита да стане.

Подвоуми се дали да не се пъхне под душа, но се сети, че преди да си легне, си взе дълга вана. Извади от полуотвореното чекмедже чисто бельо, нахлузи дънките, захвърлени на пода, и грабна от коша за пране мръсен пуловер. Трябваше да поднови тренировките. Забеляза, че през последните няколко седмици се е поналяла. Панталонът ѝ беше отеснял, сутиенът я стягаше.

— Ингвар?

— Няма го — отговори майка ѝ от кухнята. — Обади се по телефона. Не могъл да се свърже с теб и се обади по домашния. При него всичко е наред.

„Разбира се, че при него всичко е наред“ — помисли си раздразнено Ингер Юхане. Не се притесняваше за Ингвар. Искаше той да се тревожи за нея след многото съобщения, които беше оставила на гласовата му поща.

В дневната миришеше на прясно сварено кафе. Боса, Ингер Юхане разроши косата си с пръсти и пое охотно чашата кафе, която ѝ подаде майка ѝ.

— Благодаря. По дяволите, колко дълго съм спала!

Инстинктивно се приготви да посрещне задължителната в такива случаи забележка. Майка ѝ не понасяше употребата дори на най-невинни ругатни.

— Отразило ти се е добре — увери я обаче майка ѝ. — Да ти сипя ли мляко? Затоплих го.

Ингер Юхане преплете пръсти около горещата чаша и отиде до прозореца.

— Няма нужда. Ще го изпия чисто. Нещо ново?

Тя отметна глава към телевизора. Беше включен на националния канал „Ен Ар Ко“, но работеше без звук.

— Куп подробности — отвърна майка ѝ. — Прекалено много. Събуди се тъкмо навреме да изгледаш обзорната емисия от седем.

— Ти поспа ли?

— Малко.

— Но, мамо, и ти трябва...

— На моята възраст човек почти не се нуждае от сън. Изведох Джак на дълга разходка. Неговите крака са още по-сковани от моите, но издържахме. Пък имах да свърша и малко друга работа.

— И си излязла? Изобщо не съм те чула, мамо, сигурно съм...

— Заповядай — майката на Ингер Юхане ѝ подаде мобилен телефон.

— Чий е?

— Твой. Нали старият се е счупил. Според разпоредбите на телекомите нямам право да купувам апарат на твое име... — Майката размаха новия андроид. — Вземи го, де! Очарователният младеж в търговския център каза, че трябвало лично да подпишеш договора, но

след тази грозна трагедия хората явно са станали по-човечни. Направи ми компромис. Дори извади чипа от стария ти телефон и го постави в новия.

— Нарича се симкарта, не чип — поправи я Ингер Юхане. — Благодаря. Хиляди благодарности, мамо.

Посегна към новия смартфон и изведнъж усети пристъп на неистово гадене. Зави ѝ се свят и се олюля. Майка ѝ хвана телефона в последния момент, но почти пълната чаша с кафе падна на пода. Ингер Юхане затисна устата си и се втурна към банята.

— Ще ти донеса лед и кърпа — чу гласа на майка си.

— Недей — простена Ингер Юхане. От внезапно споходилата я мисъл ѝ прилоша още повече и тя повърна. — Недей!

Не улучи тоалетната чиния. Бълвочът се изля върху седалката и се стече на вадички по плочките, рядък и вонящ на кисело. Повърна втори път и стомахът ѝ се изпразни. Опря се с една ръка на стената и се надигна предпазливо, за да не припадне.

— Не може да бъде — прошепна тя и предпазливо опипа дясната си гърда.

Ингер Юхане беше на четирийсет и три години и не се чувстваше по-млада. Напротив — често се учудваше на Ингвар, който отдавна бе прехвърлил петдесетте, но посрещаше житейските перипетии с оптимизъм и прагматизъм. Винаги бе поддържал по-младежки дух от нея. Притежаваше по-гъвкав характер. Ингер Юхане се нуждаеше от тъкмо такъв мъж. Такъв го харесваше. А сега, когато децата поотраснаха, ѝ ставаше все по-лесно да се усмихва на щуротиите, които измисляше Ингвар с момичетата, въпреки че тя никога не участваше в тях. За нея децата означаваха тревоги, грижи и любов, толкова силна, че понякога заплашваше да задуши и тях, и самата нея.

Просто не можеше да е вярно.

— Реакцията беше неизбежна — каза утешително майка ѝ и мушна кубче лед между зъбите ѝ. — След такъв зловещ ден. Остави леда да се разтопи в устата ти, преди да си измиеш зъбите. Ще те поосвежи и ще ти олекне. Няма да повръщаш повече, нали? Аз ще почистя, а ти...

— Не, мамо, ще се справя и сама.

Майка ѝ отпреди няколко години щеше да я избута настрана и да почисти банята, независимо от протестите на дъщеря си. Преобразената ѝ майка обаче, жената, която Ингер Юхане още не беше опознала напълно, отстъпи крачка назад, приглади косата си и отговори спокойно:

— Чистила съм и по-лоши неща след теб и сестра ти. Да не забравяме и внуците. Но няма да ти се натрапвам. Ако размислиш, предложението ми остава в сила.

И пак тази усмивка, непозната, лишена от претенции. Майката тихичко затвори вратата и се върна в дневната. Чашата с ледените кубчета подрънкваше в ръката ѝ.

— Мамо — пошепна едва чуто Ингер Юхане. — Мамо, върни се.

В девет вечерта новият телефон извъня, но нито една от двете жени не разпозна мелодията. Джак вдигна глава от любимото си място под масата пред дивана и любопитно наостри уши. Едва след четири сигнала Ингер Юхане схвана, че някой се опитва да се свърже с нея. Младежът от магазина за мобилни технологии не беше прехвърлил списъка с абонати от указателя ѝ в новия андроид и на екрана се изписа номер без име.

— Ало — обади се предпазливо тя.

— Ела — изплака женски глас.

— Ало? — повтори Ингер Юхане. — Кой е на телефона?

— Аз съм! — кресна гласът от другия край на линията. — Елен! Трябва да дойдеш, Ингер Юхане. Арестуваха Юн! Отведоха го от дома ни!

Ингер Юхане прехвърли телефона в другата си ръка.

— Успокой се — помоли тя. — Нищо не разбирам. Престани да крещиш.

Риданията се удавиха в силна кашлица, която премина в приглушен плач.

— Арестуваха Юн — едва изхлипа Елен. — Преди няколко часа дойде полицаи и го арестува. Сигурно са го хвърлили в затвора, Ингер Юхане. Юн, който никога не е...

— Със сигурност не е в затвора. Защо ще го...

— Мислят, че той е убил Сандер!

— Невъзможно е да подозират Юн в...

— Грещиш! Полицаят от вчера, онзи хилавият грозник, нахълта и...

Останалите думи се изгубиха в ридания.

— Чуй ме — помоли Ингер Юхане и вдигна ръка в успокоителен жест, сякаш Елен можеше да я види. — Първо се овладей. Ей сега ще дойда. Чуваш ли? След десетина минути, максимум петнайсет, съм при теб. Така става ли?

От другата страна на линията се чуваше само плач.

— Става ли така, Елен?

Тонът ѝ стана по-рязък.

— Да, става. Благодаря.

Връзката прекъсна.

— Какво беше това, за бога? — попита майка ѝ, без да откъсва поглед от телевизора — на екрана за пореден път показваха абсурдните снимки на вилнелия масов убиец.

— Елен. Изпаднала е в истерия.

— Нищо чудно. Да изгуби детето си при такива обстоятелства, и то точно в деня на такава голяма трагедия... — майка ѝ посочи телевизора. — И от по-малко човек би могъл да полудее.

— Твърди, че са арестували Юн.

Майка ѝ най-сетне откъсна поглед от екрана и се обърна към Ингер Юхане.

— Арестували са го? — повтори тя с кратък сух смях. — Абсурд! Първо, полицията си има достатъчно работа и няма да губи време да разследва очевидна злополука. Нали Сандер е бил много буен. Ти ми каза, че страдал от ХРПВ.

— От ХРНВ^[1] — поправи я Ингер Юхане.

— Освен това е невъзможно да са получили толкова бързо резултатите от аутопсията. Дори при нормални обстоятелства тя отнема повече време, а камо ли сега.

Тя отново махна с ръка към телевизора.

— Брей — учуди се Ингер Юхане. — Откъде си толкова осведомена за аутопсиите?

— Гледам телевизия, скъпа. Всякакви криминални сериали — нощем, когато не мога да спя, не дават друго.

По лицето ѝ пробяга усмивка, сякаш молеше за прошка след това чудовищно признание.

Ингер Юхане безмълвно измери майка си с поглед. За кратко време се беше състарила видимо. Макар да се поддържаше все така грижливо, вече не полагаше толкова усилия да поддържа имиджа на неизменно безупречна домакиня, каквато беше през целия си живот на зряла жена. Вече не се гримираше силно, дори проявяваше известна небрежност. Косата ѝ — откакто Ингер Юхане се помнеше, майка ѝ посещаваше салона на госпожа Гюндерсен на „Блосбортвай“ всеки петък и се връщаше с прическа, която през следващата седмица обхващаше главата ѝ като добре оформен шлем — сега изглеждаше слегната и отдолу прозираше розовият скалп. През целия си живот майка ѝ беше хвърляла всичките си усилия във външността си, в мъжа си и в децата си — подредени съгласно приоритета, който им отдаваше — докато не се появиха внуците и животът ѝ не доби нов смисъл.

„Мама е твърде стара, за да стане баба още веднъж“ — помисли си Ингер Юхане. „А аз — твърде стара тепърва да ставам майка“ — опита се да прогони мисълта тя.

Може и да се лъжеше. Навярно симптомите ѝ се дължаха на други причини — например на подранил климактериум. Или пък гаденето, болезнените гърди и безпокойството бяха предизвикани от нещо съвсем различно. Вероятно от временно неразположение.

— Може ли да взема твоята кола? — попита тя. — Ще отскоча до Елен да проверя какво става. Ингвар е взел волвото, а старият голф гасне на всеки завой.

— Разбира се — отговори майка ѝ изненадано. — Искаш ли да остана тук?

— Да — отговори Ингер Юхане, без да се замисля. Поколеба се за миг и добави: — Във всеки случай до утре. Докато разбере какво става с Ингвар. Няма да се успокоя напълно, преди да науча къде е и кога ще се прибере. Ако нямаш нищо против.

— Нямам. Тази сутрин си взех тоалетни принадлежности и резервно бельо — за всеки случай. Но ще остана само ако наистина искаш.

Майка ѝ се обърна отново към телевизора.

— Ключовете ми са окачени на куката до вратата — рече тя и гласът ѝ потрепери леко. — Започвам да забутвам разни неща, ключове

и тем подобни. Най-добре е всичко да си стои на специално отредено за него място. Едва сега го проумях.

Нима майка ѝ не бе следвала цял живот принципа „Всичко на мястото си“? Ингер Юхане се запъти към вратата. На прага спря. Усещаше натиск върху гърдите. Мушна палец в сутиена си и го подръпна. Тогава усети миризмата на тялото си — очевидно пуловерът не е бил съвсем чист. Съблече го и отиде в спалнята да потърси друг. Джак се надигна и се повлече след нея, размахвайки опашка. Лапна захвърлен на пода чорап. Винаги носеше нещо в муцуната си, когато излизаха на разходка — признак, че в пъстрото му родословие има и ретривърска жилка.

— Ти оставаш тук — нареди строго Ингер Юхане и издърпа чорапа от устата му. — И да не пипаш нищо.

Дежа вю.

Намъкна тъмнозелен пуловер и изведнъж се вцепени. Наистина бяха пипали нещо, точно както си мислеше вчера. Бяха изнесли, домъкнали или преместили нещо. Имаше промяна, макар и не голяма, в дневната, в антрето, в банята или в кухнята. Само че не можеше да определи каква.

„Навярно няма никакво значение“ — утеши се тя и тръгна.

В малък кабинет на улица „Грьонланслайре“ 44 Юн Мор се взираше в стената. Издълженото му лице изглеждаше подпухнало, очите му бяха зачервени по краищата, а под тях висяха торбички. Непрекъснато навлажняваше устни. Дясната му ръка си играеше с отчекнатата наполовина тресчица от подлакътника на стола.

— Разбирам, че ви е трудно — увери го младият полицаи във възширока униформа с една звезда на пагона, — но с оглед на състоянието, в което се намира съпругата ви, предпочетох да проведа свидетелския разпит тук, в управлението. Не ми се вярва да стигнем далеч, ако присъства и тя. А както сигурно разбирате, трябва да изясним инцидента — след като по случая е образувано производство.

Юн Мор не отговори. Продължаваше да се взира в невидима точка в стената, малко отляво над младия полицаи.

— И така, казвам се Хенрик Холме...

Пръстите му препускаха по клавиатурата на компютъра, разположен върху ниска помощна масичка.

Не знаеше какво е очаквал. В интерес на истината никога не беше разпитвал човек, загубил близък. В досегашната си практика беше провел едва няколко разпита — някъде около пет — и всички бяха свързани с превишена скорост.

Обля го гореща вълна.

Като се вгледаше в себе си, усещаше несигурност, но се стараше да я превъзмогне.

Преживя голям стрес, когато снощи най-неочаквано го изпратиха сам до „Грефсен“ заради проклета битова злополука. В академията беше понаучил това-онова за реакциите при смърт на близък, но истерията на Елен Мор надмина всичко, което можеше да си представи. „Сигурно и преди това си е била луда“ — помисли си тогава Хенрик Холме — тя фучеше, пицеше и се вкопчваше в израненото тяло на детето. Отначало му се стори удачно да разпита бащата днес, на спокойствие, далече от жена му.

От академията знаеше, че всички външни лица се чувстват несигурни още щом прекрачат прага на полицията. Докато полицаят се намира на свой терен, в позната територия, би следвало да изпитва превъзходство. Ала не стана така — навярно защото кракът му за пръв път стъпваше в този кабинет, а се очакваше да се представи като професионален следовател.

Е, какво толкова. Щеше да мине и без въпросното чувство на превъзходство. Все пак от другата страна на бюрото седеше просто един окаян баща, изтощен и подпухнал от плач. Хенрик Холме щеше да приключи с разпита възможно най-леко и деликатно, да приложи доклада от аутопсията, а после да убеди някого от юристите да приключи случая с неоспоримото заключение, че липсват данни за престъпно деяние.

Хенрик Холме нямаше желание да се разправя с битови злополуки.

Искаше да разследва катастрофата.

— И така... — повтори той и се опита да улови погледа на Юн. — Първо личните ви данни, а после ще караме стъпка по стъпка. Юн Мор... Това ли е пълното ви име?

Мъжът в стола за посетители кимна едва видимо и тихо издиктува ЕГН-то и адреса си.

— Професия? — попита Хенрик Холме.

Най-сетне Юн Мор престана да чопли подлакътниците и отпусна ръце в скута си.

— Проектен мениджър и съдружник в „Мор и Вестберг“ АД.

— А това е...?

— Агенция за комуникационно обслужване.

— Значи пиар агенция.

— Не. Компания за комуникация. Ние помагаме на организации, институции и частни лица в стратегическото използване на всякакъв вид комуникация. Главно в общуването с властите, но и с медиите.

Звучеше механично, сякаш декламираше наизустен урок.

— Ясно — промърмори Хенрик Холмс и отпусна ръце от двете страни на клавиатурата. — С други думи, пиар агенция.

— Не.

— А починалият се казва... Пълното име на момчето е Сандер Себастиан Крог Мор. Правилно ли е?

— Ние го наричаме просто Сандер. Сандер Мор.

— Роден на 17 май 2003?

— Да.

Хенрик Холме се усмихна леко.

— Кофти е рожденият ти ден да съвпада с националния празник.

Юн Мор продължаваше да се взира в стената зад полицаия. От очите му закапаха сълзи, ала от устата му не излезе нито звук.

— А сега — продължи Хенрик Холме и се покашля, — ми разкажете какво се случи. С ваши думи.

И подканващо повдигна вежди.

— Откъде да започна? — попита едва доловимо Юн Мор.

Полицаят прехапа долната си устна и се изчерви.

— Ами откъде...

Почеса се по врата и подръпна нервно разкопчаната яка на ризата си. Най-сетне Юн Мор го погледна в очите. Полицаят преглътна.

— Никога не сте го правили — установи Юн Мор.

— Какво да съм правил?

— Това — поясни Юн Мор. — Никога не сте разпитвали свидетел.

— Разбира се, че съм разпитвал — възрази Хенрик Холме и червенината плъзна от бузите към шията. — И то много пъти!

— Възможно е. Но никога при смъртен случай.

— Донякъде е вярно, но...

— Сандер страдаше от ХРНВ — изрече високо Юн Мор. — Беше хиперактивен и импулсивен.

— Аха.

Полицаят отново затрака по клавиатурата.

— Освен това беше едро момче, нали го видяхте. Много силно дете, трудно за контролиране. Представляваше постоянно предизвикателство. Невинаги... Сандер невинаги умееше да се грижи за безопасността си. Трябваше непрекъснато да сме нащрек. Да го пазим. През цялото време. Да внимаваме. Да не го изпускате и за секунда.

Гласът му се снижи до шепот.

— Аха.

От съседната стая се чуваше равномерно бръмчене на телевизор или може би радио, достатъчно високо, за да пречи, и твърде тихо, за да се разбере нещо. Хенрик Холме се колебаеше дали да не отиде отгатък и да помоли колегите да намалят звука, каквото и да слушат.

— Сандер приемаше лекарства — продължи Юн Мор, преди полицаят да е взел решение. — Риталин. Имаше известен ефект. От време на време той се опъваше. Отказваше да ги пие. Шмекеруваше. Криеше таблетките под езика си и тайно ги изплюваше. Намирахме ги на места, където... — мъчително пое дъх и се опита да сподави напирещото ридание. — Не разбирам... просто не мога да го проумея. Състоянието му се подобри от лекарствата. Стана по-спокоен. Някак по-съсредоточен. Това облекчи и неговия, и нашия живот. Особено... особено живота на Елен.

— Разбирам. Значи върху нея е паднал основният товар, поне през повечето време, искам да кажа.

— Товар ли?

За първи път от началото на разпита Юн Мор показва признаци на раздразнение. Бръчките над носа му се очертахта по-ясно, той се наведе напред.

— Недопустимо е да се говори за „товар“, когато става дума за собственото ти дете! Просто Сандер беше неспокоен още от раждането си и понеже не сме зависими от доходите на Елен, преценихме, че е най-добре тя да не...

— Да не работи? — прекъсна го Холме. — Като ви слушам, оставам с впечатлението, че Сандер и такава голяма къща са си доста работа...

— Друго исках да кажа! — прекъсна го на свой ред Юн Мор. Лицето му посърна. — Обръщам ви внимание, че от пет и половина вчера сутринта изобщо не съм мигнал. Преди едно денонощие изгубих единственото си дете в ужасна злополука, съпругата ми е пълна развалина...

Наведе се толкова напред, че Хенрик Холме инстинктивно отдръпна стола си, въпреки че ги делеше масивно бюро.

— Никой не може да си го представи — изфуча Юн Мор и върху плота на бюрото пръсна фонтан от слюнка. — Никой не може да си представи какво е да изгубиш дете по толкова нелеп, чудовищен, жесток...

Изчерпи определенията. Бавно се отпусна назад и стисна лицето си с две ръце. Кокалчетата на пръстите му побеляха.

— Трагичното е, че в момента има твърде много хора, които изживяват същото — отбеляза тихо Хенрик Холме и се загледа в екрана на компютъра. — С единствената разлика, че при тях извършителят е известен.

Юн Мор отпусна ръце и впи поглед в Холме. Изумление, граничещо с отвращение, се изписа по подутото от плач лице, устата му затрепери, очите се присвиха.

Хенрик Холме леко поклати глава и вдигна длани в помирителен жест.

— Успокойте се.

— Извършител? — изсъска Юн Мор. — Какво, по дяволите, имате предвид с извършител? Сандер падна от стълба! Преносима стълба в собствената ни дневна! Там нямаше никой, освен сина ни! Какво намеквате, да му се не види?

— Нищо — отговори Хенрик Холме с цялото спокойствие, на което беше способен. Потеше се обилно. Изкашля се и пое дълбоко

дъх. — Предполагам, сте наясно, че смъртта на сина ви попада в категорията „съмнителни смъртни случаи“. Това не означава...

Отново вдигна ръце, за да не позволи на събеседника си да го прекъсне.

Юн Мор седеше, готов да скочи всеки миг, с тъмночервено и влажно лице.

— Това не означава, че подозираме престъпление — продължи Холме. — На този етап сме длъжни просто да изясним обстоятелствата. Ще разпитаме всички лица, които имат отношение към инцидента, ще съпоставим версиите им с резултатите от аутопсията, а криминалистката ще изследва внимателно иззетия материал. Ще анализираме всички налични факти. И накрая, когато приключим, ще съставим заключение. Ясно ли се изразих?

Чувстваше се доволен от себе си.

Мъжът в стола за посетители изглеждаше малко по-спокоен. Той, двайсет и шест годишният младши следовател Хенрик Холме, бе успял да укроти отчаян мъж на средна възраст малко преди онзи да му издере очите.

Този успех го изпълни с оптимизъм.

Завърши полицейската академия само преди няколко седмици. Оказа се един от малцината късметлии, получили работа за лятото в полицейски окръг Осло. Откакто постъпи там, Хенрик си губеше времето главно с пътни произшествия. Макар настоящият случай да не заслужаваше вниманието на гениален детектив, той беше много по-интересен от задачите, които му възлагаха досега. Пък и се очертаваше бързичко да го приключат. Холме се усмихна окуражително на Юн Мор, опря длани върху плота на бюрото и заяви:

— Освен ако заключението ни не гласи, че момчето е починало вследствие физическо насилие, съдебна медицина ще ви предаде тялото и ще можете да го погребете. Сигурен съм, че процедурите няма да отнемат много време.

Призна пред себе си, че не се е изразил много сполучливо, и Юн Мор тутакси избухна. Скочи толкова рязко, че столът се прекатури и се блъсна в стената. С едно-единствено пъргаво движение той заобиколи бюрото, сграбчи стола на полицаия с лявата си ръка и замахна с десния си юмрук.

— Момчето ми умря! — изкрещя той. — Мъртво е, разбирате ли? При битов инцидент! Трагична, нелепа злополука! Ако си мислите, че ще позволя на някакъв новобранец като вас да намеква, че жена ми или аз...

Юмрукът се стрелна напред и като по чудо спря на два сантиметра от брадичката на Хенрик Холме.

— Нищо ли не разбирате? — прошепна задавено Юн Мор. — Нима не знаете нищо за тъгата, за загубата и болката?

Хенрик Холме усети дъха му близо до устата си, застоял и неприятен, с лек мирис на лакрицови бонбони. Това го изтръгна от шока от неочакваното нападение и той отместе стола си назад. Светкавично скочи и вдигна ръце в полуотбранителна, полузаплашителна боксьорска поза.

— Седнете! — нареди той с цялата твърдост, на която беше способен.

Гласът му трепереше, ала другият беше твърде превъзбуден, за да го забележи. Хенрик Холме изпитваше силно желание да повика помощ. Колегите му щяха да се отзоват за броени секунди.

Само че той щеше да се почувства неловко.

Това беше първият му истински случай.

— Казах да седнете! — повиши глас той.

— Гледайте си работата! — процеди през зъби Юн Мор. — Повече няма да чуete от мен нито дума!

Завъртя се рязко и се запъти към вратата. С ръка на бравата се извърна наполовина.

— А ако възнамерявате да ме обвините в нападение на длъжностно лице, просто забравете. Реално не съм ви докоснал и с пръст. Това се казва... — преглътна мъчително и вдигна дълъг, тесен показалец. — ... това се казва самоконтрол — довърши дрезгаво и излезе.

Остави вратата широко отворена. Хенрик Холме чуваше само шума от гръмките удари на сърцето си.

Едва след няколко секунди набра смелост да свали гарда.

Когато Елен К. Мор се казваше само Елен Круг, тя беше любимка на всички момчета.

Звездата в училище.

Дали си близък с Елен Круг, или не, служеше за критерий дали ще попаднеш в групата на готините. Като момиче тя не беше типичната училищна кралица, не настройваше съучениците си един срещу друг. Вместо да подхранва неувереността на другите, тя им вдъхваше самочувствие. Елен Круг не командваше и не властваше, тя упражняваше влияние просто защото обкръжението ѝ искаше от нея тя да взема решенията. Крехкото, по детски красиво момиче се задържа необичайно дълго на трона. С навлизането в пубертета дружбата с Елен Круг осигуряваше на момчетата солидно издигане по нестабилната стълбица на популярността сред противоположния пол. Момчетата, а по-късно и мъжете, изпитваха толкова силно привличане към Елен Круг, че на драго сърце бяха готови да се задоволят с някоя от придворните дами, когато не можеха да спечелят кралицата.

В добавка Елен беше и добра ученичка.

Веднага след матурата тя записа стоматология, завърши в предвидения срок и само три години след дипломирането си пое кабинета на своя пралеля. На двайсет и осем години вече притежаваше процъфтяваща клиника с шестима служители и печелеше повече от един милион крони годишно.

Оттогава бяха изминали петнайсет години. Ингер Юхане размишляваше кога всъщност Елен слезе от трона.

Навярно промяната бе започнала със смяната на името.

В гимназията никой не би повярвал, че в крайна сметка Юн Мор ще завоюва сърцето на Елен Круг. Юн беше висок и щръклест, скаран с всички игри на топка и гледаше да се движи със смотаняци от неговата партия. Отраканите го забелязаха едва когато на седемнайсет години спечели международен конкурс с остроумното есе „Rubbish and bullshit — the limitations of oral communication“^[2].

Победата му донесе награда от петдесет хиляди крони, интервю за „Афтенпостен“ и окончателна раздяла с редиците на анонимните в училище. За него това нямаше значение — той все още се чувстваше най-комфортно в тесния си приятелски кръг от прегърбени, прилежни ученици, които сглобяваха компютри, стискаха пъпки и четяха Йенс Бьорнебу^[3].

Изненадващо Юн записа право. Веднага щом кракът му стъпи в университета, с него се случи нещо. Вече не беше в плен на

безкомпромисната тийнейджърска йерархия в гимназията. Удаде му се възможност да започне на чисто и той я улови с две ръце. Юридическият факултет се оказа благодатна почва за развитието на Юн. Той имаше остър ум и беше умерено консервативен, затова още през втория семестър го избраха в студентския съвет. Професорите започнаха да го забелязват. През втората година написа пространно есе, озаглавено „Четиринайсет съвета към студентите, които искат да избутат следването, без да си мръднат пръста, или как да скрием факта, че не сме барнали учебник“. Раздаваше съчинението си безплатно на всички желаещи да го прочетат. Такива съвсем не липсваха. Повечето се скъсаха от смях. Юн Мор стана популярен във факултета и дори му потръгна с нежния пол.

Въпреки това така и не завърши.

Още на третата година му предложиха високоплатена длъжност в най-голямата пиар агенция в Норвегия — през период, когато браншът процъфтяваше. След четири години работа Юн отмъкна най-кадърния си колега и лъвския пай от платежоспособните клиенти на агенцията и откри собствен бизнес.

И срещна Елен.

Срещна я като за пръв път, както казваше винаги. Още от основното училище беше влюбен в нея — и съвсем не беше единствен. Сега обаче и тя го забеляза.

„Горе-долу по това време всичко се е променило“ — съобрази Ингер Юхане, докато паркираше фолксвагена „Поло“ на майка си пред двойния гараж на улица „Гла“. Във всеки случай тогава е било положено началото на онзи странен процес, при който Юн е разцъфтял, а Елен бавно, отначало почти незабележимо, се е превърнала в друг човек.

Входната врата стоеше притворена.

— Ехо?

Ингер Юхане надникна в антрето.

— Влез — подкани я Елен, докато се спускаше тичешком от горния етаж.

Носеше червен пуловер и дънки, босите й крака бяха пъхнати в черно гумено сабо. Като видя леко гримираното лице с прясно нанесено червило, Ингер Юхане се смути. Самата тя нарочно бе

пропуснала този ритуал, уверена, че отива при опечалена майка, най-вероятно размотаваща се по анцуг.

— Все още не знам нищо за Юн! — заговори задъхано Елен. — Опитвах да се обадя на Габриел Гросман, но не успях да се свържа.

— Момент — спря я Ингер Юхане. — Кой е Габриел Гросман?

— Адвокатът на Юн.

Елен изобщо не я поздрави с добре дошла.

— Той не е ли адвокат по търговски дела? — попита Ингер Юхане. — Сигурно са извикали Юн само на разпит. По принцип...

— Нали ти казах, че онзи полицай дойде лично! Не можеше ли просто да се обади? Кой провежда разпити в събота вечер? Само онзи, който разследва сериозно престъпление...

Фасадата се пропука. Елен се разплака и за момент закри лицето си с ръка. После изведнъж направи три крачки напред и се хвърли на врата на Ингер Юхане.

— Убийство — изхълца тя след няколко секунди. — Мислят, че Юн е убил Сандер.

— Нищо подобно — възрази Ингер Юхане и помилва тесния гръб на приятелката си.

Елен ухаеше на скоро взет душ, а гръбнакът ѝ под мекия пуловер се усещаше като наниз от дървени мъниста.

— Навярно е искал само да...

— Проклетникът си го каза в прав текст!

Елен я пусна също така внезапно, както се бе хвърлила на врата ѝ. Олюля се и отстъпи две крачки назад. Тушът по миглите ѝ се бе размазал, червилото бе оставило следи по пуловера на Ингер Юхане.

— Каза го, когато Юн попита защо разпитът трябва да се проведе толкова спешно — заплака тя. — Каза и... — пое дълбоко дъх и вдигна рамене в мъчителен опит да се овладее. — Каза, че в такива случаи винаги възниква съмнение. При смъртен случай на дете били длъжни да установят дали не се касае за физическо посегателство.

Очите ѝ се разшириха още повече.

— Чуй ме — помоли Ингер Юхане и въздъхна шумно. — Този полицай е съвсем неопитен. Нали го видя снощи.

— Снощи не видях нищо, нищичко! — изпищя Елен, свлече се бавно на колене и сплете пръсти на тила си. — Видях само, че Сандер

е мъртъв. Моето момче умря, Ингер Юхане. Падна от преносимата стълба, а аз...

Плачът премина в проточен вопъл. Ингер Юхане настръхна. Нямаше представа как да се държи. Елен ѝ изглеждаше напълно неадекватна и навярно беше безсмислено да посреща истерията ѝ с разум.

— Аз обаче разбрах какво се е случило — заговори тя възможно най-спокойно. — Най-забележителното у този полицай е, че е на работа едва отскоро. Повярвай ми. Посещавал е полицейската академия и е научил много. Там ги учат, че при смърт на дете са длъжни да започнат разследване, с оглед на...

Плачът на Елен не се издържаше.

Ингер Юхане се отпусна на едно коляно и предпазливо положи ръка върху рамото на скърбящата майка.

Когато Елен Мор беше Елен Круг, тялото ѝ имаше извивки. С годините отслабна, направо се стопи. Преживените три спонтанни аборта изцедиха почти всичките ѝ сили, докато най-сетне, с помощта на финландска клиника по репродуктивна медицина, успя да износи и да роди живо дете — Сандер се появи на бял свят с цезарово сечение, тежеше 4850 грама и сякаш отнесе със себе си останките от някога пищното тяло на майка си. Елен тренираше четири пъти седмично през цялата година и с годините бе заприличала на маратонска бегачка. Жилеста, силна и тънка като върлина. Ингер Юхане усети ключицата ѝ като пръчка под ръката си.

— Това е съвсем рутинна процедура — заговори тихо тя, опитвайки се да установи зрителен контакт. — Какво ще кажеш да се качим в дневната и да поговорим?

Протяжните вопли секнаха. Елен се надигна бавно и несигурно. Прокара показалец по кожата под очите, но това не помогна — гримът бе изрисувал черни бразди върху високите скули.

Безмълвно тръгна нагоре по стълбите. Ингер Юхане я последва.

Дневната беше разтребена. Нямаше и следа от вчерашната празнична подредба. Върху трапезната маса стоеше само пълна фруктиера от многоцветно стъкло. През вратичките на витрината отстрани на гледащите на югозапад прозорци Ингер Юхане видя, че всички чаши са върнати надлежно по местата им и грижливо подредени, като височината на чашите се увеличаваше от горе на долу.

Цветчетата от вчера бяха изчезнали. Големите букети в идентичните вази бяха освежени с рози от градината и поставени от двете страни на камината.

— Юн разтреби през нощта — обясни Елен, сякаш веднага бе забелязала колко учудена е Ингер Юхане от факта, че след случилото се през миналия ден някой изобщо е помислил за реда в къщата. — И двамата не можахме да спим. Аз обикалях безцелно напред-назад, но нали го знаеш Юн.

„Всъщност не“ — помисли Ингер Юхане за своя собствена изненада.

— Толкова е организиран — продължи Елен. — Оползотворява всяка секунда от денонощието. Сети се дори да замрази храната. Юн е толкова... — тя се отпусна в едно от двете кресла, поставени пред прозорците. — Изобщо не сме чули за терористичните нападения. Чак тази сутрин разбрахме от майката на Юн.

— И по-добре — отвърна Ингер Юхане и седна в другото кресло. — Уикендът беше наистина зловещ. Ти изобщо успя ли да поспиш?

— Малко. Тази сутрин Хелга, майката на Юн, носеше у себе си приспивателни. Хелга е толкова... практична. Също като Юн.

Елен вдигна мобилния телефон, оставен на малката масичка между двете кресла. Очевидно не бе пристигнало съобщение, защото тя поклати глава и гневно тресна телефона на масичката.

— Няма ли най-после да се прибере! — изплака тя и се хвана за главата. — Тази неизвестност ме побърква!

Ингер Юхане се опита да се намести по-удобно в огромното кресло.

— Докато чакаме Юн да се върне, ще ми разкажеш ли какво всъщност се случи? — предложи тя. — Ако е по силите ти, разбира се.

— Ще ми обещаеш ли, че няма да затворят Юн?

— Да ти обещаая?

— Да! Ти самата си кажи-речи полицай, Ингер Юхане. Често си помагала на Ингвар при трудни случаи. Писаха за теб дори в пресата. Обещай ми да докажеш, че той не е извършил престъпление! Не мога да понеса да изгубя първо Сандер, а после и...

— Аз съм всичко друго, само не и полицай — възрази Ингер Юхане с надеждата да предотврати нов истеричен пристъп. — Аз съм човек на науката, Елен, изследовател, и ти много добре го знаеш. Нищо

не мога да ти обеща. Ако обаче ми разкажеш какво се е случило, ще се опитам да...

Не знаеше какво би могла да направи. Навярно нищо. В момента най-важното беше да успокои Елен. Юн щеше да се върне скоро и Ингер Юхане щеше да се прибере у дома — при собствените си грижи.

— Тук нямаше никого — изрече бавно Елен.

Гласът ѝ затрепери и тя не можа да продължи.

— Тук, в дневната, ли имаш предвид, или в къщата?

— Юн слезе долу да изпрати майка си.

— Хелга? Значи е била тук и вчера?

— Да. Толкова е мила. Не знам какво щях да правя без помощта ѝ. Тя умее да се справя със Сандер. Да подготвиш празненство, докато той е у дома, си е сериозно изпитание. Той е...

Елен закри очите си.

„Като че ли се срамува“ — помисли с изненада Ингер Юхане.

— Казах на Хелга, че ти ще дойдеш и тя може да си върви.

— Ти къде беше?

— В кухнята. Поне така мисля.

— Така мислиш?

— Ами...

Елен преплете ръце в скута си и започна да върти бясно палци.

— Не съм сигурна дали съм била в кухнята, когато той е паднал. Но когато го намерих, идвах от кухнята. Йоаким тъкмо си беше отишъл, бях го помолила да...

— Йоаким ли? И той ли е бил тук? Толкова рано?

— Не. Май нещо се бъркам... А, да! Той се отби много по-рано, още сутринта, с Юн и Сандер се разбраха Йоаким да се върне по-късно, за да отидат тримата на кино. После щяха да хапнат някъде, да отидат у Йоаким и да играят на компютъра. Йоаким умее да общува със Сандер.

„Очевидно много хора са умеели да общуват със Сандер“ — помисли си Ингер Юхане.

— Чух Юн да говори долу в преддверието, когато Хелга си отиде — продължи Елен и загриза един от дългите си, грижливо поддържани нокти.

Въпреки че и тази лятна вечер беше облачна, а небето през цялото време заплашваше с дъжд, пред тях се откриваше страхотна

гледка. Ингер Юхане допускаше, че в ясен ден се вижда чак до Дания. Винаги се беше учудвала на разположението на стаите в къщата. На първия етаж се помещаваха обширна дневна е кът за хранене, зад нея стая за гледане на телевизия и просторна тоалетна за гости. Кухнята се намираще на партера, там бяха и спалните, веднага след преддверието. Да, кухнята също беше голяма и имаше маса за хранене, но за вкуса на Ингер Юхане бе твърде отдалечена от трапезарията.

„Навярно са решили интериора така заради гледката“ — досети се неочаквано тя, докато седеше пред прозорците. Оттам се откриваше наистина великолепна панорама и домакините явно не искаха да се лишат от този разкош.

— Значи непосредствено преди... преди смъртта на Сандер в къщата е имало доста хора.

— Да. Не, всъщност не... не знам. Не, чакай. Аз бях в кухнята, Юн — в преддверието, а после май отиде в кабинета си. Хелга вече си беше тръгнала, когато се качих тук със салфетките, за да поставя, така да се каже, финалния щрих на трапезата, преди да...

Тя млъкна и въздъхна едва чуто. Очите ѝ бяха сухи, сякаш в тялото ѝ не беше останала и капка течност. Долепи дясната си длан до бузата си с нежно, утешително движение. Нокътят на показалеца беше почти изгризан.

Малко след като навърши двайсет години, Ингер Юхане замина за САЩ и почти изгуби връзка с Елен. Приятелката ѝ не знаеше нищо за катастрофалните събития, принудили Ингер Юхане да се върне у дома. Едва много години по-късно тя се пристраши да разкаже на Ингвар какво е преживяла. Само на него, на никого друго. Елен обаче се бе опитала да възобнови дружбата им.

Елен, която тогава още носеше фамилията Крог, движеше с компания от почти сто души и не позволи на Ингер Юхане да се затвори с учебниците. Извличаше я буквално насила от малката ѝ квартира в квартал „Маюрстюа“, и то с такава бруталност, че понякога Ингер Юхане се ядосваше и упорито отказваше да излезе. Елен обаче не отстъпваше. Благодарение на нея Ингер Юхане успя пак да се приобщи към родината си. Елен я запозна с Исак, безгрижния баща на Кристиане, мъж с толкова ведър нрав, че бракът им от самото начало бе обречен на провал.

Елен винаги се бе държала мило с нея, но след като я сполетяха три спонтанни аборта, вече нямаше сили да бъде добра дори със себе си.

Ингер Юхане погледна скришом към часовника си.

— Значи ти си го намерила? — попита тя и дискретно придърпа ръкава над часовника.

— Да. Качих се... — Елен хвърли ненужен поглед настрани, към стълбите. — И веднага го видях. Не помръдваше.

— А преносимата стълба?

— Сам си я е взел. Обикновено стои в килера зад тоалетната.

Отметна леко глава към стълбите, за да укаже посоката, сякаш Ингер Юхане никога не бе влизала в дома ѝ.

— Предполагам, че е искал да рисува по тавана. Преди три седмици бяхме в Рим и посетихме катедралата „Свети Петър“. Сандер направо си счупи врата да гледа нагоре; не можеше да откъсне очи от богато украсения таван. — Лека усмивка пробяга по лицето ѝ, първата, откакто Ингер Юхане бе дошла. — Трябва да видиш стаята му. Четири автомобиля с кълба дим от ауспуха. На тавана. Над леглото. Много обича да рисува. Единственото занимание, при което успява да се концентрира за известно време.

Ингер Юхане отговори на усмивката.

Двете мълчаха толкова дълго, че Ингер Юхане се зачуди дали Елен не е заспала. Очите ѝ бяха затворени, дишаше бавно и спокойно.

— Елен? — обади се предпазливо Ингер Юхане.

— Не спя.

— Добре.

— Беше мъртъв. Веднага го видях.

— По какво разбра?

— Такива неща се разбират от пръв поглед.

„Не е точно така“ — възрази наум Ингер Юхане.

— Щом казваш...

— Личеше по начина, по който лежеше. Не дишаше. Беше толкова тих. Зловещо тих.

— Радвам се, че не си била сама — промълви Ингер Юхане.

— Какво? — попита Елен и отвори широко очи.

— Нали Юн е бил тук. Предполагам, че ти си... извикала, нали?

Той те е чул и...

— Да, да, той дойде веднага. Поне така мисля. Не съм съвсем сигурна. Той не беше ли в кабинета си?

— Ти каза, че е бил там.

Елен зарови пръсти в косата си и я опъна с такава сила, че очите ѝ се разтеглиха.

— Вече си спомням подробности! — рече тя и гласът ѝ отново зазвуча пронизително. — Хелга тъкмо си беше отишла, аз се качих тук със салфетките и видях Сандер мъртъв до... до проклетата преносима стълба! Юн ме задържа. Опита се да ме спре, но аз...

— Значи е бил тук?

— Кой?

— Юн — отговори Ингер Юхане.

— Да, качи се след мен, нали ти казах...

Елен скочи и се изправи пред Ингер Юхане. Стаята тънеше в полумрак, зад прозорците се спускаше лятна нощ. На терасата светеше лампа, която обгръщаше Елен с ореол, но под него лицето ѝ чезнеше в тъмното и изражението му не можеше да се прочете.

— Не бива да мислиш, че е бил Юн! Аз се качих първа. Кълна ти се, Ингер Юхане, качих се със салфетките. Юн вероятно ме е чул да крещя, защото помня как дотича, хвана ме здраво и внимаваше да не...

— Успокой се. Нормално е след такава травма да не помниш всички подробности. Мозъкът е устроен така, че...

— Не допускай да го затворят — гласът на Елен беше толкова разкривен от болка, че Ингер Юхане настръхна. — Тогава няма да ми остане нищо. Нищо, Ингер Юхане. Нито дете, нито работа, нито мъж, нито пари... Нищо.

— Постарай се да се успокоиш — настоя Ингер Юхане и бавно се изправи. — Най-добре си легни. Имаш ли още от приспивателните?

Елен кимна едва забележимо.

— Не беше той — прошепна тя. — Полицията смята, че е бил Юн, но...

Затръшна се врата. Входната врата, ако се съдеше по глухия, тежък трясък.

— Юн! — Името изригна от гърлото на Елен като писък.

По стълбите затрополиха припрени стъпки.

— Защо е толкова тъмно? — попита Йоаким.

Елен се отпусна разочаровано.

Нови стъпки, този път по-тежки.

— Юн — прошепна Елен.

— Я запали лампата — рече сърдито Юн. — Защо седиш в такъв непрогледен мрак?

Ингер Юхане се покашля и се наведе напред, за да я видят.

— А, ти ли си? — беззвучно промърмори Юн. — Питам се чия ли е колата пред гаража.

Прекося стаята и посегна към бялото дистанционно. От тавана рукна светлина като от прожектор, но Юн веднага я приглуши до сиянието на вечерна позлата. Със същото дистанционно Юн включи и няколко настолни лампи.

— С Йоаким имаме работа — съобщи кратко той.

— Ще работите? Но...

Елен изправи гръб и се обърна към съпруга си. Нервно потърка няколко пъти длани о бедрата си.

— Как мина в полицията?

— Не особено добре. Този смотаняк сигурно е нает от „Менпауър“.

— Ама...

— Сигурен съм, че никога през живота си не е водил разпит.

Ингер Юхане се изправи. Стана десет без петнайсет, Елен вече не беше сама. Не и в чисто физическия смисъл на думата. Само дето изглеждаше още по-жалка, сякаш всеки момент щеше да получи поредната нервна криза.

— Защо трябва да работиш точно сега? — попита тя. Гласът ѝ едва се чуваше. — Толкова ме беше страх. Мислех си, че можем...

— До понеделник трябва да изясним няколко заплетени казуса — прекъсна я Юн. — Бизнесът не спира само защото...

Ингер Юхане се запъти към стълбите. За да не гледа двамата мъже, свали очилата си и ги изтри с края на пуловера. Щеше ѝ се да прегърне Елен, но атмосферата беше толкова мрачна, че нямаше търпение да се махне оттам.

— Благодаря — чу тя гласа на Юн и се обърна, щом стигна до стълбите и отново си сложи очилата.

— За какво? — изплъзна се от устата ѝ.

Юн вървеше към Елен. Спря наред стаята.

— Благодаря, че си дошла при Елен. Предполагам, че тя ти се е обадила, защото съм се забавил.

— Да.

— На връщане от полицията се наложи да мина през офиса. Пропуснах да ѝ се обадя. Благодаря.

Юн изглеждаше по-възрастен с десет години. Въпреки това сега напомняше на момчето от ученическите им години повече отвоя кога. Беше прегърбен, раменете му преминаваха в две твърде дълги ръце, безсилно отпуснати. Макар че вечерта беше хладна, под мишниците му имаше големи петна от пот.

— Да започваме — предложи Йоаким. — Нямам сили да работя до късно през нощта.

Младият колега изглеждаше точно толкова свеж и спретнат, както предишната вечер. Носеше същите дънки, забеляза Ингер Юхане, но бе сменил ризата — днес памучна, тебеширенобяла, прясно изгладена. Единственото, което накърняваше образа на млад мъж с перфектна външност, бяха белите чорапи в кафявите мокасини. Както снощи, той се облегна на перваза на камината и запремята в ръцете си голяма връзка ключове.

— Най-късно до полунощ искам да приключим — настоя той.

Ингер Юхане недоумяваше какво толкова спешно може да е изникнало в службата, та да се наложи Юн да работи — само ден след смъртта на единственото си дете, в късна съботна вечер, посред лятото, когато всички са в отпуск. Умът ѝ не стигаше как така той изобщо е в състояние да работи. От друга страна обаче, скръбта от загуба на близък често предизвиква непредвидими реакции. Ингер Юхане хвърли бърз поглед към Елен. Тя седеше със спуснати клепачи, обърната към прозореца и тъмносивата панорама отвън. Ръцете ѝ почиваха върху подлакътниците на креслото.

— Е, доскоро — сбогува се Ингер Юхане.

„Ако има нещо, просто ми звъннете“ — искаше да добави.

Ала не го направи.

Смъртта бе белязала не само обитателите на къщата, а и самата нея. Тя бе добила друг характер. Даже свежите цветя изглеждаха мъртви, прекалено пъстри и блестящи, сякаш изработени от евтина пластмаса. Липсата на играчки вероятно не беше толкова учудваща, нали снощи очакваха гости. Въпреки това къщата сякаш вече бе

заличила всички следи от Сандер — дете, което разхвърляше вещите си навсякъде. Веднъж Юн бе обяснил липсата на семейни снимки по стените, дори в кухнята и коридора, с това, че и без висящи по стените фотографии си имат достатъчно грижи по опазването на живота на сина си. Придружи думите си със смях. И другите се смяха, но Ингер Юхане остана някак озадачена.

Отсъствието на физически спомени от Сандер ѝ причиняваше болка. Струваше ѝ се някак непристойно.

Ингер Юхане махна кратко на Елен и тихо се спусна по стълбите. Преддверието беше нехарактерно за Норвегия: четириъгълно помещение с площ около трийсет квадратни метра. Шестте дъбови врати изглеждаха еднакви, само вратата към стаята на Сандер беше различна. Снощи, когато Ингер Юхане напусна дома на семейство Мор, името на момчето беше написано на вратата с големи пъстри букви. Сега ги нямаше. На мястото им дървото изглеждаше малко побледо, защото в продължение на осем години под буквите не бе прониквала слънчева светлина. Името на Сандер все още се четеше, но едва-едва.

Ингер Юхане спря. От първия етаж се чуваше тиха размяна на реплики между Юн и Йоаким. Елен мълчеше. Навярно бе заспала, сигурно беше напълно изтощена.

Поддавайки се на внезапен импулс, Ингер Юхане се приближи до стаята на Сандер. Дебелият дъбов под не проскърца дори веднъж, за разлика от паркета, купен от Ингвар от голям магазин за строителни материали и подреден саморъчно. В дома им на улица „Хауге“ никой не можеше да се промъква тайно.

Ингер Юхане усети как пулсът ѝ леко се ускорява. Предпазливо сложи ръка върху бравата. И тя беше добре смазана. Вратата се отвори безшумно. Лъхна я слаба миризма на боя.

Запалената нощна лампичка къпеше стаята в топла златиста светлина.

Ингер Юхане пусна рязко бравата, сякаш по нея протече ток.

Покрай стената бяха наредени две купчини, всяка с по три кашона, поставени един върху друг. Чаршафите, пликът за завивката и калъфките на възглавниците бяха махнати. Грижливо сгънато одеяло и две възглавници лежаха в долния край на леглото, което имитираше яркочервен болид от „Формула 1“. Върху голямото бюро под

прозореца се мъдреше самотен пластмасов кашон, запечатан с широко кафяво тиксо. Върху него някой бе написал „Армия на спасението“ с червен флумастер.

Една от вратите на гардероба стоеше открехната. Гардеробът беше празен. Ингер Юхане притисна ръка към гърдите си. Вдигна поглед към тавана. Бял, прясно измазан, но явно само с един пласт боя, защото под бялото личаха контурите на четири големи коли, бълващи опашки от сиви изгорели газове.

След още един пласт боя те щяха да изчезнат съвсем.

От кончината на Сандер не бяха изминали и осемнайсет часа, но той вече бе на път да се изгуби напълно.

— Шшт — прошепна майката на Ингер Юхане и сложи пръст пред издадените си напред устни.

Носеше халат и пантофи, въпреки че беше едва десет и четвърт. Лицето ѝ блестеше от мазен нощен крем, раменете ѝ бяха наметнати със стара котешка кожа — вярваше непоклатимо в ползите от нея.

— Ингвар спи!

Ингер Юхане си отдъхна шумно с огромно облекчение и се облегна на стената. Намираше се на стълбището към първия етаж на двуфамилната им къща в „Тосен“. Майка ѝ явно бе чула колата и бе излязла да я посрещне.

— Капнал е от умора — продължи полугласно майка ѝ. — Едва го накарах да хапне нещо. Смятах да остана при вас само докато той си дойде, но вече се бях приготвила и си рекох...

В погледа ѝ се четеше и притеснение, и неизречен въпрос.

— Ще останеш до утре, разбира се — рече Ингер Юхане. — Какво е правил през цялото време?

— Не пожела да сподели. Всъщност не каза почти нищо. Изглеждаше направо... каталясал, нали така се изразявате? Обаче...

Майка ѝ посегна да я помилва по бузата, но бързо се отдръпна, забелязала лекото отрицателно поклащане на главата ѝ.

— Какво ти е, скъпа? Толкова си...

— Просто ми се събра доста напрежение. И аз съм скапана, да си призная. Нищо, че проспях почти целия ден.

Ингер Юхане се промуши покрай майка си и тръгна по стълбите. За момент спря пред една от многото семейни снимки, които покриваха цялата стена между етажите. Кристиане ѝ се усмихваше с щърба уста, слабичка, руса седемгодишна хлапачка с поочуканата Суламит в ръце.

— Прекрасна снимка — рече тихо тя.

Майка ѝ спря зад нея.

— Така е, но онази е още по-хубава. На нея толкова прилича на теб.

Майка ѝ посочи снимка, направена само преди два месеца. Кристиане седеше на пейка в градината и люлееше крака. Сериозното изражение на тясното лице правеше големите воднистосини очи още по-големи, а развяната от вятъра коса обрамчваше лицето ѝ с ореол. Кристиане беше на седемнайсет, но приличаше на тринайсетгодишна.

— Каква ти прилика! Тежа два пъти повече от нея.

Ингер Юхане продължи нагоре.

Майка ѝ я последва.

— Ако не ти трябва, ще си лягам — рече тихо тя.

— Ще постеля чисти чаршафи на леглото на Кристиане — каза Ингер Юхане.

— Все ще изкарам една нощ със спалното бельо на собствената си внучка.

— Чакай де...

— В девет и петнайсет изведох Джак. Ще издържи до сутринта, предполагам. Лека нощ, скъпа. Дано поспиш.

Този път Ингер Юхане не се отдръпна, когато майка ѝ лекичко погали бузата ѝ. Дори напротив, усмихна се уморено и сложи ръка върху пръстите на майка си.

— Лека нощ и на теб.

За секунда или две погледите им се срещнаха. „Кристиане е наследила очите на баба си“ — помисли си Ингер Юхане. Същата форма, същият цвят, а през последните шест месеца в тях се появяваха същите внезапни моменти на примирение.

— Оставих ти нещичко за ядене — каза майка ѝ. — Ако не си гладна, го прибери в хладилника. Ще го хапна утре на закуска.

Макар да стъпваше крайно внимателно, подът скрибуцаше жално под краката ѝ. Промъкна се на пръсти по коридора и отвори

предпазливо скърцащата врата към стаята на Кристиане. Ароматът на нощен крем и паста за зъби се задържа за миг след нея и после се разнесе. Зад затворената врата се чу леко трополене, после къщата притихна.

Ингер Юхане долепи ухо до вратата на своята спалня.

Притаи дъх. Отвътре се долавяше съвсем слабо, равномерно хъркане. Желанието да събуди Ингвар и да говори с него за случилото се за момент стана толкова силно, че ръката ѝ се прокрадна към бравата. Но успя да се овладее, отиде в дневната, която бе свързана с кухнята, и внимателно затвори вратата.

Майка ѝ бе почистила и подредила. Джак спеше под масичката до дивана. Едва-едва помръдна уши, когато Ингер Юхане му каза „здрости“. Всички повърхности бяха празни и чисти, по пода бе минала прахосмукачка, а кухнята сякаш беше приготвена за оглед. Ингер Юхане недоумяваше как майка ѝ е успяла да свърши толкова работа. Та тя бе отсъствала само час и половина! На масата я очакваше чиния с два сандвича. Единият с едро смлян лебервурст, топли гъби и препечен бекон, другият с шунка и ананас върху лист салата. Сандвичите бяха старателно завити във фолио, до чинията стоеше чаша червено вино, също покрита с фолио.

— Мамо... — пошепна Ингер Юхане и изведнъж усети колко е изгладняла.

Храната я върна към седемдесетте години. Имаше вкус на детство, на събота, на мамините сандвичи. Не си спомняше кога за последен път някакви си филийки ѝ се бяха усладили толкова много — филийки, изядени с нож и вилица, както някога изискваше майка ѝ.

Дъвчеше бавно и отпиваше малки глътки от виното. Мисълта за предполагаемата бременност предизвика известно колебание, но тя я отхвърли — така ѝ беше по-удобно — и я отложи за по-нататък.

Все още изпитваше ужас от начина, по който бяха отстранили следите от живота на Сандер. Едва бе успяла да се измъкне от стаята му, когато Йоаким и Юн слязоха по стълбите. Промърмори няколко думи за довиждане и забърза към колата си.

Забоде вилицата в последното парченце хляб.

„През следващите дни много детски стаи в Норвегия ще се опразнят“ — помисли си тя. Недокоснати, изпълнени е изчезваща миризма на деца, които вече ги няма. Мавзолеи на живот, не успял да

се разгърне истински. Защото някой го бе прекършил без време. Майките и бащите ще влизат, ще вдигат по някой предмет, ще усещат полъх на близост, докосване до нещо, което би трябвало да е там.

Сандер лежеше в пластмасови кутии и кашони зад тежка, тъмна дъбова врата и светлината скоро щеше да изличи името му от дървото.

Ингвар ѝ бе разказал как дълго време не е прибирал дрехите на починалата си жена — около година и половина, преди да срещне Ингер Юхане, съпругата му и порасналата им дъщеря бяха загинали при злополука. Месеци наред спял с нейния памучен пуловер върху възглавницата, докато миризмата ѝ изветряла. Тогава изпрал пуловера и го прибрал в кашон заедно с другите ѝ неща, с които не можел да се раздели. Даже когато заживя с Ингер Юхане, той запази няколко кашона с вещи на Елисабет и Трине.

— Пазя ги за Амюн — обясни той и ги качи на тавана. — Когато майка му почина, той беше още бебе. Нужно му е нещо за спомен от нея. И от баба му.

Амюн, вече тринайсетгодишен, обичаше дядо си повече от всичко на света, но не проявяваше особен интерес към стари женски дрехи и момичешки играчки от осемдесетте години. Въпреки това Ингвар не изхвърли кашоните.

Ингер Юхане преглътна последния залък и зарови лице в шепите си.

Невъзможно е да е била Елен.

Невъзможно е Елен да е разчистила стаята на Сандер. Тя беше твърде сломена, твърде потисната. Изтерзана, обезумяла от скръб. Едва се крепеше на краката си, изглеждаше неспособна да води разговор. Системният подход при разтребването на детските вещи ѝ се стори дело, на което е способен единствено злодей. Усети, че е стиснала приборите с все сила.

Не допускаше да го е извършил и Юн.

Той обичаше сина си. Ингер Юхане беше сигурна. Често ги виждаше заедно. Нерядко той подкачаше момчето и това я дразнеше. Леко заядливите шеги на Юн обаче винаги бяха съпровождани с усмивка и галовно разрошване на косата на Сандер. Веднъж — присъстваха на семеен празник, навярно преди две или три години — Сандер падна от батута. Грубата моторика на момчето не съответстваше на авантюристичните му приумици. При опит за салто

се удари в предпазната мрежа и се изтърколи на земята през един процеп. Юн седеше до Ингер Юхане, когато това се случи. Погледът му, страхът, когато скочи и се спусна към сина си, показаха на Ингер Юхане на какви изпитания са подложени Юн и Елен — много по-красноречиво, отколкото всичките оплаквания от устата на Елен.

И двамата родители обичаха Сандер.

Въпреки това заличиха всички негови следи от живота си.

Ингер Юхане се вцепени. Чу нещо. Някъде далеч, но същевременно и много близо. През седемнайсетте години на грижи и страх слухът ѝ се бе изострил. Наклони глава, за да разбере откъде идва шумът.

Някой плачеше.

Ингер Юхане остави приборите и се изправи възможно най-тихо. Опита се да стъпва само върху дъските, които със сигурност не скърцаха, и стигна до спалнята в някакъв абсурдно бавен танц. Спря пред вратата с отворена уста, останала без дъх. Вслуша се и изтръпна.

— Ингвар — прошепна накрая и отвори вратата. — Аз съм.

Затвори внимателно и направи три крачки до ръба на леглото.

— Какво има? — попита тихичко тя, мушна ръка под завивката и помилва гърба му. Той лежеше по корем, със захлупена върху главата възглавница.

Плачът му звучеше чуждо и плашещо. Ингер Юхане легна до него. Той ѝ обърна гръб и скри лице в ръцете си. Подсмърчаше и хълцаше тихо, докато тя се опитваше да го прегърне и да се сгуши до него. Бе станал огромен, едър и тежък, а се сви като дете и притисна възглавницата към устата си. Когато въздухът вече не му стигаше, той изпусна сподавено ридание.

— Какво има? — продължаваше да пита тя, докато най-сетне ѝ стана ясно, че Ингвар не е в състояние да ѝ отговори.

— Мили боже — промърмори възрастният мъж и обхвана мършавия си тил с лявата си ръка.

По зелената болнична униформа си личеше, че човекът не е прекъсвал работа повече от двацет и четири часа. Очилата бяха кацнали на самия връх на тесния крив нос и заплашваха да паднат, докато той разтриваше врата си със силни, почти груби движения.

— И това е само началото. Събрахме ли достатъчно хора?

Жената в цивилно облекло, много по-млада от него, с вързана на конска опашка руса коса, въздъхна шумно.

— Вдигнали сме на крак всичко живо — отговори тя. — Патоанатоми, радиолози, рентгенолози, дактилографи... зъболекари. С учудваща готовност прекъснаха отпуската си.

— Оставаше и да не го направят — изпухтя гневно мъжът. — В момента в тази страна има хиляди хора, които са много по-зле. Колко е часът?

Жената хвърли поглед към големия часовник на стената зад възрастния патоанатом.

— Наближава един и половина — въздъхна тя. — Изпратих повечето да си идат вкъщи. Нужни са им поне пет часа сън преди утрешния ден.

— Преди днешния ден — поправи я намусено професорът. — На практика вече е неделя.

Професорът най-сетне спря да масажира врата си и раздвижи глава наляво-надясно.

— Повече от всякога съжалявам, че не се пенсионирах на шейсет и седем — промърмори примирено той, облегна се на бялата стена и бутна очилата си малко по-нагоре.

— Никога няма да се пенсионираме — отговори жената, без да се усмихне. — Ще ни мъчите до сетния си час.

— А той може да удари всеки момент — въздъхна той. — Поне така се чувствам в момента. Чудовищна атака, откъдето и да я погледнеш! — прошепна той.

Умълчаха се. Жената беше едва прехвърлила трийсетте, предстоеше ѝ много работа, докато достигне професионалното ниво на своя ментор, но по една или друга причина упражняваше влияние над него. Злите езици твърдяха, че бил влюбен в нея, но откакто преди половин година го видя пред едно кино с дъщеря му, младата патоложка разбра причината той да ѝ симпатизира. Двете жени бяха връстници и си приличаха като близначки. Освен това явно му харесваше, че тя не му се подмазва, за разлика от повечето в Държавната болница, където се славеше като един от най-големите капацитети.

Професорът затвори очи и облегна глава на стената.

— Момчето — проговори след известно време жената.

— Кое момче? — попита той, без да промени позата си.

— Докараха го снощи. Прибрахме го и толкова. Няма нищо общо с покушенията. Май беше паднало от стълба. Трагичен битов инцидент, който се изгубва в цялата тази...

Той отвори очи и я погледна изпод рунтавите си вежди.

— ... ужасна суматоха — престаши се да довърши тя. — Направих томография на главата — добави тя. — Фрактура на черепа, вътремозъчен кръвоизлив, пробив във вентрикулите. И леко изместване на средната линия. А, и тежко счупване на лакътната кост. То, разбира се, няма как да е станало причина за смъртта на клетото дете.

— Толкова травми след едно падане?

— Знам ли? Ако е имало лошия късмет да падне върху нещо твърдо...

Професорът се отдели от стената и отново раздвижи глава наляво-надясно.

— Момчето е с два избити резеца — продължи жената. — Единият...

Тя се покашля и вдигна ръка пред устата си.

— Единият беше още вътре. В устата, искам да кажа.

— Вземи кръвна проба — нареди той. — Действай съгласно процедурата, но не протакай. Попълни смъртния акт, а ако не намериш нищо повече, постави отметка срещу „съмнителен смъртен случай“ и изпрати документите в полицията. Оттам те да поемат случая. Тяхна задача е да излязат със заключение.

Той се усмихна горчиво с присвити устни.

— Днес, с телата от правителствения комплекс, само ни загатнаха какво ни чака — рече той тихо. — Утре ще става по-лошо. Ще докарат жертвите от Ютьоя. Искам стопроцентово съсредоточаване върху тежката задача, която ни предстои. Приключи с момчето възможно най-бързо.

Сънят го изостави също толкова брутално, колкото го бе надвил само преди няколко часа.

Беше шест сутринта, неделя, 24 юли. Юн Мор отвори очи и забеляза, че пулсът му е силно ускорен. Ушите му бучаха. В съня си бе лежал свит на кълбо в малко помещение, което непрекъснато се стесняваше. Извисяващите се метални стени се сближаваха все повече и повече, докато той се взираше в квадратчето чезнещо, недостижимо небе. Не му достигаше въздух. Забеляза, че стените имат шипове, и се събуди.

Лежеше по гръб, с отпуснати от страни на тялото ръце, леко разкрачени крака и цепещо главоболие. Надигна се в седнало положение и изохка. Елен спеше дълбоко. Бе взела приспивателно. „Вероятно двойна доза“ — предположи той. Така се бе стреснала, когато я изненада в незаключената баня. Сега лежеше спокойно на една страна, косата пригладена назад, тъмна и мазна, намазана с някакъв нощен балсам — именно на това козметично средство тя отдаваше заслугата, че на четирийсет и три години косата ѝ си оставаше най-голямото ѝ достойнство. Редом със стройната ѝ фигура, разбира се. Гордееше се с атлетичното си жилесто тяло — макар усилените тренировки и кърменето да бяха спаружили някога пищните ѝ гърди и апетитното ѝ дупе.

Юн спусна крака на пода и простена.

Измъкна се от стаята, както си беше гол и бос. Докато се облекчаваше в банята, се гледаше в голямото, вградено в стената огледало. Не бе включил осветлението и в утринната дрезгавина, още по-сивкава заради матираните с пясъкоструйка стъкла на прозорците, приличаше на призрак. Въпреки двуседмичната почивка в Италия само преди четиринайсет дни кожата му изглеждаше бледа, почти синкава. Лицето му бе болезнено изопнато, очите кървясали. Той направи гримаса към отражението си.

Без да мисли, вдигна юмрук. Погледна изкосо ръката си в огледалото и с все сила заби пестник в стъклената повърхност с площ два квадратни метра. Огледалото се счупи почти безшумно. Парчетата се задържаха. На мястото, където се бе ударил юмрукът му, се образува наъбена звезда.

— Сандер — оформиха безшумно стиснатите устни на Юн. — Сандер.

От ръката му потече кръв.

Той посегна към тоалетната хартия и намота няколко пласта около раната. Кървеше толкова силно, че той изхаби почти половината руло, преди да избърше кръвта от мивката и пода.

Всъщност най-лошото не беше ужасният му страх.

Най-лошото беше самотата.

Гол, с увита в тоалетна хартия дясна ръка, той излезе в коридора, мина покрай многото гардероби със скъпи дамски дрехи, стигна до преддверието и без колебание влезе в стаята на Сандер.

Някой бе забравил да угаси нощната лампа. Златистата светлина го подтикна да затвори вратата зад себе си. Там, в полупразната стая с вещите на Сандер, прибрани в кутии и кашони, докато сините завеси със състезателни коли се полюляваха пред откренатите прозорци, Юн за момент се обнадее, че всичко ще се оправи. Че само е сънувал. Че е възможно да върне времето назад, с няколко месеца или с години, с няколко седмици, дори само с няколко дни, и да започне отначало.

Предпазливо легна на леглото и се зави с одеялото.

Кръвта напои тоалетната хартия. Юн свали импровизираната превръзка и засмука раната, докато езикът му изтръпна от сладниково гадния вкус на желязо. Ръката му продължаваше да кърви равномерно, на едри капки, и той се отказа. Сгуши се под студеното одеяло и затвори очи.

Би могъл да събуди Елен. Внимателно да я изтръгне от изкуствения унес с чаша кафе, да я люби, докато тя се разсъни окончателно, за да може да ѝ разкаже всичко. Биха могли да споделят тайната, както споделяха всички тайни, винаги. Между тях все още имаше любов, или поне спомени от онова, което ги свързваше някога — тогава успя да я спечели под носа на всички онези, които си въобразяваха, че я заслужават. Той все още я заслужаваше. Нуждаеше се от нея, тя се нуждаеше от него. Беше толкова просто. Така е било открай време.

Твърде късно е, помисли си той и се изправи.

Измъкна изпод леглото кофа с боя. Четката, натопена в отрязана кутия от мляко, се намираше най-долу в един от празните шкафови. Юн изстиска течността от свинската четина и потопа четката в бялата боя. Покапа малко по пода, но това не го смути ни най-малко. По-добра работа би му свършил валяк, но нямаше. А и беше все едно. Юн Мор започна да боядисва тавана с гневни мазки на четката с лявата ръка,

като продължаваше да изсмуква кръвта от дясната, докато заличаваше последните следи от рисунките на сина си: четири страхотни коли, бълващи газове от ауспусите, всяка с балонче, в което пишеше „БРЪМ“ с три удивителни.

„Никога не е твърде късно — помисли си той, след като рисунките изчезнаха под белия пласт, а по голото му тяло засъхнаха петна боя. — Никога не е твърде късно.“ Юн Мор няма да се предаде. Той не е от хората, които се предават. От него се очаква да не се разсейва нито за миг.

И винаги стоеше нащрек.

Йоаким Бойер не можа да спи.

Прибра се от дома на Юн и Елен чак в дванайсет и половина след полунощ, прекалено развълнуван, за да заспи. След половин час на гребния тренажор и един час йога, последвани от топла баня, найсетне се почувства готов да си легне. Въпреки това сънят не го споходи. В мозъка му цареше твърде голям хаос. Дълго се колеба дали да не стане, но главата му тежеше, а тялото му беше омаломощено.

Смени чаршафите само преди два дни, а ето че вече лепнеха от пот. Със завивката се сгорещяваше, но отметнеше ли я, започваше да зъзне.

Будилникът показваше 06,17 ч.

Претърколи се на една страна и съжали, че вече не разполага с приспивателни. През май помоли сестра си — лекарка — да му даде рецепта за „Зопиклон“. Понеже никога не боледуваше и досега не се бе оплаквал от проблеми със съня, тя се разтревожи. Той приписа проблемите си на работата, напоследък натоварването се повишило, а и връзката му с Аня не вървяла добре. Всичко това беше донякъде вярно. Две седмици по-късно разкара Аня, но безсънието продължи да го мъчи. Четири нощи вземаше по една таблетка преди лягане. Отпуснатостта и чувството, че тялото му не му принадлежи, го подтикнаха да изхвърли остатъка в тоалетната. Не биваше да го прави.

На нощното шкафче до будилника стоеше дървена фигура, която с доста въображение можеше да мине за лодка. Йоаким се надигна на лакът и я придърпа предпазливо. Беше дълга двайсетина сантиметра, с доста затъпен нос. Мостикът — Сандер намери парче бетон в

училищния двор и го залепи за дървото — стоеше накриво и беше твърде голям. Момчето рисуваше превъзходно, но щом фигурите ставаха триизмерни и се налагаше да се приведат във форма, изпадаше в обичайната си несръчност. Горд и щастлив, той пусна „лодката“ във ваната. Тя се завъртя моментално около собствената си ос, после бавно потъна в бистрата вода. Сандер се разплака и беше неутешим. Йоаким му обеща двамата заедно да построят нова лодка. Старата била толкова красива, че най-добре да служи за украса, утеша той момчето и Сандер му я подари.

Лодката натежа в ръката му.

Йоаким я помириша.

Някак си миришеше на Сандер: на пясък и боя.

Бързо остави лодката върху шкафчето, отметна завивката и стана. Боксерките бяха залепнали за бедрата му и той ги свали. Отиде в банята, застана под душа и пусна студената вода.

Сандер беше мъртъв, но иначе всичко щеше да се оправи. Той беше господар на положението. Ако можеше да върне времето, Сандер щеше да е още жив. Йоаким го знаеше, отдавна му беше ясно, че е длъжен да предприеме нещо, но в живота няма копче за превъртане назад, животът следва неумолимия си ход. Ледената вода го събуди, главата му се проясни, тялото му се върна към обичайната си роля на негов съюзник.

Всичко щеше да се подреди. Той владееше положението.

Само да не беше този проклет страх.

След голямата катастрофа Хенрик Холме имаше чувството, че вече не работи истински в полицията. В петък вечерта арестуваха терориста и се оказа, че той живее в Осло. Тогава понижиха Хенрик Холме до онова, което всъщност беше: неопитен помощник за лятото. Не беше зачислен към никой отдел, разполагаше само с тънкото дело за смъртен случай, който не интересуваше никого. На корицата бе написано името на наблюдаващата прокурорка. Вероятно тя нямаше представа за случая.

Обективно погледнато, това не беше случай.

През краткия половин час на разпита предишната вечер Юн Мор се държа като луд, но Хенрик Холме нямаше в какво да го упрекне.

„Ако трябваше да съм честен, човекът имаше пълното право да се гневи“ — призна той пред себе си, докато седеше зад бюрото. Юн Мор не го докосна. Само го уплаши, за което отчасти си беше виновен самият Хенрик. Не подбра особено внимателно думите си. Сигурно е ужасно да загубиш дете, а когато това се случи вкъщи, родителите се съсипват от самообвинения.

Зелената папка не съдържаше основания за образуване на полицейско производство.

И все пак този случай принадлежеше на Хенрик Холме. Само той.

Сега седеше в този скучен, безличен кабинет и недоумяваше защо изобщо бе дошъл. Беше неделя и макар че в голямата извита сграда на „Грьонланслайре“ бяха надошли още много други служители, прекъснали отпуските си, всеобщата мобилизация явно не важеше за него. След петък следобед никой не бе разменил и дума с Хенрик Холме.

Отвори бутилка кока-кола „Лайт“ и отпи голяма глътка. Извади от раницата и пликче кифлички с шоколадови парченца, купени от един павилион. Вече бе погълнал две. Третата не изглеждаше особено апетитно — доста се беше сплескала, а шоколадът се беше разтекъл и полепнал по хартията. Огледа окаяното печиво, смачка го и хвърли пликчето в празното кошче за отпадъци.

Бръкна с показалец в лявата си ноздра.

Корицата на папката служеше и за опис на съдържащите се вътре документи.

Изискваните данни не съответстваха на онова, с което Хенрик разполагаше. Нямахше заподозрян, за да го впише в определената графа. Нямахше какво да попълни и в графата „Естество на престъплението“. Дали не беше сбъркал вида на папката? Навярно за случаи като неговия — за съмнителни смъртни случаи, които полицията само регистрираше и архивираше със заключението „Липсват данни за престъпление“ — се използваша други образци.

Категорията „Съмнителни смъртни случаи“ обхващаше случаи, които често изобщо не пораждаха подозрения — Хенрик Холме го знаеше. Свръхдоза, самоубийства, удавяния и тем подобни. Навярно бе взел грешната бланка. Или пък попълването ѝ не беше негово задължение.

Внезапно Хенрик Холме изпита силна несигурност и навря пръста си още по-дълбоко в носа си.

Върху корицата бяха отбелязани графи за лични данни, за името на прокурора, за името на следователя. Освен това имаше свободни полета за входящия номер и опис на документите по случая с място за дата и съставител.

Документ „00“ беше самата корица.

Документ „01“ беше протокол от разпита на „свидетеля Юн Мор“, изготвен от Хенрик Холме.

И толкова.

Надяваше се скоро да получи експертизата от съдебна медицина. Тогава щеше да впише и документ „02“.

Доста тънко дело.

„Свързани случаи“ — гласеше една графа по-нагоре. Беше празна.

Би могъл да провери в СТРАСАК — полицейския регистър на наказателните производства — дори само за забавление. Струваше му се невероятно човекът с огромна вила в „Грефсен“ и две коли в гаража да е замесен в подсъдни деяния.

Влезе бързо в регистъра и въведе името и рождената дата на Юн Мор.

— Я виж ти — промърмори Хенрик Холме, когато на екрана се появи резултатът от проведеното търсене.

Юн Мор се оказа регистриран като заподозрян в текущо разследване. Хенрик Холме преглътна шумно.

Заподозрян в нарушаване на ЗТЦК, параграфи 3–3, 2–2 и 17–3, алинея 1. ЗТЦК? Закон за търговията с ценни книжа, естествено. Той плъзна пръст по екрана. Отдел Икономическа полиция.

Хенрик Холме запомни параграфите, излезе светкавично от сайта на СТРАСАК и отвори страницата, където бяха публикувани норвежките закони и информацията периодично се обновяваше при всяка внесена промяна. Очите му пробягаха по текста и намериха каквото търсеха. Хенрик Холме се облегна победоносно назад.

Търговия с вътрешна информация!

Юн Мор беше престъпник. Мошеник. Разследваха го за неправомерно присвояване на активи. Всъщност в СТРАСАК липсваха данни колко е напреднало разследването и в какво се състои

провинението му, но Хенрик Холме знаеше достатъчно за търговията с вътрешна информация, за да схване, че човек с позицията на Юн Мор разполага с информация, която може да му донесе значителни печалби на борсата. Сети се, че преди няколко години имаше подобен случай с човек от пиар агенция. Осъдиха го, защото доверил на приятел фирмени тайни, онзи си купил акции и извлякъл прилични дивиденди, а после възнаградил пиар специалиста с тлъста комисионна.

Злоупотребата с вътрешна информация обаче не е престъпление, съизмеримо по тежест с убийството на дете, призна неохотно Хенрик Холме. И все пак... Разследването навярно бе направило Юн Мор раздразнителен, нервен и нетърпелив. Снощи го бе доказал недвусмислено с поведението си. Къс фитил. Палеше се от раз. Хенрик Холме знаеше от собствен опит какво изпитание представлява едно осемгодишно момче — имаше братовчед на тази възраст. Понякога му се приискваше да окачи наглото хлапе на стената и да го закове.

Изведнъж тънката папка на бюрото стана доста по-интересна.

Може би все пак имаше основания за започване на разследване.

Нищо чудно да се окаже истинско, мащабно разследване на насилствена смърт. Неговият случай. Разследван само и единствено от Хенрик Холме.

Пресуши бутилката на един дъх и едва потисна оригването.

Първо ще напише доклад. Така делото ще придобие малко повече тежест — и в пряк, и в преносен смисъл. Утре ще пришпори патоанатомите от съдебната медицина да му изпратят експертизите. При наличието на съмнителни находки ще помоли прокуратурата да продължи. Да се разрови по-надълбоко. И по-щателно. Истеричната мама и таткото в скъпарски костюм няма да го спрат. При убийствата на деца съществува голяма разлика между отразените в статистиката и реално извършените престъпления, той го знаеше. Ако успееше да разреши случая, той, безспорният новобранец, щеше да направи голяма крачка напред. Да се отдалечи от досегашните дела за превишена скорост и шофиране без книжка.

— Сандер Мор — прошепна Хенрик Холме и забарабани по бюрото с празната пластмасова бутилка.

Имаше чувството, че е пораснал в стола.

[1] ХРНВ — Хиперкинетично разстройство с нарушение на вниманието. — Б.пр. ↑

[2] Rubbish and bullshit — the limitations of oral communication (англ.) — Глупости на търкалета — ограниченията на вербалната комуникация. — Б.пр. ↑

[3] Йенс Бьорнебу (1920–1976) — виден норвежки писател и общественик, социален критик и анархист. Остро критикува образователната и правосъдната система и системата за поправителни мерки в Норвегия. В продължение на дълги години се бори с психологически проблеми и зависимостта си от алкохола. Самоубива се. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

Във вторник, 26 юли, Ингер Юхане се събуди и се почувства изненадващо отпочинала. Ингвар отдавна бе отишъл на работа. Тя се поизлежава още малко, заслушана в необичайната тишина. Както се бяха разбрали, майка ѝ си отиде в неделя. Децата щяха да останат във Франция още почти две седмици. Хората от долния етаж заминаха на почивка и единствено хъркането на Джак в леглото до нея нарушаваше съвършената тишина. Качването по леглата му беше строго забранено — както впрочем и повечето неща, които Джак вършеше.

— Слизай — промърмори тя и се опита да го избута.

Джак се претърколи по гръб, размърда леко предните си крака и пак заспа.

Слаба миризма на печатарско мастило я накара да седне и да подпре три възглавници зад гърба си. Ингвар бе сложил днешните вестници на нощното шкафче. До тях стоеше термос и празна чаша. Ингер Юхане си наля горещо кафе и се разположи удобно.

Нещо беше различно от обикновено. Нещо в светлината, която нахлуваше в стаята на тласъци, докато въздушното течение през полуотворения прозорец си играеше със завесите. Тя посегна и дръпна едната завеса.

Слънце.

Навън беше лято. Ослепителна светлина окъпа спалнята. Ингер Юхане стана и разтвори завесите толкова рязко, че те едва не се откачиха от релсата. Тя скръсти ръце и надникна навън. Всичко беше яркозелено, светло и небесносиньо.

При докосването усети болка в гърдите.

Настроението ѝ падна. Все още не изключваше вероятността да се е излъгала. Предния ден се престраши да влезе в аптека и си купи тест за бременност. Опита се да маскира покупката като попълване на домашната аптечна и скри теста в пазарската кошница под обезболяващи, лепенки, паста за зъби, мехлем за леки кожни наранявания, стерилни компреси и още медицински продукти от първа

необходимост. Вкъщи нареди покупките, а неразпечатаният тест се озова на дъното на коша за пране.

Ингвар все още не знаеше. Нощта срещу неделя беше подходяща единствено за мълчание, докато лежаха един до друг. Мъжът ѝ заспа, облян в сълзи, а в неделя стана рано и отиде на работа. За първи път през единайсетте години, откакто се познаваха, отказа да ѝ разкаже за работата си. Тя дори не го попита направо, а подхвърли две-три полувъпросителни реплики по време на закуската, която майка ѝ приготви, преди дискретно да си събере багажа и да си тръгне. Ингвар само поклати глава.

Въпреки това Ингер Юхане се досещаше с какво се занимава съпругът ѝ. Той беше експерт по разпити. Минаваше за един от корифеите в тази област.

Върна се към полунощ, по-спокоен, но все още измъчен и безмълвен. В три през нощта се притисна до нея, без да отрони дума, притисна я до себе си така силно, че дъхът ѝ секна и тя се освободи предпазливо от прегръдката му.

Едва в понеделник вечерта ѝ се удаде случай да му разкаже за Сандер. Той я изслуша. Зададе два-три въпроса, поклати съчувствено глава и остави приборите. Противно на обичайното си „аз“, през последните няколко дни Ингвар почти не докосваше поднесената му вкъщи вечеря. Дали се хранеше в службата?

— Такива неща се случват — каза той и стана от масата. — Стават злополуки. Умират деца.

Не пожела да гледа новините по телевизията и да чете вестници. Говореше само за незначителни неща. В неделя вечерта попита кратко за децата. Ингер Юхане го увери, че се чувстват добре на Ривиерата. Оттогава Ингвар не бе споменавал за тях.

Освен това още не беше сигурно.

Ще почака още няколко дни и тогава ще си направи тест за бременност. „Поне до утре“ — реши Ингер Юхане и предпочете да не разлиства вестниците. Взе чашата с кафе и тръгна към банята. Стъпваше на пръсти, за да не наруши тишината в дома си. Стресна се, когато Джак скочи от леглото и тупна върху пода.

По план сега с Ингвар трябваше да са в планината — само двамата за пръв път от много години. Обикновено тя и Исак така подреждаха графика, че единият от двамата да бъде свободен през

лятото, докато другият прекарва целия си отпуск с децата. Тази година Кристиане отиде на двуседмичен летен лагер, а през това време баба ѝ — майката на Ингер Юхане — взе Рагнхил и я заведе на хижа. Като по чудо Ингер Юхане и Ингвар се сдобиха с възможността да си наемат апартамент в планинското село Финсе, докато децата са във Франция. Дванайсет дни разходки сред природата и усамотение. Още от март Ингер Юхане тръпнеше в очакване. Сега с изненада се сети, че трябваше да заминат предния ден. Пусна душа. Около последните събития напълно бе изключила за пътуването. Точно сега, естествено, не можеха да заминат. Лумналият за миг гняв бързо се уталожи и прерасна в чувство на срам, от който бузите ѝ пламнаха.

Тя се пъкна предпазливо под струята.

Водата беше много гореща, но тя се наслаждаваше на болезнено парещите капки по гърба си. Мускулите ѝ постепенно се отпуснаха, тя опря чело о плочките и се остави на силната струя. „Един свободен ден — помисли си. — Без планове, без задължения.“ От двайсет и четири часа не беше гледала телевизия. Не можеше да понесе кадрите, цифрите, разказите на очевидците, уплашените деца, мъртвите очи на родителите. Елен не се беше обаждала от събота. Смъртта на Сандер не влизаше в задълженията на Ингер Юхане. Тя беше в отпуск. Не се налагаше даже да се грижи за децата. Беше съвсем сама.

С освобождаващото чувство, че няма никакви ангажименти, тя се изправи и подложи лице под водата. Завърши със студен душ. Когато най-сетне спря водата, се чувстваше чиста, с прояснени сетива и пълна концентрация.

Сложи ръка върху корема си. Стори ѝ се малко подут.

Може пък да е момче.

„Има толкова хубави имена за момчета“ — помнели си тя и поглади опънатата кожа.

Таряй — винаги беше харесвала това име. Едновременно кротко и силно.

В живота ѝ нямаше място за още едно дете. С Ингвар бяха твърде стари. Имаха достатъчно деца. Прогони мисълта за хубавото име, уви се в хавлия и отиде в дневната.

Беше получила есемес.

Все още не бе актуализирала списъка с контактите си, но този номер със сигурност ѝ беше непознат. Ингер Юхане прочете два пъти

съобщението със смръщено чело.

Скъпа Ингер Юхане Вик, ще Ви бъда много благодарна, ако ми отделите време за разговор час по-скоро. Най-добре още днес. Елен и Юн се нуждаят от помощ. Бихте ли ми се обадили, за да се уговорим? Номерът, от който изпращам това съобщение, е моят номер. Сърдечни поздрави, Хелга Мор (майката на Юн, запознахме се през 2009 г. на летния празник).

Джак бе последвал стопанката си в дневната и започна старателно да облизва от паркета водата, стекла се около стъпалата ѝ. Ингер Юхане остана неподвижна с телефона в ръка. Не знаеше кос я изненада повече: съдържанието на съобщението или фактът, че тази жена, прехвърлила осемдесетте, е успяла да състави и изпрати безупречен есемес.

Най-вероятно последното. Хвърли телефона на дивана, за да не се изкуши да ѝ върне обаждането.

— Толкова бързо? — попита прокурор Тове Бюфюр и хвърли едно око на документа, който Хенрик Холме ентусиазирано положи върху бюрото ѝ. — За такива доклади обикновено се изисква много повече време.

— Факт — кимна той и остана прав, въпреки че тя бе посочила стола за посетители. — Вчера обаче поставих въпроса ребром. Подобни дела не бива да се протакат.

Всъщност предишния ден му съобщиха, че докладът от съдебномедицинския институт изненадващо е готов преждевременно и ако случаят не търпи отлагане, да се отбие да си го вземе. И той се отби. Получи доклада, без изобщо да се наложи да казва каквото и да било — камо ли да повишава тон.

— Аха — Тове Бюфюр го погледна. — И какво пише вътре?

— Счупване на черепа! — отвърна тържествуващо Хенрик Холме. — С последвал интер... интра... — адамовата му ябълка подскочи. — Мозъчен кръвоизлив — прибягна той до по-понятното

наименование. — Счупване на ръката. Два избити зъба. За тях се разбра впоследствие, докато бях там и...

— Счупването на черепа напълно съответства на версията за падане от висока стълба — прекъсна го Тове Бюфюр. — Особено ако момчето е паднало върху...

Тя щракна с пръстите на дясната ръка, за да подкани полицая да ѝ подсказе подробностите.

— Върху джобно фенерче — помогна ѝ Хенрик Холме.

— Именно. Съставили сте доста обстоен доклад, виждам. Подходили сте много прецизно, трябва да ви се признае.

Усмивката ѝ не стигна до очите и той се запита дали пък не проявява ирония. Несигурно запристъпва от крак на крак.

— Приложили сте много изчерпателно описание на къщата — продължи тя. — В него подчертавате, че помещенията са необичайно високи. Къщата стара ли е?

— Защо питате?

— Защото старите къщи често са с високи тавани, нали?

— А, ясно. Не.

— Какво не?

— Къщата не е чак толкова стара, а по-скоро...

Той затвори очи и се опита да си представи къщата на улица „Гла“.

— Не разбирам чак толкова от архитектура — заговори бавно. — Но не е стара къща с шпиллове и кули.

Сега смехът ѝ беше неподправен. Отмести доклада и нагласи очилата си.

— Истинските стари къщи обикновено са без шпиллове.

— Щом казвате — кимна той. — Във всеки случай ми се струва, че къщата е сравнително нова. На десет, а може да има и двайсет години... Таваните са високи към три метра и това някак си се вписва в... луксозния стил. Дневната е огромна, много по-голяма от...

— Три метра е голяма височина за осемгодишно дете.

— Да, но...

— В този случай няма нищо, абсолютно нищо, което да ни насочи към факти, различни от очевидните. За нещастие момчето е паднало от стълба, ударило си е главата в джобен фенер и е умряло. Трагично и брутално. Ужасно за родителите. Вие самият пишете...

Тя посегна отново към доклада му. Предишния ден го бе написал с надеждата да я убеди.

— „Майката изглеждаше истерична“ — зачете прокурорката. — „Почти не беше в състояние да си даде сметка какво се случва. Беше се вкопчила в мъртвото дете. Бащата беше с разплакани очи, остана безмълвен и получи пристъп на силен тремор.“

Тя вдигна глава и прикова поглед в неговия.

— Напълно естествено поведение след такава злополука, нали?

— Да, разбира се. Но...

— Разполагаме ли с някакви данни детето да е ставало обект на насилие, да е постъпвало в болница или в спешно отделение, някакви податки, че в семейството е имало нещо гнило?

Хенрик Холме изправи гръб и пое дълбоко дъх.

— Не! — почти извика той. — Ала не сме в състояние да го твърдим с пълна увереност, докато не сме провели разследване, по дяволите!

Прокурорката остави доклада и се облегна назад. Погледът ѝ измери младия служител от глава до пети. Той положи усилие да не се изчерви.

— Извинете — промълви той, когато мълчанието се проточи. — Не беше редно да ругая.

— Прав сте — кимна тя. — Но аз съм тази, която трябва да помоли за извинение. Вие безспорно имате основания. Проблемът е само, че това се случва във време, когато сме изправени пред невероятни предизвикателства, работим ден и нощ и...

Примирена, почти безпомощна, тя прокара пръсти през косата си.

— Имаме работа не със социално слабо семейство, което живее в каравана — продължи изненадващо тихо. — Говорим за преуспяла двойка с — както по всичко личи — желано дете, живеещи в един от най-тузарските квартали на Осло. Със сигурност имат куп приятели, финансово обезпечени са...

— Това са... — рязко я прекъсна Хенрик Холме. Пак говореше високо, — това са предразсъдъци! Сякаш богатите не бият децата си! Сякаш богаташкият адрес гарантира и психологическия комфорт на отрочетата на заможни семейства! Да, знам, че съм зелен и неопитен и че вие...

Тя вдигна длани и той тутакси млъкна.

— Вече признах, че имате право — уточни остро тя. — Такъв случай трябва да бъде разследван. Исках само да ви обърна внимание, че в момента сме затрупани с предизвикателства — както по отношение на недостига на кадри, така и що се отнася до това семейство... — тя подсмръкна и избърса носа си с показалец. — И, разбира се, точно в този натоварен период аз се разболявам... — промърмори тя и започна да рови из дълбоката си дамска чанта.

Намери пакетче носни кърпички, изсекна се мощно, сгъна чинно кърпичката и я изхвърли в кошчето.

— На този етап сте сам — предупреди вяло тя. — Нахвърлете как смятате да действате и ми донесете написаното до края на работния ден. Ще трябва да ви назначим ментор, но засега...

Отново го измери с поглед. Главата му беше твърде голяма за дългестата тънка шия. Очите невинно сини, а за миглите направо му завидя. И ръцете му бяха твърде дълги. Хенрик Холме изглеждаше като петнайсетгодишен недорасляк.

— Засега ще можете да действате — разреши му тя. — Искам обаче всичко да минава през мен, ясно ли е? Съставете си план. Не предприемайте нищо, преди да поискате от мен зелена светлина.

— Разбира се, че няма — увери я бързо той и се обърна към вратата, за да скрие зачервените си бузи. — Ще се върна след час.

Лицето му пламтеше. Изобщо не бе споменал, че Юн Мор е разследван за търговия с вътрешна информация. По-старият случай обикновено се ползваше с предимство, поне така предполагаше, затова не искаше да рискува някой от Икономическа полиция да му отнеме заслуженото дело. Другото разследване вървеше само от няколко дни, а в целия хаос след покушенията едва ли можеше да се очаква скорошен напредък при икономическите престъпления.

Това обаче не беше всичко.

Хенрик Холме се засуети с вратата, преди най-сетне да успее да я отвори.

Затвори я, без да се обръща.

Предишния ден бе „преслушал“ набързо бабата на Сандер. Не поиска разрешение от никого, а и разговорът не се оказа много ползотворен.

Точно обратното, трябваше да признае той.

Ала все още не смяташе за необходимо да го съобщава на прокуратурата.

Ингер Юхане наближи жилищния блок в квартал „Виндерен“. Вече съжаляваше за решението си. Можеше да направи каквото поиска, да отиде навсякъде, да се наслади на свободния си ден на плажа или в гората, или просто да прекара предобеда на балкона с хубава книга. Да събере смелост и да си направи проклетия тест. Ако искаше да разполага с време да реши дали да задържи бебето, трябваше възможно най-скоро да добие яснота. Разполагаше с цял ден за себе си, но не можа да прогони от ума си съобщението на Хелга Мор. То разклати равновесието ѝ, събуди безпокойството ѝ и породило у нея редица въпроси. Така любопитството твърде често се промъкваше неканено и крайно нежелано в живота ѝ.

Блокът беше нов, нисък и лишен от своеобразие. Намираше се в скъп квартал и раздрънканият ѝ фолксваген очевидно се чувстваше като в небрано лозе, паркиран до оградата между ауди „ТТ“ и беемве „528“.

Бързо намери входа и натисна звънеца. Вградена в стената камера ѝ издаде, че я наблюдават. Метален глас я покани да влезе. Вратата се отвори с щракване.

Стълбището миришеше на лимон. Тук-там стълбите не бяха изсъхнали след щателното измиване. „Поради провеждан ремонт асансьорът не работи“ — осведоми я написано на ръка съобщение на неправилен норвежки. Добре, че Хелга Мор живееше на първия етаж.

Вече бе отворила вратата на жилището си.

Хелга Мор се вписваше съвършено в обстановката. Добре поддържана, ненатрапчива, дискретно облечена по начин, който би подходил на всяка жена между шейсет и деветдесет години. Стройна като сина си, с късо подстригана, все още гъста, почти бяла коса, която обрамчваше тясното лице. „Прилича на особа от английския хайлайф“ — помисли си Ингер Юхане. Впечатлението се засили, когато леденосините очи я измериха с леко неодобрение. Това я накара да съжали, че не се е облякла по-елегантно. Възрастната дама поздрави гостенката си със силно ръкостискане. Длантата ѝ беше суха.

— Заповядайте — покани я тя.

Минаха по тесен коридор и влязоха в дневната. Домакинята покани с жест Ингер Юхане да седне.

На стъклена масичка между два бели дивана бе нареден сребърен сервиз за кафе. От каната се виеше светла, почти невидима пара. Хелга Мор наля кафе в две тънички порцеланови чашки.

— Мляко? Захар?

— Не, благодаря.

— Бисквита?

Хелга побутна купичка с американски шоколадови бисквити към Ингер Юхане. На нея внезапно наистина ѝ се прииска да се подслади с нещичко, но не посмя — рискуваше да поръси трохи върху тебеширенобелия диван. Стаята приличаше на изложбена зала: навсякъде стъкло, цветя и чупливи предмети. Стана ѝ топло и тя разтърси глава.

— Ще започна по същество — рече Хелга Мор.

Седеше изправена като кралица, с елегантно кръстосани крака и чаша кафе в ръка.

— Благодаря ви, че дойдохте. Не знаех към кого да се обърна. Елен и Юн са ми разказвали за приноса ви към разрешаването на случая, над които работи мъжът ви. Елен казва, че вие самата сте почти полицай.

Ингер Юхане отвори уста да възрази, ала Хелга Мор леко повиши тон, за да не ѝ позволи:

— Аз, естествено, знам каква сте. Вие сте учен, изследовател. Криминолог и психолог. Мъжът ви работи в полицията, нали така? В КРИПОС? — Всъщност това не беше въпрос и тя не изчака отговор. — Вчера ме посети един млад господин — съобщи тя и остави чашата.

Чула потракването на крехката чинийка, Ингер Юхане не посмя да остави чашата си.

— Пълен аматьор — категорично отсъди Хелга Мор. — Фанфарон с пагон.

Ингер Юхане веднага се сети за кого става дума.

— Недорасляк — изсумтя пренебрежително Хелга Мор. — Изключително антипатичен. Твърди, че разследвал смъртта на Сандер.

За първи път, откакто бе дошла, Ингер Юхане забеляза у събеседницата си известна несигурност. Лицето на Хелга Мор изведнъж хлътна. Тя си пое дъх и продължи с леко потреперващ глас:

— Че какво има за разследване! Сандер падна от стълба. Трагично и ужасяващо, не ще и дума, но...

Тя се облегна на дивана. Приглади невидимо косъмче главата си. Долната ѝ устна затрепери, но тя се овладя бързо, покашля се и пое дълбоко дъх.

— Юн е изтърсаче — заяви неочаквано тя и лицето ѝ грейна. — Вероятно знаете? — И този въпрос не подканваше към отговор. — Родих го на четирийсет и една. Тогава дъщерите ми бяха на тринайсет и на дванайсет години. В много отношения Юн беше... — ръката ѝ продължаваше да приглажда съвършената фризура. — ... беше дар от съдбата. Изненадващ и добре дошъл дар. Съпругът ми Вилхелм... — Погледът ѝ се отправи към масленото платно над газовата камина: портрет на внушителен, почти величествен мъж на тъмния фон на тежки драперии. Не подхождаше особено на светлата стая. Същевременно обаче подредбата на цялото жилище изглеждаше подвластна на авторитарния му поглед. Картината подхождаше на салон във Викторианска Англия. — ... винаги беше искал син.

Ингер Юхане се опита да поднесе чашата до устата си, но забеляза, че ръцете ѝ треперят.

— За съжаление Вилхелм не можа да се порадва дълго на Юн. Почина, когато синът ни беше едва десетгодишен. Но вие знаете всичко, нали учехте в съседни класове в гимназията. Юн ми е разказвал, че сте били добри приятели. Не си ви спомням, но тогава още живеехме в къщата в Сместа, а вие, младежите, обикновено влизахте през мазето.

Ингер Юхане никога не беше стъпвала в къщата в Сместа. В гимназията нямаше понятие кой е Юн, докато той не спечели международния конкурс за есе и не влезе в устата на всички. После той напълно се изгуби от полезрението ѝ и се появи отново, преминал през своята метаморфоза, като предпочитан обожател на Елен Крог.

— Оттогава мина много време — изрече бавно Хелга Мор.

— Да.

— Вече съм на осемдесет и четири.

„Не биваше да идвам“ — даде си сметка Ингер Юхане. Фасадата на възрастната дама все по-често се пропукваше. Червилото, което преди десетина минути придаваше на устните ѝ кадифена мекота и плътност, сега лепнеше матово и без блясък по сухата ѝ кожа. Очите ѝ овлажняха, а когато не говореше, сенките под тях се очертаваха още по-отчетливо.

— С какво мога да помогна? — попита Ингер Юхане и най-сетне се осмели да остави чашата. — Какво всъщност искате от мен?

— Този полицай — подхвана отново Хелга Мор.

— Да? — попита окуражително Ингер Юхане, когато възрастната дама не продължи.

— Според него е възможно Юн да е убил Сандер.

— Каза ли го?

— Не. Не в прав текст.

— Завоалирано?

— Защо иначе ще разпитва дали Сандер някога е имал...

Стисна плътно устни и те изтъняха още повече. Сякаш упорито задържаше дума, която напираше да излезе.

— Наранявания — спокойно довърши Ингер Юхане. — Повече, по-тежки и по-чести, отколкото е нормално при по-буйните момчета.

С възрастта Хелга Мор бе изгубила веждите си. Затова ги беше нарисувала, но без да се поддаде на изкушението да изтегли две тънки, остри линии. Добре оформените кафяви дъги се вдигнаха леко надменно, а може би просто озадачено.

— Да — кимна тя. — Точно това ме попита. Идиотски въпрос.

— Защо да е идиотски?

— Кой би могъл да каже какво е нормално за момче с буен темперамент? Вие познавате Сандер и знаете, че той беше неуправляем. Поне два пъти си е чупил ръката. Катери се, скача, пълзи, пъха се навсякъде и скача от къде ли не. Сандер имаше ХРНВ. Невъзможно е да се определи категорично дали се е нуждаел от лекарска помощ по-често или по-рядко от негови връстници, страдащи от същия синдром.

В кухнята зазвъня телефон. Хелга Мор с нищо не показва, че ще отиде да вдигне.

— Вие познавате Сандер — повтори тя и се загледа пред себе си, сякаш гледаше назад във времето.

— Не много добре — обясни предпазливо Ингер Юхане. — Виждала съм го няколко пъти, но не бих могла да твърдя, че...

— Вие имате деца, нали?

— Да.

— Едно малко момиченце, доколкото знам, и едно по-голямо, малко отнесено, нали?

Ингер Юхане бе чувала всякакви описания на по-голямата си дъщеря: дете аутист, със синдром на Аспергер, различна, умствено изостанала, странна...

Неволно се усмихна. Телефонът в кухнята най-сетне млъкна.

— Да — кимна тя. — Малко отнесена е доста добро описание. Във всеки случай не прилича на другите седемнайсетгодишни момичета.

— Наранява ли се често?

— Не, почти никога. Кристиане е много предпазлива млада дама, физически съдържана, би могло да се каже.

— Ето, виждате ли! — Хелга Мор вдигна пръст поучително. — Всяко дете е различно. Онзи... онзи нагъл дългуч, полицаят, задаваше въпроси, ровичкаше, сякаш отлично знаеше точно колко често е нормално десетгодишните деца да търсят спешна медицинска помощ.

Тя изпухтя възмутено и се наложи да извади кърпичка от ръкава на светлорозовата жилетка.

— Изхвърлих го. Да, казвам ви, изпъдих го от дома си и му забраних да се мярка пред очите ми.

Ингер Юхане недоумяваше защо са допуснали недодяланият младок да нищи делото. Наистина, терористичните удари ангажираха голяма част от състава на полицията, но според нея беше по-добре случаят „Сандер“ да отлежи няколко седмици, вместо да компрометират разследването по толкова неуместен начин.

— Смятам, че нямате причини за безпокойство — рече тя. — Това е рутинна процедура.

— Не вярвам.

— Защо?

— Полицаят изглеждаше напълно убеден. Спомням си, веднъж мъжът ми каза, че на света няма нищо по-опасно от убеден в правотата си полицай.

Ингер Юхане примигна и се опита да скрие изненадата си, като си налее още кафе. Каната се оказа по-лека, отколкото очакваше, и при рязкото движение течността плисна върху масичката.

— Прощавайте!

Хелга Мор се наведе, взе две салфетки от купичката с бисквити и избърса кафето.

— Бяха го подгонили — обясни тя. — Полицайте, искам да кажа. Тогава властите бяха решили да съсипят всички, които съградиха тази страна. Рекстен. Яре^[1]. И много други. Сред които и моят съпруг. Ала — нека добавя — не стигнаха много далеч.

— Какво искате обаче от мен? — настоя да получи отговор Ингер Юхане. — Разбирам, че не сте на себе си, и ужасно съжалявам за семейството ви, но...

— Да докажете, че синът ми е невинен.

Ингер Юхане се облегна на дивана. Възглавниците бяха толкова меки, че тя потъна в голямото бяло нищо, и се надигна с много усилия.

— Никой не твърди, че той е виновен! — заяви тя и за първи път вложи в гласа си известна категоричност. — Тревожите се неоснователно.

— Предпазливостта никога не е излишна — отвърна Хелга Мор. — Ще поемете ли поръчението? Вероятно и сама се досещате, че парите не са проблем.

Ингер Юхане се изсмя тихо и възрастната дама явно се засегна. Нацупи устни и вирна брадичка, а погледът ѝ стана още по-остър.

— Дано не ви прозвучи неучтиво — подхвана Ингер Юхане, — но, първо, не мога да ви помогна, а ако можех, нямаше да приема пари. И второ, много по-важно, вярвам, че случаят ще бъде приключен като такъв, какъвто е: ужасна злополука. Сега обаче трябва да си вървя.

— Добре — заключи кратко възрастната дама. — Пропилях и вашето, и своето време.

Тя се надигна с видимо по-сковани движения. Тялото ѝ леко се приведе, а когато прекоси стаята на път към коридора, се наложи да направи крачка встрани, за да не загуби равновесие. Пред входната врата спря за секунда с гръб към Ингер Юхане.

— Има още една дреболия — промълви тихо тя и се извърна наполовина.

— Да?

— Мога ли да разчитам на абсолютната ви дискретност?

Ингер Юхане се поколеба.

— Зависи за какво става дума — отговори тя. — Но ако ме питате дали мога да пазя тайна, отговорът е да.

Очите на Хелга Мор изглеждаха стъквени, ноздрите ѝ вибрираха боязливо. Самоуверената домакиня, отправила към Ингер Юхане

абсурдното предложение да я наеме като частен детектив, изчезна напълно. Даже гъстата сиво-бяла коса сякаш се бе слегнала под мъждивата светлина на лампата. Хелга Мор вдигна глава и впери поглед в коленете на Ингер Юхане.

— Юн не е истинският баща на Сандер.

— Какво казахте?

— Елен... След няколко аборта... Отидоха в една клиника във Финландия. Там извършиха... нали се сещате... — Хелга Мор вдигна тясната си ръка пред очите, сякаш се срамуваше. — Инсеминация с донорски материал.

— С дарителска сперма?

Ингер Юхане се опита да внесе малко ред в мислите си и да не издава объркването си.

— Да. Просто не се получаваше. С Елен и Юн. Затова... Елен не знае, че аз знам. Юн ми каза. Една вечер миналото лято. Сандер беше хванал някаква котка. Не е жестоко дете, просто действа, преди да е помислил. Окачи котката на парашут — има такива военни играчки — и се покатери на покрива. Ако не беше парашутът, котката сигурно щеше да оцелее.

— Значи той... Сандер е хвърлил котката от покрива?

— Да.

Хелга Мор отпусна ръка, ала не посмя да вдигне поглед.

— Бедното животно си счупи гръбнака. Заплете се във въжетата на парашута и не можа да се приземи на четирите си крака, както умеят котките. Късно същата вечер отидох у тях да гледам Сандер. Никога през живота си не бях виждала Юн толкова разгневен. Елен отиде сама на вечерята, на която бяха поканени. Юн беснееше, беше пил...

Тя се олюля, ала когато Ингер Юхане инстинктивно протегна ръка да я подкрепи, старата дама я отблъсна.

— Тогава ми каза. Каза ми, че Сандер не му е син. Като че ли не е бил винаги неговото момче, няма никакво значение дали... — Хелга Мор напрегна сили, изправи гръб и вирна брадичка. — За мъжа ми това би имало значение. За мен няма. Сандер си беше наше дете. Точно така казах и на Юн. Но той се беше напил. Никога не съм го виждала такъв, нито преди тази вечер, нито по-късно. Моят Юн много внимава с алкохола.

„Всъщност е права“ — разсъди изненадано Ингер Юхане. В училище Юн изобщо не близваше, а като възрастен едва отпиваше от чашата си. Когато някой се сърдеше, че Юн покрива чашата си с длан, за да не му наливат повече, той обикновено обясняваше, че трябвало да работи — дори през почивните дни.

— На следващия ден ужасно съжеляваше — продължи Хелга Мор. — Накара ме да му се закълна, че няма да кажа нито дума на никого.

— Тогава защо ми го казвате?

— Защото...

Бабата на Сандер погледна снимка на стената. Снимка от училище. „1а клас“ — пишеше на дъската. Сандер седеше на чина си, облечен в син пуловер, с молив в ръка.

— Чела съм за... случаи на малтретиране. Особено за онзи последния, нали го знаете?

Ингер Юхане кимна.

— Бащи, чиито деца са заченати от чужд генетичен материал — прошепна Хелга Мор. — Останах с впечатлението, че когато мъжът не е биологичният създател на детето, подозренията се засилват.

Очите ѝ се напълниха със сълзи.

— Юн е бащата на Сандер — изрече бавно Ингер Юхане. — В юридически и социален смисъл. Уверявам ви, всички изследвания показват, че...

— Ами ако разберат? — изхълца Хелга Мор и притисна ръце към гърдите си. — Ами ако полицията узнае, че Сандер не е бил син на Юн? Тогава тежко му и горко?

Ингер Юхане нямаше представа какво да каже. Не бе в състояние да погледне в очите възрастната дама, която все още препречваше вратата. Не искаше да има нищо общо с цялата тази работа. Впи поглед в снимката със Сандер. Момчето изглеждаше необичайно смутено, с прясно подстригана коса, почерняло от слънцето лице и моливник с изображение на динозавър. Изведнъж осъзна, че това е първата снимка на Сандер, която вижда. Усмивката му беше предпазлива, почти чуплива.

Сякаш се страхуваше, че някой ще му я отнеме.

Елен Мор още се въргалаше в леглото, въпреки че приближаваше дванайсет. От приспивателните, донесени от свекърва ѝ, не бе останала нито една таблетка. В болницата, където се наложи да я откъснат със сила от Сандер, някой подхвърли, че не е зле да ѝ предпишат успокоителни. После обаче забравиха. От време на време тя изпадаше в унес. Спохождаха я ужасяващо реални сънища. Само след няколко минути се будеше със силно ускорен пулс и вкус на желязо в устата.

Изведнъж празната къща ѝ се стори непоносима.

Юн работеше от рано сутрин до късно вечер. Или поне така казваше. Беше непонятно защо има толкова работа посред лято, но в момента с него не можеше да се разговаря.

Нямаше и какво да си кажат.

Нощем, докато той лежеше тихо до нея, тя го гледаше с полуотворени очи. Ръцете я боляха от копнеж да намери път под завивката към кожата му, да усети топлината, която той ѝ отказваше — обръщаше ѝ гръб и се отдалечаваше в другия край на леглото, а плиткото му дишане издаваше, че и той почти не спи.

Вече нямаше какво да си кажат.

Даже за погребението.

Предишния ден се бе обадила на Хенрик Холме да попита кога могат да си приберат Сандер. Телефонният разговор ѝ коства всичките ѝ останали сили. След безрезултатния разговор отвори бутилка червено вино и я пресуши за половин час. Алкохолното опиянение не я приспа, както се надяваше. Вместо това я подгони из къщата в търсене на изход от този дом — вече го мразеше. Изход обаче нямаше. В това състояние не ѝ се ходеше никъде. Пък и не беше способна да шофира. Влезе в банята и започна да вади парчета от счупеното огледало. Един голям чиреп с формата на конска глава се вряза надълбоко в палеца ѝ. Болката ѝ донесе странно усещане за освобождение и тя натисна парчето, докато ѝ се стори, че е опряло в костта. Шокирана от себе си, изтръгна стъкълцето толкова рязко, че раната се разшири. Наложил се да превърже пръста си с три марли и да го стегне с ластичен бинт, докато спре кръвотечението. Когато се почувства изтрезняла, отвори още една бутилка.

Вече нямаше за какво да си говорят.

Юн не смееше дори да я погледне.

Тя него — също.

Сега лежеше в леглото и усещаше пулса си в ранения си палец. Ивица ярка слънчева светлина проникваше през пролуката между завесите и разделяше леглото на две части.

Още не бе влизала в стаята на Сандер след трагичната злополука.

Някой беше заличил буквите му. Само няколко по-светли петна със смътни очертания върху тъмната врата подсказваха, че някога е съществувал.

Внезапно Елен отметна отривисто завивката и стана.

Залитайки, тръгна към банята. Отражението ѝ в счупеното огледало напомняше кубистичен портрет. Елен грабна тубата с паста за зъби и изстиска половината в устата си. Езикът ѝ се сви от силния ментов вкус и тя изплю пастата само след секунди.

Тишината в къщата я задушаваше.

Много хора знаеха, че Сандер е мъртъв. Някои от съученичките на Елен се обадиха в събота сутринта да попитат дали отменената вечеря няма да се състои по-късно през лятото. Юн им съобщаваше лаконично печалната вест. Всеки разговор продължаваше не повече от трийсет секунди.

За четирийсетгодишнината на Елен Юн организира безумно скъпо празненство. Списъкът на гостите наброяваше сто и петдесет приятели и познати — и въпреки това ѝ се наложи да пропусне мнозина и някои се обидиха. Оттогава бяха минали само три години.

Сега цареше тишина.

Пристигнаха цветя — големи букети, придружени от сковани съболезнователни телеграми. От събота не се беше обаждал никой. Никой не се отби да я види. Дори Ингер Юхане не се сещаше да звънне.

Само да мине погребението. Щяха да дойдат хора. Ще се появят, разбира се, и приятели, и познати, ще прекъснат почивката си и ще се стекат отдалеч, за да си вземат сбогом с обичаното, силно желано момче, което доживя само до осем години. Ще заприиждат приятели, за да съпроводят Сандер в последния му път и да облекчат мъчителното завръщане на Юн и Елен към живота.

Сети се да поръча да публикуват съобщение за трагичната вест във вестника. Трябваше да върши нещо, иначе празнотата щеше да я съсипе напълно. Дрехите от вчера лежаха на купчина пред вратата и тя

се облече бързо, доколкото ѝ позволяваше порязаната ръка. Собственият ѝ лаптоп не работеше — докато бяха в Тоскана, Сандер го изпусна в басейна. Юн имаше „Макбук“. Не знаеше, че от време на време тя го използва, но той така или иначе не се връщаше у дома преди три следобед, а тя така и не се нареди да си купи нов компютър.

Елен реши да състави съобщение за смъртта на Сандер и да се свърже с онези облечени в черно мъже, които дойдоха да вземат тялото и дискретно оставиха брошура на старинния шкаф в антрето. Ще поръча красив некролог, отгоре с гълъбче или с ангел. Ако е възможно, разбира се. Ангел или гълъб — няма значение, стига вестникът да отпечата некролога и да се приключи най-сетне с това погребение. Съчиняването на посланието в памет на Сандер беше нещо конкретно и реално — спасителен пояс, който за миг ѝ донесе изненадващо облекчение.

Вече в антрето Елен се сети, че за да напише некролога, ѝ трябва дата. Дата за погребението. Бяха решили да го кремират. Елен не допускаше който и да било да иска да лежи на шест стъпки под земята, беззащитен, изложен на набезите на червеи и насекоми. Щяха да положат урната с праха на сина си в бял ковчег и да го окичат с цветя, аранжирани от самата нея.

От погребалната агенция навярно можеха да ѝ помогнат. Те се ползваха с по-голям авторитет пред полицията в сравнение с нея. Щяха да се застъпят за каузата ѝ, да ходатайстват в полза на Сандер, да издействат телцето му да не престоява в хладилната камера в болничната морга по-дълго от необходимото.

Макар да не можеха да насрочат ритуала, тя реши да нахвърли чернова за некролога; да съчини текста и да го изпрати по имейл на двамата сериозни мъже, които в паметта ѝ бяха останали като еднакви.

Юн не обичаше тя да влиза в кабинета му. За Сандер помещението също беше табу. Дори полякинята, която идваше да чисти, се чувстваше неловко, докато всеки петък минаваше с прахосмукачката. Кабинетът беше неприкосновената територия на Юн в къщата и Елен подозираше, че от време на време той се заключва там просто за да погледа телевизия на спокойствие, да поиграе шах на компютъра или да подремне на мекия кожен диван.

Във всеки случай вратата не беше заключена.

Тя я откряна предпазливо, сякаш не беше съвсем сигурна дали вътре няма никой. В кабинета миришеше на мъж, на афършейв и на рядка марка пури. Компютърът се намираше върху масивното писалище, обграден от папки и класьори. По дивана също бяха натрупани документи — някои хвърчащи, други напъхани в прозрачни джобове. На перваза стоеше снимка на Елен от времето, когато още се казваше Круг, беше зъболекарка, тежеше с дванайсет килограма повече и през цялото време се смееше. Етажерките до вратата се огъваха от книги — предимно американски наръчници за лидерство и мениджмънт и шведски криминалета.

Лаптопът не се виждаше никъде.

За миг Елен се поколеба дали да не се поразтършува, но бързо се отказа. Юн имаше слонска памет и веднага щеше да забележи, че Елен е пипала негови вещи. Затвори вратата също така внимателно, както я бе отворила.

Обърна се и се постара да не поглежда към стаята на Сандер отсреща. Вместо това устреми поглед към скрина в антрето. Всъщност това беше голямо старинно писалище с шкаф, наследствена реликва на семейство Мор. От всяка страна на тапицирания с кожа плот за писане — вече го използваша за сортиране на получената поща — се намираха по пет малки чекмеджета. В долната част имаше шкаф с три рафта и вратички с изкусно изработени месингови дръжки. Едва сега Елен забеляза, че едната вратичка е откряната. Беше се изметнала и при влажно време се затваряше трудно. Елен се наведе да я бутне, но забеляза сребрист отблясък и я дръпна.

Вътре беше лаптопът. Юн често го оставяше в шкафа, а тя бе забравила. Сякаш части от мозъка ѝ бяха престанали да функционират. Вече не си спомняше даже ежедневни неща. Навярно започваше да полудява.

Елен извади лаптопа, притисна вратичката плътно към рамката и отиде в кухнята. Леката миризма на прясно изпечен хляб, който не помнеше да е изпекла, събуди у нея някакво подръпване под лъжичката, което напомняше глад. Беше толкова изтощена, че представата да яде ѝ се стори отблъскваща. Вместо това изпи голяма чаша вода. Наля си още една.

Включи компютъра. Юн беше махнал паролата. Автоматично се зареди страницата aftenposten.no, зададена като начална. Масовият

убиец, облечен в карикатурна униформа, навярно измислена от самия него, ѝ се усмихваше загадъчно.

Елен не искаше да го вижда. След смъртта на Сандер отказваше да гледа новини. Терористичният удар не я засягаше. Беше ѝ все тая дали светът навън е бил разтърсен от безчинствата на някакъв смахнат екстремист. Тя си имаше своята трагедия.

Трагедия, от която никой не се вълнуваше.

Никой, освен онзи новобранец полицаи, който би следвало да се грижи за обществената безопасност, вместо да ѝ пречи да се сбогува с детето си.

Раздразнена, Елен се опита да затвори вестникарския сайт. Голямата превръзка на дясната ръка ѝ пречеше да владее мишката и тя натисна върху иконата за история на сърфирането.

Елен не искаше да влиза в интернет, а да отвори Word.

Раздразнението ѝ прерасна в гняв:

— Къде, по дяволите, е Word!

Отчаяно се опита да сдържи сълзите си, но те покапаха. Силите ѝ обаче отдавна бяха привършили. Коремните ѝ мускули бяха вдървени, болеше я гърбът, очите ѝ пареха. Тя не искаше, не издържаше да плаче повече. Пусна мишката, притисна длани към диафрагмата си и се опита да диша правилно. Поемаше си въздух с широко отворена уста, а при издишване устните ѝ оформяха буквата „о“, а тя притискаше длани към корема си, за да поддържа необходимия ритъм.

Внезапно спря да диша.

Застина неподвижно, вперила поглед в екрана.

Цяла вечност се вираше в три адреса от историята. Накрая вече не можеше да сдържа дъха си и издиша. Сигурно имаше някаква грешка. Появилите се думи не означаваха каквото си мислеше. Заповяда си да диша. Вдишай, издишай.

Вдишай, издишай.

Тук имаше някаква грешка.

Искаше ѝ се да изключи лаптопа и да състави ръкописна чернова на некролога. Да забрави за това тук. Да забрави за всичко. Имаше толкова тайни, толкова неща не биваше да се изричат, а това тук беше много по-лошо от всичко, което свързваше Юн и Елен в неразрушим съюз на мълчанието.

Не изключи лаптопа. Вместо това влезе в трите сайта. Единият беше подсигурен с парола. До другите обаче имаше свободен достъп. След като видя достатъчно, тя се зае методично да проверява всички документи и снимки, съхранени в лаптопа. След четирийсет минути приключи. Пресуши чашата с вода.

Компютърът на Юн беше пълен с детско порно.

В лаптопа на съпруга ѝ бяха запаметени снимки, надхвърлящи и най-кошмарните ѝ представи.

Вече не уещаше болка в палеца. Сълзите ѝ пресъхнаха. Главата ѝ беше лека, почти празна, изпълваше я една-единствена, кристално ясна мисъл: това трябва да изчезне. Полицията не бива да го намира. Елен отлично знаеше, че при съмнение за престъпно деяние полицията първо конфискува компютрите на уличеното лице. Независимо в какво се състои въпросното деяние.

Младият мъж в твърде голяма за него униформа смяташе, че Юн е убил Сандер. Той щеше да се върне. Тонът му вчера, когато тя се обади да пита за погребението, не остави никакво съмнение. Той си бе вътълпил, че Сандер е бил малтретиран до смърт, и нямаше да се откаже. Веднъж свекърва ѝ бе казала, че най-опасното животно на този свят е убеденият полицай. А притежанието на компютър с порнографски снимки беше само по себе си наказуемо деяние и щеше да подхрани силните подозрения на полицая, че Юн е посегнал на сина им.

Не биваше да арестуват Юн. В никакъв случай.

Първата ѝ мисъл беше да изтрие всичко. После ще счупи лаптопа и ще го отнесе в пункт за рециклиране. Там той ще се изгуби в огромните кошове за електронни отпадъци сред стари, тежки монитори и допотопни прахосмукачки. Пръстите ѝ — онези, които все още можеше да използва — запрепусаха по клавиатурата, за да изтрият всичко. Много скоро обаче се сети, че лаптопът сигурно е регистриран някъде. Навярно в счетоводството на фирма „Мор и Вестберг“. Ако просто изчезне, ще възникнат подозрения.

Готово.

Изтри всичко. Знаеше обаче, че има програми, които възстановяват изтрити файлове. Необходимо беше да разруши електрониката, за да е невъзможно някой да прочете или види част от неопикуемите неща, които Елен се мъчеше да прогони от съзнанието

си. И същевременно да е възможно лаптопът да бъде предаден на полицията, ако разследващите го поискат.

Сандер унищожи нейния лаптоп, като го пусна в басейна.

Само вода вероятно обаче няма да е достатъчна. Ще унищожи устройството, не и документите. Но нали все трябва да се започне отнякъде.

Елен запуши мивката. Докато нивото на водата се покачваше, тя донесе от мокрото помещение бутилка нишадърен спирт. Без колебание отвори лаптопа и поля клавиатурата с препарата. Лепкавата течност потъна бавно между клавишите. Миризмата я удари в носа, тя пусна лаптопа в мивката и изтича до прозореца. Най-горният райбер заяде, но накрая все пак успя да го завърти. Вдиша дълбоко свежия въздух, напоен със слънчева светлина. След няколко минути извади лаптопа от водата. Включи фурната на шейсет градуса и постави преносимия компютър на най-горната решетка.

Най-добре да провери и в настолния.

Влезе безшумно в кабинета на Юн и включи компютъра. Системата ѝ поиска парола. Елен затвори очи, опита да се съсредоточи. Сравнително наскоро Юн бе изказал негодуванието си от навика на повечето хора да избират твърде елементарни пароли — какво им пречи да поразбъркат буквената последователност в традиционно използваните имена на кучета, деца и благоверни? Например да ги изпишат на обратно.

Първо въведе РЕДНАС. Малкият символ в средата на екрана поклати отрицателно глава.

Опита с НЕЛЕ.

Втори отказ за достъп.

Отчаяна, пробва трети вариант: НЮНЕЛЕРЕДНАС — имената на тримата, изписани отзад напред, подредени според семейната йерархия. Натисна клавиша „ентър“.

Компютърът я приветства сърдечно с добре дошла. Елен дишаше бързо и повърхностно, докато преглеждаше историята на четените страници. Отвори папката със снимки и тази с други текстови документи. За десет минути приключи с по-голямата част от файловете.

Нищо интересно. Нито една потресаваща снимка, нито един чат, където да се говори за стряскащи влечения. Тя изхълца облекчено,

излезе от системата и се опита да остави мишката така, както я беше заварила.

Затвори вратата на кабинета, без да чувства нищо.

Двайсет минути седя до кухненската маса. Странна миризма на прах се смесваше с разнасящия се мирис на нишадърен спирт. Кръвта от палеца отново се просмука през превръзката, но раната не ѝ причиняваше болка. Сама в голямата къща, Елен бе изгубила способността да възприема околния свят със сетивата си и бе проникната от една-едничка, всезасенчваща мисъл: Юн и тя бяха свързани по начин, неразбираем за останалите.

Тя беше длъжна да бди над Юн, както той винаги бе бдял над нея.

Възможно най-бързо трябваше да забрави, че той изпитва влечение към порнографски изображения на деца. Снимките вече избледняваха в съзнанието ѝ. Бавно чезнеха в благословена мъгла, която Елен призоваваше в критични ситуации. През последните години често ѝ се налагаше да изтласква от живота си онова, което ѝ се струваше непоносимо.

Звънецът на печката се обади.

Лаптопът се опече.

Наскоро агенцията за комуникационно обслужване „Мор и Вестберг“ АД се нанесе в нова сграда в престижния квартал „Шувхолмен“. Старият офис зад Кралския дворец отдавна беше отеснял за петимата партньори и двайсет и двамата служители. След преместването от старата, тъмна, достолепна сграда в нова — от стъкло, стомана и бетон — компанията изживя нов апогей. През шестнайсетте години от основаването ѝ тя непрекъснато се бе разраствала и се бе утвърдила като един от лидерите в бранша. Едва половин година след смяната на офиса броят на ползващите услугите ѝ удари тавана. Успехът, разбира се, не се дължеше само на новите светли помещения край морето. За кратко време „Мор и Вестберг“ АД включи в екипа си трима бивши министри, адвокат от висшия ешелон със статута на знаменитост, един от най-обиграните телевизионни водещи на дискуссионни предавания с двайсетгодишен опит и трийсет и две годишен музикален продуцент, който имаше зад гърба си три

сезона като член на журито в надпреварата „Музикалният идол на Норвегия“. Влиятелните нови сътрудници привлякоха още клиенти. На последното събрание на управителния съвет бе решено, че е назрял моментът да сменят името на фирмата. Според новите партньори „Мор и Вестберг“ АД звучало като допотопна одиторска фирма. По-младите съдружници ги подкрепиха. А и името не отразявало действителното дялово участие на акционерите. От 1 януари 2012 г. възнамеряваха да променят целия графичен профил и да преименуват компанията на „CommuniCare“. „Гениално хрумване“ — единодушно одобриха всички. Акцентирането върху буквата „С“ от латинската дума за „комуникация“ будеше асоциации с грижовността на фирмата към клиента^[2].

Юн Мор седеше в големия си нов кабинет и се взираше с присвити очи във фара Дюна. Следобедното слънце изливаше каскади от светлина върху фиорда, приличен на парче смачкано и с много усилия отново изгладено алуминиево фолио. Морето гъмжеше от малки лодки и фериботът за Дания сякаш се срамуваше от големината си, докато пъплеше сред тях.

— Нищичко не разбирам — каза Юн, без да поглежда Йоаким, който седеше на тъмен диван и подхвърляше портокал от едната си ръка в другата. — Прегледахме цялата папка с документи за сливането на „Клевщран“ и „Шатер“, както и документите за транспортното споразумение с „Хеликор“. Имейли, есемеси, разговори, бележки, всичко! Не намирам нито една следа, нито един проклет намек... — изправи се и удари с юмрук по масата. Направи го с ранената си ръка и изкриви лице в гримаса. — Нищо не показва, че е възможно да е изтекла информация!

Йоаким въздъхна и остави портокала във фруктиерата на масичката пред него.

— Юн, самото естество на теча на информация е, че в документите няма да откриеш отговор. Ако някой в този офис е извършил нещо незаконно, едва ли би оставил в документацията сведения за нарушенията си.

Юн го погледна втренчено, разтърка лицето си с двете ръце и промърмори нещо неразбрано. После внезапно отпусна ръце, посегна към чаша кока-кола и я изгълта на един дъх.

— Само да можеше полицията да ми разясни за какво става дума — изрече уморено той и потисна оригването си.

— Та те дори нямат представа, че ти знаеш за подозрението. Нямах право на никаква информация, дори дребни подробности, преди да те привикат на разпит.

— Откъде си толкова осведомен?

— Проверих в интернет. Получавах право на информация само в качеството си на разпитван.

— Проверил в интернет! — повтори презрително Юн. — Да не би това да те превръща в компетентен адвокат?

Йоаким забели очи.

— Все се тревожиш неоснователно, Юн. Винаги. Съученикът ти в „Шатер“ ти съобщава, че полицията души около...

— Неоснователно? Неоснователно ли се тревожа?

Юн рязко се наведе напред.

— Да не би да мислиш, че в момента си нямам достатъчно грижи, та да си измислям нови? А? Без моята предвидливост и навик да предвиждам всички евентуални проблеми, ти никога нямаше да... — показалецът му проби дупка във въздуха над бюрото — ... никога нямаше да си намериш работа, където да печелиш три пъти повече от връстниците си. И имаш нахалството да се оплакваш, че било малко! Ако не обмислях проблемите, преди да са ни връхлетели, всички вие щяхте да бъдете безработни, по дяволите!

— Така е. Овладей се.

— Да се овладея ли ми казваш?

Юн Мор скочи и впери поглед в Йоаким, сякаш той му бе предложил някой от „коктейлите“ на Сандер. Те съдържаха какво ли не — от големи количества сос табаско до котешки екскременти от градината, но почти винаги изглеждаха примамливо.

— Да се овладея, а? Точно от теб ли го чувам! Колко пъти се е налагало да се застъпвам за теб пред другите акционери, защото така и не се научи да „се владееш“... — пръстите му нервно описаха кавички във въздуха — ... когато разговаряш с хора, стоящи много по-високо от теб в йерархията? Колко пъти се е налагало да гарантирам за теб, когато някоя от важните клечки в офиса е искала да ти бие шута? Дори да е вярно, че ти най-добре умееш да предвиждаш кого ще вземат на прицел медиите, не бива да...

Юн сякаш се спуска. Въздухът излезе със свирене от дробовете му все едно от пробита гума на колело, и той рухна в креслото.

— Съжалявам — каза Йоаким. — Радвам се, че ми имаш доверие.

Настана мълчание. Йоаким отново посегна към портокала. Обели го, без да скъса кората, и тя образува спирала. Юн го изгледа уморено и завъртя креслото към летния ден зад прозореца.

— Засега не знаем нищо — подхвана след малко Йоаким. — Само че Агенцията за финансов надзор уж била отправила запитване за две подозрителни покупки на акции преди сливането на двамата клиенти. И че случаят е прехвърлен на полицията.

— Според теб това не е ли достатъчно?

Юн посегна към дистанционното. Прозорците потъмняха сякаш с магическа пръчка и помещението потъна в приятен здрач.

— Аз не съм търгувал с вътрешна информация — рече спокойно Йоаким и задъвка парче портокал. — Нямам нищо против полицията да прегледа всичките ми активи и банкови трансакции. Ти също не си се занимавал с търговия с вътрешна информация.

В края на изречението Йоаким леко повиши тон, сякаш задаваше въпрос.

— Не, разбира се — отговори отчаяно Юн. — Нека ровят из нещата ми, колкото си искат.

— Тогава на практика нямаме проблем. Възможно е приятелят ти да се е излъгал. Възможно е да сме пропилили четири дни в търсене на нещо несъществуващо. Четири дни, които вероятно щеше да оползотвориш по-пълноценно вкъщи, докато се грижиш за Елен.

— Възможно е, възможно е, вероятно е... Стига?

— Юн — спря го тихо Йоаким, — защо просто не изчакаме евентуално полицията да се свърже с теб? Направихме всичко по силите си. Вече знаем подробностите наизуст. — Йоаким започна да изброява на пръсти: — Кога са били възложени заданията; какво сме сторили и кога; какви сведения сме получили и кога; какви мерки за сигурност прилагаме при поверителни сведения и как сме се възползвали от тях. — Йоаким поклати глава и се усмихна печално. — Преди да получим категорично потвърждение, че случаят действително се разследва, не можем да направим нищо повече. Ти си

изтощен. Скърбиш. Намираш се в житейска криза, човече. Върви си вкъщи и се наспи. Яж. Пий. Бъди с Елен.

Юн продължаваше да гледа през прозореца. Тънки ивици светлина между ламелите на щорите чертаеха решетка по лицето му. Мълчеше.

— Вече е пет следобед — продължи тихо Йоаким. — Лято е. Норвегия е обсебена от злодеянията на онзи ужасен терорист, а ние търсим призраци, които най-вероятно не съществуват. Тук сме сами, Юн. Не е ли достатъчно за днес?

— Ти си върви. Аз ще остана.

— И какво ще правиш? Честно казано, не вярвам да излезе нещо добро от това...

— Върви си. Просто си върви.

Йоаким стана. Юн не каза нищо повече. Йоаким хвърли в кошчето половината портокал и кората.

— Извади ги — каза Юн.

— Какво?

— Извади ги. Това е кошче за хартиени отпадъци, не кофа за боклук. Портокаловите кори се вмирисват много бързо.

Йоаким усети кратък прилив на гняв, но пламъчето бързо угасна. Наведе се, извади от кошчето портокала и кората и се запъти към вратата. На прага спря. От събота искаше да попита Юн за Сандер. Да попита какво е влагало детето в отговора „дреболия“ — така то отбягваше обяснения на въпросите на Йоаким откъде се е сдобило с такива синини. Думата не се вписваше в речника на момчето. Не съответстваше на начина, по който то отговаряше обикновено. Обикновено Сандер помнеше с точност как е получил всяко одраскване, всяко охлузване, всяка лепенка. „Паднах от терасата. Опитах се да карам колелото назад. Сбих се с Фредрик — той започна.“ Когато обаче Йоаким го водеше на кино или на басейн и питаше как е получил синина под лакътя, подуто око или засъхнала кръв в носа, малкият отговаряше с „дреболия“.

Йоаким впери поглед в бравата.

Един-единствен път взе отношение. Бяха на ресторант и Сандер разля мляко върху бялата покривка. Чашата му беше почти празна, вътре едва ли бяха останали повече от двайсет-двайсет и пет милилитра. Сервитьорът реагира съвсем спокойно. Юн обаче скочи,

сграбчи Сандер за ръката и почти го вдигна от стола. Навярно не го заболя много, защото не изхленчи. А и баща му го пусна веднага и двамата отидоха в тоалетната, за да избършат млякото. Въпреки това Йоаким усети как нещо в него настръхва, докато ги чакаше да се върнат. Забавиха се едва няколко минути. Йоаким се почувства неловко, сякаш бе станал неволен свидетел на твърде интимна сцена.

Юн беше приятел. Добър приятел. Радваше се, че Сандер и Йоаким се погаждат толкова добре. Освен това му беше началник. Йоаким се постара да забрави случката. В неговата компания Сандер почти винаги се държеше весело и чаровно, но Йоаким знаеше в какво изпитание за нервите се превръща понякога момчето. Да сграбчиш дете за ръката не може да се окачества като физическо насилие.

Дреболия.

Сега обаче, след смъртта на Сандер, изпитваше силна необходимост да говори за това. Да сблъска Юн с наблюденията си. Да го попита директно какво се е опитвал да скрие Сандер, когато му идваше на гости с поредната синина и с усмивка я омаловажаваше като „дреболия“.

Само да не беше изразходвал всичките си сили, за да се овладее, да не позволи на Юн да забележи нещо. Иначе щеше да попита. Защото Сандер беше мъртъв и родителите му твърдяха, че е паднал от съвсем обикновена преносима стълба.

Проклетата преносима стълба!

Да можеше да върне времето няколко дни назад. Да можеше да заличи последната от многото си идиотски издънки.

Навярно все още не беше твърде късно.

Йоаким отвори вратата.

— Всичко хубаво, Юн. Доколкото е възможно.

— Няма по-опасно животно от убедения полицаи — промърмори Юн, все още с гръб към Йоаким. — В никакъв случай не бива да се стига дотам.

Йоаким не отговори. Излезе от кабинета. Новата, добре смазана врата се затвори зад него с едва доловимо щракване.

— Значи Сандер е бил кажи-речи като повечето момчета на неговата възраст — обобщи Хенрик Холме и се загледа в почти празната чинийка със сладки.

Жената, която седеше насреща му на дивана, се казваше Халдис Гранде и от две години беше класна на Сандер.

— Не — отрече тя енергично. — Казах съвсем друго.

Минаваше пет и следобедната светлина нахлуваше свободно в малката къща в покрайнините на гората в северната част на Осло. Небето зад леките завеси все още беше почти бяло. Въпреки това Халдис Гранде бе запалила свещ, поставена в тумбест дървен свещник, изрисуван като калинка. Пламъчето едва-едва мъждукаше и почти не се виждаше в ярката дневна светлина.

Малката дневна излъчваше уют „като-при-баба“. Гоблени и простишки картини по стените, невероятно количество всякакви джунджурийки, фигурки, украшения, изработени от деца, и сувенири от пътувания, главно из скандинавските страни. До вратата към кухнята стоеше голям червен даларнски кон^[3]. На гърба му балансираше муминтрол, вкопчил се в прокъсано финско знаме. Тънките светли завеси пред полуотворените прозорци с множество напречни летви танцуваха леко под полъха на вятъра. По первазите на прозорците и по малките масички стояха плътно наредени една до друга саксии с цветя. В единия ъгъл на стаята пък ни в клин, ни в ръкав се мъдреше виенска закачалка. От едната ѝ кука висеше саксия с кичесто, патинено зелено каскадно растение. Онези участъци от стените, които не бяха покрити с растения, Халдис бе запълнила с разни детски рисунки в рамки от ИКЕА.

Обстановката подходеше на по-възрастна жена, прецени Хенрик Холме. Стаята му напомни за прабаба му — на деветдесет и две години тя все още живееше в дома си. Халдис Гранде беше на шейсет и три. Макар и възпълна — или може би тъкмо затова — изглеждаше по-млада. Пъстрите ѝ дрехи внушаваха бодрост. И тя, и домът ѝ изглеждаха симпатични, но — странно — никак не си подходеха.

— Не — коригира го повторно тя. — Не съм казвала нищо подобно.

Хенрик Холме се усмихна полуизвинително.

Халдис Гранде наля чай от каната, бавно, сякаш се нуждаеше от малко време, за да се превърне отново в търпеливата жена със завидно дар слово, която посрещна Хенрик Холме.

— Сандер е единствен по рода си — уточни тя. — Или беше. Все още не мога да свикна, че вече го няма. Знаете ли, всяко дете е уникално. В началните класове има екстровеъртни деца, но и такива, които почти не си отварят устата. Някои са като шило в торба и не могат да мируват нито секунда, камо ли цял учебен час. Други си кротуват като мишчици и изпълняват всички възложени задачи. А освен разнообразието в характера в днешно време децата са различни и по цвят!

Трапчинките от смях върху облите ѝ бузи бяха дълбоки и не изчезваха дори когато физиономията ѝ не изразяваше веселие. Сега в двете ѝ страни се бяха врязали дълбоки бразди.

— Дори само ръстът им, господин Холме, да вземем дори само ръста им!

Тя вдигна чашата, разпери набитото си кутре, отпи глътка чай и поклати глава.

— Мисля, че най-високото дете във втори „а“ клас стърчи с цели двайсет сантиметра над най-ниското — продължи Халдис Гранде. — Впрочем след няколко седмици те ще минат в трети клас. А разликата между най-тежкото и най-слабичкото сигурно е десет килограма!

— А Сандер? — попита колебливо Хенрик Холме и нервно запрелиства бележника върху коленете си.

До момента не бе записал нито дума.

Когато Халдис Гранде му обясни, че може да се яви на разпит в управлението чак следващата седмица, той предложи да я посети. Котката ѝ се разболяла, оправда се тя по телефона, оперирали я и била в много тежко състояние, не било желателно да оставя бедното животинче сам-самичко за часове. Дамата звучеше много енергично и категорично. Хенрик Холме ѝ влезе в положението, взе метрото до Грурю и, следвайки упътванията на джипиеса на айфона си, намери дома на Халдис Гранде — досами горските масиви. Докато пътуваше, се чувстваше като идиот, сам, без задължителната униформена шапка, с малка червена раница на гърба.

Норвежката полиция не посещава хората по такъв начин. Е, като курсант в Полицейската академия Хенрик бе участвал в няколко акции

„от врата на врата“, но там случаят беше друг. В американските и британските телевизионни сериали разследващите непрекъснато хвърчат насам-натам, но в Норвегия нещата стоят другояче. Свидетелите се призовават в управленията. Хенрик Холме обаче не можеше да чака. Прокурорката му даде зелена светлина за всички разпити, които бе предложил. Едва ли щеше да се заяжда къде ще ги проведе. Чаят беше хубав, а сладките, поръсени с перлена захар — просто божествени. Хенрик Холме вече излапа цели пет и се чудеше дали ще е проява на лошо възпитание да вземе от чинийката и последната.

— Сандер беше добро момче — подхвана Халдис Гранде. — Мило, остроумно момче. Ученето не му спореше. Усвояваше бавно учебния материал, но съм твърдо убедена, че не беше глупав — по лицето ѝ пробяга усмивка. — Не обичам да употребявам думата „глупав“. Сандер просто не можеше да се нарече „прилежен ученик“. Драскаше много и спазваше правописни правила, така да се каже плод на собственото му въображение. Математиката му беше по-интересна, но и там не постигаше особено задоволителни резултати. Пречеше му постоянното вътрешно напрежение. Много трудно се съсредоточаваше, макар още в първи клас да му зачислиха личен асистент.

— Асистент ли? — учуди се Хенрик Холме. — Който да се грижи само за Сандер?

— Да. Мярката даде резултати. Асистентката — казва се Елин Фос — използваше много ефективни способности да го укротява. Дисциплината в часовете се подобри. Това улесни работата и на учители, и на ученици.

— Тези асистенти... не струват ли ужасно скъпо?

Учителката на Сандер се усмихна широко. Малките ѝ зъби, еднакви по големина, равни и бели, я подмладяваха. Хенрик Холме посегна към последната сладка.

— Със сигурност — потвърди Халдис Гранде. — В училищата непрекъснато се водят битки за разпределение на наличните средства и Сандер надали щеше да се сдобие с личен асистент, ако нямаше толкова влиятелни и заможни родители. Да донеса ли още сладки?

Тя посочи подканващо празната чинийка и се надигна от дивана с едва чут стон.

— Не, благодаря — отвърна той бързо с пълна уста. — Прощавайте. Много бяха вкусни.

— Да ви е сладко.

Тя се облегна на дивана с лека въздишка.

— Впрочем не съм ли длъжна да пазя тази информация в тайна?

— По гладкото й лице изведнъж се изписа загриженост. — Ох, този чудовищен терористичен акт ме извади от равновесие. А сега за капак и Сандер загина. Вече сама не си давам сметка какво говоря. Да не би да наруших професионалната тайна?

Тя закри устата си с длан.

— Не, не — увери я Хенрик Холме. Изобщо не му бе хрумнало, че е редно още в началото на разпита — който Впрочем напомняше дружеска раздумка въпреки тягостната тема — да я уведоми за правата и задълженията й. — Не се притеснявайте. Аз съм полицай.

— Сигурен ли сте? Законът задължава нас, учителите, да не коментираме с външни лица личния живот на децата.

— Сандер е мъртъв — Хенрик Холме се приведе напред. — А аз съм от полицията. — Той преплете пръсти, опря лакти на коленете си и се опита да придаде допълнителна плътност на гласа си. — Както вероятно се досещате, посещението ми не е чисто рутинна процедура. Разследвам... — думата „убийство“ беше на върха на езика му, но той съумя да я преглътне — съмнителен смъртен случай.

— Мислех, че е паднал от стълба! Нали казахте...

— Но дали е паднал сам? Или някой го е бутнал и съборил от цели три метра височина! А може би преносимата стълба е заблуждаваща следа? Стопроцентова лъжа, скалпена от единия или от двамата родители в стремежа им да прикрият истината.

Халдис Гранде го зяпна смаяно. Двойната й брадичка стана четворна. После избухна в смях: в звънък, освобождаващ смях, който зарази и Хенрик Холме, макар той да не виждаше нищо забавно в настоящата ситуация.

— Моите уважения, но по-височайша глупост не бях чувала от много време насам — хълцаше тя и бършеше насълзените си очи с дебелите си пръсти. — Елен и Юн Мор? Елен и Юн да убият сина си? Ама вие добре ли сте, млади приятелю!

Само за минути бе понижен от „господин Холме“ до „млади приятелю“. Адамовата му ябълка затанцува изнервящо, той изправи

гръб и посегна към шията си.

— Елен Мор е най-всеотдайната майка, която съм срещала през целия си професионален живот — продължи Халдис Гранде. — А аз работя като учителка от 1971 година! Дава мило и драго за момчето си. През последните две години беше представителка на родителското настоятелство, избраха я за член на работната комисия към настоятелството, организираше десетки излети и изобретателни и мащабни инициативи за събиране на средства за училищната каса. Втори „а“ клас е паралелката с най-добрите условия за учебни занятия в цялото училище, драги ми господин Холме.

Младият полицаи се постараше да не преглътне. Възстановиха го в „господин Холме“.

— Както ви обясних, Сандер никога нямаше да се сдобие с лична асистентка, ако родителите му не бяха упражнили продължителен, упорит натиск — продължи тя. — Ако не се лъжа, Елен отнесе казуса до директора.

— Аха — промърмори Хенрик Холме и облиза малко захар от устните си. — Говорите главно за майката на Сандер. Основно тя ли общуваше с вас?

Халдис Гранде продължаваше да се усмихва. При всяко нейно движение се разнасяше дискретен аромат на момина сълза. Тя се опита да намести възглавниците, за да се настани по-удобно, и в стаята замирише на цветарски магазин.

— В норвежките училища учителите и родителите не поддържат особено тесен контакт — обясни тя и потупа една оранжева възглавница. — Два пъти годишно организираме родителски срещи, два пъти даваме приемни часове, за да обсъдим как се развиват децата. Засичаме се и на някое и друго учебно мероприятие. От време на време, при възникване на по-специфични ситуации, си разменяме по някой имейл. При Сандер, естествено, не се приключваше само с толкова срещи. Прав сте: контактувах главно с майка му. Съвсем обяснимо е. По мое впечатление Юн Мор е много зает мъж, а както вероятно знаете, съпругата му не работи.

Хенрик кимна и промърмори нещо в знак на потвърждение. Нямаше представа с какво се занимава Елен Мор. Във всеки случай не беше допуснал, че тя е само домакиня.

— Всъщност е малко странно — изкоментира той. — Да си стои вкъщи, въпреки че има само едно дете и то е на училище от осем и половина до...

— От девет без петнайсет — поправи го учителката. — Занятията всеки ден приключват по различно време, но занималнята е до пет без петнайсет. Сандер почти винаги оставаше и след задължителните часове.

— Какво представлява тази занимания?

— Децата остават след часовете под надзора на възпитател.

— Излиза, че Сандер е отсъствал от къщи по цял ден, от... да кажем, осем и половина сутринта — ако предположим, че за петнайсет минути е стигал пеш до училището — до пет следобед. Осем часа и половина всеки ден. А Елен Мор си е стояла вкъщи. Това не е ли отживелица? Да не кажа странно.

Халдис Гранде го погледна укоризнено и той се сви. Притисна лакти към тялото си и сведе поглед. Тя вдигна чашата си с чай, вдъхна леката пара и заговори:

— Според мен нито вие, нито аз имаме право да се произнасяме по този въпрос. Всеки е свободен да подрежда живота си както пожелае. Във всеки случай тя правеше всичко по силите си, за да осигури приятни занятия на сина си.

Очевидно Халдис Гранде не беше злопаметна. Секунди след като здравата смъмри опита на полицаия да коментира житейския избор на Елен Мор, тя разцъфна в такава усмивка, сякаш се усмихваше цялото ѝ същество.

— И той наистина се чувстваше добре! Въпреки ниския си успех.

Хенрик Холме прелистваше ли, прелистваше празния бележник.

— Да сте забелязали чести контузии? — попита той без никаква прелюдия.

— Контузии ли? В училище децата непрекъснато се удрят. Спъват се по стълбите, бият се. През зимата падат по леда, през пролетта си ожулват коленете на чакъла. Всяка начална учителка трябва да се запаси с голяма опаковка с лепенки — важна колкото буквара! — и да е в постоянна готовност да предлага утеха на поредното разплакано хлапе.

— Да се върнем на Сандер. Нараняваше ли се по-често от другите?

— Не — отвърна категорично тя. — Не бих казала. Във всеки случай не и като го сравнявам с най-буйните момчета от класа. За тези две години се сещам само за един случай, при който се наложи да викаме родителите.

— И по какъв повод?

Тя се съсредоточи. Очите се опънаха в две тесни цепки върху валчестото лице.

— Трябва да е било малко преди Коледа. Миналата година. Децата си направиха пързалка зад училището. Времето омекна и два дни не можах да я използвам, после ледът отново стегна. Стана като огледало. Училищният иконом отцепи мястото с колчета и червена лента. Както вероятно се досещате, това не даде резултат. Няколко момчета разкъсаха загражденията и стана една... Сандер се заби в оградата, изгуби съзнание и на челото му зейна дълбока рана.

— Дойдоха ли да го вземат?

— Да. Майка му пристигна само след десетина минути. На следващия ден Сандер се появи в училище с дебела превръзка и три шева.

— Още на следващия ден? Щом е припаднал, вероятно е получил мозъчно сътресение. В такива случаи не е ли редно няколко дни да пази покой?

За пръв път от началото на разговора изражението на учителката издаде известна несигурност. Отвесна бръчка разсече копринено гладкото ѝ чело, а устните ѝ се нацупиха замислено.

— Довел го беше баща му — обясни бавно Халдис Гранде. — Изчака ме пред класната стая и помоли да следя през следващите два-три дни Сандер да не напуска стаята през междучасията. Обикновено е почти невъзможно човек да го задържи вътре, но нали си имаше лична асистентка...

— Значи баща му го е довел в училище — прекъсна я Хенрик Холме. — Това често ли се случваше?

— Да го водят на училище ли? Всички деца идват с придружител до...

— Често ли се случваше да го доведе баща му? — прецизира въпроса си полицаят.

— Не... Вижте, когато ние, учителите, влизаме в класната стая, повечето деца вече са там. Невинаги знаем точно кой родител ги е довел. По лично мое впечатление това задължение изпълняваше Елен. Поне в повечето случаи.

Въпреки отворените прозорци в стаята стана горещо. Хенрик Холме се потеше, а грубата вълнена тапицерия на креслото жулеше кожата му през панталона.

— Сандер често ли отсъстваше от клас?

— Категорично не. Не си спомням да...

Тя приглади дългата до раменете ѝ пепеляворуса коса зад ухото си и Хенрик Холме забеляза гънки по ръцете ѝ, които напомняха весели трапчинки.

— Знаете ли — продължи тя и в гласа ѝ прозвуча изненада, — като се замисля, Сандер не е отсъствал нито ден! Това, разбира се, може да се провери. Водим подробен дневник за присъствието на учениците.

— Ммм... — кимна равнодушно Хенрик Холме. — Обаче...

Вече цялото тяло го сърбеше.

— На погрешен път сте — заяви сериозно Халдис Гранде. — Родителите на Сандер могат да служат за пример. Е, случвало се е да дойде на училище с лепенки, превръзки или синини. Два пъти се появи с гипсирана ръка. Но той си беше такъв. Едро, силно, хиперактивно момче с разстройство на вниманието. Кипящо от енергия и превъзбуда. Загина при нещастен случай. При този терористичен акт... — малките ѝ тесни очи се насълзиха — ... при тези ужасни събития човек би си помислил, че вие от полицията имате много по-належащи ангажименти.

— Така е — промърмори Хенрик Холме. — На мен обаче все още не ми стана съвсем ясно...

— Какво още не ви се е изяснило? — попита тя леко изнервено. — Разказах ви всичко, което знам за Сандер.

— Току-що казахте, че често е идвал контузен.

— Не! Казах, че не се е наранявал по-често от другите момчета.

— В училище — не. Но по ваши думи често е идвал на училище с наранявания.

Учителката мълчеше. По лицето ѝ изби лека червенина. Примигна няколко пъти и поднесе чашата с чай към устата си. Чашата

беше почти празна, но това не ѝ попречи да притисне устни към ръба и да сръбне, преди бавно да постави чашата върху чинийката.

— Да не забравяме, че той страдаше от специфично заболяване — промълви тихо тя.

— Децата на неговата възраст си лягат към осем и половина-девет — заразсъждава Хенрик Холме, докато гледаше през прозореца. — Вече установихме, че момчето е прекарвало в училище по осем часа и половина дневно. През всяко междучасие — а вероятно и в забавачницата — Сандер си е играл с други деца.

— В занималнята — поправи го Халдис Гранде.

— През тези часове не се е наранявал повече от съучениците си — продължи неотклонно Хенрик, без да губи нишката на мисълта си. — У дома, под надзора на родителите си, момчето прекарва около три часа и половина, преди да си легне. Контузиите му възникват именно през този времеви отрязък.

Погледна учителката право в очите.

— Именно у дома си чупи ръката, именно там се сдобива със синини.

Халдис Гранде се наведе с мъка над масата. Наля чай и на полица, и на себе си. Той забеляза, че и тя се е изпотила. Миризмата на момина сълза стана неприятно силна, почти натрапчива, а топчестото лице на домакинята започна да лъщи.

— Никога не съм се замисляла по този въпрос — промълви най-сетне тя, понеже той не я изпускаше от поглед. — Просто не съм гледала на нещата по този начин.

— Не сте ли го питали?

— Какво да го питам?

— Как е получавал нараняванията.

— Не... Е, разбира се, че понякога съм го питала, но...

— Какво ви отговаряше?

— Различно — отвърна тя колебливо. — Понякога в понеделник сутринта, когато по традиция всяко дете от класа споделя с другите какво е правило през почивните дни, Сандер започваше най-подробно да разказва някое драматично събитие. Друг път...

В стаята безшумно се промъкна едра котка на червени ивици. Около шията ѝ имаше пластмасова фуния, която се поклащаше на всяка крачка. Щом стигна до дивана, котката хвърли леденосин поглед

към полицая, после меко и грациозно скочи в скута на стопанката си. Изобщо не изглеждаше болна, само от едната страна се виждаше около десетсантиметров избръснат участък, частично покрит с лепенка. Котката се разположи удобно и изгледа недоверчиво посетителя с полуотворени очи. Халдис Гранде започна да я милва по гърба. Известно време мъркането на котката беше единственият шум в стаята.

Хенрик Холме сложи юмрук пред устата си и се покашля.

— Друг път? — подсети я той.

— Друг път просто отказваше да обяснява.

— И какво правеше?

— Как така какво е правил?

— Ами как отбягваше темата? Какво казваше?

— „Нищо работа“ — махваше с ръка. Или нещо подобно. „Дреболия“ — май така се изразяваше.

— И счупването на ръката ли нарече дреболия?

— Какво счупване?

— Нали през април си е счупил дясната ръка.

Един от малкото факти, които бе успял да изтръгне от бабата на момчето, преди да ѝ прекипи и да го изхвърли от дома си.

— Вярно — потвърди проточено Халдис Гранде. — Вярно, че беше така.

— Как изкоментира Сандер счупването?

— Забравила съм. Но много държеше всички да се подпишат върху гипса му.

— Опитайте — помоли тихо Хенрик Холме. — Опитайте да си спомните.

— Наистина не се сецам.

— Възможно ли е изобщо да не го е изкоментирал?

— Какво имате предвид?

— Ако ви е разказал как си е счупил ръката, сигурно го е описал много драматично и вие щяхте да си спомняте, нали?

Халдис Гранде не отговори. Котката се изправи, изгърби се, прозина се бавно и скочи на пода.

— Децата едва ли си чупят ръцете толкова често — продължи полицаят. — Странно е, че не си спомняте такова нещо, станало само преди три месеца. Навярно защото Сандер го е омаловажил, нарекъл го е дреболия.

Учителката продължаваше да мълчи. Размъкнатият кобалтовосин пуловер се наби с котешки косми и тя разсеяно ги чистеше с две ръце.

— Или греша? — подкани я към отговор Хенрик Холме, когато мълчанието се проточи.

Най-сетне Халдис Гранде отпусна ръце в скута си и вдигна глава.

— Вероятно сте прав — промълви тихо тя.

— И аз така си мисля — кимна Хенрик Холме. — А сега ще си вървя.

Той се изправи, тя се надигна с усилие.

— Все още не вярвам, че подозренията ви са основателни — рече тя, докато го изпращаше в антрето. — Ако го бяхте видели с родителите му, никога не бихте заподозрели нито един от двамата. Всичко това, естествено, е ужасна трагедия, но в никакъв случай не мога да си представя, че Сандер е бил подлаган на...

Тя си пое рязко дъх и поклати глава, без да довърши изречението. Хенрик Холме прибра празния бележник и химикалката в раницата, метна я на рамо, отвори вратата и се извърна наполовина към домакинята.

— Точно затова стават такива неща — заяви сериозно той. — Отказваме да повярваме. Допускаме да се случат.

Тя му отправи поглед, който той не съумя да разтълкува. Едва когато ѝ благодари учтиво за чая и сладките и когато тя грижливо заключи вратата зад него, проумя какво изразяваше лицето ѝ.

Халдис Гранде се разкайваше. Не за онова, което беше или не беше направила за Сандер през двете години, през които бе носила отговорност за него в продължение на близо девет часа дневно. Тя съжаляваше, че бе провела този разговор с Хенрик Холме, и това го разгневи толкова силно, че той хукна.

---

[1] Хилмар Рекстен (1897–1980) и Андерш Яре (1891–1982) — едни от най-крупните норвежки корабовладелци. — Б.пр. ↑

[2] На англ. „sage“ означава „грижа; грижа се“ — Б.пр. ↑

[3] По името на шведската историческа провинция Даларна. Изработва се от дърво и е един от символите на Швеция. Традицията датира още от XVII век, като конете първоначално са били изработвани от дървото, останало на дърводелците след сковаването на

мебели. От играчки за децата са се превърнали в емблематични за страната сувенири. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Междувременно беше станало петък, 29 юли, и лятото окончателно се бе установило в Източна Норвегия. Въздухът над възвишенията около Осло трептеше от горещината. Благодарение на четирите слънчеви дни след няколкото облачни и дъждовни седмици растенията придобиха тъмнозелен оттенък. Покрай канавките цъфтяха последните глухарчета за годината, оранжево-жълти с дълги стъбла. Голяма част от тях бяха започнали да се превръщат в пухчета. Миниатюрните парашутчета танцуваха с лекия южен вятър и ту се издигаха, ту се спускаха. Йоаким Бойер пътуваше към „Грефсен“ със спуснати прозорци и се чувстваше ужасно.

Измина една седмица.

За Йоаким днес се навършваха седем дни от смъртта на Сандер. За Норвегия — седем дни от терористичния удар. Даже Йоаким, който гледаше новини от дъжд на вятър, забеляза, че нещо се е променило. Между хората в магазините, по улиците и площадите се зароди някаква дружелюбност. Непознати се поздравяваха — нещо, което в Норвегия правят предимно тръгналите на поход из гората, и то само при условие, че са се отдалечили от града с поне десет километра.

В понеделник се обади Аня. Не беше звъняла, откакто скъса с нея в началото на лятото. Сега обаче го покани да я придружи на Розовото шествие^[1]. Все едно всичко помежду им си беше както преди. Плака по телефона, изпадна в бурни словоизлияния за крехкостта на живота и колко е важно човек да пази любовта.

Йоаким не прояви желание да участва във възпоминателната проява.

Дори не й каза, че Сандер е мъртъв.

Йоаким Бойер не познаваше нито един от пострадалите в правителствения комплекс или на остров Ютьоя. Приказките за OsLove^[2] бързо щяха да замлъкнат, той го знаеше. Терористичните нападения бяха наистина ужасяващи и чудовището трябваше да изгние зад решетките, но Йоаким Бойер беше убеден, че всичко ще се върне в

руслото си веднага щом погребат последната жертва и възпоминателните церемонии най-сетне приключат. Сблъскат ли се с нещо подобно, норвежците винаги се сплотяват около идеята за свобода, мир, рози и демокрация. Когато стана ясно, че проклетият касапин произхожда от западните квартали на Осло, че е рус, синеок аутсайдер, реакцията беше толкова предсказуема, че на Йоаким направо му се гадеше. Нападението бе дошло отвътре и обществото изпадна в шок. Ако зад терора стоеше мюсюлманин, както предположиха в началото всички, никой нямаше да хвърля рози из Осло. Йоаким беше отраснал във Вайтве, Грурюдalen, сред момчета от осем различни нации. Политиката не го интересуваше, така беше най-лесно, ала детските години го бяха научили, че негодниците се срещат във всякакви разцветки. Както и хората, на които може да се разчита. Ако някой се сетеше да организира демонстрация срещу цялата расистка помия, която се изливаше върху голяма част от приятелите му, той би се включил на драго сърце. Само че нищо подобно нямаше да се случи. Независимо че възгледите на онова чудовище — според малкото, което беше чул Йоаким — съвсем спокойно можеха да се мерят с лудостта на Хитлер, никой не посмя да си отвори устата. Да проявят доблест и да признаят истината! Вместо това и министър-председателят, и кралят, и всички представителни лица се изтърпиха пред шествието и дрънкаха за любов и откритост, докато хората размахваха рози и плачеха. Въпреки че само малка част от тях познаваха пострадали от катастрофата. Йоаким не проумяваше защо плачат. Самият той, доколкото изобщо си бе съставил мнение за терориста, изпитваше само неистов гняв. Смяташе, че всички трябва да са разгневени, не тъжни.

Аня изслуша възмутения му изблик, изкрещя му, че е циник, и тресна слушалката.

Йоаким зави по улица „Гла“. Две около десетгодишни момичета караха тротинетки едно до друго наред уличното платно и му препречваха пътя. Понеже не даваха вид да възнамеряват да отбият встрани, той натисна леко клаксона. Момичетата не реагираха, дори не трепнаха, той обаче видя, че размениха две-три реплики. После скочиха от тротинетките, вдигнаха ги е дясната си ръка, а с лявата му показаха среден пръст — все едно изпълняваха предварително отрепетирано съчетание. Той удари продължително клаксона с длан —

би-биииииит! — и ги подмина. Видя ги в задното огледало да се превиват от смях.

Всъщност децата не го интересуваха.

Знаеха само да ти лазят по нервите. Често се държаха нагло, особено момичетата. Докато бяха още малки, на две-три години, се ядваха — в малки дози, но с годините започваха да пресядат. Сандер беше различен. В началото, когато за първи път гостува в дома на Юн, Йоаким съвсем преднамерено се постара да се хареса на момчето. Искеше да направи добро впечатление на шефа си. Всичко започна със скуоша.

През един от първите му работни дни при „Мор и Вестберг“ АД Юн го попита играе ли скуош. Играя, излъга Йоаким. Скуошът вече отдавна си е отживял времето, смяташе той. Затова предпочиташе по-модерни спортове: през лятото — колоездене, през зимата — ски бягане, целогодишно — вдигане на тежести. От време на време тайфата от Вайтве се събираше да поиграе футбол. Скуошът е като тениса, бе убеден Йоаким, спорт за пълзльовци. Преди първия мач с Юн по-възрастен братовчед на Йоаким му спретна двучасов ускорен курс по скуош. В резултат Йоаким овладя скуоша на нивото, което бе стигнал Юн. В продължение на година играеха всяка седмица, но заради безапелационното превъзходство на Йоаким мачовете престанаха да доставят удоволствие и на двамата им.

Още след първия мач, преди три и половина години, Юн го покани да изпият по бира в дома му. Йоаким малко се изненада — можеха просто да се отбият в най-близката кръчма. Въпреки това прие и така се запозна със Сандер.

Сандер беше странна птица.

Въпреки че всяка седмица играеше скуош, във физическо отношение Юн беше безнадежден случай. Длъгнест и непохватен, с тесни рамене и неадекватни жестове. Намираше се в прилична кондиция, но почти никога не улучваше топката и можеше да кара колело само по асфалт. За задно салто, каквото Йоаким правеше от място, Юн можеше само да мечтае. Като го видя за първи път, Сандер изпадна в див възторг. На батута салтото се получаваше по-високо и с почти обтегнато тяло. Момчето беше едро и доста тромаво, ала наумеше ли си нещо, упорстваше до край. На седем години успя да извърши същия акробатичен скок върху батута. Е, не успяваше да

задържи тялото си обтегнато и обикновено се приземяваше на дупето си, но все пак. Бурната му радост от успеха се предаде и на Йоаким. С момчето се чувстваше в известен смисъл потребен. Откри, че Сандер притежава търпение, стига да му разрешат да прави нещо, което му харесва. Да рисува, например. Имаше ли хартия и флумастери, можеше да прекара мирно и тихо два часа. Ако диагнозата ХРНВ, за която Елен хленчеше под път и над път, наистина беше вярна, Йоаким недоумяваше защо родителите с непрестанна упоритост натрапваха на сина си толкова много досадни дейности. Те само го изнервяха допълнително. С Йоаким Сандер се научи да плува, да скача от петметровия трамплин в плувния комплекс „Фрогнер“, лете да се спуска с колелото по слаломното трасе на пистата на възвишението Грефсенколен; научи се дори да шофира. Последното не беше пито разрешено, нито особено далновидно, затова се упражняваха само на пуст паркинг. Йоаким се улови, че се усмихва при тези скъпи спомени, докато паркира пред гаража на Юн и Елен. Сандер изглеждаше комично на ръба на седалката, с възглавница под дупето — въпреки това едва стигаше педалите.

Носът му само се подаваше над арматурното табло, когато изпълнеше нагоре шия. Караше непрекъснато в кръг, невероятно щастлив, докато и на двамата им се зави свят.

Усмивката на Йоаким се стопи. Той изгаси двигателя, дръпна ръчната спирачка и се сети защо дойде на улица „Гла“.

В сряда сутринта, веднага щом се увери, че Юн е пристигнал в офиса, Йоаким се обади на Елен и попита дали може да намине. Тя се държа резервирано, почти враждебно. Това сигурно не биваше да го изненадва. Като си помисли колко тежко самият той преживяваше смъртта на Сандер, никак не се затрудняваше да си представи как се чувства майка му. Щеше му се да отиде веднага, но тя го покани чак в петък. Недоумяваше защо Елен не го прие веднага, но и му стана неудобно да попита. Открай време се чудеше с какво запълваше времето си Елен. Сандер беше по цял ден на училище. Освен това ходеше често при баба си, майката на Юн; самият Йоаким също вземаше момчето на всеки осем-десет дни, обикновено веднага след занималнята, и Сандер оставаше при него, докато стане време за сън. Малкият редовно го врънкаше за позволение да ношува при него и понякога му позволяваха. Тогава лягаше до Йоаким щастлив и доволен

в голямото двойно легло, облечен в пижамката си с щампа на Батман, гушнал зелено плюшено прасенце. Името му беше Клонкен, то живееше при Йоаким и беше тяхна тайна. Вкъщи Сандер имаше само сериозни играчки — родителите му го смятаха за твърде голям за плюшени животни. Понякога, когато Юн се оплакваше колко е трудно да приспиш Сандер, Йоаким се изкушаваше да спомене Клонкен. При Йоаким Сандер винаги си лягаше с готовност.

Въпреки това си замълча.

Във всеки случай беше загадка какво прави по цял ден Елен. Сигурно тренира. Поне съдейки по атлетичната ѝ фигура.

За момент Йоаким спря на широкото, застлано с шистови плочи стълбище и плъзна поглед над града. Светлината боцкаше в очите му, въпреки че носеше слънчеви очила. Небето беше почти бяло, на юг с още по-бели облаци, предвестници на хубаво време. Вече беше единайсет. Ако не беше натворил толкова идиотщини, сега можеше да е на плажа. Да поработи върху тена си, да поплува един час, да поизплакне очи с мацките по бански. Да се обади на приятел, да пообиколят града по залез-слънце, да забият някое гадже.

Пое дълбоко дъх и издиша с тихо свирене.

Всичко тънеше в пълен хаос.

Аня все повтаряше, че не умеел да се справя с чувствата си. И донякъде имаше право. Оправяше се, когато се налагаше, но му се струваше безсмислено да си пилее времето в размишления. Животът е по-лесен, когато човек приема онова, което му се случва. Ако нещо го забавляваше, Йоаким продължаваше да го прави. Доскучаеше ли му, зарязваше го. Когато например Аня взе повод от дружбата му със Сандер и подхвърли, че може би е време да заживеят заедно и да помислят за деца, няколко секунди му бяха достатъчни да си даде сметка каква е неговата нагласа по въпроса. Със Сандер се забавляваше. Сандер беше едно от положителните неща в живота му, не само защото момчето му се възхищаваше, а и защото дълбоко в сърцето си Йоаким все още носеше едно запалено по игрите момче. С удоволствие учеше хлапето на разни неща, или „игручеше“, както се шегуваше Сандер, за да подчертае, че цени способността на Йоаким да му предава знания чрез игра. Йоаким не възприемаше Сандер като предшественик на бъдещия си син, а като малкото братче, за което,

преди да срещне Сандер, Йоаким никога не беше осъзнавал, че е мечтал.

Не искаше собствени деца.

Все още не. В никакъв случай с Аня. Йоаким Бойер беше на двайсет и осем години и когато Аня започна да го натиска за бебе, той я разкара. Откакто се помнеше, постъпваше по този начин с всички напористи момичета. Като момче беше талантлив футболист, на петнайсетгодишна възраст тренираше по четиринайсет часа седмично. Обожаваше футбола и мечтаеше за професионална кариера. При първия отказ да го включат в областния отбор — тогава беше на шестнайсет — той прекрати тренировките. Нито веднъж не погледна назад. Не съжаляваше. Щом не можеше да се нареди сред елита, значи нямаше смисъл. След завършването на предпоследния клас в гимназията си намери работа за лятото като спортен репортер към вестник „Дагсависен“. Доставяше толкова много материал, че му предложиха да работи по заместване за продължително време. Въпреки шумните протести на родителите си той прие и напусна училище. Три години по-късно вече работеше в редакцията на престижно светско списание, където печелеше повече от двамата си родители. После се премести в ежедневник и стана криминален репортер. Бързо се специализира в икономиката. Само след осем месеца разобличи на страницата на вестника трима крупни бизнесмени — двама за данъчни измами и третия за сексуален тормоз над цяла група плачещи служителки, най-сетне намерили надежден изповедник в лицето на привлекателния, загрижен журналист, който дори не си водеше записки по показанията им, но пък ги прегръщаше утешително.

Йоаким Бойер не се страхуваше да работи много и усилено, но държеше животът му да е забавен. Затова когато един ден му се обади Юн Мор и му предложи длъжност с двойно по-висока заплата и социални придобивки, за каквито един журналист може само да мечтае, Йоаким нямаше как да откаже. Попадна си на мястото. Знаеше как разсъждават журналистите, умееше да предугажда действията им с голяма точност и за много кратко време стана незаменим във фирмата „Мор и Вестберг“. Харесван от младите колеги, нафукан в очите на по-възрастните, които два пъти се опитаха да му скроят шапката. Не им се удаде. Вероятно защото за него изгонването нямаше да е катастрофа.

Мъж като Йоаким Бойер винаги разполагаше с възможности. Не се вкопчваше в работното си място, а се осланяше на професионалните си умения. Досега тази стратегия му действаше безотказно.

Аня често го обвиняваше, че е просто устроен, и в това отношение имаше право. Йоаким прекара най-прекрасното детство на света в район, където една трета от приятелите му впоследствие тръгнаха по лоши пътища. И всичко това дължеше на способността си да не взема нищо твърде присърце. Да се вслушва в инстинктите си. Да дели нещата на черно и бяло, на правилно и погрешно, да не изпада в колебания при преценката си. Йоаким искаше, да бъде просто устроен. Животът не е кой знае колко сложен, стига да не се впрягаш.

Така беше досега.

Сега обаче се бе забъркал в каша, от която нямаше измъкване.

Докато стоеше на стълбите пред къщата на Елен и Юн, а пред погледа му се простираше Осло, над който се носеха бели облаци, и фиордът, гъмжащ от яхти и туристически корабчета, Йоаким изпита изненадваща носталгия по безгрижните лета от детството си.

Ужасно му се искаше много неща да не се бяха случили.

Навярно все още имаше възможност да поправи част от извършените глупости.

Изкачи стълбището с два скока. Понеже звънецът не работеше, отвори входната врата и провря глава с ръка върху бравата.

— Ехо, Елен! Вкъщи ли си?

— Заповядай — чу гласа ѝ от кухнята.

Йоаким влезе, вдигна слънчевите очила на челото си и се наведе да се събуе. Връзката на едната му маратонка се заплете.

— Тук съм! — извика Елен. — Тук вътре съм!

Йоаким се опита да не поглежда към стаята на Сандер. Понеже не успя да разплете възела, изхлузи маратонката и тръгна в посоката, откъдето дойде гласът на Елен.

Кухнята се къпеше в слънчева светлина. След като бе привикнал е полумрака в антрето, Йоаким премига заслепен и се изкуши отново да си сложи очилата. Елен седеше до масата с вестник пред себе си и чаша кафе в ръката. Йоаким подуши въздуха и дръпна един стол.

— Да не си пропушила пак? — попита той и седна с гръб към прозореца.

— Не — отговори тя. — Един познат се отби да ме види. Безсмислено е да забранявам у дома да се палят цигари, след като Сандер вече го няма.

— Въпросният познат явно си е забравил цигарите — отвърна той и кимна многозначително към кухненския плот. Там, в пепелника, димяха четири фаса. До него имаше кутия „Марлборо“ и еднократна запалка.

— Искаш ли кафе? — попита небрежно тя. — Подранил си. Бяхме се разбрали за дванайсет, нали?

— Не, за единайсет. Не ми наливай кафе. Да ти се намира нещо студено? Минерална вода? Може и от чешмата.

Елен стана и отиде до хладилника, без да остави чашата. От кафето се виеше пара, но тя въпреки това прибра чашата в хладилника, извади стъклена чаша от долапа отгоре и я напълни с кубчета лед от ледогенератора.

— Не бива да слагаш топли неща в хладилника — обърна ѝ внимание Йоаким и продължи да вдишва на къси интервали през носа. Зад лекия мирис на изгорял тютюн се спотайваше някаква друга миризма.

— Прав си — смотолеви тя. — Ама че съм глупава.

Вместо обаче да извади кафето си от хладилника, Елен напълни стъклената чаша с вода от чешмата.

— Заповядай. Боя се, че нямам друго да ти предложи.

Йоаким се смая. Нали се уговориха да обядват?

— Няма проблем — отвърна той и изведнъж се сети на какво му мирише. — Да не си започнала да пиеш, Елен? Мирише на... алкохол.

— Е... налях си едно пръстче в кафето. Колкото да си успокоя нервите.

— В единайсет сутринта?

Йоаким беше по-скоро изненадан, отколкото възмутен. От една страна, не го засягаше как Елен потушава мъката си. От друга, така като я гледаше, питието, озовало се в хладилника, очевидно не беше първото за тази сутрин. Погледът ѝ беше замъглен, ръцете ѝ трепереха леко, докато мачкаха вестника. Това навярно щеше да го улесни да осъществи целта си.

— Как си? — попита тихо той.

— Не много добре.

— Разбирам.

Беше съвсем искрен. Наистина я разбираше.

Досега Йоаким Бойер не бе изпитвал скръб и не бе разсъждавал какво е да скърбиш. Затова му отне няколко дни, докато нарече чувствата си с истинското им име. Шокът в петък вечерта, ужасът от израненото тяло на Сандер беше едно. Усещането за топката в диафрагмата, която от време на време се опитваше да излезе навън и замъгляваше погледа му — съвсем друго. През нощта извади Клонкен. Миризмата на зеленото прасенце и кадифената мекота на материята под пръстите му го разплакаха. Не беше плакал от дете. Това го обърка и затрудни трезвото му мислене.

— Кога ще е погребението? — попита той.

— Поредното нещо, което не знам. Полицията ще освободи тялото едва когато...

Тя се загледа през прозореца и положи длани върху масата.

— Не знам кога ще ни върнат Сандер — зашепна тя. — Иска ми се това да приключи веднъж завинаги. Намирам се в пълна безтегловност, по цял ден бездействам, нямам с кого да разменя две думи.

— В момента аз съм при теб. Нали сутринта си имала и друг гост.

Най-сетне погледът ѝ срещна неговия. Очите ѝ бяха зачервени по краищата и смалени. За първи път я виждаше без грим. Изглеждаше объркана.

— Цигарите — напомни ѝ той и посочи кухненския плот.

— А, да, да...

Пак започна да мачка нервно вестника.

— Обсъдихте ли как... как смятате да го проведете? — Йоаким се наведе и опря лакти на масата. — Поръчахте ли надгробен камък? Некролог? Спрели сте се, предполагам, на параклиса в „Грефсен“, ако не...

— Надгробен камък — повтори беззвучно тя.

— Да. Тези неща отнемат време и не е зле да се погрижиш отсега. Избери какъв камък и какъв надпис искаш да поръчаш. Поточно: да поръчате. Дватамата е Юн.

— Юн все го няма.

— Знам. В офиса има много работа.

— В разгара на лятото?

— Ами нали знаеш... фирмата се разраства бързо. Нови клиенти, нови помещения, а скоро ново име и нов профил... Юн е проектен мениджър и е заринат със задължения, особено сега, когато повечето служители са в отпуск.

Юн не е споменал пред Елен, че вероятно го разследват за търговия с вътрешна информация, беше убеден Йоаким. Тя не беше особено добре запозната със случващото се във фирмата и това го учудваше. Самият Йоаким бе отраснал в семейство, където родителите разговаряха за всичко. На улица „Гла“ се спазваше овладяна учтивост, поддържаше се изкуствена идилия, в която Елен и Юн повишаваха тон единствено заради щурите приумици на Сандер. Йоаким и досега не бе успял да проумее какво намират двамата един у друг. Да, Юн беше преуспял и състоятелен, но някога Елен бе имала свой стоматологичен кабинет и се бе издържала сама. Някога сигурно е била много красива, помисли си той и се вгледа в тясното разплакано лице. Досега Йоаким бе приемал брака ѝ с Юн като най-обикновен факт — рядко се интересуваше от неща, които не го засягат. Ала като видя как Елен сгъна вестника и започна нервно да върти брачната си халка, му хрумна, че връзката между двамата съпрузи му е повече от непонятна. Двамата рядко проявяваха нежност един към друг. В големи компании говореше почти само Юн и почти никога не се обръщаше към Елен. Май единствената ѝ функция беше да служи на неговия престиж. Тя е трофей, прозря внезапно Йоаким, нищо, че в момента този трофей не изглеждаше особено привлекателно.

Същевременно Юн проявяваше необяснимо внимание към Елен. Например, след петъчния скуош винаги държеше да пийнат бира вкъщи, а не в някоя кръчма. „Не искам Елен да стои сама“ — неизменно обясняваше той. Когато работеха съвместно по големи проекти, Юн и Йоаким излизаха от офиса към три и прекарваха остатъка от деня в домашния кабинет на Юн. „Не е хубаво Елен да стои сама през целия ден“ — обосноваваше се Юн, но всъщност двамата с Йоаким работеха зад затворена врата и Елен изобщо не смееше дори да почука. Сега обаче, след смъртта на Сандер, очевидно Юн се прибираше вкъщи само за да спи. Навярно и Елен и Юн, подобно на много други двойки, ги свързваше детето. Без него

пomeжду им не оставаше нищо. Йоаким не знаеше дали е така. Никога не бе претендирал, че е експерт по сериозните връзки.

Седеше и въртеше чашата между пръстите си.

— Ако искаш, да разгледаме какви модели надгробни плочи има — предложи той. — Донеси си лаптопа и ще...

— Моят не работи. В Италия Сандер го пусна в басейна.

Йоаким се усмихна вяло.

— Влязъл е да се изкъпе с компютъра ти?

— Искал да прави подводни снимки. Знаем ли...

— Юн нали също има лаптоп?

— И той е развален.

— Как така? Пак ли Сандер...?

— Не. Аз го повредих.

Елен въздъхна дълбоко и прокара пръсти през косата си.

— Юн го беше оставил върху кухненския плот. Заех се да отворям бутилка нишадърен спирт, но се оказа, че е обезопасена, за да не я отворят деца, и се позатрудних. Докато се мъчех да изтръгна капачката, препаратът плисна върху клавиатурата.

— Сигурна ли си, че лаптопът не работи? Изпробва ли го?

— Първо го изплакнах под чешмата. Нали нишадъреният спирт е разяждаща субстанция...

— Под чешмата? Изплакнала си го под чешмата? Та нали твоят лаптоп се е повредил именно от вода?

— Нишадъреният спирт е много силен... поне така си помислих. Затова го изплакнах. После го изсуших във фурната. За съжаление не помогна.

— Във фурната?!

Йоаким не успя да сдържи смеха си.

— Значи устройството първо е било полято с обилно количество нишадърен спирт, после изплакнато под течаща вода и накрая... изпечено?

Елен кимна примирено, преплете пръсти и закърши ръце.

— Лаптопът сто процента не работи — заключи Йоаким.

Замълчаха. Единият прозорец стоеше открит и глъчката от играещите в съседната градина деца от време на време се смесваше с далечния тътен от околоръстния път. На перваза жужеше пчела. Натезжала и замаяна, тя все не улучваше пролуката към свободата.

— Мога ли да направя нещо за теб, Елен?

Йоаким се пресегна през масата и сложи длан върху ръката.

— Не мисля — отговори тя и издърпа пръстите си.

Йоаким изправи гръб.

— Искаш ли да се поразходим?

— Да се поразходим ли? Защо?

— Лято е, Елен. Времето е страхотно. Не можеш само да киснеш вкъщи.

— Напротив. Мога.

— Само ще обиколим квартала. Ако пък искаш, ще отскочим с колата до гората. Моля те.

— Не. Не искам!

Внезапно гласът ѝ стана остър.

— Няма да мръдна оттук! Няма да мръдна оттук, докато онзи проклет полицай не ми разреши да погребва сина си. Никъде няма да ходя, докато...

Пое шумно въздух и преглътна.

— Извинявай, не исках да...

— Няма за какво да се извиняваш — прекъсна я Йоаким. — Само от теб зависи как ще прекарваш времето си, разбира се. Радвам се, че имаш приятели, които се грижат за теб.

Всъщност той не можеше да се нарече приятел на Елен. Даде си сметка едва сега. Деляха ги петнайсет години, почти цяло поколение. На практика през четирите години на познанството си двамата не бяха говорили за нищо друго, освен за Сандер и за незначителни неща. Елен Мор беше скучна жена от заможната средна класа и след смъртта на Сандер вече нямаха какво да си кажат. Йоаким се огледа скришом. Навярно за последен път седеше в тази кухня. Тази мисъл му навя лека печал, но той я прогони.

— Жената, дето беше тук в петък — подхвана отново той, — Ингер Юхане, нали така се казваше?

— Ингер Юхане Вик — отговори механично Елен. Бе придобила още по-равнодушен вид и отново мачкаше вестника.

— Юн май ми е споменавал за нея. Била един вид... детектив. Идвала ли е пак оттогава?

— Не. Въпреки че я помолих за помощ.

Сълзите ѝ закапаха. Тя не хлипаше, не хълцаше, не бършеше сълзите си. Те просто се стичаха по лицето ѝ, неудържимо, сякаш рухнали от торба, скъсана от дългогодишна употреба.

— За какво ти е нужна помощ? — попита Йоаким. — Навярно и аз бих могъл...

— Полицията смята, че Юн с малтретирал Сандер — прекъсна го тя, а гласът ѝ стана креслив. — Искан Ингер Юхане да докаже, че не е вярно!

Йоаким се смая.

— Но тя отказа! — почти изкрещя Елен и започна ожесточено да дере с нокти дясната си ръка под лакътя. — Въобразявала съм си глупости — така каза. А онзи ужасен полицай го заяви в съвсем прав текст.

Ноктите оставиха червени дири по кожата ѝ. Тя се зае с другата си ръка.

— И подозират, че Юн е мал... малтре...

От объркване Йоаким започна да заеква. Мислите му се въртяха в дива вихрушка. Видя бездиханния Сандер в скута на майка си, истерията на Елен, безпомощното отчаяние на Юн. Чу многократното „не“ на Елен, насочено срещу всичко и всеки, но главно срещу Юн. За момент видя и спотаения гняв на Юн в ресторанта, когато издърпа Сандер от стола. Само защото момчето бе разляло малко мляко. По съвсем незначителен повод. За нищо и никакво.

Ще я попита.

Инстинктът го призоваваше да стои настрана. Това не беше негова работа. Умението да не се бърка в неща, които не го засягат, го отведе далеч и му бе спестило много проблеми. Ала вече нищо не беше както преди. Животът се бе усложнил. Можеше да се сърди само на себе си. Днес случайността го бе предпазила от един провал. На футболното игрище Йоаким бе научил, че късметът обикновено спхожда най-усърдните, но не можеше повече да се осланя на късмета си.

— И за миг не съм допускал, че Юн е способен на подобно нещо — изрече той бавно и се опита да улови погледа ѝ. — Но понякога той ставаше... малко груб със Сандер, не мислиш ли?

Най-последно привлече вниманието на Елен. Очите ѝ станаха широки и кръгли. Мъничките зеници под ярката светлина, сухата,

зачервена кожа и разчорлената коса — нищо не напомняше за грижливо поддържаната, неизменно уравновесена жена, каквато беше тя само допреди седмица. Елен пое дълбоко дъх и отвори уста за пламенен протест.

Ала оттам не се отрони нито звук. Лицето ѝ се разкриви.

— Боже мой — прошепна Йоаким. — Добре ли си? Ей, недей така...

Понечи да се изправи.

— Откачи ли? — кресна тя толкова високо, че той се стресна и отново се отпусна на стола. — Ти, най-добрият приятел и колега на Юн! От години си наш семеен приятел! Поверявали сме ти сина си! А сега обвиняваш Юн, че е... посягал на детето ни!

Йоаким вдигна умиротворително ръце и поклати енергично глава.

— Чакай, чакай малко! Просто ми хрумна, че е възможно някой да е видял Юн, когато...

Поколеба се и тя изкрещя:

— Когато какво?

Над масата прелетя облаче от пръски слюнка и Йоаким едва се сдържа да не си избърше лицето.

— Понякога Юн ставаше малко рязък със Сандер — обясни той. — Агресивен. Веднъж бяхме на ресторант и той го дръпна за ръката — толкова силно, че го вдигна от стола...

— Дръпнал го бил за ръката! — изфуча Елен. Облегна се назад с презрителен поглед и скръсти изподраните си ръце пред гърдите. — Голяма работа! Да не го е пребил? Точно ти би трябвало да знаеш, че понякога Сандер беше в състояние да вбеси и камък. Някакво си дръпване на ръката не може да се нарече малтретиране.

Йоаким не отговори. Размишляваше. Опитваше се да размишлява. Във вторник следобед беше на косъм да попита Юн за нараняванията на Сандер. Вътрешният му глас му подсказа да не го прави, за да не усложни положението още повече. По-късно, докато се опитваше да заспи, се радваше от все сърце, че е устоял на изкушението да се намеси във въпрос, който не е негова работа. Сандер беше мъртъв и никой не можеше да го върне. А и не бе изключено Йоаким да греши в предположенията си.

Сега обаче нещата се промениха.

При мисълта, че полицията подозира Юн в побой до смърт над Сандер, му се зави свят. Хвана се за ръба на масата. Зараждащият се гняв отстъпи пред силно облекчение. Той посегна към чашата си и бавно я пресуши.

— Права си — пошепна след малко. — Никой не може да обвинява Юн, че е сграбчил Сандер за ръката. Напълно си права. Прощавай.

Стана и за момент опря ръка върху облегалката на стола, сякаш се канеше да добави още нещо.

Елен го изпревари.

— Занапред едва ли ще те виждаме толкова често. Сега, когато Сандер си отиде...

Внезапно лумналата ѝ ярост бе угаснала. Изнемощялото ѝ тяло явно бе събрало сили само за една-единствена кратка, бурна експлозия. Сега Елен отново стана отпусната, почти апатична. Изобщо не го погледна, когато той стана, приближи стола до масата и се запъти към вратата.

— Грижи се за себе си — поръча той.

Тя не отговори.

Йоаким излезе в коридора и внимателно затвори вратата. Дори през масивната дъбова врата чу как краката на стола остъргаха пода. Елен бе станала. Когато мина покрай старинния шкаф — Юн го наричаше „секретер“ — Йоаким чу от кухнята дрънчене на бутилка. Той приклепна, отвори лявата врата на шкафа и направи гримаса, когато се чу леко щракване. Лаптопът стоеше вътре. Йоаким се изправи бързо и сложи лаптопа върху кожения плот за писане. Отвори го и се опита да го включи.

Нищо. Екранът не светна.

Компютърът миришеше на прах и нишадърен спирт. Матовата метална повърхност беше потъмняла, почти окислена. Йоаким плъзна пръст по клавиатурата — кожата му посивя и стана лепкава. Повечето клавиши не потъваха при натиск.

Лаптопът бе понесъл непоправима повреда. Не се налагаше да го взема. Нито един твърд диск не би могъл да устои на пагубните въздействия, които бе описала Елен. Проблемът на Йоаким беше решен. Поне единият от проблемите. Прибра лаптопа на мястото му и затвори вратичката на шкафа с чувство на облекчение.

Звуците от кухнята стихнаха.

Йоаким излезе с бързи крачки. След полутъмното, прохладно антре лятото го удари като с чук. Пусна входната врата да се хлопне зад гърба му и си сложи слънчевите очила.

„Свалих една топка“ — каза си той.

За съжаление във въздуха летяха още много и той нямаше как да предвиди откъде ще се появят.

— Оттук сме — рече задъхано Ингер Юхане и посочи с пръст. — На това място човек лесно може да се обърка.

Ингвар Стубьо свърна от стръмната пътека точно когато бе започнала да се изравнява. Гърбът на ризата му беше потъмнял от пот, Ингвар дишаше бързо, запъхтяно. Ингер Юхане припна по склона до мястото, откъдето се откриваше широка панорама. Ингвар я последва, но се наложи да си помогне с ръце. Най-сетне и двамата бяха горе.

— В отчайваща форма съм — промърмори той. — Тук е дяволски стръмно.

— Стига де, нали се добра догоре — усмихна му се Ингер Юхане. — Ти държеше да минем по този маршрут. Виж само каква гледка!

Изненадващо Ингвар се прибра вкъщи към два. Набързо обясни, че макар да бил част от усилено работещ екип, се нуждаел от глътка въздух. Ингер Юхане си помисли, че се изразява образно, но той настоя да се разходят в гората. Мълчаливо сложи в раницата сандвичи, термос и три литра вода плюс две свински уши за Джак и заяви, че е готов. В колата не отрони нито дума. Ингер Юхане се отказа да го разпитва. Отчасти защото разбираше, че му е трудно да бърби за ежедневни неща, когато не може или не иска да говори за работата си. Но най-вече защото не го разпознаваше зад стената от мълчание, която бе издигнал, и нямаше представа какво да каже.

Независимо от всичко ѝ се отрази добре да изкачат заедно клисурата над потока Муvasбекен, където бяха паркирали. Той ѝ позволи да го хване за ръка. След два километра се отклониха от горската пътека и поеха по трудно проходим терен. Тогава тя го пусна да мине пред нея, за да диктува темпото.

„Отиваме на възвишението Гаупеколен“ — заяви той, когато тръгнаха от къщи. Ингер Юхане не се възпротиви, макар да се съмняваше, че той ще се справи с трудния поход. Пътят не беше особено дълъг, около шест километра на изкачване и пак толкова на слизане, ала стръмен и изморителен за нетрениран сто и седемнайсет килограмов мъж. Особено ако човек избере маршрута покрай възвишението Ханзаколен. Там се намираше стар немски самолет от войната — Ингвар не го беше виждал и незнайно защо настоя да го разгледат точно днес. За да се върнат по тесния коларски път, водещ към Гаупеколен, решиха да се изкачат по сенчестата източна страна, но по невнимание се отклониха от маркировката и се наложи да минат по заобиколен маршрут.

— Гледката си струва усилията — рече Ингвар и се придвижи внимателно по голата скала. — Искам малко да поседна.

Разкопча раницата, хвърли едно свинско ухо на Джак, седна на една скална издатина и стисна раницата между краката си. Постла до себе си шалте и го потупа подканващо с длан. Ингер Юхане седна до него.

— На колко години стана Джак? — попита той, докато се опитваше да отвори бутилка с вода.

Лицето му лъщеше от пот.

— Май на единайсет. По Коледа ще навърши дванайсет.

— Единайсет по седем плюс още седем за първата година — запресмята Ингвар и надигна бутилката.

— Осемдесет и четири — изчисли Ингер Юхане.

Ингвар преполови бутилката, завинти капачката и поклати глава.

— Песът е на осемдесет и четири, а е в по-добра форма от мен.

— Нали всеки ден го разхождам — обясни тя с усмивка. — Какво ти пречи понякога и ти да идваш с нас?

Ингвар не отговори. Наля кафе в две пластмасови чаши, подаде ѝ едната и се загледа с присвити очи на юг. Далече в подножието се намираше Скар, изоставена, закрыта военна база — явно властите още не можеха да решат в какво да я преустроят. Още по на юг езерото Маридалсване прорязваше зеления пейзаж като блещукаща широка стоманеносива цепнатина. Зад него се простираше Грефсенското плато; спускаше се плавно на юг в посока към града и фиорда. От такова разстояние дори пътническите кораби изглеждаха миниатюрни.

На запад също се разстилаше безбрежна гледка — синеещите се планински вериги избледняваха в далечината. На хоризонта се мержелееше връх. „Навярно Гаустатопен“ — предположи Ингер Юхане. Безмълвни, със следобедното слънце в очите, двамата седяха безмълвни под лятната горещина, а наоколо пъплеха мравки. Изпиха кафето си. Джак започна да скимти за още храна.

Ингвар му хвърли второто свинско ухо и поднесе на Ингер Юхане розова кутия за закуска с картинка „Хелоу Кити“. Тя си взе триъгълен сандвич с кафяво сирене и го изяде бавно. Преди да приключи, Ингвар бе излапал другите два сандвича. Той избърса уста с опакото на ръката си, пресуши бутилката с вода и прибра всичко в раницата.

— Тръгваме ли? — попита с усмивка Ингер Юхане.

Той нито отговори, нито стана и тя се облегна на него. Миришеше на пряспа пот и съвсем леко на афтършейв. Прегърна я и я привлече към себе си.

— Обичам те — прошепна той.

— Какво?

Той не я погледна, но тя се обърна към него. Видя лицето му странично, докато той я притискаше толкова силно, че ѝ стана малко страшно. Беше толкова хубав, дори сега, понатрупал още килца, е тази широка брадичка, разполовена от отвесна дълбока трапчинка, в която можеше да се побере върхът на показалеца ѝ. Косата му все още беше разкошна за неговата възраст. През лятото не я бе подстригвал. На слепоочията се виеха влажни къдрички. Ноздрите му потрепераха леко — сигурен белег, че е силно развълнуван.

— Обичам теб и децата — той примижа срещу слънцето. — И дъщерята, която имах само двацет и една години. Все още обичам Елисабет, нищо, че е мъртва и че имам теб. И Амюн. И родителите ми. Докато бяха живи, и те ме обичаха.

Ингер Юхане не намери какво да каже. Ингвар още не беше свършил. Пролича си по едва доловимото притискане, когато я привлече още по-плътено към себе си.

— Аз представлявам съвкупността от цялата тази любов — обясни тихо той. — Това е моята същност. Съществувам благодарение на своята емоционална обвързаност с вас.

— Да — кимна тя. — Това си ти.

Ингер Юхане сведе поглед и проследи мравките, които пъплеха по обувките им, около раницата, по косматите голи прасци на Ингвар, по напуканата сива скала, някои с борови иглици на гърба, всички пъргави и целеустремени, сякаш изпълняваха строга заповед и на всяка от мравките бе възложена конкретна задача; бе отредено конкретно място под слънцето.

— Разпитите, които провеждаш... — осмели се най-сетне да продума тя.

— Шшт — помоли кротко той и сложи пръст на устните ѝ.

— Не искам да те съсипят.

— Няма да ме съсипят. Тъкмо обратното.

Пусна я бавно и се надигна сковано, мъчително, като старец.

— Можеш ли да си представиш да имаш още деца, Ингвар?

Той поклати глава и я погледна в очите. Позасмя се, сякаш тя му бе казала нещо забавно.

— Абсурд! Преди малко наистина се разчувствах, но това не означава...

— Рагнхил поотрасна — прекъсна го тя. — А Кристиане е вече голяма. Аз съм едва на четирийсет и три, здрава съм. Днес много жени раждат в по-напреднала възраст. Би било чудесно. Да си имаме и едно момченце...

— И дума да не става — твърдо отсече той, но все още с усмивка, сякаш не приемаше думите ѝ сериозно. — Колкото повече остарявам, толкова по-несигурен ставам в повечето неща. Точно по този въпрос обаче... — наведе се към нея, целуна я леко и се изправи. — Напълно сигурен съм, че имаме достатъчно деца.

Метна раницата на гърба си, погледна подканващо съпругата си и се спусна по баирчето към пътеката, която бе служила за коларски път за превоз на дървесина.

Ингер Юхане нямаше сили да стане. Трябваше да каже нещо, но не знаеше какво. Несъзнателно попила плоския си корем.

— Идваш ли? — повика я той.

Телефонът ѝ издаде кратък сигнал. Главно за да спечели малко време, тя го извади от джоба на туристическата риза и отвори съобщението. Неизвестен номер. Скрит или чуждестранен.

Ако не допускаш, че Юн Мор е малтретирал сина си, провери по-задълбочено. Сандер заслужава вниманието ти.

— Какво има? — попита Ингвар и ѝ махна да побърза.

— Нищо — отговори Ингер Юхане след кратък размисъл. — Идвам, идвам.

Прочете съобщението още веднъж и го изтри. Нямаше да ѝ е лесно да го забрави, но щеше да опита.

Йоаким Бойер седеше на един лихтер на пристанището Акер Брюге с халба бира пред себе си. Компания му правеше един от най-високоплатените норвежки футболисти. Казваше се Кристофър Робин. Майка му беше норвежка, а баща му — южноафрикански лекар, пристигнал в страната през шейсетте години като бежанец и починал от старост още преди деветия рожден ден на сина си. Кристофър беше снажен и ослепително красив, с европейски черти и мургав тен. Беше надарен с един от най-точните крака в английската висша лига, но за съжаление не и с достатъчно ум да управлява състоянието, натрупано за девет години футболен стаж във Великобритания. Преди две години се забърка в голям проект с недвижими имоти, който пропадна. Жълтата преса раздуха скандала с публикации за игрални зали, секс клубове, източноевропейската мафия и черноработници. След като случаят престоя три дни на първите страници на вестниците, отчаяният агент на футболната звезда се обърна за помощ към Йоаким Бойер. Само за десет часа медийният стратег изработи план и го осъществи за едно денонощие. Изведнъж Кристофър Робин отново се превърна в дружелюбния, мил всенароден любимец — напълно в съзвучие с поражданите от името му асоциации. Медите запяха друга песен. Какво било виновно момчето, че е станало жертва на толкова подла измама? Кристофър Робин се отплати на Йоаким с необичайно тлъст хонорар и ненакърнимо приятелство.

— На кого звъни? — попита с усмивка Кристофър Робин, когато Йоаким му върна инкрустирания с диаманти телефон „Верту“. — Пак ли на мацки?

— Каж-речи — отговори на усмивката му Йоаким. — Налагаше се да изпратя кратко съобщение от телефон, труден за проследяване. После го изтрих.

— Нищо незаконно, надявам се?

Кристофър Робин се ухили и небрежно пхна телефона в задния джоб на дънките си.

— Преди време едва ти оправих бакиите — напомни му Йоаким.
— Защо ще ми е да те набутвам в нови неприятности? Наздраве!
Чукнаха се и отпиха.

Хенрик Холме недоумяваше как така от деня, когато го изпратиха на улица „Гла“ в „Грефсен“, без да знае по какъв случай, бе изминала само една седмица. Обикновено времето минаваше бързо, когато имаше много работа, но тази седмица се точеше невероятно мудно. Макар да минаваше шест, той не възнамеряваше да се прибира вкъщи — в малката момичешка стая, която негова пралеля му предоставяше от четири години в квартал „Фрогнер“.

Дълго писа протоколите за разговорите с бабата и учителката на Сандер Мор. Всъщност бе редно да ги заведе като свидетелски разпити. Само че не си беше водил бележки и това се оказа невъзможно. Прокурорката щеше да му се накара. „Толкова по-важно е да опиша всичко в подробности“ — помисли си той. Тове Бюфюр не го бе викала от вторник и не бе спазила обещанието си да го прикрепи към някой по-опитен следовател. Навярно бе забравила. Или просто не бе намерила подходящ колега, който да е свободен.

Хенрик Холме се чувстваше като незначителен сателит в орбитата на огромна планета, където всички се занимаваха само с едно.

„Всъщност така ми е добре“ — успокояваше се той.

Работеше по различен случай и този случай придобиваше все по-голяма значимост в съзнанието му.

Освен това бе започнал да чете. Първо потърси в мрежата материали за престъпления срещу деца. Намери повече от петдесет хиляди статии, но почти нищо от тези материали не му свърши работа. Въведе child abuse в Гугъл и получи над триста милиона резултата. Част от статиите изглеждаха интересни и той се опита да ги прочете, но не владееше английски на нивото, необходимо за разбиране на специализирани текстове. Въпреки това си распечата няколко статии на норвежки и на английски и сега ги четеше внимателно една по една, като подсилваше важните откъси с жълт маркер.

Изнервящото в многото публикации и статии беше, че общо взето не му казваха нищо повече от онова, за което можеше да се досети и сам или което бе научил в полицейската академия. Престъпленията срещу деца най-общо се деляха на четири категории, прочете той: физическо насилие, психически тормоз, лишаване от достатъчно родителски грижи и сексуални посегателства. Хенрик не разбираше по какъв признак се извършва това делене. Четирите категории до голяма степен се припокриваха. Сексуалните посегателства, например, винаги включват физически и психически тормоз, разсъждаваше той. Под „лишаване от достатъчно родителски грижи“ специалисти те разбираха „непосрещане на фундаменталните физически и психически потребности на детето“, но той не проумя защо е необходимо това престъпление да се постави в отделна категория, а не влезе, да речем, в категорията „психически тормоз“, защото какво друго представлява отказът на родителя да даде на детето си нужното му, ако не тормоз?

Почеса се с две ръце по главата и изпръхтя раздражено.

Експертите признаваха единодушно, че официалните статистически данни не отразяват реалните мащаби на проблема. Нищо ново. Хенрик Холме целеше друго: да намери информация за извършителите на престъпления срещу деца и да проучи какви деца стават обект на насилие. Търсеше аргументи в полза на убеждението си, че заможните родители с престижни професии, хубави къщи и широки социални контакти също пошляпват отрочетата си.

Присъдите, които откри, не потвърдиха мнението му. Дела за побой над деца се водеха предимно срещу представители на обществени прослойки, които обитаваха квартали далече от улица „Гла“. Особено го впечатли един случай — впрочем нашумял съвсем наскоро — с момче някъде от Вестфол. Пастрокрът му го пребил до смърт. Съдът счел за доказано, че детето е било подлагано на системен тормоз в продължение на дълъг период от време. Полицията многократно изоставяла разследването — вероятно поради некадърно провеждани следствени действия. Когато най-сетне случаят стигнал до съда и пастрокрът бил осъден на осемгодишен затвор, сред обществото се надигнало недоумение как така никой не се е намесил, докато детето е било още живо. Момчето починало през 2005 година, а присъдата била произнесена чак през 2008-а. Според неотдавнашна

информация майката на момчето също щяла да бъде подведена под отговорност. Тя не предприела нищо, за да го защити — поне така личеше от делото срещу мъжа ѝ. Случаят беше толкова трагичен, че докато четеше, Хенрик Холме неволно избута листовете далече от себе си.

Момчето беше само на осем години. На колкото си бе отишъл и Сандер.

И то страдало от ХРНВ. Точно като сина на Елен и Юн Мор.

Приликите обаче свършваха дотук. В материалите по делото семейството на майката беше описано като заможно и влиятелно, но очевидно вторият ѝ съпруг бе накърнил сериозно семейната идилия. Според изложените мотиви за присъдата — така, както ги разчете Хенрик Холме — животът на семейството напълно излязъл от релси. Духовна нищета — казваше майка му за такива хора. Самият той не знаеше как да ги нарече. Пределно ясно беше обаче, че семейството е търпяло лишения не само в духовно, а и в материално отношение.

Хенрик огладня. Извади от раницата си шоколадова вафла и я схруска набързо. По документите се посипаха трохички. Опита се да ги измете с ръба на ръката си, но върху хартията се проточиха тънки шоколадови ивици.

Семейство Мор на улица „Гла“ не страдаше нито от материална, нито от духовна бедност, това поне беше ясно. В училище Хенрик Холме го бяха учили, че всички са равни пред закона, но реалността му показва друго. Хората никога не са били и не са равни пред закона. В нито едно отношение. Който има пари, връзки и подходящи приятели, няма защо да се бои от наблюдение и преследване от страна на полицията и властите.

Особено когато възникне съмнение за насилие над дете, помисли си той и преглътна вафлата с хладка кола. При всички случаи е по-лесно да надникнеш в каравана, отколкото в огромна къща, опасана с високи дувари.

Хенрик Холме се сдоби изненадващо лесно с документите от частния център за спешна помощ „Волват“, чиито услуги ползваше семейство Мор. Преди да направи постъпки за освобождаване на персонала от лекарска тайна и да се опита да преодолее още куп пречки, Хенрик просто се обади на Юн Мор и поиска съгласието му за достъп до здравното досие на сина му. Само след два часа на

регистратурата на центъра го чакаше плик с всички амбулаторни листове. Хенрик остана изненадан и малко разочарован от готовността на Юн Мор да му съдейства. Поведението му не издаваше притеснение от медицинската история на Сандер.

Бащата очевидно нямаше основания да се притеснява.

Въздъхна и отвори плика за трети път.

От раждането си Сандер Мор бе посещавал „Волват“ общо единайсет пъти. Първите години не представляваха интерес за Хенрик Холме. Когато Сандер бил бебе, родителите потърсили помощ в спешния център заради системно недоспиване. Сандер изобщо не мигвал. Насочили ги към специалист по проблемите на съня. При следващото посещение във „Волват“ Сандер бил на две години. Бърникал в гнездо на оси в градината и получил множество опасни ужилвания. Втели му противоалергични медикаменти и го прехвърлили в болница за двайсет и четири часово наблюдение.

Първата травма, която евентуално можеше да представлява интерес за Хенрик Холме, Сандер бе получил на тригодишна възраст. Според медицинската документация се изтърколил назад по стълбище и си ударил кръста в един ръб, не си счупил нищо, но в резултат от натъртването на гърба му се появила широка синьо-жълта ивица.

Хенрик се колебаеше.

Хематомите не се образуват веднага след травмата, съобрази той. Плъзна пръст по редовете, прочете документа още веднъж и спря по средата на един абзац. Издърпа със зъби капачката на маркера и оцвети мястото в жълто. Преди два дни пациентът паднал по стълбите от терасата. Разплакал се, веднага показал къде го боли, но според баща му се успокоил бързо и веднага възобновил активните си занимания. Сега изглежда малко потиснат и не отговаря на въпросите ми.

Лекарят изпратил момчето на рентген, а после назначил домашно лечение и болкоуспокояващи свещички. Предписал няколко дни пълен покой, не беше упоменато да е задал други въпроси. Липсваше информация защо родителите са чакали два дни, преди да потърсят медицинска помощ.

В графата за заболявания в картоната фигурираха още двустранен отит, два случая на дифузни стомашни болки, за които лекарите не намерили обяснение, и варицела, която родителите диагностицирали

сами, но им трябвала медицинска бележка, за да им възстановят капарото за пропадналата впоследствие семейна почивка.

И сериозна термична рана. В амбулаторния лист пишеше, че Сандер, тогава на четири и половина години, се изгорил, докато си играел пред камината. В момент, когато не се намирал под пряк родителски надзор, изпуснал влакчето си в камината, бръкнал да го извади и върху ръката му паднала горяща цепеница. Раната била дълга десет сантиметра и широка пет, с неравни ръбове, силно мокреща. Данните от статуса на пациента бяха съвсем оскъдни, прецени Хенрик. Видя датата и му стана ясно защо лекарят е претупал документацията. Родителите бяха отвели детето в клиниката на Бъдни вечер, след края на работното време. Въпреки късния час персоналът все пак се бе отзовал.

Сред описанията на посещенията присъстваше и инцидентът с пързалката в училище. Беше представен почти както го описа Халдис Гранде. При прегледа се установило, че момчето има леко сътресение на мозъка. Направили му и три шева на веждата.

Последните два амбулаторни листа упоменаваха като повод за посещенията фрактури на ръцете. Първото счупване станало през септември 2009 г. Според документацията Сандер паднал от дърво в градината вкъщи. Гладко, чисто счупване на лявата ръка. Не се наложила операция. Гипсирали ръката, след шест седмици свалили гипса. Нищо повече.

През април 2011 г. отново се наложило да лекуват счупване — този път пострадала дясната ръка на Сандер. Тогава в здравния му картон за първи път се появяваше диагнозата ХРНВ. Детски психиатър му я поставил две години по-рано, но чак сега лекуващият лекар във „Волват“ се поинтересувал малко повече за причините за честите инциденти, които претърпява Сандер. Кратките бележки убедиха Хенрик, че лекарят е останал доволен от подробното обяснение за новото счупване. Юн Мор почиствал улуците със стълба. Влязъл вкъщи да обядва, през това време Сандер се покатерил по стълбата, на половината разстояние изгубил равновесие и паднал. Ръката, по-скоро ръкавът на пуловера, се закачил между две стъпала, разказал бащата. Сандер се разкрещял и баща му дотичал. Бил само на няколко метра от момчето, когато ръкавът се скъсал. Ръката на момчето явно останала приклепена, защото при падането Сандер изпищял от болка. Синините

по тялото му навярно се дължали на сблъсъка с бащата, който донякъде успял да смекчи тежестта на падането.

Хенрик се запита защо лекарят не е поискал да прегледа и Юн Мор, за да установи дали версията му за синините отговаря на истината.

Опита се да сортира амбулаторните листове.

Първа купчина: болести. Родителите на Сандер нямаше как да бъдат упреквани, че синът им е заболял от варицела и отит. След кратко колебание той прибави към тази категория и ужилването от оси, и безсънието. Към тази купчина отнесе и произшествието на пързалката — родителите изобщо не са били там. Прибра документите в прозрачен джоб и го избута в левия край на бюрото.

Втората купчина включваше съмнителните контузии. Двете счупени ръце, раната от изгаряне и падането от стълбището на терасата. Хенрик се чудеше в коя категория да постави двата случая на стомашни болки. Като дете често му се случваше да го присвие под лъжичката — най-вече когато се тревожеше за нещо предстоящо. Вече зрял мъж, си даваше сметка, че симптомите са възниквали на нервна почва, но пък си спомняше колко реално усещаше болката. От друга страна, децата се тревожат за какви ли не глупости. Той например се ужасяваше от контролните по английски и от кръжока по танци. Бързо добави двата случая към купчината с болестите и прибра прозрачния джоб в празното горно чекмедже на бюрото.

На вратата се почука силно три пъти.

Хенрик Холме се сепна. Все едно го бяха заловили да върши нещо нередно.

— Влез — едва успя да произнесе.

Появи се около петдесетгодишен мъж. С три крачки се озова пред бюрото и протегна ръка. Хенрик Холме я стисна, без да се изправи.

— Старши инспектор Фреди Монсен от Икономическа полиция — представи се с усмивка мъжът и се настани на стола за посетители.
— Търсил си ме.

— Да — отговори Хенрик Холме и преглътна.

— Оставил си ми три съобщения — уточни Фреди Монсен и въпросително повдигна вежди. — Съжалявам, че се обаждам чак сега, но навън е същински ад, най-просто казано.

Огледа голия, тих кабинет.

— Ясно — промърмори Хенрик и се постара да диша спокойно. Не искаше червенината да се разпространи от шията към лицето му.

Всеки божи ден се проклинаше, задето е толкова стеснителен. Като дете почти нямаше приятели. Едва във втори клас, когато учителят откри, че слабичкото, мълчаливо момче на последния чин е невероятно сръчно в сглобяването на модели, Хенрик си намери подходяща приятелска среда. Строяха самолети и кораби, известни сгради и фантастични коли. В началото се задоволяваше с готови конструктори, но на дванайсет години построи Белия дом без други помощни средства, освен балсово дърво, брезов фурнир, плексиглас, лепило и инструменти. Макетът стана толкова сполучлив, че го изложиха зад стъклена витрина в актовата зала на училището. Навярно все още си беше там. Строителството на модели не го излекува от стеснителността му, но го дари с неколцина приятели, задръстени като него, и му спечели достатъчно уважение от всички останали, колкото поне да не го закачат.

В училище Хенрик Холме се справяше отлично по всички предмети, с изключение на езиците. Успехът му беше предостатъчен да го приемат в полицейската академия. Но там се изискваха и определени физически данни, каквито той не притежаваше. Положи усилие да поддържа добра форма, за да се представи добре на бягането. С триста мъки избута силовите упражнения. И плуването мина сравнително добре, но се оказа невъзможно да стигне до дъното на басейна и да хване проклетия обръч.

Хенрик Холме се боеше от водата. Страхуваше се и от паяци. Не понасяше височините и се плашеше от едри животни. Под „едри“ той разбираше всички, по-големи от котки, но не бе признал това на никого. Още като дете се превърна в майстор в прикриването на фобии. Прекара безброй часове в интернет, за да проучи как е научното наименование на всяка от тях. Най-лошото обаче бе, че страдаше и от тежка форма на антропофобия.

Да, Хенрик се страхуваше от близостта на други хора. „Недопустимо за полицаи“ — предупреждаваше го майка му. Съветваше го да осъществи детската си мечта и да стане палеонтолог. „Никой не се бои от вкаменелости на динозаври“ — казваше тя, била го прочела някъде. Хенрик обаче настоя на своето.

Искаше да стане полицай. Да разследва престъпления. Действително имаше много страхове, да, но строителството на модели го научи отрано колко ценни качества са търпението и прецизността. Вярваше, че те ще го направят добър следовател. Когато беше момче, само родителите му го приемаха сериозно. Униформата го издигна в очите на околните. Беше постигнал нещо, а таеше амбиции да пожъне още повече успехи.

През пубертета се усъвършенства в овладяването на фобииите си. Гледа телевизионно предаване за конфронтационната терапия — пациентът се излага постепенно на обекта на страха си — и започна упорита работа върху себе си. Хващаше паяци и ги пускаше в леглото си. Влизаше във ваната и потапяше главата си под водата. Посещаваше школи по езда, ходеше при кравите на пасището, седеше в гарови чакални и кинозалони само и само за да свикне с близостта на много хора. Терапията подейства.

Сега, на двайсет и шест години, бе постигнал огромен напредък. Все още странеше от насекоми и животни, никога не влизаше в морето. Все още общуваше трудно, но все някак се справяше. Имаше приятели, излизаше да се забавлява. Разговорите с непознати обаче продължаваха да представляват проблем.

Когато имаше време да се подготви, разговорът обикновено минаваше добре, но Фреди Монсен се появи изненадващо. Хенрик се опита да не преглъща панически. Проклетата му адамова ябълка беше твърде голяма и го издаваше и при най-слабия пристъп на смущение.

— Ясно — повтори Хенрик и се покашля.

— Опитвах да се свържа с теб, но не успях — каза Монсен. — Затова поразпитах и разбрах, че са те настанили в тази... — отново плъзна поглед — по празните етажерки за книги, по голите стени, по бюрото, на което имаше само една папка — ... в тази дупка — завърши ухилено той. — С какво всъщност си се захванал?

— С предполагаемо... убийство.

Фреди Монсен се ухили още по-широко. Липсваше му половин резец, а от голямото парче тютюн в устата му се стичаше сок.

— Нима всички ние не разследваме убийство? — промърмори той и плю в въздуха. — Какъв проклет изверг!

— Говоря за друг случай — възрази Хенрик Холме. — Свързан с...

— Дай по-накратко — Фреди Монсен нетърпеливо махна с дясната си лапа. — Защо ме потърси?

— Става дума за търговия с вътрешна информация — отговори бързо Хенрик. И той предпочиташе да не се впуска в подробности около случая. — Производството е регистрирано в СТРАСАК миналата седмица.

— Сещам се.

Монсен кръстоса крака, сплете ръце над коляното си и издаде долната си устна.

— Как се сети кой случай визирам, без да си чул подробности? — изненада се Хенрик Холме.

Прокара палец и показалец по ъглите на устата си. Искаше му се и Монсен да стори същото. Тютюневият сок бе оставил там черни полумесеци.

— Нямаме чак толкова много случаи на търговия с вътрешна информация — обясни Фреди Монсен. — Миналата седмица регистрирах само един. Още не съм го пипвал. Малкото, което трябва да се знае, е в главата ми. Защо питаш?

— В този... — Хенрик млъкна. Страхът да не му отнемат случая задълбочаваше и бездруго силната му неувереност. — Разследвам случай, в който е замесено едно от лицата, чиито имена се появяват в СТРАСАК — обясни той. — Юн Мор. Проектен мениджър в „Мор и Вестберг“ АД — пиар агенция. Май на хартия се води изпълнителен директор.

— Именно — Фреди Монсен щракна с пръсти. — В регистъра вписах неговото име, защото всъщност нямаме заподозрени. Признавам, малко небрежно от моя страна. Както ти казах, още не сме започнали същинското разследване.

— Нямаме заподозрени?

— Нямаме, защото...

Фреди Монсен, изглежда, се забавляваше. Не че се присмиваше на Хенрик, на танцуващата му адамова ябълка или на факта, че двацет и шест годишният новобранец седеше сам в празен кабинет и задаваше мъгляви въпроси за търговия с вътрешна информация, докато останалият свят се вълнуваше от съвсем други неща, Фреди Монсен просто си беше ведър по природа. В кафявите му очи проблясваше весело пламъче, ъгълчетата на устата му постоянно стояха вдигнати в

неугасваща усмивка. Беше симпатичен, дружелюбен, приятен човек, какъвто Хенрик Холме винаги бе искал да бъде.

— Нали ги знаеш какви са ония от Борсата... — Фреди Монсен потърси кошче за отпадъци, мушна показалец под горната си уста и извади парчето тютюн. — Постоянно са нащрек. Засекат ли съмнителна трансакция, например изкупуване или продажба на акции с отстъпка непосредствено преди събитие, повлияващо котировките, веднага хукват да проверяват случая. Обикновено не откриват нередности. Ако обаче тяхната проверка установи нещо смуцаващо...

Кутийка за тютюн издуваше десния джоб на панталона му. Фреди Монсен посегна да я извади. Шкембето му попречи и се наложи да извие тялото си в доста неестествена поза.

— Тогава сезират Агенцията по финансов надзор — изпъшка той. — Те разполагат с по-широки правомощия от Борсата. Сметнат ли, че е възможно да става дума за foul play^[3], прехвърлят случая на нас.

— Какво касае конкретно този случай?

— Както ти казах, още не съм го преглеждал подробно. Доколкото си спомням, на прицел са две сделки с акции. Едната е осъществена в деня, преди да се обяви официално сливането на два от лидерите в IT бранша, компаниите „Клевщран“ и „Шатър“. Котировките, естествено, хвъркнаха до небесата. — За да онагледя казаното, вдигна ръка към тавана, после отвори кутийката за тютюн. — Другата сделка май беше свързана с „Хеликор“. Сключили са голям договор за Северно море. Наистина голям. Такива договори вдигат акциите. Някой е подушил какво се готви и три часа преди оповестяването на договора е купил акции за един милион крони. После веднага ги е продал е печалба от скромните 250 000 крони. — Монсен пъхна под горната си устна ново парче тютюн и си изтри ръцете в панталона. — Или е имал дяволски добър нюх, или са му снесли незаконна информация. Ето това трябва да разберем.

— Какво общо имат тези сделки с „Мор и Вестберг“?

Фреди Монсен намести тютюна с език и се ухили още по-широко.

— Всички замесени компании са им били клиенти. „Мор и Вестберг“ са знаели какво ще се случи. Пиар агенции като тяхната са страшно осведомени. Подозирам, че в миналото са се скъсвали да

спекулират. Все още се случва, но времената се промениха. Страхът да не ги хванат ги кара да се въздържат. А и ние, добрите ченгета, работим много по-усърдно.

Потупа се с юмрук по гърдите.

— Това означава ли, че акциите са били купени от служители на „Мор и Вестберг“?

— Не, не, дори тяхната глупост си има граници. Купувачът, естествено, е външен. Нашата задача е да установим дали е имал връзки с някого от „Мор и Вестберг“.

— Значи не е сигурно, че Юн Мор е извършил престъпление?

— Изобщо! Той е шеф на фирмата и от документацията в Агенцията по финансов надзор става ясно, че лично с надзиравал контактите и с двете клиентски фирми. Все още обаче е твърде рано да се каже дали е извършил наказуемо деяние. Вероятно той дори не знае, че го разследваме. Но сега всички кадри от икономическа полиция са впрегнати да търсят парите на онзи проклет...

За първи път, откакто бе влязъл в стаята, ъглите на устата му се извиха надолу в знак на отвращение.

— Значи Юн Мор не подозира, че е следствен? — попита Хенрик Холме, без да забележи промяната в настроението на колегата си.

— Е, поне аз нищо не съм му казвал.

Той натъпка кутията за тютюн в джоба на панталона и стана. Подръпна панталона си и отново плю във въздуха.

— В скоро време няма да ми се удаде възможност да се занимавам по-подробно със случая — заключи той и се запъти към вратата. — Но той няма да ми избяга. За съжаление. Няма да те питам защо подозираш богатия от Шувхолмен в убийство. Времената са такива, че всеки от нас си има достатъчно работа.

Отново се усмихна широко и вдигна дясната си ръка за поздрав.

— Тук ти е малко мрачничко — рече той. — Окачи поне някой плакат! Ако изникне нещо, обади ми се. На добър час — с каквото и да си се захванал!

— Благодаря — прошепна кротко Хенрик Холме.

Вратата се затвори и той пак остана сам.

По-сам от всякога, така се чувстваше. Теорията му, че Юн Мор вероятно е бил стресиран поради започналото срещу него следствие,

отиде по дяволите. Първо, Мор не знаеше нищо и второ, съвсем не беше сигурно дали изобщо е извършил престъпление.

Неточен изстрел.

Две фрактури на ръцете, натъртен гръб и рана от изгаряне — само с това разполагаше Хенрик Холме. Недостатъчно, за да подкрепи подозренията си, че Сандер е ставал жертва на домашно насилие. Би трябвало да потърси сведения и от обществените пунктове за спешна помощ, но Юн Мор бе казал, че винаги ходят във „Волват“. Съществуваше минимална вероятност да е излъгал — този човек не приличаше на идиот.

В известен смисъл Хенрик сам не разбираше защо случаят придоби такава важност за него. В началото, когато го изпратиха да провери какво става на улица „Гла“, се чувстваше скован от страх. Без намесата на прокурор Кале Ховет, който предостави ценни процесуални насоки, Хенрик Холме щеше да се оплете здравата. Първоначалното разочарование, че не му позволяват да работи заедно с другите по големия случай, бавно се разсея, след като в смъртта на Сандер Мор Хенрик съзря шанс да се откъсне от досадните пътни произшествия. За първи път в живота си водеше разследване и всеобщата заетост след атентатите му осигуряваше самостоятелност. Беше чисто и просто вълнуващо. Чувстваше се като истински полицай, а това не се случваше често. На практика никога.

С течение на времето все повече го обземаше неприятното чувство, че в подозрението, с което в събота вечер така нескоропосано беше конфронтирал Юн Мор, има нещо вярно.

Разговорът с бабата на момчето не осигури на Хенрик никаква отправна точка. Единственият резултат от посещенията му във „Виндерен“ беше, че зърна Сандер. В коридора на жилището висеше снимка и нещо в погледа на момчето го развълнува. От всички страни му повтаряха, че Сандер е бил темпераментен и як. На снимката изглеждаше съвсем друг. В усмивката му се долавяше някаква съдържаност, която Хенрик не успя да разтълкува. Впрочем, в къщата на Елен и Юн нямаше нито една снимка на момчето, сети се той след кратък размисъл. Дори в кухнята, където обичайно хората закачат разни импровизирани кадри с магнити на хладилника.

„Странно — помисли си Хенрик Холме, — но едва ли има отношение към случая.“

В действителност той не разполагаше с почти нищо значимо от следствена гледна точка. Градеше подозренията си върху смътно безпокойство, вдъхнато му от снимка на Сандер в първи клас, и върху неохотния разказ на учителката как редовно идвал в клас е разни контузии.

„Дреболия“ — омаловажавало ги момчето.

Хенрик бързо прелисти до мястото, където се описваше последната фрактура на ръката му.

„Дреболия“ — отвърнал Сандер, когато Халдис Гранде го попитала как е пострадал.

Понякога Сандер охотно се впускал в подробен и увлекателен разказ как се е ударил, сподели учителката. За последното счупване на ръката обаче — драматичното падане от стълба, при което пуловерът му се закачил и баща му го уловил във въздуха — сцена като от филм — не пожелал да обели и дума.

— Дреболия — пошепна на себе си Хенрик.

Или лъжлива история, скалъпена от Юн. Именно той завел момчето на лекар.

Пулсът му се ускори. Дръпна чекмеджето. Извади от найлоновия джоб неподозрителните амбулаторни листове и ги запрелиства с треперещи ръце. Един-единствен път и двамата родители придружили сина си до „Волват“. Тогава потърсили медицинска помощ заради хронично недоспиване. Иначе на лекар го водела Елен. И след ужилването, и заради отита, варицелата и стомашните болки Сандер посетил лекаря с майка си. Пак Елен завела сина си в спешния център след злополуката на пързалката в училище.

Елен. Не Юн.

Хенрик напъха документите обратно в найлоновия джоб и посегна към купчината с подозрителни наранявания.

След падането от стълбището на терасата Юн Мор откарал сина си до спешния пункт. Бащата придружил Сандер и при двете счупвания на ръцете. Юн Мор завел сина си във „Волват“ и когато Сандер получил изгаряне втора степен, след като бръкнал в камината да извади влакчето си. Тук се забелязваше модел, схема на отреагиране, и то твърде отчетлива. Хенрик Холме преглътна.

Когато се налагаше да се измислят благовидни обяснения за пред хората и на Сандер да му бъде запушена устата, на лекар го водеше

бащата, не майката.

— Да — процеди през зъби Хенрик Холме.

Все още за осъдителна присъда не можеше дори да се мисли. Нито дори за повдигане на обвинение. Хенрик Холме дори не разполагаше с преки улики срещу Юн Мор, но всичко това не можеше да е случайно.

Най-сетне Хенрик Холме беше сигурен в подозренията си. На Юн Мор му предстоеше да изпита на свой гръб валидността на максимата за убедения полицаи.

Беше десет вечерта в петък. Ингвар спеше. Докато се бяха разхождали в планината, майката на Ингер Юхане се бе отбила и донесла тенджерата с домашно приготвена яхния. Преди да овдолее, тя влизаше неканена в дома им с резервния комплекс ключове, който си бе изпросила, и ги чакаше. Сега обаче им изпрати съобщение, че е сготвила за цял полк и няма как да събере храната във фризера. Ако Ингер Юхане нямала нищо против, щяла да им занесе две порции. Щяла да влезе със своя ключ, да остави яхнията и да си тръгне.

Ако това се бе случило, преди майка ѝ да овдолее, Ингер Юхане щеше да откаже.

Сега прие с признателност.

Ингвар ядеше безмълвно. Без да се усети, унищожи и порцията на Ингер Юхане. После взе душ, изразходи всичката топла вода, просна се в леглото и заспа.

Джак лежеше под масичката до дивана като мъртъв. Излетът измори и него. Само слабото хъркане издаваше, че е още жив.

Преди малко се обади Исак.

Ингер Юхане поговори десетина минути с Кристиане. Изненадващо тя и сега не спомена терористичните нападения — цяла седмица упорито отбягваше темата. Обикновено много по-незначителни събития стигаха да я разстроят дълбоко. В началото на лятото прочете статия във вестника за лос, който паднал на релсите в метрото и се наложило да го застрелят, и в продължение на няколко дни не беше на себе си. След двойното нападение над правителствения комплекс и остров Ютьоя чувствителният ѝ вътрешен сеизмограф, неизменно отчитащ житейските трусове, бе отчел пикови стойности

отвъд прага на нейната поносимост. Затова тя бе предпочела да игнорира случилото се. Исак не желаше да я притиска и Ингер Юхане го подкрепяше изцяло. Рагнхил пък била твърде заета в басейна, за да говори с майка си. Ингер Юхане понечи да смъмри Исак, че е крайно време малката да е в леглото, но за щастие се въздържа.

Благодареше се, че децата са във Франция, в къща без норвежка телевизия и без интернет.

Отново си даде сметка каква тишина цари в дома ѝ.

Наля си чаша вино от картонена кутия върху кухненския плот.

„Тестът за бременност“ — сети се и се вторачи критично в чашата.

Не биваше да протака повече. Изля виното в мивката, изплакна старателно чашата и я пъхна в съдомиялната. Макар да не можеше да задържи това дете — нямаше нито място, нито време за бебе в живота ѝ — мисълта да консумира алкохол ѝ се стори нередна. В неделя бе изпила половин чаша, но тогава беше толкова изтощена, че изобщо не се замисли.

През цялата седмица си намираще извинения, за да отлага теста. От последния ѝ цикъл бяха изминали едва осем седмици, следователно разполагаше с достатъчно време да направи аборт. Освен това представата да е бременна на тази възраст ѝ се струваше абсурдна. Поне от година цикълът ѝ беше нередовен. Спомни си оплакванията на майка си, че много рано е навлязла в критическата възраст. Тези особености се предават по наследство — май го беше чела някъде. Не беше бременна. Просто организмът ѝ се настройваше за менопаузата. В тази възраст жени като Елен, които се съсипваха от тренировки, ставаха кожа и кости. Нейната физическа активност обаче се ограничаваше до разходките с Джак. Това слабо натоварване изобщо не беше достатъчно да се противодейства на безпощадните въздействия на гравитацията, а и с годините метаболизмът се забавяше. Днес дори не ѝ прилоша. Време беше да си избие от главата мисълта за още едно дете. Промъкна се на пръсти в спалнята.

Ингвар спеше необичайно тихо. Лежеше свит на една страна, завит до брадичката, макар че в стаята беше топло и задушно. Ингер Юхане беше сигурна, че той е затворил прозореца — двамата вечно спореха дали да го оставят отворен, или не. Този път Ингер Юхане не

посмя да го отвори — рискуваше да събуди Ингвар. Тя вдигна предпазливо коша с мръсното бельо и го отнесе в банята.

Изпитваше силна потребност да заключи вратата, но нямаше начин. След като Кристиане на два пъти заключи Рагнхил в банята, Ингвар скри ключа. Ще го преживея, окуражи се Ингер Юхане. Ингвар спеше дълбоко, пък и винаги чукаше, преди да влезе в банята. Тя провря ръката си между мръсните дрехи в коша. Най-сетне пръстите ѝ напипаха картонената кутийка. Извади я.

Никога не беше виждала и правила такъв тест. С Кристиане и Рагнхил отиде направо на лекар веднага щом усети симптоми на желаната бременност. Сега изпитваше главно сковаващ страх. Разпечата теста, въпреки че пръстите ѝ отказваха да ѝ се подчиняват. Скъса опаковката и за момент се изплаши да не е съсипала и листовката.

След четвърт час Ингер Юхане вече не изпитваше страх. Седеше върху спуснатия капак на тоалетната чиния с ясното съзнание, че носи дете в утробата си. „Ще е момче“ — беше сигурна. Момченце. Може да го кръсти Таряй. Притисна ръка към корема си и задиша учестено, твърдо убедена, че очаква син.

Тестът се крепеше на ръба на мивката. На дисплея пишеше: „Бременност 3 +“.

Три седмици или повече.

От три седмици носеше живот в утробата си. Пресметна кога ще се роди. Някъде през март. Ингер Юхане и Ингвар ще си имат пролетно бебе. Всичко ще се уреди, със сигурност. Познаваше Ингвар. Постъпи глупаво, като го хвана неподготвен с въпроса си в планината. И той отговори съвсем първосигнално. Съобщеше ли му какво им предстои, неговото необмислено „не“ бързо щеше да се превърне в „да“. Ингвар ще се зарадва, беше сигурна тя, също както нейният страх се преобрази в трепетно очакване още щом на екранчето се появи пясъчният часовник.

Но ще се наложи да почака.

Отново впи поглед в „писалката“, която ѝ показваше, че носи дете. Не изхвърли теста — сърце не ѝ даваше — а бързо го прибра в кутийката на неизползвания и я натъпка на дъното на коша за пране.

Ще изчака.

В момента Ингвар изживяваше силен стрес. Нищо не беше както преди. Очакваше се процесът да започне едва през следващата година, но рано или късно работното ежедневие на Ингвар щеше да се нормализира. Струваше й се твърде рано да му каже. От атентатите бе минала едва седмица. Ще му го съобщи след месец, когато лятото свърши и Норвегия все някак възвърне предишния си облик. Никой не би издържал да живее дълго така, както живееха хората сега. А дотогава тя щеше да носи детето сама.

Телефонът в дневната иззвъня.

„Само да не събудят Ингвар“ — сепна се Ингер Юхане и изхвъркна от банята.

Нейният мобилен телефон. Сграбчи го панически и се просна на дивана.

— Ало?

— Здравейте. С Ингер Юхане Вик ли говоря?

— Да. Извинете, трябва само... Да, аз съм.

— Обажда се Агнес Крог. Не знам дали ме помните, но...

— Майката на Елен! Как да не ви помня!

— Прощавайте, че се обаждам толкова късно, и то в петък. Просто...

Чу се шум. Ингер Юхане прехвърли телефона в другата си ръка и се намести по-удобно.

— Няма нищо — отговори тя. — Будна съм, пък и съм сама.

— Благодаря ви. Обаждам се да попитам дали е възможно да се срещнем максимално скоро. Искам да обсъдя с вас въпрос, който не е за телефонен разговор.

— Можем да се срещнем, разбира се.

Ингер Юхане бе готова да изкаже съболезнования, но се сети, че Агнес и Турбьорн Крог не са виждали внука си от три години. Въпреки това й се струваше редно да засвидетелства някак съпричастността си към тяхната мъка, ала не й хрумна подходяща реплика. Майката на Елен я изпревари.

— Сега живеем в Лилехамер — съобщи тя. — Навярно не знаете.

— Не, не знаех...

— Когато Турбьорн се пенсионира и престанахме да бъдем част от живота на Елен и Сандер, продадохме къщата и се преместихме. И двамата сме родом от Лилехамер.

— Аха...

— Четох за вас, Ингер Юхане. Във вестниците и в интернет. Дватама с Турбьорн преценихме, че е най-добре да говорим първо с вас. Никак не ни се иска да...

В слушалката се чу пукане като от силен вятър.

— В хижата съм — извика Агнес. — Секунда!

Ингер Юхане мушна ръка под колана си. Усещаше кожата си още по-опъната. Разкопча най-горното копче на панталона си и освободи пристегнатия си корем. Май бяха минали повече от три седмици. „Сигурно е станало в навечерието на празника на Санкт Ханс^[4]“ — сети се тя. С Ингвар гостуваха на негов колега в Аскер и се наложи да нощуват в мазето, защото не намериха такси. Тоест, преди пет седмици.

— Ало — обади се отново Агнес. — Тук горе връзката е лоша, но се надявам, че сега се чува по-добре. Намирам се на ръба на една скала. Чувате ли ме?

— Да.

— Какво ще кажете за понеделник?

— За понеделник ли? Да, мисля, че ще успея. Сутринта или...

— Зависи изцяло от вас. Понеже онова, за което искам да говоря, е доста...

Порив на вятъра отнесе половината изречение.

— Ало! — извика Ингер Юхане. — Бихте ли повторили? Не ви чух.

— Искам да обсъдя с вас един крайно деликатен въпрос. Затова предпочитам да не сядаме в кафене. Много ли ще е нахално, ако се самопоканя у вас? Или в кабинета ви, ако не сте в отпуск? Или... боже, съвсем изключих, че сме в разгара на лятото и може изобщо да не сте в Норвегия...

— Спокойно. В отпуск съм, но съм в Осло. Елате у дома. В дванайсет удобно ли е?

— Чудесно. Хиляди благодарности.

— Мога ли да попитам за какво става дума? — малко необмислено изтърси Ингер Юхане. — Поне подскажете.

— За Сандер — отговори Агнес Крог. — Едва преди три дни научихме за смъртта му. Юн се обади.

На Ингер Юхане ѝ се стори, че чува бързи, неравномерни стъпки — явно Агнес Круг търсеше завет. Дишаше тежко и Ингер Юхане отдръпна телефона на сантиметър от ухото си, за да се избави от пукането в слушалката.

— А нещо по-конкретно? — помоли тя, когато шумът най-сетне утихна.

— Не е за телефон — настоя Агнес Круг. — Но имам съмнения, че Сандер е бил малтретиран от баща си. Всъщност съм почти сигурна.

— Едно трябва да ви се признае — отбеляза прокурор Тове Бюфюр. — Много сте упорит. Съвсем нелошо качество за полицай.

Наближаваше полунощ. Широката, импозантна, дъгообразна сграда на „Грьонланслайре“ 44, където се намираше Главното полицейско управление в Осло, все още не спеше. От прозорците мъждукаше бледа светлина, а минувачите виждаха неспирно движение на хора през вратите — съвсем като в натоварен делничен ден. Хенрик Холме седеше в своя временен, почти празен кабинет. Мобилният телефон завибрира върху бедрото му. Мушна ръка в джоба на панталона, за да го изключи дискретно.

— Спрете му звука на този телефон — сръза го прокурорката. — В момента водим разговор.

Той се подчини и пусна апарата в раницата.

— Свършили сте много работа — продължи тя, опитвайки се да сподави прозявката си. — Но здравата сте се оплели. Проблемът е, че явно прекалявате с криминалните сериали. За какъв дявол сте посетили учителката в Грурю? И бабата? Не можеше ли просто...

Тя се почеса по челото и леко поклати глава. Преди няколко дни ноктите ѝ бяха червени, но сега лакът се беше излющил почти наполовина. Това ѝ придаваше лековат вид. Но щом прикова поглед в него, Хенрик мигом преосмисли впечатлението си.

— Идиот — промърмори примирено тя.

— Обаче открих доста неща — възрази той боязливо.

Тя се облегна назад и положи длани върху подлакътниците. Яркочервената блуза се опъна над гърдите ѝ и в процепа между две копчета Хенрик Холме зърна яркочервен сутиен. Едва преглътна.

— Очите ми са тук горе — тя посочи с два пръста.

Той вдигна глава към някаква точка на стената, точно над главата ѝ, и се постара да гледа само в нея.

— На четирийсет и осем години съм — продължи тя с усмивка, която той не можа да разтълкува. — С наднормено тегло и съм лесбийка. Потърсете си по-подходящ обект.

Проклетата адамова ябълка затанцува ча-ча-ча. Досега Хенрик Холме беше докосвал жена точно три пъти и двата пъти си остана само с докосванията. Третото момиче беше толкова пияно, че той можеше да прави, каквото си иска. А онова, което искаше, той го свърши за секунди. Тове Бюфюр му напомняше за майката на негов съученик — пищна, мургава и толкова предизвикателна, че въображението му мигом се развихряше щом се сетеше за нея. Опита се да мисли за рибен огретен и кървавица в една чиния. Това помогна. Догади му се.

— Кога е погребението?

— Защо се интересувате?

— Ами не ви ли се струва редно в скоро време да положат клетото дете в земята!

— Тялото е в моргата. Докато не сме сигурни дали не е налице престъпление, не можем да го освободим, нали?

Тове Бюфюр театрално сведе брадичка към гърдите си и бавно поклати глава.

— Ако разследването откара още няколко месеца, това означава ли, че момчето ще продължава да си лежи в моргата? Да не мислите, че горе имаме на разположение хладилна камера, където да съхраняваме безсрочно трупите от проточилите се случаи?

Тя издиша, по-точно изпръхтя като кон.

— Нали резултатите от аутопсията са пристигнали!

— Да, да...

Хенрик драскаше с нокът по панталона си.

— Погрижете се веднага да уредят формалностите — изфуча тя, изправи гръб и добави: — Или не. Забравете. Аз ще се заема.

Хенрик Холме се досещаше накъде отиват нещата.

— Трябва да признаете... — подхвана той, старайки се гласът му да звучи твърдо. — Трябва да признаете, че изглежда подозрително — Юн Мор е придружавал сина си само в случаите, когато е била

налице някоя от онези „дреболии“, за които момчето е отказвало да говори.

Усети как от мишниците му рухва пот.

— Открих доста неща. Докладът от огледа на местопрестъплението не става за нищо. Криминалистката пристигна каталясала в три сутринта. Междувременно Юн Мор е успял да заличи следите. Установено е единствено, че по преносимата стълба няма кървави следи, само по паркета в дневната. И то съвсем бледи. Юн Мор се е престарал с парцала, а това доказва, че съвестта му не е чиста. — По слепоочията му избиха капчици пот. — По фенерчето също имаше кървави следи — продължи той. — Изходът е ясен. Въпросът е обаче дали Сандер е паднал върху фенерчето и при удара си е счупил черепа, или някой го е цапардосал с фенерчето.

Тове Бюфюр го наблюдаваше безизразно. Хенрик предпочете да разчете реакцията ѝ като окуражителна подкана да продължи.

— По фенерчето открих отпечатъци от двамата родители. Поясни са тези на Юн Мор. Имам доста идеи за по-нататъшния ход на разследването.

— Не се хабете — посъветва го прокурорката, пое дълбоко дъх и Хенрик Холме отново видя кървавочервения сутиен. — Случаят ще бъде прехвърлен на друг колега.

— Как така?

— Сигурно разбирате — отвърна тя меко, но пренебрежително. Все повече му напомняше за неустоимата майка на съученика му. — Утешете се с това, че ме убедихте — продължи тя. — Струва ми се, че сте напипали нещо. Натъкнали сте се на доста интересни факти. Но случаят е сериозен, Хенрик, затова ще го възложя на по-опитен следовател. Въпреки че в момента се борим с най-тежкото престъпление в историята на нашия полицейски окръг, не бива да си затваряме очите пред други важни случаи. Дайте ми документите, моля. Всичките.

— Но...

— Дайте ги.

Тове Бюфюр стана и протегна длан. Полата ѝ се бе набрала в ханша. Лъхна го дискретен аромат на парфюм, когато тя размаха нетърпеливо ръка и повтори:

— Документите. Веднага.

Хенрик неохотно издърпа най-горното чекмедже и извади зелената папка.

— Благодаря — кимна тя и посегна към папката. — И копията.

— Не съм правил копия.

— Естествено, че сте направили — отвърна раздражено тя. — Нали по правилник сме длъжни да преснимаме всички документи. Стига сте ме будалкали.

— Не съм правил копия! — настоя той. — Кълна се!

Тя го измери с изпитателен поглед. Хенрик се опита да не мига. Ококори се, без да отмества поглед от скептичните тъмнокафяви очи под бретона, от който стърчаха няколко опърничави косъмчета.

— Даже това не сте свършили както трябва — изсъска гневно тя, обърна се рязко и си излезе.

Хенрик издърпа второто чекмедже, извади преснетия екземпляр и го прибра в раницата си.

— Върви по дяволите — промърмори той и реши да се прибере вкъщи.

---

[1] В памет на жертвите на терористичните атентати в правителствения комплекс и на остров Ютьоя жителите на Осло организираха мемориално шествие, като вместо факли участниците носеха рози — от съображения за сигурност. — Б.пр. ↑

[2] OsLove — специфична игра на думи от името на норвежката столица Осло и англ. love — „любов, обич“. Комбинацията се използва най-често с хаштаг в социалните мрежи и е израз на солидарността на норвежците с жертвите и пострадалите в атентатите, дело на Андерш Брайвик. — Б.пр. ↑

[3] Foul play (англ.) — нечестна игра. — Б.пр. ↑

[4] Празникът на Санкт Ханс (датското име на Йоан Кръстител), или Мидсомер, се отбелязва на 24 юни (по нашето Еньовден). В навечерието му, на 23 юни, обикновено хората се събират и палят ритуални огньовете. — Б.пр. ↑

ПЕТА ГЛАВА

Календарът показваше първи август. Понеделник.

Ингер Юхане прекара уикенда в градинска работа. Това за пореден път я наведе на мисълта колко по-добре би било да живеят в апартамент. По моравата растяха мъх и глухарчета. Лехата с лалета към улицата изглеждаше красива само една-две седмици през пролетта. Сега бе обрасла е растения, непознати на Ингер Юхане и определено не красиви. Посипаната с чакъл алея към входната врата тънеше в толкова гъсти бурени, че тя сериозно се замисли дали да не я асфалтира на своя глава.

Въпреки това ѝ се отрази добре да постои навън, да положи физически труд. Да си припомни, че животът продължава — също като лупините, които, настанили се пред оградата едва преди няколко години, сега бяха на път да превземат цялата градина.

Ингер Юхане не си спомняше кога за последно е имала толкова свободно време. Не ходеше на работа, децата отсъстваха, Ингвар излизаше в осем и се връщаше късно вечерта. Ежедневието ѝ не можеше да се нарече почивка, а по-скоро безвремие. Възможността да прави каквото си иска ѝ носеше неприятна несигурност. Ингер Юхане не беше свикнала да се съобразява само със собствените си желания. Непрекъснато се улавяше да седи на дивана, зареяла празен поглед в пространството, без ни най-малка идея с какво да се захване.

Стана дванайсет без десет. Тя седеше и се взираше в прясно изпечените пшеничени хлебчета. Като истинеха, съвсем нямаше да стават за ядене. Не бухнаха — сигурно заради маята. Навярно е била с изтекъл срок на годност — Ингер Юхане не се сети да провери опаковката. Във всеки случай хлебчетата станаха мънички и твърди, а на всичкото отгоре ги прегори. Някои почерняха. Ако колата ѝ благоволяше да запали, би могла да отскочи до близката бензиностанция и да купи хлебчета оттам. Посегна към едно хлебче и го разряза на две. Е, вътре поне беше светло. Само че почти сурово.

На вратата се позвъни.

— По дяволите! — прошепна Ингер Юхане, изхвърли хлебчетата в кофата за боклук, отвори един долап, извади опаковка бисквити и ги изсипа в чиния. — Идвам! — извика тя.

Агнес Крог подрани с няколко минути. Протегна ѝ ръка със сериозно изражение. Вместо да се ръкува с нея, Ингер Юхане се наведе и направо я прегърна. Двете останаха така малко по-дълго от общоприетото и когато Ингер Юхане се откъсна от обятията на възрастната жена, видя сълзи в очите ѝ.

— Знам — пошепна тя и стисна дланта ѝ. — Заповядайте, влезте.

Агнес Крог представляваше една по-симпатична версия на Елен. С възрастта русата ѝ коса беше станала пепелява, ала все така разкошна, дълга до раменете. Снагата ѝ се бе поналяла с няколко килограма, но това ѝ отиваше, смекчаваше очертанията на лицето ѝ. Зъбите ѝ навярно са избелени, установи Ингер Юхане, когато седнаха край масата в кухнята и Агнес се усмихна бързо и смутено. Имаше слънчев загар и румени бузи. Очевидно полагаше грижи за външността си, но без да изнурява тялото си като Елен.

— Наистина съжалявам, че ви безпокоя — подхвана тя. — Посред летния отпуск и изобщо...

— Ни най-малко не ме безпокоите. Тъкмо напротив. Приятно ми е да се видим.

Това беше вярно. Ингер Юхане се радваше на гостенката си и вече дори не се ядосваше заради провала с хлебчетата.

— Как са децата? — поинтересува се Агнес Крог. — Добре ли са?

— Добре са. Растат. В момента са на почивка във Франция с Исак.

— И двете ли?

— Да. Кристиане не може без сестра си. В това отношение Исак е много разбран.

— Значи сте успели.

— В какъв смисъл?

Ингер Юхане наля кафе, седна и побутна чинията с бисквити към гостенката.

— Успели сте да постигнете компромис. Да приложите съвременния модел „твоите, моите и нашите деца“.

— Е, не стана от раз. Голям плюс е, че Исак няма други деца. И е много широко скроен. Винаги е бил такъв.

— Не е късно да се сдобие с още наследници. Мъжете могат да създават деца до дълбока старост. При нас, жените, е много по-трудно.

Ингер Юхане се усмихна насила и вдигна чашата си.

— Искахте да говорим за Сандер?

Агнес Круг явно се чувстваше притеснена. Сякаш изтръпваше при мисълта да подхване онова, за което бе дошла, и бе очаквала повече общи приказки, преди да заговори по същество. Не се бяха виждали от години. Внезапно изгуби увереност. Примигна и посегна към бисквитите. Взе една и я погледна втренчено, без да я поднесе към устата си.

— Турбьорн смята, че е редно да се обърнем към полицията. Според мен това би било... своеобразно предателство. Въпреки че Елен вече не желае да има нищо общо с нас, тя си остава наша дъщеря. Единственото ни дете.

Тя млъкна, остави бисквитата в чинийката и притисна дясната си ръка към гърдите.

— Бях толкова отчаяна. Първо, когато Елен реши да се омъжи за Юн. Така и не разбрах какво намира у него. Можеше да има когото си поиска. Всеки, когото пожелаем!

Стресната от внезапното избухване, Ингер Юхане счупи една бисквита. Постара се дискретно да събере трохите.

— Юн има много положителни качества — изтъкна тя. — Според мен Елен се е впечатлила от...

В действителност тя нямаше представа какво е намерила Елен у Юн. Връзката им си остана непонятна за цялата приятелска компания. Освен за Ингвар — той смяташе, че Юн е спечелил Елен с решителния си характер. Елен беше свикнала мъжете непрекъснато да ѝ угаждат. Юн обаче пое кормилото още от първия ден.

— Във всеки случай бях безсилна да я вразумя — заяви Агнес Круг, когато Ингер Юхане не завърши изречението. — Дватама с Турбьорн положихме максимални усилия да намерим общ език с Юн. Разбирахме се сносно, поне в началото.

— А после?

— После знаеш... Толкова аборти. Елен и Юн буквално се бяха вманиачили по идеята да имат дете. Веднъж си позволих да им

подхвърля идеята да си осиновят. Трябва да е било след второто помятане. Елен беше тотално изчерпана. Юн побесня.

— Чак толкова?

— Във всеки случай стана много рязък. Очевидно вече бяха водили този спор и той бе надделял. Елен беше склонна да осинови дете, сигурна съм. Все пак е моя дъщеря, познавам я.

„Изобщо не предполагаш колко малко знаят майките за децата си“ — апострофира я наум Ингер Юхане.

— Да — промърмори тя и изсипа трохичките в чинийката си.

— След третия аборт Елен стана неузнаваема. Тогава продаде практиката си. Не е полезно за здрава, жизнена жена в разцвета на силите си да бездейства по цял ден. Съвсем се побърка, особено след като започнаха да посещават редовно онази инвитро клиника във Финландия, където я тъпчеха с хормони.

— Защо всъщност продаде практиката си?

Ингер Юхане осъзна едва сега, че никога не е задавала този въпрос на Елен. На една вечеря преди много години Елен и Юн обявиха новината и вдигнаха наздравича по този повод. Представиха продажбата като желано събитие, което им е донесло облекчение, пък и доста пари.

— Идеята дойде от Юн — обясни Агнес Крог. — Той сякаш искаше непрекъснато да контролира Елен. Не може да понесе мисълта, че тя е финансово независима от него. Е, сама не би могла да си позволи сегашната им къща, но нима им е притрябвал такъв палат? След като продаде практиката си, Елен стана негова собственост. Разбирате ли?

Ингер Юхане кимна уморено.

— После Елен забременя. Най-сетне.

Агнес се взираше в празното пространство.

— Всички се радвахме. И Елен, и Юн, и ние. Бременността протече без усложнения. Даже не ѝ прилошаваше. Коремът ѝ стана огромен, но не ѝ тежеше чак толкова. Сандер се роди почти пет килограма, знаете ли?

Ингер Юхане нямаш понятие колко е тежало момчето при раждането си. Видя го за първи път, когато беше на шест месеца. Отново кимна.

— След появата му на бял свят мъчнотиите пак започнаха — продължи Агнес. — Сандер беше невероятно... буден. — Усмихна се, приглади косата зад ухото си и отпи глътка кафе. — Спеше малко. Почти никак. С Турбьорн се опитвахме да отменяме Елен и Юн, но тогава и двамата още работехме и разполагахме с ограничено време. Доколкото знам, и Хелга, майката на Юн, им е предлагала помощ, но на нейната възраст здравословните проблеми зачестяват. Тя е двайсет години по-голяма от мен.

— Отглеждането на бебе често е крайно изморително — промълви Ингер Юхане. — Смятате ли, че Сандер още тогава е давал признаци, че е по-различен?

Агнес се замисли. Поднесе чашата към устата си, без да отпива, и присви очи.

— Мисля, че да. Аз имам само едно дете, но все пак съм медицинска сестра. Когато беше бебе, изчетох много за проблемите със съня и разбрах, че Сандер е необичайно трудно дете. Опитвах лечение след лечение, но нищо не помогна. Само объркаха детето още повече.

— А Елен е изнемогвала.

— Да. Юн също, мисля, трябва да му се признае. Точно тогава стана ясно колко му е изгодно Елен да не работи. Знам, че по онова време често спеше в стаята за гости.

— Кога премина този период?

— На практика не премина. На една годинка малкият все пак спеше по цяла нощ, без да се буди. Това беше голям напредък. Но приспиването му напомняше истински спектакъл.

Тя се засмя унило, Ингер Юхане също се усмихна.

— Как ли не се опитваше Юн да го измори преди лягане — продължи Агнес. — Играеха си, лудуваха... Изобщо не помагаше. Понякога, след като изчерпеха всички други трикове, го качваха в колата и тръгваха да обикалят из квартала, докато заспи. А за да го пренесеш от столчето в къщата, без да се събуди, се искаше голям майсторлък. С времето Юн стана много умел.

Агнес остави чашата и я избута по-навътре.

— Странното беше, че у нас момчето се държеше почти нормално. През уикендите се случваше да го вземем в дома ни. Е, пак си беше неспокоен и разконцентриран. После...

Очите ѝ овлажняха.

— После престанаха да го водят при нас — довърши тихо тя. — Жалко, защото бяхме овладели някои доста ефикасни трикове.

— Така ли? Какви?

— Оставяхме го да рисува преди лягане. Рисува с огромно желание. Впрочем ние отдавна не сме го виждали и кой знае дали...

— Винаги е обичал да рисува — кимна Ингер Юхане. — Рисуваше навсякъде. Идеше му много отръпки, съдейки по беглите ми впечатления.

Спомни си заличените коли по тавана в стаята на Сандер. Нито Кристиане, нито Рагнхил можеха да докарат толкова детайлни и съразмерни фигури.

— Успокояваха го и плюшените животинчета — подхвана отново Агнес. — Незнайно по каква причина Юн и Елен му взеха любимото мече, когато беше едва на три години. Бяха си втълпили, че за момчетата е вредно да си играят с плюшки. Пълна глупост, нали? У нас му давахме едно кафяво зайче. Обожаваше го. Разрешавахме му да рисува един час, като го предупреждавахме, че после веднага идва време за сън. Гушваше зайчето и заспиваше веднага.

— Не вярвам разногласията ви за плюшените играчки да са довели до драматичния разрыв между вас двете с Елен — отбеляза Ингер Юхане.

— Не. Постепенно се натрупаха доста неща. Направи ни впечатление, че Сандер често идва у нас с малки...

Агнес очевидно се двоумеше каква дума да употреби.

— ... наранявания — довърши най-сетне.

Ингер Юхане мълчеше.

— Посиняло око — продължи Агнес след доста продължително мълчание. — Оток тук, натъртване там. Понякога ранички от изгаряне. Нищо по-сериозно, затова в началото не им обърнахме внимание. Все пак Сандер е много буйно дете. Нямахме голям опит с момчето и макар още да не му бяха поставили диагнозата ХРНВ, си давахме сметка, че той е необичайно активен.

Джак се бе разположил под масата между двете жени, отпуснал муцуна върху крака на Ингер Юхане. Явно беше ял нещо трудносмилаемо, защото газовете, които изпускаше на неравни промеждутъци, смърдяха непоносимо.

— Извинете ме за кучето — рече Ингер Юхане и стана да отвори прозореца. — Вече е много старо. Кажи-речи дядо. Отивай в спалнята, Джак! Марш в спалнята!

Това беше единствената команда, която кучето изпълняваше. Тя му осигуряваше свободен достъп до иначе забраненото легло. Джак се надигна и трмаво прекоси помещението. Опашката му се влачеше по пода.

— Повдигнахте ли въпроса за раните пред Елен? — попита Ингер Юхане и отново седна.

— Забавихме се доста. Просто и през ум не ни мина, че е възможно някой друг да го е наранил. Че точно нашият внук е жертва на... Кой би си помислил такова нещо? — разпери тя безпомощно ръце и прикова поглед в Ингер Юхане.

Въпросът остана без отговор. Агнес въздъхна и продължи:

— По едно време Сандер изобщо не искаше да се прибира къщи, след като бе прекарал у нас почивните дни. Понякога нощуваше у нас и през седмицата; сутрин тръгваше с голямо желание за детската градина. В неделя вечерта обаче посърваше, дойдеше ли време да се прибира у дома.

— Децата често предпочитат да бъдат при баба и дядо — вметна Ингер Юхане с лека усмивка. — Рагнхил устройва истинска сцена, когато отивам да я взема от майка ми, защото там пада голяма забава. Сравнително наскоро се скъса от рев по целия път към къщи, защото си тръгна, преди да е довършила пъзела, който двете с баба й почти бяха подредили.

Агнес не отговори на усмивката й.

— Смятам, че знам достатъчно за децата, та да мога да разбера кога едно дете капризничи и кога действително има основания да проявява упорство.

— Естествено.

— Сандер не се глезеше. Отказваше да се прибере къщи, защото се страхуваше от нещо. От... физическа разправа. Ето, казах го.

Ингер Юхане изпитваше нарастващо раздразнение, което не можеше да си обясни. Първоначално го отдаде на призивното поведение на Агнес, на умоляващите й очи, на боязливите въпроси, с които целеше да се увери, че Ингер Юхане е съгласна с нея. Впоследствие обаче осъзна, че цялата ситуация й е просто неприятна.

Агнес не би могла да запази безпристрастност в оценката си за Елен, камо ли пък за Юн. Разривът в отношенията им отпреди три години беше окончателен и каквото и да го беше предизвикало, Ингер Юхане беше сигурна, че Елен е имала основателни причини да прекрати всякакви контакти с родителите си. Отначало Ингер Юхане бе приела срещата с Агнес Круг като приятно разнообразие, макар да знаеше, че майката на Елен таи чудовищно подозрение. По всяка вероятност това подозрение щеше да се окаже безпочвено и Ингер Юхане очакваше да утеши успешно разтревожената баба на Сандер. Да я увери, че той е бил щастлив и че гибелта му е трагично събитие, за което виновни няма.

Беше се приготвила да изслуша търпеливо опасенията на възрастната жена, но разговорът взе насока, която напомняше злословене.

— Разбирам, че сте съкрушена от случилото се — подхвана тя. — Не по-малко от Елен и Юн. Намирам обаче, че не е редно да отправяте такива обвинения. Щом сте били толкова разтревожени, защо, за бога, не сте реагирали своевременно? Каква полза да хвърляте такива твърдения сега, когато Сандер вече го няма? Та вие дори не знаете как е живял внукът ви през последните години!

Ингер Юхане усети, че говори твърде високо. Беше ядосана, но се опита да смекчи гневното си избухване, като бутна чинията със сухи бисквити към гостенката си.

— Вземете си.

— Ще ви покажа нагледно — отвърна беззвучно Агнес.

— Какво?

Агнес извади от джоба си мобилен телефон. Смартфон марка „НТС“, един от първите модели. Някога Ингвар имаше такъв, Ингер Юхане го помнеше, но сигурно е било доста отдавна.

— Запазихме го — обясни Агнес. — Ще видите как изглежда Сандер, когато го взеха след последния му престой при нас. Показах материала на Елен и тя заяви, че повече не иска и да чуе за нас.

Гласът ѝ изцяло бе загубил призивната си мекота. Включи телефона и затърси нещо, навярно снимка, помисли си Ингер Юхане. Сега лицето на Агнес изразяваше непоколебимост и авторитет. Устните ѝ се опънаха, а дъвкателните мускули издаваха, че стиска зъби на равни промеждутъци.

— Вижте — тя подаде телефона над масата.

Ингер Юхане нямаше никакво желание да го взема.

— Няма ли да се престрашите? — попита Агнес.

Ингер Юхане посегна неохотно.

Оказа се не снимка, а видеоклип. Преди да го види, чу писък на момче. Сграбчи телефона. Кадрите се оказаха още по-страшни от чутото. Записът беше долнокачествен, картината подскочаше. В помещението, където се разиграваше сцената, беше сумрачно, но достатъчно светло, за да се проследи какво се случва.

Това не беше инат или желание да правиш напук. Избликът на петгодишния Сандер се намираше на светлинни години от капризите на повечето деца — като по-малка Рагнхил например нерядко се тръшкаше, когато не станеше на нейната.

Това тук беше страх. Когато фигура на възрастен сграбчи детето и го извлече през вратата, клипчето свърши.

— Сега вярвате ли ми? — попита Агнес Крөг, взе си бисквита и отхапа.

Хенрик Холме седеше отново в първия си кабинет. Две огромни купчини следствени документи запълваха лявата страна на бюрото. От дясната сутринта подреди тънко тесте папки със случаите, които смяташе, че е приключил. Въпреки усилената работа тестето не набъбна особено.

Когато постъпи на работа в управлението, пътнотранспортните нарушения го забавляваха. Нарушителите на правилата за движение по пътищата изтъкваха най-невероятни извинения за провиненията си. Възможността да загубят шофьорската си книжка направо вбесяваше някои, повечето обаче избираха противоположната стратегия. Угодничеха и се подмазваха, плачеха и се вайкаха. Очевидно отнемането на шофьорската книжка се приемаше като по-страшно наказание от затвора и солените глоби. Хенрик Холме разбираше защо се тюхкат така. Бе отраснал в село, където почти не минаваха автобуси. Чувстваше се като хлапак, изцяло зависим от родителите си — до деня, когато навърши осемнайсет — минималната възраст за правоспособност при управление на лек автомобил.

Хенрик Холме умираше от скука.

Случаите почти не се различаваха един от друг. Повечето извършители бяха съвсем нормални хора. Данъчни инспектори и учители, водопроводчици и пенсионери, които не можеха да разчитат пътните знаци.

Хенрик Холме не желаше да вгорчава живота на нормални хора. Искаше да преследва престъпници. Кратката седмица, през която му позволиха да поработи върху истински случай, му напомни защо изобщо бе станал полицай. Искаше да бди над тържеството на реда и закона и да закриля беззащитни жертви. Когато на дванайсет години реши да стане детектив, определено не си представяше, че ще се занимава с бумащини.

Обезсърчено отвори една папка.

Петдесет и четири годишен мъж, заловен на E16 край Алнабрю да шофира със 147 километра в час. „Грубо нарушение“ — отсъди Хенрик Холме и включи компютъра, за да изпрати на извършителя призовка за разпит. За такова провинение се полагаше дори лишаване от свобода.

Стационарният телефон иззвъня. За момент Хенрик Холме го погледна втренчено, после вдигна слушалката, прокашля се и се постара да придаде на гласа си малко по-плътен тембър:

— Да, моля.

— Здравейте — отговори глас от другия край на линията. — Обажда се Елин Фос. Оставили сте ми съобщение с молбата да се обадя.

Личната асистентка на Сандер в училище, сети се веднага Хенрик. В слушалката се чуваше леко ехо, неприятен свирещ тон заглушаваше гласа на жената.

— Да! Само че... Чувам ви, сякаш се намирате много далеч.

— Така е. В Австралия съм. Съжалявам, че се обаждам едва сега, но чак сега се добрах до стационарния телефон на мои приятели. На почивка съм, а мобилните услуги са толкова скъпи и...

Гласът се изгуби.

— Ало?

— Тук съм! — почти извика тя. — Уточнявате, че става дума за Сандер Мор. Станало ли е нещо с него?

Хенрик се колебаеше какво да отговори. След посещенияето си в дома на Халдис Гранде остави съобщение на Елин Фос, но без да

споменава, че Сандер е мъртъв. Стори му се нередно да ѝ го съобщи по гласовата поща. Елин Фос се бе грижила за Сандер в продължение на няколко години и навярно се беше привързала към момчето. Строго погледнато, Хенрик извършваше нарушение, като говореше с нея. Би трябвало да я пренасочи към следователя, поел случая. Хенрик Холме вече не работеше по казуса „Сандер Мор“.

— В момента имате ли достъп до компютър с инсталиран скайп?
— попита той.

— Да — гласът ѝ пристигаше със закъснение.

— Бихте ли ми казали потребителското си име? Така ще поговорим по-спокойно.

— Елиносекал — свързано, без интервали и главни букви — отговори тя и го издиктува буква по буква.

Хенрик затвори телефона и се свърза с Елин Фос на личния си лаптоп. Тя се оказа много по-различна, отколкото си я беше представял.

— Здравейте — поде колебливо той.

— Привет!

Представяше си, че асистентите в образователната система са млади и неопитни, фактът, че тя обикаля Австралия, подхрани очакванията, че Елин Фос е в средата на двайсетте, с боядисана в черно коса, пиърсинг на носа и татуировка на шията.

— Изгарям от любопитство да разбера по какъв повод ме търсите — подхвана тя и се усмихна към камерата. — Не ми се случва често да си имам вземане-даване с полицията.

Прошарените ѝ коси бяха събрани — вероятно в кок, макар да беше трудно да отгатне, защото я виждаше във фас. Изглеждаше бодра и стройна, но със сигурност беше прехвърлила петдесетте. А може да беше и още по-възрастна. От картината имаше какво още да се желае, но Хенрик забелязваше доста признаци, че Елин Фос е в напреднала възраст. Тя имаше тесен, малко крив остър нос. Сянката от лампата, поставена наблизко, го разрязваше на две като с нож. Носеше розов потник. Кожата под мишниците ѝ беше много отпусната. Елин Фос бе хванала забележителен загар, а кожата по шията и деколтето беше грапава и изпъстрена със старчески петна.

— Сега в Австралия не е ли зима? — попита той.

— Аз се намирам в Куктаун — отговори с усмивка тя. — На север. Не знам какъв сезон се пада, но за нас, норвежците, това време си е истинско лято.

Внезапно посегна към устата си с тясната си ръка с къси нокти.

— Да не ме търсите във връзка с покушенията? Всички мои близки изпратиха съобщения, че са добре. Не се сецам да познавам човек, който...

Наведе се към камерата и очите ѝ станаха още по-големи.

— Не — побърза да отрече Хенрик. — Нищо подобно.

Тя отпусна ръка и въздъхна шумно.

— Както ви казах, обаждам се във връзка със Сандер Мор — продължи Хенрик. — Той почина.

Елин Фос не реагира. Застинала, се взираше в камерата, все още с облекчената усмивка отпреди малко. Хенрик вече бе готов да провери дали връзката не се е разпаднала, когато тя вдигна ръце и закри лицето си.

— Не може да е вярно — изрече тя с полузадавен глас. — Просто не може да е истина.

— Но е самата истина. Съжалявам, че трябваше да ви го поднеса по този начин.

Тя сне ръце от лицето си и удари по масата. Явно улучи лаптопа, защото картината се разлюля силно.

— Нека отгатна — заговори високо тя. — Паднал е от някое проклето дърво. Или се е преобърнал с колелото. Или се е подхлъзнал по някое шибано стълбище. Познах ли?

За жена на солидна възраст, при това служителка в просветната система, Елин Фос се изразява доста вулгарно, установи Хенрик.

— Почти — кимна той. — Паднал е от висока преносима стълба в дневната. В дома си.

Жената в Австралия се разплака. Отново скри лице в шепите си и се наведе толкова напред, че Хенрик виждаше само косата ѝ. Увери се, че сивата ѝ грива наистина е усукана в дебел кок, фиксиран с гребенчета.

— Наистина съжалявам — повтори той, докато се мъчеше да измъдри някоя по-подходяща реплика.

— Мамка му, мамка му, мамка му!

Тя пое дълбоко дъх и скочи от стола.

— Не на мене тия врели-некипели! — извика тя.

Едно гребенче се изхлузи и над ухото ѝ падна плътен кичур.

— Какво имате предвид? — попита Хенрик.

— Момчето непрекъснато идваше контузено на училище. Я със синина, я със счупена ръка, я с контузен крак, я с изгорена ръка, я с подута китка... Мили боже! Да, Сандер имаше ХРНВ, но всеки разумен човек би трябвало да се досети, че идилията в палата на улица „Гла“ е повече от измамна!

— Пояснете, моля...

— Сандер Мор не живееше в нормална среда, можете да сте сто процента сигурен! В дома му се случваха неща, които...

Елин Фос напомняше на Хенрик старо хипи. Не липсваше даже знакът на мира на шията ѝ. Опита се да пресметне възрастта ѝ, ако по времето на хипи вълната е била младо момиче. Излизаше, че приближава шейсетте. „Напълно е възможно“ — помисли си той. Цветя и мир за всички, любов към децата и меко казано цветист език. От друга страна, Елин Фос му изглеждаше доста темпераментна. Никак не беше изключено да е някоя прецъфтяла стара комунистка, която все още не с изгубила напълно вярата в марксистките идеи.

Сега тя дишаше тежко и с отворена уста. Хенрик се възползва от случая и попита:

— Да не намекувате, че Сандер е бил подложен на...

— Да! — изхълца тя. — Момчето със сигурност е ставало обект на посегателства. Готова съм да се обзаложа на всичко, което имам. Не че имам много, но все пак. Никога не съм предполагала, че ще издам този факт на ченге, но вече не мога да мълча. Не оставяйте онзи тип да се отърве безнаказано! Не допускате бащата на момчето да ви замаже очите с приказки и да се измъкне.

— Момент — прекъсна я Хенрик и вдигна дясната си ръка. — Значи подозирате, че Сандер е бил подложен на системен тормоз?

— Да. Виждали ли сте баща му?

— Разбира се — кимна той, — но...

— Антипатичен тип. Мрачен. Отблъскващ. Не ме понасяше. Въпреки че се разбирах добре с Елен, той няколко пъти се опита да се отърве от мен.

— Разговарях с госпожа Халдис Гранде, но тя не спомена семейство Мор да е саботирало работата ви. Напротив, твърдеше, че

родителите са се борили яростно, за да извоюват правото на Сандер да има личен асистент.

— Докато училищното настоятелство склони, те наистина се бориха със зъби и нокти. Ала след като назначиха мен за асистент на сина им, запяха друга песен. Пък и... — тя прибра отскубналия се кичур зад ухото си — ... говорим все пак за Халдис Гранде — примирено довърши тя.

— Какво за нея?

— Тя вярва безпрекословно в хорската доброта. Не познавам по-благ човек. Умее да общува с децата като никой друг. Те я обичат. Сандер също я обичаше. Халдис е любвеобилна и грижовна. Тя е по-скоро майка на децата, отколкото учителка. В началното училище това според мен не е проблем. Децата се нуждаят от такива учители. Недостатъкът на хората като Халдис Гранде е, че са... наивни. Прекалено наивни.

— Споделяли ли сте с нея подозренията си?

— Не би имало никаква полза. С Халдис Гранде сме почти връстници, но сме... много различни, така да се каже.

Хенрик кимна и преглътна.

— Хора като нея вярват в системата — обясни Елин Фос с осезаемо презрение в гласа. — Халдис е убедена, че системата работи. Вярва в Работническата партия, в училищната йерархия, в националния празник, в... — тя забели присмехулно очи и се плесна по челото. — Да вземем например онзи терорист! Дълбоко в сърцето си Халдис вярва, че в действителност той не е нито зъл, нито побъркан, сигурна съм. Тя не разбира, че тази трагедия беше неизбежна — така ще е, докато продължаваме да даваме трибуна на ожесточени расисти. Като дете сигурно не са го обичали достатъчно, мисли си Халдис. Не са му обръщали внимание.

Хенрик също донякъде отдаваше покушението на подобни причини.

— И все пак не е ли логично да споделите с нея толкова сериозни подозрения?

— Не.

— Защо?

— Защото, за разлика от вас аз я познавам добре.

Хенрик забеляза, че въодушевлението му от тази застаряваща хипарка бързо гасне. Ако казваше истината, ако беше убедена, че в дома на семейство Мор става нещо нередно, мълчанието ѝ беше не само укоримо от морална, а и наказуемо от законова гледна точка.

— Затова заобиколих Халдис и се обърнах направо към директора — обясни Елин Фос.

Хенрик се покашля и поклати глава.

— Какво? — попита смаяно той.

— Отидох при директора.

— И?

— Подадох сигнал в писмен вид. Два пъти. Веднъж преди година и половина, малко преди Коледа през 2009 година. И втори път тази пролет. Сандер дойде на училище с гипсирана ръка. Доколкото си спомням, някъде през април. Попитах какво се е случило, но той ми отговори с обичайното вдигане на раменете.

— Какво... какво каза?

— Не помня точно... Или пък...

Тя навлажни устните си. Слабата интернет връзка забавяше движенията и докато гледаше как езикът на Елин Фос бавно се плъзга по устата ѝ, Хенрик неволно облиза устни.

— Дреболия — спомни си тя. — Често употребяваше тази дума. „Дреболия“, така казваше.

— И какво направи директорът?

— Нищо. Ни-щич-ко.

— Сигурна ли сте?

Тя вдигна голите си рамене и се опита да закрепил свободния кичур. Хенрик Холме видя, че подмишниците ѝ не са обезкосмени. Опита се да диша спокойно и обобщил:

— Следователно директорът на училището е получил два писмени сигнала за тревожни наблюдения на своя служителка и не е предприел абсолютно нищо?

— Първо би трябвало да поговори с мен. Никакъв не се обади. Уви, така стоят нещата. Най-страхливият директор на света не би могъл да иска обяснение от човек с положение в обществото, какъвто е Юн Мор. Никой не би посмял да погне такава голяма клечка. Така работи системата. Или вие сте на друго мнение?

Тя го изгледа предизвикателно, описа кръгово движение е глава и разпусна косата си. След секунди зяпна изненадано екрана. Картината бе изчезнала.

В Осло Хенрик Холме изхвърча от стаята.

— Всъщност Сандер и Каспер никога не са били приятели — уточни Мариане Каспершен и наля още плодов чай. Ягодовият аромат изпълваше цялото помещение. — Така де, чак толкова близки не са били. В класа има много деца, с които Каспер се разбира по-добре. Но понеже с Елен сме стари дружки, правех компромиси.

— В какъв смисъл? — попита Ингер Юхане.

— От време на време канехме Сандер у дома. Не често. Горедолу веднъж месечно. Двамата все пак бяха съученици, а родителите на момчетата в класа поддържаме тесен контакт. Колко често, питаш... — тя примижа, докато се опитваше да прецени. — Веднъж на четири седмици.

Осемгодишният Каспер Каспершен се усмихваше на Ингер Юхане от грамадна снимка на стената. До него позираха двете му какни, и те като него бледоруси и синеоки, на тебеширенобял фон. Децата бяха разперили ръце и крака, все едно фотографът ги е щракнал, докато правят гимнастика, и гледаха право в обектива. Пред децата седеше ризеншнауцер е килната на една страна глава и изплезен розов език. Едното момиче държеше на рамо въгленовочерна котка. Ингер Юхане изпита смътно раздражение от тази снимка — позърска, режисирана идилия, разпаднала се вероятно секунди след натискането на спусъка на фотоапарата.

— Преди малко каза, че двамата са много различни — напомни Ингер Юхане.

Мариане подсмръкна леко и избърса носа си със салфетка.

— Алергичен ринит — обясни тя. — Влошава се с всяка изминала година. Сестра ми, онази, дете е омъжена за мюсюлманин, страда неопишимо. От алергията, искам да кажа, не от мюсюлманина.

Тя се засмя със същия смях, с който приветстваше всеки и всичко. В гимназията Мариане беше най-слабата ученичка в класа; в мислите си — но само там — Ингер Юхане я наричаше дори глупава. Въпреки това Мариане открай време принадлежеше към обкръжението

на Елен Крог. Мариане посрещаше безволево онова, което ѝ поднасяше животът. Едва-едва избута матурата, главно благодарение на чара си, а на двайсет и три години се омъжи за предприемчив електротехник. Бракът им изглеждаше непоклатим. Тур Каспершен и до ден-дневен гледаше съпругата си като писано яйце. Двете им дъщери бяха тийнейджърки. За голяма радост на фамилията се появи и Каспер, своеобразен десерт в съвместния им живот. Момчето беше чаровно, ученолюбиво, красиво като картинка. И трите деца бяха изтеглили печеливши билети от лотарията с генетични комбинации: бяха наследили външността на майката и пъргавия ум и сръчните ръце на бащата.

Мариане упорито наричаше зетя си „мюсюлманина“. Ако разговаряше с друг събеседник, Ингер Юхане би се подразнила, но сега се усмихна и леко поклати глава.

— В какво се състоеше разликата между Сандер и Каспер? — настоя за отговор тя.

— В десет килограма — засмя се Мариане, но веднага си възвърна сериозния вид и драматично опули очи. — Прощавай. Пошегувах се неуместно. Както знаеш, Каспер върви по-дребничък, а Сандер беше доста... едър.

— Да — кимна Ингер Юхане. — Той беше едро, силно момче. Но аз не питам за ръста.

— Каспер е по-... спокоен. Е, като всяко момче и той си е палав, не ще и дума. Много по-активен е, отколкото бяха Шещин и Карина на неговата възраст. Добър е на футбол, обича да лудува. Сандер обаче беше не просто буен.

Ингер Юхане забеляза, че цялата дневна е синя. Бели стени, тук-там по малко бледорозово, възглавница или свещ, но диваните от двете страни на стъклената масичка бяха леденосини, над масата висеше морскосиня лампа, трите маслени картини на стените бяха издържани в среднощно до хлорно синьо. Даже дрешките на децата на огромната снимка бяха сини. Мариане работеше на половин ден като медицинска сестра и очевидно разполагаше с доста свободно време.

— Все още не мога да разбера кое го е отличавало — рече Ингер Юхане и посегна към бутилка минерална вода. — Децата на тази възраст си имат индивидуални особености. Как ли не се опитвам да проумея какви са били характерните му черти. Добре — бил с буен, но

много деца са буйни. Бил е много активен — да не е единствен? Интересува ме по-скоро...

Наля си вода в красива синя чаша и се замисли.

— През цялото време сякаш изпробваше търпението на възрастните — обобщи внезапно Мариане и Ингер Юхане вдигна глава.

— Какво?

— Всички деца се нуждаят от известно насочване в правия път — продължи Мариане. — Моите, естествено, също. Особено Каспер. Непрекъснато се говори как децата се опитвали да разпънат границите, но аз стигнах до извода, че всъщност те се опитват да разберат докъде се простират тези граници. Не мислиш ли? Когато границите са ясно очертани, децата се гледат доста лесно. Сандер обаче през цялото време се движеше с висока скорост и непрекъснато наблюдаваше възрастните наоколо. Сякаш непрекъснато се чудеше докъде може да стигне. У него имаше нещо... нервно. Разбираш ли ме?

— Да не искаш да кажеш, че е изпитвал страх?

— Не, не беше точно страх, но във всеки случай се усещаше несигурност. Сякаш границите на позволеното в живота му веднъж минаваха отгук... — тя отбеляза с дясната си ръка една точка във въздуха, — ... а друг път стигаха дотук — лявата ѝ ръка прокара линия на съвсем друго място. — Не ми се ще да критикувам Юн и Елен, но на Сандер със сигурност не му е било леко. А поведението му често объркваше другите деца. Поне на Каспер му въздействаше така. Компанията на Сандер го изтощаваше.

Ингер Юхане мачкаше една възглавничка. От цяла вечност не се беше чувствала толкова разколебана. Преди седмица една от бабите на Сандер пожела да я наеме като детектив, за да докаже, че момчето не е било убито от баща си. Днес другата баба бе поискала от нея да събере доказателства в подкрепа на противоположната теза. Освен това някой ѝ бе изпратил анонимно съобщение, за да разбуди интереса ѝ към случая. Нямахше представа кой е авторът и почти бе забравила за съобщението, ала когато Агнес Крог напусна дома ѝ, стигна до извода, че е длъжна да предприеме нещо.

След фаталния петък преди десет дни тя се стараеше да се дистанцира от съдбата на Сандер Мор. Едва днес осъзна, че това е невъзможно. Не би могла да забрави клипчето, заснето от Агнес. Във

всеки случай шумовете. При второто гледане кадрите поизгубиха стряскащия си вид. Момчето проявяваше невероятен инат. Тръшкеше се на пода и отказваше да стане. Да го вдигнеш и изнесеш на ръце вероятно беше най-адекватното решение.

Письците на Сандер обаче не ѝ даваха мира.

Тя познаваше момчето, макар и не особено добре, между двамата имаше достатъчно допирни точки, за да обърне гръб на случилото се. Неяснотите около злополуката я подтикваха да проучи нещата издълбоко. Преди десетина години се бе запознала с Ингвар по време на полицейско разследване, в което първоначално упорито бе отказвала да участва. Оттогава тя винаги се съпротивляваше на опитите му — макар и само с едно изречение — да я посвети в потайностите на текущите си случаи.

Защото Ингер Юхане не би съумяла да устои на изкушението.

Този път беше съвсем сама. Неохотата ѝ да се захване със случая беше по-силна от обикновено и продължи по-дълго.

Уговори си среща с Мариане, поддавайки се на някакъв внезапен импулс, но вероятно водена от интуицията си. По някакъв начин трябваше да се доближи до Сандер, да го опознае по-подробно. До момента знаеше само, че той е бил едро за възрастта си, немирно момче — твърде оскъдни, опростенчески характеристики за едно дете.

— Той умееше да рисува невероятно добре — каза Мариане.

— Това вече го знам.

— Чакай да ти покажа нещо. Момент.

Мариане стана и излезе от стаята. Ингер Юхане изпразни чашата и се опита да се намести по-удобно на дивана. Гърбът я болеше от вчерашната градинска работа, а лекото дърпане в кръста я притесняваше.

— Погледни само — подкани я с усмивка Мариане, седна и подаде на Ингер Юхане голяма рисунка. — Вижда ли си някога нещо толкова красиво? Сандер я нарисова миналата есен. Все се каня да я дам на Елен, но забравям. Знаеш как е.

Рисунка върху лист А3. Ингер Юхане го разгъна върху коленете си и намести очилата си.

В голям четириъгълник в средата на листа Сандер беше нарисувал спалня. В широко двойно легло с тъмночервени чаршафи седеше усмихнато русо момче. От двете страни на леглото имаше

нощни шкафчета, изобразени в подробности, чак до дигиталния будилник с червени цифри, лодката играчка и няколко книги. Над леглото висеше картина в рамка, изобразяваща потапящ се кит. Широка перка на опашката се издигаше величествено над водата сред каскада от капки.

— Невероятно, нали?

Мариане се усмихна, наклони глава и се наведе напред, сякаш не можеше да се нагледа на красивата картина.

— Да — прошепна Ингер Юхане. — Направо... фантастично.

Момчето на рисунката държеше в ръце плюшена животинка — зелена, много приличаше на прасенце. Макар да личеше недвусмислено, че рисунката е дело на дете, невръстният художник бе постигнал зрително внушение за обемност, почти непосилно за повечето седемгодишни хлапета. Книгите върху нощното шкафче бяха изобразени легнали, съобразно законите за линейната перспектива. Леглото също бе нарисувано в дълбочина: по-широко на преден план, то се стесняваше постепенно с отдалечаване от наблюдателя.

— Нарисувал е даже Батман — посочи й Мариане и се наведе още по-напред. — Каза, че това му е любимата пижама.

Ингер Юхане кимна разсеяно.

Вече не гледаше спалнята. Вниманието й бе изцяло погълнато от рамката. Четириъгълната картина бе оградена от черно поле с ширина осем-десет сантиметра. На места Сандер беше натискал така силно, че бе пробил хартията.

— Това сигурно е нощното небе — предположи Мариане, като видя как Ингер Юхане предпазливо плъзга показалец по черната рамка. — Виждаш ли дупките? Това навярно са звездите. Ако окачиш картината на бяла стена, изглежда точно като нощно небе.

Тя се облегна назад, кръстоса крака и сплете пръсти над едното си коляно.

— Ще намеря начин да я дам на Юн и Елен. Не сега, нека мине малко време. Сандер беше истински художник. Нали знаеш какво казват хората: всички творци са малко... ку-ку! Навярно светът е изгубил новия Едуард Мунк! Ох, не исках да...

Ингер Юхане не я слушаше. Пръстът й продължаваше да се плъзга по широкото поле около рисунката. Съдейки по повърхността, която кожата й обследваше, Сандер най-вероятно бе използвал

пастели, но сред черното поле забеляза и още по-тъмни, гневни щрихи, навярно от тънък флумастер или химикалка. Сандер бе използвал всички черни приспособления за рисуване, които бе имал подръка, сякаш бе държал рамката около уютната спалня да е възможно най-тъмна и мрачна.

— Елен и Юн сигурно имат куп рисунки на Сандер — проговори тя, без да вдигне поглед. — Ще я дадеш ли на мен?

— На теб? Защо ти е? Та ти изобщо не познаваше Сандер. Сама каза, че си го виждала един-два пъти годишно.

— Въпреки това те моля да ми я дадеш за малко. После ще се погрижа Елен да си я получи. Става ли?

Мариане вдигна рамене.

— Как да откажа на такава учтива молба — усмихна се тя. — И все пак... за какво ти е?

Ингер Юхане направи гримаса заради болките в гърба и стана.

— Просто искам да я разгледам подробно.

Излезе навън с рисунката и с надеждата, че след десет минути Мариане ще е забравила за нея. Картината на Сандер я затрогна по начин, неудал се на бабите му.

— Какво ще кажеш идните седмици да се съберем с другите момичета и да си припомним гимназията? — извика Мариане. — Би било чудесно.

Ингер Юхане чу тези думи, докато вървеше по посипаната с чакъл алея, но не реагира. Шнауцерът, който тичаше напред-назад между пилона за знамето и къщата, доколкото му позволяваше въжетото, я сподире с гневен лай, докато тя се качи в колата си и потегли.

— Подочух, че много ви бивало да строите модели. Вярно ли е?

Хенрик Холме подуши уловка и не отговори. Отчаяно се опитваше да седи мирно. Сестра му бе казала, че когато шава неспокойно на стола, изглежда съвсем като дете. Освен това, когато се притеснеше, той имаше лошия навик да потропва с десния си крак и в момента се налагаше да впрегне цялата си самодисциплина, за да се овладее. Гласът на Тове Бюфюр звучеше застрашително. Тя говореше тихо, овладяно, но с остра нотка, от която го обливаха горещи вълни и

му се дохождаше до тоалетната. Навярно бе разгневена. По-добре да си мълчи, докато не стане наложително да отговори.

— Вярно ли е? — повтори тя.

Стана наложително.

— Мда... Добър съм.

Тя изкриви уста в нещо като усмивка. Малките остри зъби ѝ придаваха вид на хищна риба и дясното бедро на Хенрик се затресе още по-неистово.

— Какво например сте построили?

Хенрик се покашля и преглътна.

— В момента работя над Тадж Махал — отговори шепнешком той.

— И?

Тове Бюфюр опря лакти върху бюрото и се надвеси.

— Работя върху Тадж Махал — повтори по-високо Хенрик. — Индийски архитектурен шедьовър от седемнайсети век, изграден от...

— Знам какво е Тадж Махал! Как изработвате модела?

— Ами как... Нужни са ми много подробни снимки — от всякакви ъгли, по възможност — и от птичи поглед.

Тове Бюфюр махна раздражено.

— Пределно ясно ми е, че щом ще строиш макет на някаква сграда в умален мащаб, ще трябва да знаеш как изглежда. Интересува ме как осъществявате самия строеж.

Хенрик недоумяваше какво общо има хобито му със случая „Сандер Мор“. Бе дошъл при Тове Бюфюр, за да ѝ разкаже за разговора си с Елин Фос. Прокурорката затвори вратата на кабинета си, натири го в едно кресло и го изслуша, без да обели дума. После, съвсем изневиделица, изтърси въпроса за моделите.

Това го изплаши още повече от евентуалните ѝ укори. Беше очаквал тя да го смъмри и се бе подготвил психически. Очакванията му обаче не се оправдаха и го обзе пристъп на паника. Толкова отдавна не бе получавал паническа атака, че се наложи да претърси паметта си за стратегии, правила и дихателни упражнения — през младежките си години беше усъвършенствал всякакви трикове, за да избягва пристъпите или да ги потушава.

— Нужна ми е плоскост, върху която да строя.

Гласът му едва се чуваше.

— И сигурно място, където да държа модела в процеса на работа, защото той отнема месеци.

Тове Бюфюр кимна кратко.

— После рисувам основата в съответните пропорции. В тази основа вграждам скеле. Опора на фасадата, така да се каже. Трябва да планирам всичко много точно — когато монтирам фасадите, прозорците не бива да... — Той млъкна и се взря в плота на масата. Мълчанието ѝ го накара да вдигне глава. — Това ли имахте предвид? Какво правя, когато...

— Продължавайте.

— Прозорците на готовия модел трябва да са... Като погледнете през прозорец или друг отвор, скелето не бива да се вижда.

— Значи скелето е съществена част от работата?

— Мхм...

Той кимна и отново се загледа в плота на масата.

— Когато моделът е готов, опорите и скелето трябва да останат невидими — рече Тове Бюфюр. — Нали моделът трябва да впечатли хората. Но без скеле няма модел. Правилно ли съм разбрала?

— Да.

— И това го умеете добре?

— Доста добре. Натрупал съм голям опит. Започнах на пет години.

— Защо тогава не сте извлекли никаква поука?

— Какво?

— Защо...

Пауза.

— Защо през всичките тези години...

Пауза.

— ... не сте научили абсолютно нищо от проклетото си хоби?

Едва сега Хенрик забеляза колко бързо диша. Усещаше туптене по връхчетата на пръстите и стъпалата, виеше му се свят. Сърцето му биеше с такава сила, че той помисли, че ще умре. Още сега, тук. В очите му избиха сълзи. Прилоша му се и не успя да преглътне гъстата слуз в гърлото си.

— Ей, ей — проговори Тове Бюфюр със съвсем друг глас. Сякаш бе отишла някъде много далеч. — Наред ли е всичко? Хенрик? Хенрик!

Преди да разбере какво става, той притискаше найлоново пликче към устата си. Тове Бюфюр бе клекнала до креслото и ръката ѝ беше върху неговата.

— Спокойно — повтаряше непрекъснато тя. — Дишайте дълбоооооко и баааавно...

Олекна му. Сърцето му се овладя. Отново можеше да преглъща, въпреки че езикът му все още беше твърде голям и сух. Свали пликчето от устата си и два пъти вдиша и издиша дълбоко.

— Не се ядосвайте — помоли той, усещайки как по бузите му се стичат сълзи.

Побърза да ги изтрие с опакото на ръката.

— Съжалявам — прошепна тя и се изправи, без да пуска дланта му. — Нямах представа, че вие...

— Толкова ли е невъзможно да общуваме по-дружелюбно един с друг в тази сграда — промълви той. — Не разбирам какъв смисъл има да...

Тя пусна ръката му и се върна зад бюрото.

— По-добре ли сте вече?

— Да.

— Разпитвам за моделите ви именно защото на същия принцип се подчинява и едно солидно полицейско разследване. Нима не разбирате? Готовият макет е обвинителният акт, който прокурорът внася в съда. За да е достатъчно убедителен за произнасяне на присъда, трябва да сме положили солидна основа. Това не се постига за една нощ. Трябва да се изгради старателно. Има си правила. Нужно е да става крачка по крачка. Да полагаме камък върху камък. Понякога става досадно, а когато всичко е готово, скелето не се вижда, но то е решаващо за устойчивостта на съграденото от нас — независимо дали става въпрос за сграда, или за обвинителен акт.

— Разбирам.

— Наистина ли?

Тя изглеждаше по-скоро примирена, отколкото гневна, ала той не се престаши да срещне погледа ѝ.

— Ако не бяха терористичните нападения... — продължи тя.

Хвърли поглед към вратата и прокара пръсти през косата си.

— Ако не бяха те, разследването нямаше да се обърка. Нямаше да ви изпратят на улица „Гла“. Нямаше да ви позволят да проведете

жалките си разпити, ако изобщо могат да се нарекат така. Отивате с подземната железница в Грурю, говорите с основна свидетелка по...

— Скайп — промърмори той, когато тя се поколеба.

— Да, по скайп — кимна тя. — От Австралия. Знаете ли кога ще се върне тя?

— Не.

— Попитахте ли я?

— Не, но все пак знам как да се свържа с нея.

— Изобщо няма да я търсите. Няма да говорите с нея. Давайте ми всички събрани от вас сведения и забравяте за случая, ясно?

Тя се наведе отново към него, този път по-скоро майчински, отколкото агресивно.

— Забравете, Хенрик. Оставете случая. Ако към вас се обърнат други свидетели или участници или бог знае какво, веднага ги насочвате към приемника ви.

Той седеше съвсем неподвижно. Съумя да овладее дори треперещото си коляно.

— Разбрахте ли ме? — попита настойчиво тя.

Разбра я.

Проблемът беше, че тя не го разбираше. Тове Бюфюр не бе видяла снимката на Сандер в дома на баба му. Не знаеше какво е да си дете, когато целият свят навън е против теб, а единственото светло и уютно място е масата в кухнята, където те чакат чаша какао и приказки за брахиозаври и други отдавна измрели и следователно напълно безопасни животни. Тове Бюфюр притежаваше твърд поглед, остър език и бюст, от който човек не можеше да откъсне очи. Сигурно никой никога не я е тормозил в училищния двор. Въпреки разликата във възрастта той я разпозна — винаги разпознаваше кралете и кралиците от детството си, победителите. Тогава възприемаше живота като нескончаемо упражнение в изкуството да избягваш неприятни срещи, да прекланяш глава и да изнамираш хиляди трикове срещу болезнената тревожност. Тове Бюфюр никога в детските си години не е изпитвала потребността да се сгуши до някого в леглото нощем, да потърси закрила в прегръдката на силен мъж, който мирише на гора и малко на пот. Тя винаги се е справяла сама и това си личеше. През живота си беше срещал мнозина като нея.

— Сандер не е живеел добре — настоя непреклонно Хенрик Холме. — Децата не бива да живеят така. Не е редно да изоставяме такъв случай.

— Няма да го изоставим и вие знаете това отлично.

Той забеляза, че нетърпението ѝ се завръща, и се надигна.

— Е, добре — кимна той. — Надявам се някой да се свърже максимално бързо с директора на училището. Ако Елин Фос казва истината, ще се разрази грандиозен скандал.

— Съгласна съм — кимна тя. — Ще се заемем възможно най-скоро. Но лятото е в разгара си, училищата са във ваканция, а ни чака и...

— И онзи, другият случай — довърши Хенрик Холме и си отиде, леко учуден от смелостта си да прояви ехидство.

— Ингвар...

Ингер Юхане шепнеше, нищо, че всъщност целеше да го събуди. Той изръмжа нещо неразбрано и ѝ обърна гръб. Беше един без двацет. Както обикновено, Ингвар се тръшна в леглото веднага след вечеря — спеше повече, отколкото според нея беше полезно за човек в зряла възраст. Обикновено се прибираше вкъщи към осем, ядеше, вземаше душ и си лягаше. Без да каже дума. Сънят е бягство, предполагаше Ингер Юхане. Оставяше го да бяга. Когато Ингвар се прибереше, яденето го чакаше на масата и той вечеряше сам. Понякога тя сервираше храната на масата и излизаше на вечерна разходка с Джак. Когато се върнеше, заварваше Ингвар заспал. Двамата водеха паралелни животи, без децата и без всичко онова, което ги обвързваше към ежедневните тривиалности. В същото време, колкото и странно да звучеше, тя се чувстваше много по-близо до него, отколкото преди. Близостта се пораждаше от някой натежал от умора поглед, отправен към нея, докато Ингвар се изкачваше по стълбището; от нежните му ръце, когато докосваше за миг раменете ѝ, докато подминаваше дивана, където тя се беше задълбочила в някоя книга с гръб към него. Той ѝ липсваше, но в дребните му жестове на внимание се криеше безмълвна признателност, чувство на взаимна принадлежност, от което и двамата се нуждаеха. Или поне тя.

— Ингвар — повтори тя малко по-високо. — Моля те, събуди се.

Замаян, той се опита да изплува от съня и да се освободи от завивките.

— Колко е часът? — промърмори глухо.

— Към полунощ е. Трябва да ми помогнеш.

Внезапно той се разбуди напълно.

— Станало ли е нещо? Децата... къде са децата?

Скочи гол върху пода с бързина, каквато тя изобщо не очакваше от него.

— Всичко е наред! — извика тя. — Ингвар! Всички са добре!

Най-после той се разсъни. Издиша въздуха от дробовете си. Раменете му се отпуснаха, коремът увисна. Прозина се широко, седна и се тръшна по гръб.

— Проклятие — промърмори. — Май съм сънувал.

— Искрах само да си поговорим.

— Трябва да спя. Наистина. Трябва да спя.

— Нужна ми е помощ.

— За какво?

Надигна се на лакът и посегна към чашата с вода на нощното шкафче.

— Искам да ти покажа една рисунка — обясни тя.

Ингвар пресуши чашата и се обърна към нея с раздражена физиономия.

— Какво? Събуждаш ме посред нощ, за да видя някаква си рисунка? Сега е...

— Почти един — уточни бързо тя. — Важно е, Ингвар. Вече така или иначе си буден. Моля те.

— От мен да мине. Каква рисунка?

— Секунда.

Тя отметна завивката и изприпка от стаята. Върна се бързо. Ингвар седеше в леглото с възглавници зад гърба. Беше включил нощната лампа.

— Защо не ми я покажа, преди да си легна?

— Ти беше... Напоследък не е лесно да се общува с теб. Освен това не исках да те обременявам допълнително. Ала не мога да заспя и си помислих, че би могъл...

Лицето му се разпука в усмивка, каквато не беше виждала повече от седмица.

— Ти си прекрасна — рече той. — Знаеш ли го?

Тя му подаде рисунката на Сандер и се мушна обратно в постелята. Ингвар намери пипнешком очилата си за четене върху нощното шкафче и си ги сложи на носа. Вдигна рисунката към светлината и дълго я разглежда.

— Детска рисунка — заключи накрая той. — Не е на някое от нашите деца. Рагнхил рисува всичко плоско, а човешките фигури винаги са изобразени във фас. Тук обаче виждам... — намести очилата с показалец. — Това дете познава закономерностите на линейната перспектива — заключи той, видимо впечатлен. — Кой е невръстният творец?

— После — махна нетърпеливо тя. — Искам да чуя какво виждаш.

— Щастливо дете в двойно легло — започна да изрежда послушно той. — Над леглото плакат от деветдесетте години или нещо подобно. Перка на кит, която ей сега ще изчезне. Водните капки са предадени наистина много реалистично. Нарисуваното дете ми прилича на момче и държи зелено плюшено животинче, май е... прасенце? Произвеждат ли се плюшени прасенца?

— Ти пък! Забрави ли за Прасчо, приятеля на Мечо Пух? Глупчо. Какво виждаш още?

— Тениска с щампа на Батман. Навярно пижама. До лампата има макет на лодка. Червените цифри на часовника показват осем и половина, чаршафите са тъмночервени с някаква шарка. Виждам три книги. Едната е от... — той завъртя рисунката и я поднесе по-близо към очите си. — ... от Ю Несбьо — промълви с усмивка. — Втората е от Том Егеланд. А третата... — присви очи и обърна рисунката така, че върху нея да пада повече светлина — ... от Джефри Арчър. При това името е изписано съвсем правилно! Кой, за бога, е нарисувал това?

— Виждаш ли нещо друго?

— Не.

— Я погледни по-внимателно.

Той плъзна пръст по носа си — нагоре-надолу, нагоре-надолу — и издаде долната си устна.

— Всъщност това с рамката е жалко — проговори най-сетне. — Защото момчето... художникът е момче, нали?

Тя кимна кратко.

— Момчето е положило толкова усилия за рисунката и е жалко, че почти я е съсипало с тази дебела черна рамка. Здравата е натискал! Виж, чак хартията се е скъсала.

Поднесе рисунката към светлината. На много места през черното прорязваха ивички светлина.

— Как го интерпретират? — попита Ингер Юхане.

— Кос? — изненада се той и остави рисунката върху завивката.
— Картината ли искаш да разгълкувам, или рамката?

— И двете. Съвкупността. Творбата в нейната цялост.

— Ти си психоложката.

— А ти умееш да разбираш децата.

Ингвар се усмихна и я целуна по главата.

— Възможно с рамката просто да е станала несполучлива — предположи той. — Момчето е виждало стари картини с широки, тежки рамки и се е опитало да ги пресъздаде.

— Ако е така, защо рамката не е златна, а черна? Добър художник като него сигурно щеше да се опита да пресъздаде резбите.

Ингвар раздвижи глава и премлясна.

— Да, може би. Катраненочерни рамки не се срещат често.

— И това означава?

— Остава само най-простото обяснение — Ингвар си свали очилата. — Момчето е нарисувало стая, място, където се чувства сигурно и щастливо. Надали е в собствения му дом. Обикновено децата не спят в двойни легла. И рядко четат Том Егеланд или Джефри Арчър. В тази стая момчето е щастливо. Светът навън е заплашителен, мрачен, зъл.

Той бутна рисунката към Ингер Юхане.

— С това слагам точка на творческия ни разбор. Трябва да спя, скъпа. Умирам за сън.

Измъкна една възглавница изпод гърба си, угаси нощната лампа и обърна гръб на Ингер Юхане. Тя включи своята нощна лампа.

— Сандер ли го е рисувал? — промърмори Ингвар.

— Да.

— Не искам да знам нищо повече. В момента просто не мога да го понеса. Ще ми спестиш ли подробностите?

— Да.

Ингер Юхане остана да се взира в рисунката, докато дишането на Ингвар стана бавно и равномерно. В малкото произведение на изкуството, създадено от Сандер, той бе видял същото, каквото и тя. Много ѝ се искаше да го събуди, да говори с него, да му разкаже какво се е случило, откакто преди десет дни и цяла вечност бе напуснала къщата на улица „Гла“.

Нарисуваната спалня ѝ изглеждаше мъжка. Книгите, тъмният тапет, липсата на снимки, кремове и тапи за уши по нощното шкафче — надали беше спалнята на Хелга Мор. Обзавеждането не съответстваше и на вкуса на Елен. Ингер Юхане беше сигурна, че леглата в спалнята на Юн и Елен са на прочутата фирма „Хестенс“. Ако беше изобразил спалнята на родителите си, Сандер щеше да нарисува емблематичните карета на матрака. Леглото на неговата рисунка обаче имаше високи крака и табли — вид, напълно несвойствен за дизайна на „Хестенс“. Йоаким, сети се тя и смръщи чело. Елен бе казала, че той умее да общува със Сандер. Стори ѝ се странно, че момчето често е нощувало при много по-младия приятел на баща му. От друга страна, Юн и Елен се нуждаеха от отмяна. Агнес Круг не бе споменала Йоаким, но пък тя не поддържаше връзка с внука си от години.

След смъртта на Сандер Йоаким изглеждаше силно разстроен, сети се тя. Може би наистина е бил близък с момчето. Навярно Ингер Юхане най-сетне бе попаднала на човек извън семейството, който е обичал Сандер и който можеше да отговори на въпроса как се е чувствало момчето през последните години.

Още утре ще се свърже с Йоаким. Вече не помнеше фамилието му име, но щеше да го потърси в уебстраницата на „Мор и Вестберг“. „Утре“ — каза си тя, сложи рисунката на нощното шкафче, легна си и изключи лампата.

— Ще си имаме момченце — прошепна тя в мрака.
Ала Ингвар спеше дълбоко.

— Смяташ ли, че ще дойде някой? — попита тихо Елен Мор и си наля още червено вино.

Юн се облегна мълчаливо на рамката на вратата и скръсти ръце пред гърдите си. Под мъждивата светлина на самотната свещ върху

кухненската маса тъмнозелената му копринена пижама изглеждаше почти черна. Минаваше три и половина. Новият летен ден вече бе осветил една тънка ивица от небето на изток, ала помещението все още тънеше в полумрак. До изгрев-слънце оставаше час и половина.

— Пак ли пиеш — проговори беззвучно той.

— Не мога да заспя.

Юн включи осветлението.

— Мислиш ли, че ще дойдат хора? — повтори тя, без да го погледне.

— Лято е — отговори той. — Повечето са заминали.

— Помолих за голям некролог, но не можело, поне не в „Афтенпостен“. Всички трябвало да са с еднаква големина. Така стана в тази страна. Дори в смъртта всички трябва да са равни.

Тя се изсмя сухо — смехът ѝ прозвуча по-скоро като мъчително хлипане — и вдигна чашата.

— Заваляш думите — каза той.

— Не.

— Кажете „некролог“.

— Некролог.

— Ето, чуваш ли!

— Не заваляй думите! — изкрещя Елен и удари с юмрук по масата. — Говоря за погребението на нашия син.

— Заприличала си на плашило. Погледни се само, Елен.

Косата ѝ беше сплъстена, по светлия халат личаха петна от червено вино. Около устните се бе образувал сух синкав ръб, зъбите се бяха оцветили. Пръстите ѝ нервно късаха етикета на бутилката — вече се бяха справили е половината и по масата бяха нахвърляни топчета хартия. В чаша за кафе, пълна с фасове, тлееше цигара. Юн отвори прозореца.

— Колко изпи всъщност?

— Не знам — промърмори тя. — Не мога да заспя.

— Защо не отидеш на лекар?

Тя не отговори. Юн седна, наклони стола към стената и вдигна крака върху масата.

— Очевидно е защо — отговори си сам той. — През цялото време си пияна. Или си пияна, или си махмурлийка и спиш. В това състояние просто няма как да стигнеш до лекаря.

Елен изгълта виното, все едно беше сок, и си наля още. Изпразни бутилката и демонстративно потупа с длан дъното ѝ. Мръсната превръзка на ръката ѝ висеше опърпана. Елен започна да я дърпа нервно.

— Мислиш, ли, че ще дойде някой?

Гласът ѝ прозвуча пискливо, умолително.

— Ти имаш един милион и четиристотин и петдесет хиляди приятели. Все някой ще се появи.

— Имах приятели, когато Сандер беше още жив. Къде са сега? Защо никой не идва? Защо никой не се обажда? Защо никой не иска да ми помогне?

— В отпуск са — обясни примирено Юн. — Почти всичките ни познати са в чужбина. Некрологът още не е отпечатан. Малко ли хора ни изпратиха съболезнователни телеграми и цветя. Да не забравяме, естествено, и онзи...

Елен поклати буйно глава и размаха истерично ръце.

— Ако само споменеш проклетия терорист...

Юн хлопна звучно уста.

Елен се сви и задиша тежко, с отворена уста. След малко изправи гръб и протегна показалец над пламъчето на свещта. Задвижи го бавно напред-назад, докато се изгори, и лапна пръста си.

— Кога ще поместят некролога във вестника? — попита Юн.

— В сряда. Утре.

— Бъркаш дните, Елен. Утре е вторник.

— Ти си в грешка! Нали днес е вторник — тя вдигна поглед към печката. — Не, понеделник е. Май наистина здравата съм се насвяткала.

В градината извреця котка. Миризмата на цигари отстъпи пред тежкия аромат на лятото. Елен потрепери и се загърна по-плътено в халата.

— Така не може да продължава — заговори спокойно Юн, свали си краката от масата и намести стола. — Нужна ни е помощ. Не можем да живеем така, Елен. Ти не можеш да живееш така.

— Напротив. Но за погребението ще се стегна. Не се бой. Ще бъда послушната съпруга. Ще скърбя съвсем сдържано и пестеливо за мъртвия си син. Няма да те излагам.

Той се пресегна през масата и се опита да хване ръката ѝ. Тя се отдръпна толкова рязко, че замалко да падне от стола.

— Ти не внимаваше! — кресна тя и за първи път срещна погледа му.

— Откажи се. Предупреждавам те, Елен. Не го прави.

Той преглътна и се надигна.

— Какво направи с нас! — изплака тя и гневно размаха лявата си ръка.

Чашата се прекатури.

Юн скочи и затвори прозореца.

— Овладей се! — процеди той през зъби и откъсна дълго парче кухненска хартия от поставката. — Съседите може да те чуят, по дяволите! Мери си приказките!

— Хич не ми пука за тях! Изобщо не ми дреме какво...

Юн се въртна рязко. Шляпна хартията по масата с такава сила, че червеното вино се разплиска, а с лявата ръка сграбчи косата на Елен. Бавно наведе главата ѝ назад и вдигна десния юмрук за удар. Тя дори не се опита да се съпротивлява.

Най-сетне бе замлъкнала.

— Не знам от кого се срамувам повече — изхълца той. — От себе си или от теб. Проклятие! Но все пак залагам на теб. Ти ме превърна в... в...

Внезапно пусна косата ѝ. Юмрукът му падна безсилно. Ръкавите на пижамата скриваха ръцете, долнището едва се крепеше на измършавялото му тяло. Залитайки, отстъпи една крачка назад, после още една.

И още една.

ШЕСТА ГЛАВА

Ингер Юхане се затрудняваше да прецени що за човек е Йоаким Бойер. Имаше разнообразен, прецизен изказ, със слаби остатъци от акцент, издаващ детство в източната част на града. Носеше скъпи модни дрехи, но някои детайли издаваха, че не е съвсем в крак с последните тенденции — въпреки старанието да създаде такова впечатление. Както и при първата им среща, носеше чорапи за тенис в кафявите обувки, а на лявата му китка подрънкваше масивен „Ролекс“. Ингер Юхане не познаваше много богаташи. Малкото ѝ познати, които можеха да си позволят часовник от тази ценова категория, не купуваха „Ролекс“.

Йоаким спечели симпатиите ѝ.

Срещнаха се в откритата пекарна на улица „Осен“. Едва стиснал ръката ѝ за поздрав, той веднага я попита какво ще пие. С кавалерска непринуденост дръпна стола ѝ, донесе кафе лате и мъфин, какъвто не бе поискала. Преди да скрие очите си зад слънчевите очила, попита дали тя няма нищо против — силната светлина го смущавала. Беше към двайсет и девет-трийсетгодишен, в добра форма. Носеше риза от „Филип Плейн“ — Ингер Юхане я позна по копчетата. Ризата сполучливо подчертаваше достойнствата на фигурата му. Преди три години за Коледа бе купила на Ингвар риза от същата марка, която така си и висеше необличана в гардероба. В нея Ингвар приличаше на плътно натъпкана наденица.

Всъщност Йоаким Бойер не беше красавец. Носът му беше твърде голям, а брадичката — доста малка. Ала се усмихваше широко и демонстрираше изумителни обноски. Тя се извини, че ѝ се налага да отиде до тоалетната, и той веднага стана — кавалерска проява от друго време. При всички случаи нетипична за мъж от неговото поколение.

— Искам да ви питам нещо — подхвана той, след като тя се върна и той отново услужливо ѝ дръпна стола, за да се настани удобно. — Как да поръчам траурен венец? Към погребалната агенция ли да се обърна?

— Може и към тях, но по-добре попитайте в цветарски магазин. Ще ви насочат.

— Редно ли е да поръчам голям венец? Не просто малък букет, а венец. Все пак не съм член на семейството и...

Той преглътна и се извърна.

— Според мен няма нищо лошо — отговори Ингер Юхане.

— Никога не съм присъствал на погребение. Изтръпвам само при мисълта какво ми предстои.

— Понякога ритуалът е дори приятен — успокои го тя. — Достойно увенчава, така да се каже, завършека на един земен път.

— Да, но Сандер беше дете. Не би трябвало да завършва толкова рано земния си път.

В гласа му прозвуча остра, почти агресивна нотка. Лявата му ръка бе обхванала хлабаво чашата за кафе, но Ингер Юхане забеляза как дясната, която почиваше върху бедрото, се сви в юмрук.

— През последните седмици много деца изгубиха живота си — каза Ингер Юхане. — Смъртта на дете винаги е абсурдна.

— Права сте. Но аз не познавам другите. Познавам само Сандер.

Седяха навън. Все още беше топло, въпреки че по небето се носеха облаци и от време на време засенчваха слънцето. По улица „Ханс Нилсен Хауге“ профучаваха коли и принуждаваха двамата събеседници да прекъсват разговора си.

— Искам да ви покажа нещо — заяви внезапно тя и извади от чантата си навитата на руло рисунка на Сандер. — За това исках да говоря с вас.

Избута настрани чашите и чиниите и внимателно разстла рисунката пред Йоаким. Листът се беше деформирал и тя постави двете чаши за вода върху горната част така, че да фиксира упорито сгъващите се навътре ъгли. Йоаким бавно свали слънчевите очила и ги окачи отпред на ризата.

— О, по дяволите — промълви той.

Нежно плъзна ръка по рисунката. Сякаш я помилва.

— Това е вашият дом, нали? — попита Ингер Юхане.

Той кимна.

— Клонкен — посочи Йоаким.

— Кой е Клонкен?

— Прасенцето. Зеленото прасенце се казва Клонкен. Преди няколко години го купих от Испания. Не знам откъде на Сандер му хрумна да му даде това име.

— Клонкен — повтори с усмивка Ингер Юхане.

— Всичко е предадено в най-големи подробности — заговори тихо Йоаким и се наведе над рисунката. — Вижте само плаката с водата. Когато бях дете, висеше на стената в стаята ми. Сандер го намери преди две години, докато помагахме на майка ми да разчисти мазето. Много му хареса и помоли да му го подаря. Беше много запален по китове. По китове, коли, динозаври и какво ли още не.

— Но вие сте отказали да му го подарите?

За момент Йоаким се стъписа.

— Напротив, веднага му го дадох най-охотно, но той не пожела да го отнесе в дома си. Поиска да го окачим в моята спалня, над леглото. — Показалецът му докосна съвсем леко листа. — Той беше дяволски добър в рисуването, но това е най-хубавата му рисунка.

Настана продължително, но не и неловко мълчание. Йоаким не можеше да се нагледа на рисунката на Сандер. Непрекъснато я милваше с пръсти и от време на време промърморваше нещо нечуто. Най-сетне вдигна глава, сложи си слънчевите очила и внимателно нави рисунката на руло.

— Мога ли да я взема? — попита той. — Бих искал да я сложа в рамка.

— Да — кимна Ингер Юхане. — При две условия.

Той я погледна въпросително над рамката на очилата.

Тя намести своите.

— Първо, да ми я върнете, ако ми потрябва. И второ... — подаде му ластик и той го усуква два пъти около рулото. — Искам да ми разкажете за Сандер.

— Какво имате предвид?

— Вие сте го познавали. Очевидно сте го харесвали, както и той вас. Опишете ми го.

— Да ви го опиша...

Йоаким се усмихна и вдигна чашата за кафе с две ръце. Пое дълбоко дъх, поколеба се за секунда, после устните му се разтеглиха в широка усмивка.

— Сандер беше страхотно хлапе. Много мил. Нерядко беше единственият, с когото исках да прекарвам времето си. Странно, нали? Той беше дете, при това не се падаме роднини. Но знаете ли...

Повече от двацет минути продължи разказът на Йоаким Бойер за най-добрия му приятел, по-млад с двацет и една години. В началото Ингер Юхане току вмъкваше по някой въпрос, ала портретът на момчето, нарисуван от Йоаким, беше толкова различен от собствената ѝ представа за Сандер, че постепенно тя замлъкна напълно. Докато Елен се оплакваше, че Сандер е много придиричлив към храната, Йоаким описа момче, което яде всичко, стига да му позволят да участва в готвенето. Елен и Юн постоянно се жалваха, че синът им още от раждането си не спи добре. Йоаким обаче разказа с усмивка как Сандер с нетърпение чакал часовникът да покаже осем и половина, за да се разположи с Клонкен в двойното легло и в продължение на четвърт час да чете „Доналд Дък“. После светлината угасвала и той заспивал веднага. Йоаким описа момче, способно на продължителна концентрация, за да осъществи каквото си е наумило — например да скочи във водата от пристана в Ларколен, където родителите на Йоаким имали каравана. Елен и Юн винаги се усмихваха смутено, за да се извинят за неспособността на Сандер да се занимава с нещо повече от десет минути — „какво да се прави, момчето страда от ХРНВ“ — изтъкваха постоянно те.

— Тогава се случи онова с...

Йоаким се въртеше нервно на стола си и следеше с поглед камион, който се опитваше да завие по улицата. Между паркиралите от двете страни автомобили нямаше място да мине дори лека кола. Кафето изстина. Йоаким започна да го разбърква безцелно.

— Какво се случи? — попита Ингер Юхане.

Йоаким се колебаеше. Остави за малко лъжичката, после пак я взе и започна да почуква с нея по масата.

— Тази рисунка — заговори най-после и кимна леко към рулото, стегнато със син ластик. — Не е нужно да си психолог, за да ти направи впечатление рамката.

— Да.

— Вие сте психоложка, нали? Преди да се срещнем, проверих какво пише за вас в Гугъл.

— Психоложка съм — редом с още куп неща.

— И?

— Криминологка и...

— Питам какво е мнението ви за рамката.

— Не е толкова важно — отвърна Ингер Юхане. — Предпочитам да чуя вашето.

Облак закри слънцето и ѝ се стори, че по кожата ѝ се посипаха ситни дъждовни капчици. Но Ингер Юхане не отклони поглед от Йоаким Бойер. Слънчевите очила ѝ пречеха да вижда очите му, но тя знаеше, че той вижда нейните.

— Никога не съм си и помислял, че Сандер живее в лоша семейна среда — призна той. — До съвсем скоро.

— Кос ви накара да преосмислите впечатленията си?

Йоаким седеше като на тръни. Две около двайсетгодишни жени се настаниха на съседната маса след кратко колебание и често-често вдигаха очи към небето. Йоаким огледа подробно и двете, после се обърна отново към Ингер Юхане и рече:

— Защо всъщност поискахте да се срещнем?

— Главно, за да ви покажа рисунката и да чуя мнението ви. Но и защото искам да си съставя по-правдоподобна и изчерпателна представа за Сандер.

— От къде на къде? Не работите в полицията.

Ингер Юхане се наведе леко към него и положи длани върху масата.

— Кога ме проверихте в Гугъл?

— Моля?

Той бутна очилата си плътно към лицето. Ингер Юхане погледна двойното си отражение в стъклата и повтори с лека усмивка:

— Току-що казахте, че сте търсили информация за мен в Гугъл. Кога?

— Ами... не помня точно. Защо питате?

— Миналата седмица, нали?

Йоаким започна да разбърква нервно отдавна изстиналото кафе.

— Възможно е. Вече съм забравил. Има ли значение?

— Обадох ви се точно преди три часа. Вие бяхте на работа. С вас не сме разговаряли от 22 юли, когато се засякохме в дома на Елен и Юн. Лично аз не виждам нищо нередно в това да проучите в Гугъл човек, с когото имате уговорка, но не го познавате. Самата аз често

постъпвам по същия начин. Но ако го бяхте направили днес, щяхте да си спомняте.

Йоаким не отговори.

Загорилата от слънцето кожа на лицето му се обагри в лека червенина. Той се опита да я прикрие, като вдигна чашата и отпи. После се намръщи недоволено, остави чашата и започна да чеше несъществуващата си брада.

— Вие сте ми изпратили съобщението — продължи спокойно Ингер Юхане. — В петък. В него анонимен автор ме призовава да проуча по-подробно смъртта на Сандер. Проверили сте ме в Гугъл не днес, преди срещата ни, а още миналата седмица. Навярно защото сте чували, че съм се занимавала с криминални случаи. Потърсили сте сведения за мен, преди да ми изпратите съобщението, нали?

Той не отговори. Не кимна. Седеше неподвижен.

— Да не се лъжем, Йоаким — погледна го тя с примирена усмивка. — Не разбирам защо сте държали да скриете самоличността си. Не проумявам защо изобщо сте решили да ми изпратите есемес, вместо да ми се обадите.

Той цъкна с език, после вдигна глава.

— Стори ми се много... нелоялно.

— Нелоялно? Спрямо кого? Спрямо Юн? Ако дължите някому лоялност, то е на Сандер. А нима отсъствието на името ви в съобщението смекчава нелоялността ви към Юн? Вие сериозно ли, Йоаким?...

Блондинките на съседната маса — и двете с къси потничета, дънкови минижупи и обувки, с които Ингер Юхане не би могла да измине и десет метра — видимо се заинтригуваха от разговора им. Ингер Юхане понижи глас:

— От прочетеното за мен сте предположили, че притежавам известни детективски способности. И съвсем правилно. Помагала съм на полицията в толкова много случаи, че често получавам странни съобщения и по имейла, и по телефона. Дори по обикновената поща. С годините свикнах да не им обръщам внимание. Трия ги и веднага забравям за тях. Така постъпих, впрочем, и с вашия есемес. Как мислите, колко време ще ми трябва да открия изпращача, ако реша да го намеря?

Сега вече червенината не можеше да се скрие. Очилата му се замъглиха и той обърна гръб на блондинките.

— Не много — промърмори едва чуто.

— Уверявам ви, че сте напълно прав. Имате ли кола?

Йоаким я погледна объркано.

— Да...

— Искам да кажа, тук. С колата ли сте дошли?

— Да. Ей там е, зад ъгъла.

— Да вървим — кимна тя и стана. — Моля ви, откарайте ме до вкъщи. По пътя ще продължим разговора си. Не се нуждаем от слушателки. — Ингер Юхане стрелна с кос поглед двете блондинки, които си приличаха като две капки вода. — Да не забравите да вземете рисунката.

Промушиха се между столовете и масите, прекосиха улицата и тръгнаха по широкия тротоар.

— Брей, я виж ти! — възкликна Ингер Юхане и спря, когато едно беемве кабриолет издаде кратък сигнал и премигна със светлините си. — Карате много... хубава кола.

Тя не разбираше нищо от автомобили. Обикновено ги характеризираше по цвят и големина. Харесваше волвото, защото вървеше безпроблемно, и ненавиждаше голфа, който все по-рядко палеше. Но дори тя нямаше как да не забележи, че тази кола е специална. Йоаким хвърли бърз поглед към небето, отвори ѝ вратата и седна зад волана. Очевидно бе натиснал някакво копче, защото гюрукът се вдигна с леко бръмчене и изчезна.

— Къде живеете?

— На улица „Хауге“ в „Тосен“. Карайте към „Нюдален“, ще ви напътствам.

Ингер Юхане вече съжаляваше, че се качи. Чувстваше се неловко в това луксозно возило с дълбоки кожени седалки и скъп аромат. За разлика от нея Йоаким си бе възвърнал старото „аз“. Със самоуверена усмивка изведе кабриолета от тясното паркомясто.

— Защо ми изпратихте съобщението? — попита Ингер Юхане.

— Не съм съвсем сигурен — отвърна небрежно той. — Малко се бях разтревожил. Постъпих глупаво.

Ингер Юхане действително допусна грешка, като го помоли да си тръгнат от кафенето. Вече не можеше да осъществи толкова тесен

зрителен контакт. Крехкото доверие помежду им се стопи. Не биваше да се смуцава от вниманието на двете дългокраки блондинки: те най-вероятно се интересуваха повече от Йоаким, отколкото от темата на разговора. Само след няколко минути колата щеше да спре пред бялата двуфамилна къща на „Хауге“ и срещата щеше да приключи.

— Твърдите, че след смъртта на Сандер са ви налегнали съмнения, че в дома на семейство Мор става нещо нередно — опита все пак тя. — Защо чак сега?

— Защото досега не съм имал основания да подозирам такова нещо. Всъщност и сега нямам.

Край. Изгуби го. На кръстовището спряха на червен светофар.

— Можете, разбира се, да продължавате да ми шикалкавите — каза Ингер Юхане. — Но би било глупаво от ваша страна. Неописуемо глупаво.

Светна зелено, но той я бе зяпнал с толкова стъписано изражение, че не потегли и шофьорът отзад натисна клаксона. Йоаким включи на първа скорост, но се забави със съединителя и двигателят се задави.

— Проклятие — пошепна той и опита отново.

Колата потегли с рязък тласък, но пак угасна. Навлязоха наполовина в кръстовището и все повече автомобили започнаха да им свирят.

— Както виждам, колата ви е съвсем нова — отбеляза с усмивка Ингер Юхане и добави: — Само че това шофиране никак не й отива. С автоматични скорости ли сте свикнали?

— Не — изръмжа той през здраво стиснати зъби и най-накрая успя да запали. — Просто има някаква повреда и...

Гумите изсвириха по асфалта, докато кабриолетът прелетя през кръстовището. Ингер Юхане залитна към Йоаким, когато той зави. Стрелката наближи осемдесет километра в час, той натисна рязко спирачката и продължи с по-съобразена скорост.

— Какво всъщност искахте да кажете с „глупаво“? — попита той.

— Не забравяйте първопричината да ми изпратите съобщението. Натрупала съм значителен опит като детектив. В мрежата ще намерите доста статии, където се споменава, че преди съм работила за ФБР. На

места ме наричат „профайлър“. Колкото и идиотски и неточно да звучи това определение, все пак не е съвсем лишено от основания.

Тя се усмихна, знаейки, че той ще забележи усмивката ѝ, въпреки че неотклонно се взираше в пътното платно. На кръговото кръстовище се разминаха на сантиметри от сблъсък с автобус.

— С други думи, умея да тълкувам поведението на хората, и то много добре — заключи тя. — В момента разшифроввам вашето.

Той мълчеше. Очевидно чакаше тя да продължи.

— Факт номер едно — заяви тя и започна да отброява с помощта на пръстите си. — Искали сте да разследвам при какви обстоятелства е умрял Сандер, но не сте искали да знам, че инициативата идва от вас. Факт номер две: нямате нищо против да ви въвека в разследванията си. Точно обратното — когато днес ви се обадох сутринта, вие настояхте да се срещнем още днес, факт номер три — макар да не е безспорен, смятам до доказване на противното да го смятам за факт: вие сте обичали много Сандер и двамата сте се разбирали добре.

До моста над река Акершелва на улица „Кристофер Омот“ закъсал сметовоз блокираше движението на запад. Автомобилната колона в насрещното платно не секваше. Попаднаха в задръстване.

— Факт номер четири — продължи Ингер Юхане и посочи с десния показалец към безименния пръст на лявата си ръка. — Искате да ми разкажете нещо обезпокоително за живота на Сандер, но внезапно размислихте. Изплашихте се. Хвана ви страх и се отказахте.

— Проклятие! — изфуча гневно Йоаким и яростно натисна клаксона.

Насрещното движение все още беше твърде натоварено, за да предприеме задминаваща маневра. Шофьорът на закъсалия сметовоз пушеше само на няколко метра от черното беемве на Йоаким и клатеше неодобрително глава, като го гледаше колко е изнервен. Шофьорът извика нещо, но Ингер Юхане не го чу.

— Не разполагам с повече факти — заключи тя. — Искате ли да чуете моя прочит на наличните?

Йоаким свали прозореца и провря глава навън. Без да отговори, завъртя рязко волана и натисна до дъно педала за газта. Шофьорът на сметовоза се дръпна панически, когато беемвето свърна вляво, профуча покрай камиона и се шмугна в платното си само секунда, преди да се забие челно в товарен микробус.

— Причината за поведението ви е нерешителност — установи Ингер Юхане, сякаш нищо не се беше случило. — Когато човек се чувства раздвоен като вас, то е, защото има чувството, че каквото и да предприеме, ще изгуби нещо. Искате да се разровя из обстоятелствата около смъртта на Сандер, но не под ваше давление. Искате да споделите с мен съмненията, които са ви обзели, след като момчето е починало, но не намирате смелост да го сторите. Защото самият вие криете нещо. Затова искате да не се набърквате в цялата тази история. Да стоите настрана.

Наближиха „Маридалсвай“. За щастие и тук трафикът бе натоварен и едва пъплека по шосето.

— И представа нямате — промълви тихо Йоаким.

Ингер Юхане забеляза, че кокалчетата на пръстите, стиснали волана, са побелели.

— Напротив. Знам някои неща и се опитах да ви ги обясня. За съжаление, обаче, не знам достатъчно. Затова би било добре да ми помогнете.

Той не отговори. Тя не каза нищо повече. Вместо това впери поглед в лицето му, отстрани и отзад, за да не я види. Мускулите на бузата потръпваха под гладко избръснатата кожа. Въпреки свистенето на вятъра и равномерното ниско боботене на двигателя чу как той скърца със зъби. Бе присвил очи зад слънчевите очила и нервно дъвчеше изпръхналата си долна устна.

Йоаким Бойер се страхуваше, разбра тя.

Спря пред портата съгласно указанията ѝ. Ингер Юхане не слезе от колата. Той мълчеше. Не стана, за да ѝ отвори вратата на автомобила, както можеше да се очаква предвид по-рано проявеното джентълменство. Ингер Юхане чу продрания лай на Джек от къщата. Кучето винаги усещаше кога се прибира стопанката му, дори да пристигаше с чужда кола.

— Всички си имаме тайни — заговори тихо тя. — Всички сме допусkali грешки. Точно това затруднява разследването на престъпления, Йоаким. Дълбоко в себе си всички се страхуваме да не ни въвлечат в някоя бъркотия. Надали някой може да се похвали с безупречно минало или настояще.

— Не съм пипнал Сандер и с пръст.

Упорито не я поглеждаше. Не изключи двигателя. Стискаше конвулсивно обвития с кожа волан.

— Вярвам ви — отговори спокойно тя. — Но сте направили и друга грешка, права ли съм?

Точно според очакванията ѝ Йоаким не отговори. Джак не преставаше да лае. Пуснато свободно куче се появи от съседната улица, отговори му с няколко остри пролайвания, вдигна задния си крак, припика оградата и отмина.

— Затова се опитахте да подтикнете мен да се поразровя из случая, вместо да отидете в полицията. Искате справедливост за Сандер, но не и тази справедливост да застигне и вас. Все едно какво сте извършили, ако то няма нищо общо със Сандер, аз няма да ви закачам.

— Сандер все имаше разни синини и рани — проговори найсетне Йоаким и бавно изпусна заседналия в гърдите му въздух. — Докато беше при мен, много рядко се случваше да се нарани. На въпросите ми как се е ударил гледаше да ми даде някакво измислено обяснение.

Той пусна волана, дръпна ръчната спиращка и изключи двигателя.

— Разказвайте — помоли Ингер Юхане и откопча предпазния колан.

Хелга Мор все още не бе виждала новия офис на „Мор и Вестберг“. При нормални обстоятелства щеше да се зарадва на възможността да го посети. Просторните помещения, обзавеждането и не на последно място местоположението свидетелстваха за големия професионален успех на единствения ѝ син. Офисът се намиреше в новия градски квартал, изникнал от морето над район, който по време на нейната младост се наричаше „Тювехолмен“ и представляваше хаотична сбирщина от гигантски складове. При нормални обстоятелства тя щеше да се възхити на датските мебели в кабинета на Юн, да попипа коприненомеката телешка кожа на меката мебел, където той я настани и ѝ поднесе чаша чай. При нормални обстоятелства Хелга Мор щеше да онемее, прехласната пред гледката и пред технологичните екстри, които позволяваха с едно натискане на копчето да затъмниш стъклото на прозорците, все едно гледаш през слънчеви очила.

При сегашните обстоятелства тя обаче не забеляза почти нищо.

Дори не съблече скъпото си палто и затова се сторещи. Чаят си остана недокоснат, с пакетчето в чашата. Много скоро щеше да се напълни с дъбилни вещества и да стане негоден за пиене. Хелга Мор въртеше брачната си халка, която през изминалата седмица бе станала видимо по-хлабава.

— Не можеш ли лично да поговориш с нея? — попита тя за трети път.

— Не — повтори примирено той. — Изобщо не искам да въвличаме Ингер Юхане в тази работа. Разбра ли, майко? Хайде, престани вече.

Той стана и нервно закрачи напред-назад из стаята.

— Погребението е в петък. Трябва да издържим. След петък всичко ще приключи. Трябва да гледаме напред, мамо. Само да мине петъкът...

— И аз искам да гледам напред — отговори тя с по-остър тон, отколкото бе възнамерявала. — Първо, обаче, трябва да сме сигурни, че полицията ще престане да се рови в живота ни, както вече го направи онзи противен новобранец. Нали знаеш какво казваше баща ти: не става въпрос дали си виновен, или невинен, дали си прав, или грешниш — важно е какво ще реши полицията. Няма по-опасно нещо от...

— Престани!

Юн се хвана за главата и изкриви лице, сякаш внезапно го бе пронизала болка. Изглеждаше ужасно. Иначе беше много представителен, намираше майка му, с тясната момчешка структура на баща си, без да изглежда мършав, само здрав и строен. Сега изглеждаше изпосталял, също като Елен. Хелга Мор се питаше дали пък двамата не са престанали да се хранят. Най-страшното обаче беше да гледа в очите му — когато успееше да срещне погледа му. Очите — най-хубавото у него, големи, тъмносини, с дълги черни мигли — сега бяха вкопани навътре в черепа му. Скулите му изпъкваха повече от преди и хвърляха сенки върху хълтналите страни на тясното му изпито лице.

— Трябва да изпреварим събитията — заговори тя след пауза, през която Юн най-сетне седна. — Да натрупаме преднина пред полицията, така да се каже. Ингер Юхане има дългогодишен опит в тези неща и сигурно ще се вслуша по-скоро в теб, отколкото в мен. Вие

сте стари приятели и тя няма да откаже, ако я помолиш. Случай като този много лесно може да доведе до неконтролируеми последици. Ти не помниш какво стана с баща ти, беше още малък, но те уверявам...

Юн преплете пръсти на тила си и отпусна глава назад.

— Майко! Майко! — Той изправи гръб, после се приведе напред и опря лакти върху коленете си. — Няма случай, майко. Сандер загина при злополука. Направиха му аутопсия, върнаха ни тялото, в петък ще го погребем. От полицията не са се обаждали от 23 юли, а и си имат предостатъчно друга работа, по дяволите!

Гневният му изблик изсмука всички звуци от стаята. Хелга седеше неподвижна. Само пръстите на лявата ѝ ръка непрестанно въртяха брачната халка. Юн нави пакетчето чай около малка лъжичка, изстиска го — от него потече почти черна течност — и остави пакетчето и лъжичката върху стъклена чиния в средата на масата. Едва сега Хелга забеляза на ръката му голям пластир в телесен цвят. Изглеждаше мръсен и тя с мъка се въздържа да не го коментира.

— В този случай най-доброто е да си мълчим и да не привличаме внимание — заключи Юн. — Животът и без това е достатъчно труден. Не се занимавай повече с това, майко. Остави нещата, както са си.

Гласът му звучеше толкова дрезгаво. Толкова жално. Искаше ѝ се да се втурне към него. Да сложи ръка на тила му — тесния, жилест тил, толкова добре познат. Да привлече главата му към гърдите си и да зашепне безсмислените думички, с които го успокояваше в детството му. Повече от всичко друго искаше да помогне на Юн. Да го увери, че всичко ще се нареди. Искаше да го успокои с майчинска топлина и с уверения, че нещата ще си дойдат по местата — така оправяше всичките му кашаи, докато стана на шестнайсет и общуването с него стана невъзможно — впрочем като с повечето тийнейджъри. Оттогава оправяше кашите му тайно от него.

Юн не знаеше, че тя знае. Беше очевидно.

Тя бе съвсем сигурна, че той не я е видял на терасата през онзи следобед на 22 юли, когато излезе от дома му и почти веднага се сети, че е забравила в дневната прочитната си книга — роман, от който ѝ бяха останали едва двацетина страници и който смяташе да довърши вечерта. Сети се точно когато стигна до колата си. Прекоси площадката пред гаража, слезе по широкото стълбище и прецени, че ще стане по-бързо, ако се качи по външната стълба към терасата — оттам бе

минала и преди десет минути на излизане от дневната и знаеше, че вратата е отворена.

Той нямаше как да я е видял.

Иначе не би могъл да го скрие. Не и Юн. Дъщерите ѝ открай време умееха да пазят личните си дела в тайна, но още от раждането си Юн беше отворена книга за нея. Като бебе почти не плачеше. Хелга разпознаваше потребностите му още преди той да ги е изпитал. Юн беше най-съкровената ѝ радост; триумфът на Вилхелм и голяма гордост за сестрите си. За Хелга Мор синът ѝ представляваше продължението на онова, което самата тя беше и чувстваше.

Това датираше от самата му поява на този свят и макар че от цяла вечност тя не беше най-важният човек в живота му, в нейния живот нямаше нищо по-значимо от Юн. Бе абсолютно сигурна, че той не я е видял, не я е забелязал даже когато тя политна назад, кракът ѝ закачи един стол и тя едва не се строполи по стълбите.

Щеше да му проличи.

Когато през 1950 г. двайсет и две годишната Хелга Мор, тогава Акселсен, се омъжи, родителите ѝ подходиха към брака ѝ с дълбоки резерви. Вилхелм беше отличен кандидат, не му липсваха нито пари, нито инициативност, нито образование. С шест години по-голям от Хелга, той я ухажваше упорито. Проблемът се коренеше в политическите възгледи. Докато през 1941 г. бащата на Хелга бе избягал с цялото семейство в Швеция и бе останал там до края на войната, старият Трюгве Мор се нагаждаше успешно към обстановката в окупираната Норвегия. Не стана нацист, не стана член на партията, но слуховете за охолните гуляи в дома му съвсем не бяха безпочвени — и това по време, когато повечето хора трябваше да се задоволяват с оскъдни дажби. Когато през пролетта на 1945 г. дойде мирът, многократно умноженото богатство на Мор представляваше доказателство, което би трябвало да доведе до присъда. По начин, останал необясним за повечето хора, Трюгве Мор се отърва безнаказано — поне що се отнася до съдебно преследване. Сред обществото продължи да се ползва с печална слава. Колаборационистът още не бе успял да реабилитира името си, когато през един летен ден четири години по-късно синът му почука на вратата на господин и госпожа Акселсен, за да поиска ръката на най-голямата им дъщеря.

Вилхелм обаче притежаваше обаяние. Работеше самостоятелно, много напористо, и то в съвсем различен бранш от баща си. Корабостроителницата „Вилхелм Мор Трансоушън“ разполагаше със значителен тонаж. От недодялания си баща Вилхелм бе наследил една-единствена, но много ценна черта: приспособеността. Норвежкото корабоплаване изживяваше период на небивал растеж и Вилхелм Мор разгръщаше дейността си с огромен размах. Постепенно родителите на Хелга омекнаха и през следващата година отпразнуваха сватбата. Междувременно Трюгве Мор бе починал на петдесет и девет годишна възраст и значителните авоари на Вилхелм набъбнаха до малко състояние.

Хелга винаги бе изпълнявала ролята на пазителка. Винаги.

Тя се грижеше за децата и за домакинството. За облеклото и външния вид на съпруга си. Имаха, естествено, домашни помощници в къщата и в градината, но над малкото царство властваше Хелга Мор. Тя организираше приеми и семейни вечери, тя поддържаше подходящите контакти и се грижеше мъжът ѝ да се появява в обществото. Родена и отраснала в малолюдната прослойка, която в продължение на няколко десетилетия през двайсети век наричаха норвежки хайлайф, тя знаеше какво прави и го вършеше безупречно.

Хелга съхраняваше семейните ценности, а най-висшата от тях беше доброто име на семейство Мор. Чрез общественополезни дела и благодарение на широките си контакти, които се простираха чак до кралското семейство, Вилхелм успя да изчисти поокаляното име на баща си. Това беше важно за него. Както впрочем и за Хелга. Дори когато голяма част от семейното имущество изчезна. И Вилхелм, като много други, прие войната Йом Кипур през 1973 г.^[1] като шанс за финансово облагодетелстване. „Вилхелм Мор Трансоушън“ вложи крупна сума в покупката на танкери, за да посрещне очакваните нужди от транспорт на нефт. Много скоро цените на товарите се сринаха и танкерите се превърнаха в котви за дейността на фирмата. Приблизително по същото време властите си наумиха, че Вилхелм е укривал данъци в почти същите размери като известните корабостроители Рекстен и Яре. Невъзможно е да сключваш търговски сделки във времена на икономическа криза, докато данъчните инспектори ти дишат във врата. Три години по-късно фирмата фалира.

Въпреки това Хелга Мор не преклони глава. Продължиха да канят гости и запазиха къщата, макар че съкратиха персонала до една чистачка, която идваше всеки втори четвъртък. Властите основателно подозираха наличие на изнесено в чужбина имущество, ала така и не го намериха: техният неуспех предотврати тоталното разорение на семейството.

Хелга Мор понесе гордо сполетелия я позор.

През 1978 г. овдовя и властите най-сетне я оставиха на мира. Дъщерите ѝ бяха почти пълнолетни. Юн и майка му продължиха да живеят в огромната, макар и доста западнала къща в Сместа. Ставаше все по-трудно да върнат скритите в чужбина пари. Въпреки това фасадата удържа. Сега обаче доброто им име за пореден път бе поставено под заплаха. Хелга Мор нямаше никакви намерения да абдикира от поста на пазителка на семейната чест, заемайки в продължение на шейсет и една години. Навярно ѝ предстоеше да доживее до дълбока старост, беше здрава, не страдаше от сериозни заболявания, освен от лек ревматизъм и замъглено зрение на едното око. Би било предателство към собствения ѝ живот да позволи на случилото се да я сломи. Сандер беше мъртъв и тя скърбеше искрено за него, но нищо не можеше да го върне към живота. А дългът ѝ повеляваше да продължава да изпълнява ролята си.

Сега най-важното от задълженията ѝ се намираше в креслото от другата страна на ниската стъклена масичка и изглеждаше като мъртво. Само преди три седмици се бе върнал от Италия, а кожата под тъмната, набола брада бе станала млечнобяла. Стиснал очи, седеше с полуотворена уста.

— Юн — произнесе тихо, но решително Хелга Мор. — Изслушай ме. Имам план.

— Не — промърмори той. — Не искам.

Хелга се замисли за кратко — достатъчно, за да премисли и да се откаже от намерението си да му каже какво знае.

— Юн — повтори тя и изправи гръб.

Навлажни устни. Синът ѝ все пак отвори очи. Острият ѝ глас събуди у него рефлекс, искрица послушание. И той изправи гръб и прокара пръсти през косата си. Покашля се, преглътна и погледна майка си в очите.

— Да?

— С позор се живее — заяви тя. — Ако е твоят собствен. Всеки може да носи позора си, стига да притежава достойнство и сила. Има и по-лошо. Много по-лошо, но откак съм се родила, нашето семейство е съумявало да го избегне.

Устата му се разкриви в уродлива, болезнена гримаса. Юн скри лице в шепите си.

— По-лошо ли? — попита задавено той. — Какво може да е по-лошо от това?

— Затворът — отговори сурово Хелга. — А сега ме изслушай.

Докато учеше в полицейската академия, Хенрик опозна Осло много добре. Приятелите му обитаваха общежития и квартири из целия град; най-големите късметлии измежду тях се бяха настанили в квартал „Маюрстюа“ и ходеха на лекции пеша. Никой обаче не живееше в „Тосен“, съобрази внезапно Хенрик, когато слезе от автобуса на „Маридалсвайен“ и се запита в каква посока да поеме.

Денят, когато получи първата си полицейска униформа, принадлежеше към най-паметните моменти в живота му. За да не са му къси ръкавите, се наложи да облече риза и куртка, твърде широки около врата. Оказа се невъзможно да получи панталон, който да му е по мярка и на дължина, и на ширина. Въпреки това чувството, че ще встъпи в нова, важна роля, надделя над другите емоции. Обзе го почти сексуална възбуда, когато се прибра в стаята си в дома на пралеля си, разопакова униформата и бавно я облече. Накрая пъкна краката си в чифт нови, лъскави, черни обувки и започна да си оправя реверите пред голямото огледало, което бе дотърлил от коридора. Най-сетне се почувства мъж. Ето докъде успя да стигне. Най-сетне покори заветната си цел.

Преди няколко седмици му позволиха да свали курсантските нашивки и му пришиха новите, извезани с една-единствена златна звезда. Тогава започна същинското му житейско пътешествие. Униформата беше неговата гордост.

Сега носеше дънки, раиран памучен пуловер и маратонки. Прекоси колебливо улицата и тръгна да търси алея „Нюгор“, чието местоположение вече бе открил на картата. Междувременно се опитваше да убеди сам себе си, че сегашното му начинание не се

отличава от онези в професионалното му ежедневие — с единствената разлика, че сега действа в извънработно време. Но, така или иначе, беше тръгнал на своеобразна мисия. Спомни си съвета на възрастен професор от академията: „Като норвежки полицай си винаги полицай. Във всяка ситуация се дръж така, сякаш носиш униформа. Винаги.“

Другите студенти се закискаха, Хенрик обаче запомни тези думи наизуст. Сега си ги повтаряше шепнешком, докато вървеше по улица „Хауге“. Приблужи къщата с търсения номер.

Ингер Юхане Вик явно се изненада осезаемо, когато той ѝ се обади преди час и половина. Ала го изслуша — за негово учудване. Той се бе приготвил да получи отказ: не беше редно полицай да моли за среща със замесена в случай, с който му беше забранено да се занимава.

Това се превърна в сериозен препъникамък. Преди да ѝ се обади, дълго време бе търсил възможност да разкраси историята си, да я направи по-приемлива за съпругата на опитен полицай. Тя сигурно щеше да се смая, че Хенрик се обръща към нея в извънработно време. Накрая изостави плановете си и предпочете да каже истината, защото никак не умееше да лъже. „Ако стане — стане, ако не — здраве да е“ — каза си той. Ингер Юхане го остави да говори спокойно, без да го прекъсва. Хенрик препредаде разговора си с Елин Фос, срещата с учителката на Сандер в Грурю, не скри и строгото нареждане на Тове Бюфюр да не припарва повече до случая.

Даже когато след половин час Ингер Юхане попита защо е избрал да се обърне точно към нея, той остана верен на истината. Още на 22 юли я познал, когато се засекли в дома на семейство Мор. У дома съхранявал осем папки с вестникарски изрезки за знакови криминални случаи от последните петнайсет години. Започнал да си води архив още на единайсет години, първо на хартиен, после на дигитален носител.

Това била причината да се спре на Ингер Юхане.

Тя не се засмя. Само го помоли да я посети максимално скоро.

Сега стоеше на малкото бетонно стълбище и натискаше звънеца. Отвътре се чува припрени стъпки, трополящи по стъпала. Вратата се отвори.

— Здравейте — поздрави Ингер Юхане. — Ама че сте бърз! Заповядайте, влезте.

В цивилни дрехи полицаят не изглеждаше толкова зелен. Те му стояха много по-добре от униформата. Освен това бе намазал косата си с нещо и я бе вдигнал в средата. Прическата му отиваше. Усмихна се предпазливо, поздрави учтиво, мушна ръка в джоба си и последва домакинята в дневната. На рамо носеше малка червена раница — същата, с каквато дойде и на улица „Гла“.

— Кучето е истинска душица — успокои го тя, когато Джак се дотътри до госта и поиска да го подуши.

Младият мъж се изопна като струна, докато траеше проверката. Не се наведе, не позволи на Джак да помирише ръцете му.

— Марш в спалнята! — изкомандва Ингер Юхане и кучето доволно се оттегли.

— Много се радвам, че се съгласихте да ме приемете — Хенрик седна на дивана. — Наистина... здравата... яко съм се отчаял. Около мен всички врати се хлопват, същевременно все повече и повече се убеждавам, че...

Преглътна и се попипа по носа, обхвана с длани чашата с чай, но не я вдигна към устата си. Отново попипа носа си, преглътна и докосна чашата.

— Колегата, поел случая, е затрупан с работа заради атентатите и щом нещата се поуталожат, навярно ще излезе в отпуск. Знам, вече не е моя работа, но наистина имам чувството, че Сандер заслужава да бъде... — най-сетне вдигна чашата към устата си, но я остави така рязко, че чаят се разплиска — ... овъзмезден — довърши мрачно той.

— Постъпвате съвсем правилно — отговори спокойно Ингер Юхане, докато следеше движенията му. — Радвам се, че дойдохте.

Дясната му ръка отново се стрелна от носа към чашата и обратно.

— Навярно предпочитате вода? — попита тя.

— Да, ако обичате. Не знам откъде да започна.

— Разкажете ми за учителката на Сандер — подхвана окуражително тя и му донесе чаша. — Халдис Гранде, така се казваше, нали? Трябва да ви похваля за заключенията ви, свързани с учебната и със семейната среда на Сандер. В клас се е наранявал рядко, а често е идвал на училище със счупена ръка или насинено око. Браво за прозорливото съждение.

Тя се усмихна и му подаде пълната чаша. Ръката му трепереше леко. Той остави чашата и отново попипа носа си. После вдигна чашата и отпи.

Ингер Юхане изпитваше угризения. „Момчето е на път да наруши един куп правила“ — помисли си тя, докато сядаше. Хенрик Холме навярно си въобразяваше, че извлича изгода от разговора си с Ингер Юхане. Истината беше, че тя го използваше за собствените си цели, и то най-безогледно.

Сутринта се чувстваше в задънена улица и нямаше представа какво да предприеме, за да се добере до истината за смъртта на Сандер. Точно тогава се обади младият полицаи и ѝ поднесе на тепсия сума ценни сведения. Някои от тях рано или късно тя щеше да си набави и сама, до други обаче, например амбулаторните листове от посещенията в клиника „Волват“, нямаше как да си осигури достъп. Хенрик Холме не скри даже, че срещу Юн Мор е възможно да бъде образувано разследване за търговия с вътрешна информация — нищо, че бъдещето на въпросното производство все още беше твърде мъгляво. Младият полицаи не премълча нито една служебна тайна. Ингвар щеше да побеснее. Тове Бюфюр също.

Но сега нито единият от двамата не беше тук.

— Споменахте Елин Фос — подхвана отново Ингер Юхане, когато Хенрик Холме за пореден път се запъна. — Според мен това е най-поразителното. Значи тя смята...

— Знаете ли колко деца в Норвегия стават жертва на родителски тормоз? — прекъсна я той така внезапно, че Ингер Юхане вдигна вежди. — Имам предвид физическо насилие, не други посегателства или липса на родителски грижи.

— Не.

— Нито пък аз! По всичко личи, че никой не знае. Търсих сведения навсякъде. Прекарах най-малко десет часа в мрежата. Обърнах се към Агенцията за закрила на детето. Никой не разполага с точна статистика. Според някои източници броят на малтретираните деца надхвърля двайсет хиляди. Попаднах и на цитирани по-високи и по-ниски стойности.

— Тази материя не се поддава на отчет и оценка — кимна Ингер Юхане. — Голяма част от случаите на насилие над деца остават

неотразени в официалната статистика. Събирането на данни се извършва изключително трудно.

— А знаете ли колко родители биват осъждани, защото са подлагали децата си на насилие?

— Нищожен брой.

— Осъдените за една година се броят на пръстите на едната ръка. Ако изобщо има и толкова.

Отново посегна към чашата с вода, но този път не изпълни натрапчивия ритуал с носа. И ръката му вече не трепереше.

— Навярно тъкмо по тази причина фактът, че директорът на училището е оставил двата сигнала да изгният в чекмеджето му, ме възмути толкова много.

— Няма как да сте сигурен дали е станало точно така — възрази тя. — Възможно е директорът да е провел собствено разследване, без да уведомява Елин Фос.

— Не. В такива случаи правилникът изисква лицето, подало сигнала, да бъде привикано на разговор. Разбира се, ако е назначено на работа в училището. Проверих.

— Добре де, хубаво — промърмори скептично Ингер Юхане. — Но вие знаете, че правилата се нарушават постоянно. И понякога има основателни причини.

— Помислете малко — помоли той с усмивка, която му придаде много по-самоуверен вид. — Ако училищното ръководство бе започнало да проучва в каква семейна среда расте Сандер, Халдис Гранде щеше да знае. Била му е класна ръководителка цели три години. Но тя не знаеше нищо. Както ви обясних и по телефона, Халдис никога не е допускала, че е възможно Сандер да е бил подлаган на каквото и да било тормоз.

— Звучи логично. Със сигурност щеше да знае. Не се бях сещала за това.

Усмивката му стана още по-широка.

— Елин Фос има ли копия от подадените сигнали? — попита Ингер Юхане. — Бележка с входящ номер или друг документ, който да удостоверява, че наистина ги е внесла?

— Аз... не успях да попитам. Разговорът ни прекъсна внезапно.

Беше изумително колко бързо Хенрик Холме менеше цвета на лицето си. Допреди секунда седеше срещу нея с горда усмивка и свеж

летен тен, а само след миг лицето му поаленя като божур. Преглътна, ръцете му трескаво се задвижиха между чашата и носа.

— Не се притеснявайте — успокой го тихо Ингер Юхане. — Все ще намерим начин да разберем.

— Тя е в Австралия — обясни унило той. — Обикаля из страната. Невъзможно е да се свържем с нея веднага. Но поне...

Разкопча раницата си и извади папка. Грижливо разпредели съдържанието ѝ върху масичката в четири купчини. Едната съдържаше копия на оригиналните документи по случая. Следващата се състоеше от статии. Хенрик Холме си бе водил записки в бялото поле на страниците и бе подсилвал отделни думи и изрази с жълт маркер — точно както студентите преди изпит отбелязват най-съществената информация. Третата купчина остана загадка за Ингер Юхане. Той ѝ подаде четвъртата: няколко листа в червена найлонова папка.

— Запознайте се с директора на училището, където е учел Сандер.

— Вие сте възхитително подреден човек — пошегува се тя, намести очилата си и отвори папката. — Как се казва той?

— Рагнар Райтен, на четирийсет и три години. От близо четири години заема длъжността директор, преди това е бил учител в същото училище. На втора страница съм съставил кратка справка за живота му. Намерих информацията в сайта на училището и в още един сайт. Той е нумизмат. Много запален.

Ингер Юхане не отговори. Гледаше снимката, без да проявява какъвто и да било видим интерес към биографичната справка за Рагнар Райтен.

— Навярно... навярно колекционерското му хоби няма отношение към случая — смотолеви смутено Хенрик.

Тя не вдигна глава.

— Защо ли пък ми хрумна да разпечатам снимката — продължаваше да мънка той. — Какво значение има как изглежда този тип.

Ингер Юхане преглътна шумно и прехвърли разпечатката от лявата в дясната си ръка.

— Повече от името не е нужно — заключи Хенрик, подреди другите купчини една върху друга и бързо ги прибра в папката. —

Малко съм вманиачен на тема... Все се стремя да вкарам всичко в система. Съжалявам, открай време съм си такъв.

Остана да седи безпомощно с папката на коленете. Пръстите на дясната му ръка забарабаниха по папката.

— Не — възрази Ингер Юхане, без да вдигне глава. — Името нямаше да е достатъчно.

— Познавате ли го?

— Аз не, но Юн Мор го познава добре. В гимназията движеха в една компания. Учихме в съседни класове. Нямаше обаче да си го спомня, ако... — най-сетне вдигна глава, — ... ако не го бях срещнала съвсем наскоро. На летния празник в дома на Елен и Юн миналата или по-миналата година. Винаги има много гости и не съм говорила с него. Помия, че носеше на ръце очарователно момиченце. Осиновената му дъщеря. От Етиопия. Едно от най-красивите деца, които съм виждала. Затова го запомних.

— Следователно...

Хенрик не продължи.

— Следователно не бива да се учудваме защо директорът е потулил случая „Сандер“ — заключи Ингер Юхане и пое дълбоко дъх. — Той е един от най-добрите приятели на Юн Мор.

Веднъж Ингер Юхане чу някакъв журналист да заявява, че най-характерната черта на Норвегия е възможността да се свържеш с когото и да е, все едно дали е министър-председател, крал или шапкар, за максимум два часа. Тя не знаеше дали е вярно, но във всеки случай съвсем не ѝ беше трудно да открие Рагнар Райтен. Той бе заминал със семейството си във вила в покрайнините на Фредрикста. Намирането му не се оказа голяма философия. Обади се на мобилния му телефон и той веднага ѝ обясни подробно как да стигне дотам. Като приятелка на Елен, естествено, беше добре дошла, макар Райтен да се изненада от искането ѝ спешно да говори с него — особено като се има предвид, че Ингер Юхане не пожела дори да му загатне по какъв повод. Той вече знаеше, че Сандер е изгубил живота си при трагична злополука — само преди няколко дни се чул с Юн по телефона.

— Наистина ужасно — изкоментира той. — Точно сега, посред цялата тази трагедия. Просто елате.

Ингер Юхане се помоли на висшите сили голфът да се държи прилично. Те чуха молитвите ѝ — поне по пътя към Фредрикста. Колата не я предаде даже докато се друсаше надолу по неравен, стар коларски път, останал от времето, когато дървеният материал се е превозвал с коне. Около километър след като слезе от шосе 117, пътят описа завой и пред очите ѝ се разкри идиличен пейзаж, за какъвто Ингвар винаги бе мечтал. „Наследствен имот“ — предположи веднага тя. Със заплата от публичния сектор е немислимо да се сдобиеш с такава имение.

Спря между каменен къс, обрасъл е мъх, и огромен мравуняк и се огледа.

Боядисана в червено къща бе кацнала върху скална издатина пред четири стройни бора. Пристройките от двете страни образуваха подкова, гледаща към морето. В средата обрасъл с трева склон се спускаше към водата и завършваше с гладки скали. Разстоянието от двора до каменното мостче, където се издигаше малък навес за лодки, наглед не надвишаваше трийсетина метра. Стана седем и половина, вечерното слънце се издигаше високо над хоризонта и лъчите му обагряха в златисто неподвижната водна повърхност.

— Здравейте — задъхано поздрави малко тъмнокожо момиче. — Чух колата ви.

— Здравсти. Аз съм Ингер Юхане.

Момиченцето, някъде към шестгодишно, ѝ подаде топла, лепкава ръчичка.

— Кари — представи се тя и направи реверанс. — Татко ме предупреди, че ще си имаме гостенка. Елате с мен.

Кари пусна ръката ѝ, обърна се рязко и хукна.

— След мен! — извика тя и се изгуби зад ъгъла на къщата.

Ингер Юхане я последва. Замириса ѝ на барбекю и усети колко е изгладняла.

— Здравейте и добре дошли — поздрави я Рагнар Райтен, когато завиха зад ъгъла на пристройката и пред тях се разкри двор с маса и столове пред добре обзаведена външна кухня. — Срецали сме се, нали? Преди две години — на летния празник в дома на Юн и Елен. След около четирийсет и пет минути вечерята ще е готова. Заповядайте, седнете.

Избърса си ръцете в бяла престилка с надпис „Супертатко“, тръгна към Ингер Юхане е широка усмивка и ѝ протегна ръка.

— Много ми е приятно, че дойдохте. Обстоятелствата биха могли да бъдат и по-добри, но нека се наслаждаваме на дните, които са ни отредени, както обичам да казвам. Настанявайте се! Приготвям телешки антрекот.

Ингер Юхане се закашля — страхуваше се, че той ще чуе къркоренето на корема ѝ. От единайсет не беше слагала залък в устата си. Досега не изпитваше глад, но ненадейно устата и се напълни със слюнка. Пусна ръката на Райтен и се загледа с присвити очи към водата.

— За съжаление, не мога да остана за вечеря — отказа тя. — Не желая да ви отнемам много време.

Кари тъкмо обличаше спасителна жилетка.

— Аз мога да плувам! Слагам я само когато ловя раци. Това е правило. Тук, на вилата, има страшно много правила. За водата, за огъня и за онази пропаст ей там.

Малката посочи на север, грабна щипка за пране, около която беше навит канап, и се насочи с танцови стъпки към брега край мостчето. Ингер Юхане се загледа след нея. Момиченцето газеше във водата и търсеше черни миди между камъните.

— Тук наистина е много хубаво — рече тихо тя.

— Не се оплакваме — отвърна с усмивка Рагнар Райтен. — Имотът принадлежи на родителите ми, но те идват много рядко. Годишите им натежават. Тук, край морето, условията несъмнено са доста по-примитивни — въпреки многото модерни удобства. Сестра ми живее в Калифорния и се прибира у дома на три години. Нас това ни урежда идеално!

Той разпери ентузиазирано ръце, отвори малък хладилник, поставен под дългия плот, извади бутилка минерална вода и я подхвърли към Ингер Юхане. Тя насмалко да я изпусне.

— Ама седнете, де. Жена ми ще се върне след около половин час. Отиде да вземе приятели от гарата във Фредрикста. Места като това трябва да се споделят! Почти през цялото лято имаме гости.

— Не се и съмнявам.

Тя седна на сянка и обърна гръб на гледката. Завъртя капачката на бутилката и една трета от съдържанието изригна навън. Рагнар

Райтен явно нямаше намерение да ѝ даде чаша, затова тя надигна бутилката и отпи.

— Жалко, че не можете да останете — каза той. — Толкова път сте били от Осло...

— Не е толкова далеч. Пък и движението не беше натоварено, нали е отпускарски сезон.

Той захвапа съсредоточено долната си устна, обърна голямото парче месо и отново насочи вниманието си към гостенката.

— По какъв повод ни посещавате?

— Във връзка със смъртта на Сандер.

— О! По-конкретно?

Усмивката му угасна.

— Имам основания да предполагам, че в качеството си на училищен директор сте получили два тревожни сигнала за семейната му среда.

Райтен остави готварската четчица, с която мажеше месото с мазнина. Над носа му се вдълба бръчка с формата на буквата „V“. Седна срещу Ингер Юхане, свали слънчевите очила и попита със съвсем различен глас:

— На вас това какво ви влиза в работата?

— Официално ли? — Тя вдигна рамене. — Не ми влиза в работата. Но смятам, че имам пълното право да се интересувам.

— По телефона казахте, че идвате като приятелка на Елен. Ако е вярно, нямаше да седите тук и да ме разпитвате за сигнали, които в прав текст обвиняваха мъжа ѝ в малтретиране на дете.

— Може и така да е. И все пак: вярно ли е, че сте получили такива сигнали?

Райтен извади от джоба на ризата, скрит под престилката, кутия „Марлборо“. Хвърли бърз поглед към дъщеря си, лапна една цигара и я запали със запалката за барбекюто.

— Ясно ми е, че косвено вече потвърдих казаното от вас — рече той и вдъхна дълбоко дима. — Но сигурно разбирате, че при никакви обстоятелства не мога да обсъждам тази тема. Обвързана е с професионална тайна и прочее.

— Татко! — извика Кари от брега. — Виж! Морска звезда!

Той закри цигарата с една ръка и ѝ махна с другата.

— Браво, миличка! Хайде, потърси още черни миди.

— Уважавам принципите ви — отвърна любезно Ингер Юхане.
— Искях само да ви дам възможност да обясните, преди да придвижа делото.

— Да придвижите делото? Какво дело? Какви ги говорите?

Дръпна гневно от цигарата.

— За обстоятелствата около смъртта на Сандер.

— Той почина при злополука. За какво дело може да става въпрос?

— Може би да, а може би не. Тъкмо това се стремя да установя.

— Кой ви е възложил тази задача?

— Никой. Собствената ми съвест.

Веднага ѝ стана ясно колко идиотски и претенциозно прозвучаха думите ѝ. Опита се да заглади впечатлението с усмивка. Той не отговори на усмивката ѝ. Безмълвно я измери с неприятно изпитателен поглед и изпуши цигарата почти до филтъра.

— Наистина се радвам, че не съм ваш приятел — заяви той, пусна угарката на земята, стъпка я и отново я вдигна. — С надеждата, че няма да измъчите Юн и Елен с подобно посещение, ще ви кажа нещо, което обаче трябва да си остане между нас.

Пусна фасата в празна кутийка от кока-кола.

— Въпросната Елин Фос... — подхвана той и стана да обърне месото.

То беше позалепнало за скарата и му се удаде трудно да го отдели. Взе пулверизатор с вода и потуши пламъците от капещата мазнина. Антрекотът беше почти изпечен.

— Имате ли представа колко сигнала подава Елин Фос в рамките на една година?

Ингер Юхане се сгорещи неприятно. Опита се да премести стола по-навътре в сянката, но той се оказа твърде тежък, а не ѝ се щеше да става.

— Не. Откъде мога да знам?

— Аз ще ви осветля. Между десет и петнайсет. Всяка година. През всичките шест години, откакто е назначена на работа в нашето училище. Понякога подава по няколко сигнала за едно и също дете, но общо се събират между четирийсет и петдесет семейства, набедени от дълбоко загрижената Елин Фос.

Ингер Юхане вече не изпитваше глад. Усети вкус на кисело в устата си и се закашля.

— Насилието срещу деца е проблем, който трябва да се приема сериозно — продължи Рагнар Райтен и откъсна голямо парче алуминиево фолио от рулото върху плота. — И в статистически, и в чисто човешки план. Ала нейните обвинения са изсмукани от пръстите. Елен Фос е необразована скандалджийка, но обича децата. Има много положителни страни. Докато не обсъжда с децата смахнатите си теории за злоупотреба, предпочитам да си затварям очите за сигналите, които всеки месец, а дори и по-често, кацват на бюрото ми.

Уви месото в алуминиевото фолио със сръчност, която показваше, че не го прави за пръв път, и сложи пакета върху плота.

— Готово — рече той. — Сигурна ли сте, че не искате да останете за вечеря?

Ингер Юхане се изправи.

— Съвсем сигурна. Вие изобщо четете ли сигналите?

— Иска ли питане? Преглеждам и преценявам легитимността на всеки проклет сигнал съвместно с методиста. Известно е, че понякога и сляпата кокошка намира зрънца. Никога не бих посмял просто да изхвърля съобщение, без да го прочета. Два пъти — впрочем беше доста отдавна — съзряхме основания да разследваме случая. И двата пъти опасенията се оказаха безпочвени.

Заслони челото си с ръка и се огледа за детето.

— Кари! Кари, къде си?

Зад мостчето изникна черна къдрава главица.

— Вече събрах достатъчно миди, татко!

— Браво! Тогава легни по корем на мостчето, за да не паднеш във водата.

Чайки се носеха с крясъци над живописния пейзаж на брега. На стотина метра бръмчеше малка дървена лодка. Кари се покатери на мостчето, седна по турски и се зае да чупи мидите с голям камък.

— Елин Фос е стара комунистка в пародиен образ — обясни Рагнар Райтен със снизходителна усмивка и си извади нова цигара. — Така и не успя да надскочи предубежденията си. Между децата, за чието благо се беше разтревожила, има обща черта, която особено се набиваше в очи: бащите им бяха богати и преуспели и повечето

въртяха собствен бизнес. Тя е срещу всичко, което мирише на „патриархат и капитализъм“. Сещате се...

В очите му се появи съчувствие.

Ингер Юхане погледна встрани.

— Съжалявам. Май се разкарах напразно.

— Не непременно.

Тя чу усмивката в гласа му. Не я видя, защото продължаваше да се взира в морето.

— Ако направените от мен пояснения ще ви накарат да изоставите случая, двамата с вас ще направим голяма услуга на Елен и Юн. Страдат много.

— Знам. Още веднъж ви моля да ме извините за неудобството. Време е да се прибирам в Осло.

Рагнар Райтен вдигна вяло ръка за сбогом. Вече разбъркваше картофената салата и се мъчеше да отвори бурканче каперси.

— Карайте внимателно — посъветва я той, когато тя зави зад ъгъла и хвърли последен поглед към момиченцето на мостчето.

Кари се изправи и тържествуващо вдигна ръка. От пръстите ѝ висеше канапът, дълъг почти колкото нея. В долния му край се бе вкопчил рак. В едната си щипка стискаше счупена мида.

— Вижте, госпожо! Погледнете, огромен е!

Ингер Юхане намери сили да я възнагради с одобрително вдигнат палец и се опита да се усмихне. Докато вървеше към колата, отправяше обичайната си негласна молитва: „Дано да запали. Дано проклетата кола да запали!“

---

[1] На 6 октомври 1973, Йом Кипур — еврейския ден на изкуплението, Египет и Сирия нападат Израел, подкрепени и от други арабски страни. — Б.пр. ↑

СЕДМА ГЛАВА

Останките на Сандер Мор щяха да бъдат положени в земята под проливен дъжд.

Беше петък, пети август, лятото се бе върнало към привичното си хладно, норвежко аз. От висналите клони на белите брези около църквата тежки капки падаха върху чадърите и тъмните палта. Струпани на групички, опечалените разговаряха тихо. Чуваха се съдържани коментари за лятото, което никой от присъстващите нямаше да забрави. Църковните камбани биеха бавно и неравномерно, сякаш изнемогваха. Когато по ствола на едно дърво се спусна катеричка и уплашено се шумгна в тълпата от облечени в черно хора, а после се изгуби в храстите отсреща, никой не реагира. Опечалените продължаваха да стоят като вцепенени. По някое време обилният дъжд ги принуди да влязат в църквата, където предстоеше да отбележат факта, че осемгодишният Сандер Мор вече не е сред тях.

Бяха дошли изненадващо много хора, предвид обстоятелствата и факта, че погребението съвпаднаше с отпускарския сезон. Ингер Юхане стоеше встрани от множеството. Видя Йоаким, който дотича по моравата откъм улица „Гла“. В същия момент и той я видя и на лицето му се изписа облекчение. Отиде при нея и сложи ръка на рамото ѝ.

— Сама ли си?

— Да. Мъжът ми не можа да се освободи от работа.

— Може ли да седнем заедно?

— Ще гледам да се настаня най-отзад. Ти би трябвало да си на по-предните скамейки. Нали си почти член на семейството...

Йоаким се огледа бързо, пусна я и потри длани, сякаш зъзнеше.

— По-добре не — промърмори той. — Проклятие, никога не съм бил на погребение...

В църквата влязоха и последните, дошли да почетат Сандер. Ингер Юхане се запъти към голямата врата, Йоаким я последва. Органистът изпълняваше сърцераздирателна прелюдия, сякаш гледката на малкия бял ковчег отпред не беше достатъчно потискаща. Мъж в

черен костюм се поклони кратко пред тях и им връчи листовка с програмата. Ингер Юхане взе молитвеник от купчината на масичката и посочи предпоследната пейка. Последва Йоаким и седна до него.

Голямата църква беше почти наполовина пълна. Ингер Юхане познаваше някои от присъстващите, но съвсем не всички. Мариане бе довела своя електротехник и седеше най-отпред. Бяха дошли и още няколко от съучениците им, които на 22 юли бяха поканени на вечеря в дома на Елен. Ингер Юхане прецени на око, че в църквата са се събрали поне двеста и петдесет души. Забележително голяма част от тях в доста напреднала възраст. Навярно познати на Хелга Мор.

Вратата зад нея се отвори и затвори и Ингер Юхане хвърли крадлив поглед през рамо.

Агнес и Турбьорн Круг влязоха на пръсти и седнаха на последната скамейка, от другата страна на пътеката. Ингер Юхане се опита да им се усмихне, но те сведоха глави и се вторачиха пред себе си. Турбьорн сложи ръка на рамото на Агнес. Тя плачеше тихо, прокудена от предните места, където ѝ се полагаше да седне. Агнес и Турбьорн присъстваха на погребението на внука си инкогнито, нежелани и забравени, и най-вероятно щяха да си отидат още преди приключването на траурната церемония — от страх пред открит сблъсък.

„Мили Боже — помисли си Ингер Юхане, — благодаря ти, че през всичките тези години съхраних добрите си отношения с мама и татко. Благодаря ти, че и те се постараха да не влизаме в конфликти. Не бих понесла подобна ситуация.“

Никога не беше вярвала в Бога, но ако възникнеше причина да се обърне към него, щеше да го направи тук, в храма. Устреми поглед към големия стъклопис зад олтара: състоеше се от седем четириъгълни части в нюанси на оранжевото и синьото. Във витражите Ингер Юхане не съзираше нищо религиозно.

Навярно изобразяваха Северното сияние.

Небесните селения, обитавани от Бога.

Йоаким седеше неспокоен до нея. Нервно мачкаше малката диплянка, на чиято корица бе отпечатана снимка на Сандер. Същата снимка, която висеше в коридора у Хелга Мор, установи Ингер Юхане и изпита странно раздражение, че не са избрали по-нова. След две седмици момчето щеше да е в трети клас, а тази снимка беше от

първия му учебен ден. Възприе я като неуважение, като отричане на факта, че Сандер е пораснал, сдобил се е с нови зъби, развивал се е и е станал по-различен от срамежливото хлапе пред дъската, на която със светлосин тебешир пишеше „1 а“.

Тя затвори очи и се опита да забрави къде се намира.

В неделя децата се прибираха у дома. Никога не се бе разделяла с тях за толкова дълго време. Внезапно мъката по тях я надви и тя я почувства като физическа болка. Изхълца и се хвана за гърдите. В този миг пасторът заговори и тя замалко да изпадне в панически пристъп. Съсредоточи се върху дишането си, заповяда си да се абстрахира от гласа му, да се изолира от атмосферата в църквата, от всичките тези възрастни хора, дошли да се сбогуват с едно момче, чийто живот свърши, едва-що започнал. В църквата не присъстваха нито юноши, нито деца. Сякаш смъртта бе явление, с което никое дете не биваше да се среща. Освен когато тя го застигнаше скоропостижно и необяснимо.

— Наред ли е всичко? — прошепна Йоаким и сложи ръка върху бедрото ѝ.

— Сандер няма ли приятели? — попита тя едва чуто. — Къде са децата на сестрите на Юн? Защо тук няма нито едно дете?

— Те са вече големи. Тук са. Седят отпред.

От световъртежа ѝ прилоша. Притисна ръка към корема си, прокара длан по опънатата кожа под черната пола, толкова отесняла, че се бе наложило да разкопчае ципа и да я захване с безопасна игла.

Искаше децата да се приберат. Искаше да върне времето назад — или да го превърти напред, все едно — само и само да не е тук и да не слуша воплите на Елен, които от време на време прекъсваха словото на пастора и изпълваха почти голия църковен кораб с непоносима болка.

— Ще си вървя — пошепна тя.

— Не. Моля те, недей да си ходиш. Дишай спокойно. Ето, вземи си ментов бонбон.

Пръстите ѝ трепереха неистово и тя изпусна два бонбона, преди най-сетне да успее да напъха третия в устата си. Вкусът беше толкова парлив и наситен, че ѝ избиха сълзи. Затвори очи, задиша спокойно през носа, доколкото можеше, и стисна сухата, топла ръка на Йоаким.

Така и не разбра колко време е продължила траурната церемония. Изправяше се апатично всеки път, когато Йоаким я побутнеше с лакът, и сядаше, когато той подръпваше якето ѝ. Усецането, че тя и

заобикалящата я среда са нереални, я изплаши, но същевременно направи оставането ѝ в църква по-поносимо преживяване. Изведнъж Ингер Юхане сякаш се събуди от дълбока несвяст. Зашеметена, се обърна към пътеката, където Юн и още трима мъже, непознати за нея, вече изнасяха ковчега.

— Държа те — пошепна Йоаким, когато тя се олюля.

Елен вървеше зад ковчега. От двете ѝ страни сестрите на Юн я придържаха — всъщност кажи-речи я носеха. Вече не плачеше. Очите ѝ бяха изцъклени, а устата ѝ бе застинала в крайно неподходящ израз на смайване — сякаш едва сега бе осъзнала, че Сандер е мъртъв, и още се затрудняваше да го осмисли. Ингер Юхане хвърли бърз поглед към задната пейка от другата страна. Агнес и Турбьорн си бяха отишли.

— Да изчакаме всички да се източат — прошепна тя на Йоаким.

В отговор той стисна утвърдително ръката ѝ.

Елен и Юн не застанаха до входа на църквата, за да приемат съболезнования. Ингер Юхане и Йоаким излязоха последни. Опечалените родители стояха до катафалката. Качиха вътре ковчега. Елен стоеше като истукан, Юн я бе прегърнал с две ръце, и той скован като войник. И двамата носеха траурно облекло, още по-тъмно под проливния дъжд.

— Какво ще правим сега? — попита Йоаким толкова близо до ухото ѝ, че тя усети допира на устните му до кожата си. — Не е ли редно да им кажем нещо? Мислех, че ще застанат тук да...

Млъкна, защото видя същото като Ингер Юхане.

Тъмна кола спря малко по-надолу по алеята и препречи пътя на катафалката. Слязоха двама мъже, които очевидно нямаха намерение да пропуснат траурния кортеж. И двамата бяха в тъмни костюми както гостите на церемонията, притихнали в очакване вратите на катафалката да се затворят. Двамата мъже се отправиха към църквата и спряха на половината път.

— Полиция — пошепна Ингер Юхане. — Цивилни полицаи.

— Какво?! — Йоаким закри устата си с ръка. — Какво търсят тук? — попита той толкова високо, че една жена на пет метра пред тях се обърна и сърдито сложи показалец пред устните си.

— Ей сега ще разберем — отговори Ингер Юхане.

Чувстваше се с изумително изострени сетива. След пристъпа в църквата силите ѝ се завърнаха десеторно увеличени. Забелязваше

всичко. От петдесет метра разстояние видя по устните на единия полицаи зачервяване, предвестник на херпес, който щеше да избие до часове. Тежката миризма на прах от мокрия асфалт я принуди да диша през устата. Имаше чувството, че изпреварва събитията с три крачки. Катафалката потегли бавно. За да избегне полицейската кола, черният мерцедес е ковчега на Сандер Мор мина през моравата. Двата полицаи тръгнаха. В същия миг Ингер Юхане беше сигурна, че Елен ей сега ще запищи. Легитимираха се съгласно правилника и Елен наистина нададе толкова силен вой, че Юн я пусна. Ингер Юхане вече знаеше какво предстои. Пред вътрешния си взор видя как сестрите на Юн се спускат към Елен, за да я подкрепят, преди да се е свлякла на земята; видя Юн, безучастен, сякаш парализиран, чу как полицаите учтиво, но настойчиво го молят да ги последва. Видя всичко това минути преди служителите на реда да стигнат до Юн, Елен да изгуби съзнание и наоколо да се възцари зловеща тишина.

— Хенрик Холме греши — издума тихо тя. — Юн няма да се измъкне безнаказано.

Ако вниманието ѝ не бе изцяло насочено към случващото се отпред, ако в този миг на дълбока концентрация можеше да види и човека, застанал зад нея, щеше да забележи върху физиономията му същия чудовищен страх, който беше изписан и по лицето на Юн, докато го отвеждаха.

Ала Ингер Юхане остана сляпа за изражението на Йоаким и три минути по-късно, когато катафалката и полицията изчезнаха и тя се обърна към събеседника си, той вече си бе възвърнал хладнокръвието.

— Мамка му! — изруга той. — Проклети гадини такива!

Вече беше шест вечерта и Елен Мор най-сетне отново влезе във владение на дома си. Полицейското претърсване продължи два часа. През това време Елен беше в дома на Хелга и не правеше нищо друго, освен да сезира в стената. Свекърва ѝ също изглеждаше изпаднала в пълен ступор. Двете седяха мълчаливо на бялата холна гарнитура в съвършено обзаведената дневна, а старият Вилхелм Мор ги наблюдаваше в скептично безмълвие. Даже когато им съобщиха, че им разрешават да се върнат в къщата на улица „Гла“, тримата почти не размениха дума. Хелга спря пред гаража. Елен забеляза смътно, че

свекърва ѝ влезе с нея, вместо да се върне вкъщи, но това не я вълнуваше. Единствено важно беше, че бе успяла да унищожи лаптопа, преди полицията да го конфискува. Обискиращите иззеха големия настолен компютър в кабинета на Юн, но в него нямаше нищо опасно.

Посрещна ги полицай. Учтиво ѝ връчи ключовете, ала не отговори на въпроса на Хелга каква е причината да арестуват Юн. И колегите му пред църквата бяха запазили пълно мълчание. „Сякаш ние не знаем“ — помисли си Елен и се отпусна във ваната. Полицайте подозираха, че Юн е убил Сандер. Отдавна го бяха нарочили. Такива са полицайте, бе казала Хелга, вкопчват се в теорията си като озверял хищник в сочна плячка и не пускат.

Обаче нямаха доказателства.

Всичко ще приключи благополучно, опита се да си внуши Елен.

— Всичко ще се оправи.

Прошепна тези думи сред парата, която се вдигаше от твърде горещата вода, и потопи глава.

— Всичко ще се оправи — повтори тя, когато отново подаде глава над водата. Устата ѝ се напълни с вода. — Успях да унищожа всички лошотии.

Вдигна пластмасовата чаша с равни части джин и тоник, поставена на ръба на ваната, и отпи.

След като унищожи лаптопа на Юн, Елен престана да мисли какво откри в него. И реши занапред никога да не се връща към шокиращия спомен. Снимките и чатовите не подхождаха на вкуса на Юн. Сигурно бе станала някаква грешка; навярно той бе взел чужд компютър. Все нещо трябваше да обясни напълно необяснимото. Юн не беше такъв. Двамата живееха заедно от петнайсет години. Тя го познаваше по-добре от всеки друг, по-добре от Хелга, която си въобразяваше, че знае всичко за сина си. Хелга не беше виждала Юн в истинската му светлина — неузнаваем, той се появи почти десет години след матурата и покори Елен. Тогава тя видя друг мъж: решителен, строг и мрачен през нощта. Винаги силен и респектирац, той я привличаше по начин, на какъвто не беше способен нито един от предългата опашка обожатели: лекари и ветроходци, светски лъвове и адвокати, до един руси и приветливи през цялото денонощие, без да проумяват за какво копнее всъщност Елен. Тя познаваше Юн и бе

убедена, че онези лоши неща са някаква грешка. Той не беше способен на подобно нещо. Елен успя да изгори доказателствата.

Надигна се във ваната и започна да търка грубо кожата си с масажната ръкавица от коноп. Раната на ръката ѝ бе зараснала, личеше само тясна червена ивица, поръбена с бяла тъкан. Не се възпали. Сигурно щеше да ѝ остане белег. Събитията от последните две седмици също щяха да оставят следи в нейния живот и в живота на Юн, но с тях можеше да се живее, ако човек погледнеше в перспектива. Със сигурност беше възможно да продължат напред, да тръгнат по нови пътища, стига Юн да се прибере и полицията да проумее, че той никога не би наранил Сандер.

Да, у Юн имаше нещо мрачно и зловещо, но то никога не се изразяваше в жестокост. Именно този мрак у него ѝ вдъхваше сигурност. Дори когато разкри измамата ѝ, той намери сили да ѝ прости. Мина доста време, минаха дни и седмици, изпълнени с упреци, ноци на отчуждение, но накрая я прие обратно. Всъщност, изобщо не биваше да узнава истината, но Сандер беше толкова различен и от двамата. Много снимки от детството на Юн показваха момченце е тесни раменца в моряшко костюмче, мършава хлапе, пристегнало скиорския панталон с бащиния колан, е мигли, дълги колкото на жираф — Сандер по нищо не приличаше на него.

Юн изследва себе си и момчето и Елен бе разобличена.

Отначало отказваше да я изслуша. Гневът го направи недостъпен. Елен лазеше в краката му като бито псе. Най-сетне една нощ седна в леглото и поиска обяснение.

Наложи се Елен да поразкраси истината.

След третия ѝ аборт посетиха инвитро клиниката във Финландия, далече от погледите на приятели и познати, и се установи, че спермата на Юн е с много лошо качество. Съобщиха го и на двамата. Когато започна хормоналната терапия, Елен узна от лекаря на четири очи, че трите и бременности граничат с чудо. Некачествената семенна течност произвеждала нежизнеспособни ембриони или изобщо не оплождала яйцеклетката. Организмът на жената обикновено изхвърлял ембрионите, следователно двамата не можели да очакват тя да износи дете, а най-вероятно и да зачене, освен ако не обмислят други възможности.

Лекарят предложи да се използват услугите на донор на сперма.

— Да — отговори тя, без да се подвоуми, без да се поколебае. — Да.

— Тогава поговорете със съпруга си — посъветва я лекарят. — Нужно е съгласието и на двама ви.

Никога нямаше да го получат.

Невъзможно беше да се говори с Юн на тази тема. Той никога нямаше да склони. От все сърце искаше деца, но собствени, искаше поколение с гените на семейство Мор и категорично отказа да си осиновят дете, когато тя две години по-рано му подхвърли идеята.

През онази нощ, няколко дни след първия рожден ден на Сандер, се наложи тя да излъже, защото истината вече бе излязла наполовина наяве. Заяви, че лекарят от финландската клиника ѝ е помогнал. Оплодили нейна яйцеклетка със семенна течност от финландски донор, всичко минало чисто и безопасно, направила го дискретно, никой нямало да узнае. Всъщност било по-добре, че не му казала нищо. Така или иначе Сандер бил син на Юн, тяхното дете. Пък и кой в днешно време ще седне да се втелява за подобни генетични дреболии?

Истината беше, че лекарят категорично отказа да ѝ съдейства. Не можел да извърши оплождане с дарена сперма без съгласието на съпруга. Елен трябвало да говори с мъжа си и когато двамата вземат решение, да заповяда отново в клиниката.

Нямаше изгледи нито лекарят, нито Юн да променят становището си. А тяхната непреклонност пречеше на Елен да осъществи най-съкровено то си желание: да стане майка.

Изходът се оказа кратко посещение в Дания, докато Юн беше на семинар в Испания. В едно мазе в Копенхаген пищна жена с остригана до голо глава извърши експресно осеменяване срещу четири хиляди крони и прегръдка за сбогом. Собственичка на нелегалната клиника беше акушерка, изповядваща стари феминистки идеали, и уговориха деня и часа на оплождането само с един телефонен разговор, продължил четирийсет и пет минути. Дарителят щеше да остане завинаги анонимен. Елен очакваше да ѝ предложат обемни каталози с качества, външни белези и кариера на всеки от донорите, но такава неща нямаше. Попълни само въпросник, в който отбеляза желанието си донорът да е с руса коса и сини очи. И толкова.

И Юн, и Елен имаха тъмосини очи. Очите на Сандер бяха синкави като лед. Елен беше руса, но в резултат от редовни посещения във фризьорския салон, а косата на Юн потъмняваше с всяка изминала година. Въпреки че като повечето невръстни норвежци и той като дете беше рус, рехавото мъхче по бебешката му глава не напомняше ни най-малко гъстата пшенично руса грива на Сандер. Никой от рода не беше виждал толкова буйна коса — едва навършил една година, Сандер редовно ходеше на подстрижка.

Елен разказа на мъжа си само част от истината за зачеването на сина им и я подслади с една неистина, която не обмисли много добре.

През онази нощ, подтикната от отчаяние и страх, Елен просто изтърси лъжата. Юн седеше до нея на леглото и трепереше от възмущение, а тя изпадна в паника, представяйки си какво ще стане, ако той реши да провери правдивостта на разказа ѝ. Лъжата се роди от осъзнаването, че модерната финландска клиника, която посетиха заедно, окрилени от надежда, създаваше впечатление, че следва добри хигиенни практики, лекарят беше на средна възраст, в бяла престилка и вдъхваше авторитет.

Юн никога не би одобрил акушерските услуги на едрогърда лесбийка в забутана уличка на Копенхаген. Лъжата се роди под натиска на обстоятелствата.

Елен постъпи много далновидно — както се оказа впоследствие.

Юн искаше да забрави цялата история около зачеването на Сандер. Дори не му хрумна да се свързва с финландската клиника. Времето минаваше и когато Сандер стана на година и три месеца, бащата отново се сближи с момчето. В неделя сутрин го вземаше от креватчето му, за да се гушкат в голямото легло, и тогава Сандер беше кротък и спокоен. Баща и син отново намериха пътя един към друг след негласното споразумение между Елен и Юн да прекроят истината. Като представител на семейство Мор, Юн умееше да поддържа непокътната външната фасада. Освен това обичаше Сандер. Елен никога не се беше съмнявала в това.

Водата изстина. Лавандуловите соли се смесиха с пот и стрес и по повърхността плуваха мазни петна. Елен тъкмо щеше да стане, за да се изплакне с душа слушалка, когато на вратата се почука.

— Елен! — чу се викът на Хелга.

— Да?

Тя изпразни пластмасовата чаша и я напълни с вода.

— Обади се от полицията. Юн се прибира вкъщи. Ще го докарат. Пускат го, Елен!

— Юн! — изпищя Елен и замалко да падне, когато, мокра и хлъзгава, изскочи от ваната, пълна със сапунена пяна.

Инициативата да се разходят в гората дойде от Ингер Юхане. Джак бе седял сам цяла сутрин, а през последните два дни бе принуден да се задоволява с кратки обиколки из квартала. След погребението Хенрик Холме й се обади да попита как е минало. Не дошъл, защото не желал да провокира родителите с появата си. Въпреки че много искал да почете паметта на Сандер, прибави той. Ингер Юхане му каза за ареста и той онемя. Няма представа, изпелтечи най-сетне той, а после я отрупа с толкова много въпроси, че Ингер Юхане му предложи да я придружи до езерото Йоюнген. Времето никак не му вдъхваше доверие, но й позволи да го убеди да се облече подходящо за дъжд и да дойде на улица „Хауге“. Оттам щяха да пътуват с колата на Ингер Юхане.

Когато стигнаха до големия паркинг край Скар, небето вече влачеше търбуха си непосредствено над короните на дърветата. Заради дъжда горският път беше сив и разкалян, локвите го разделяха на неравни участъци. Вятърът бе утихнал, температурата беше седемнайсет градуса, дъждът падаше безшумно и отвесно през лека мъгла. Местността изглеждаше като нарисувана с молив. Само след сто метра жълто-кафявият Джак беше толкова мокър, че изглеждаше сив. Стъклата на очилата им се запотиха.

— Значи все пак са разбрали — повтори Хенрик поне за пети път през този ден. — А аз си мислех, че след като ми отнемат делото, то ще потъне безвъзвратно в архивите.

— Не бива да подценяваш полицията — отговори тя и откопча Джак от каишката. — Отдавна съм се убедила в това. Сега, във всеки случай, можем да очакваме, че ще разследват смъртта на момчето както трябва. Независимо дали Юн Мор е виновен, или не, за всички участници е по-добре ти и аз да не се ровим сами в материята. Впрочем, днес пак ли имаш свободен ден?

— Приключих с работата си тук. Вчера научих, че ме вземат в Олесюн. Започвам още в понеделник. Затова си взех свободен ден — за какво да пращам призовки на нарушители на правилата за движение по пътищата, щом някой друг ще ги разпитва?

— Честито. Постоянно място?

Той се засмя.

— В тази система? Абсурд. Назначен съм на едногодишен договор. Но все пак е начало.

— Лятото беше твоето начало — поправи го тя. — Според мен научи много.

— Смяташ ли, че ще има много работа?

— Къде?

— В Олесюн. Градчето сигурно е съвсем спокойно и ако пак ми възложат да се занимавам с произшествия по пътищата...

— Глупчо!

Тя го смушка шеговито с лакът. Той беше толкова висок, че го улучи около кръста. Той се усмихна широко, за половин секунда сложи ръка на рамото ѝ, но бързо я отдръпна и показалецът му се стрелна към носа.

— Навярно са се натъкнали на ключова улика — рече той. — Щом са сметнали, че имат основания за арест. Открили са нещо ново. Нещо, което ми е убягнало.

— Каквото и да са открили, можеха да изберат по-подходящ момент — отвърна Ингер Юхане. — Точно на погребението на сина му... — Тя поклати глава.

— Аз не го съжалявам — заяви Хенрик. — Ако е убил детето си, изобщо не ми пука как и къде е бил арестуван.

Адамовата му ябълка постоянно изскачаше над ръба на дъждобрана.

— Питам се на какво ли са попаднали...

Ингер Юхане не отговори. Хенрик имаше толкова дълги крака, че тя едва смогваше на темпото му. Под раницата и водоустойчивото яке гърбът ѝ лепнеше от пот и конденз и тя се задъхваше.

— Може ли да вървим малко по-бавно? — помоли тя, когато изкачиха стръмния склон и горският път зави на изток.

Той се огледа смутено, а после тръгна с толкова малки крачки, че тя избухна в смях. Щом стигнаха до дигата, където река Старшелва се

влива в Йюонген, Ингер Юхане посочи грубо скована пейка на брега.

— Да те почерпя с кафе? — предложи тя. — Нищо, че времето не е особено хубаво.

— Забравих да взема храна за из път — отвърна смутено той. — Не излизам често сред природата...

— Имам достатъчно и за двама ни — успокои го тя и извади кафе и бисквити.

По пътя се разминаха с двама колоездачи. Единият за малко да прегази Джак. После, докато летеше надолу по склона, бълваше змии и гущери. На стотина метра зърнаха неподвижен рибар. Иначе не се виждаше жива душа. Джак тичаше по брега и гонеше крякащите патици. Ниските облаци отминаваха на юг и влачеха след себе си сиво-бяла опашка от поразнесла се мъгла.

— Всъщност Осло е най-красив по местата, които не са застроени — промълви Ингер Юхане. — Имаме най-красивия зелен град на света.

Известно време мълчаха. Хенрик Холме предпочиташе тишината, забеляза тя. Лицето му се отпусна, пръстите спряха нескончаемия си танц между чашата с кафе и ноздрите.

— Напомняш ми малко за дъщеря ми.

— Наистина ли?

— Да. Вече не се страхуваш толкова от Джак.

— Така е. Виждам, че е добро куче. Ала не бих се осмелил да го погаля.

— Имаш ли поставена диагноза?

Въпросът изобщо не го учуди. Не го обиди. Хенрик само се усмихна накриво и проследи с поглед птицата, която се рееше във въздуха на дващестина метра от тях, без да се смущава от бесния лай на Джак към недостижимите патици.

— Нямам. Когато бях малък, ме изследваха за всичко възможно. За синдрома на Турет, на Аспергер и дявол знае какво още. Моята симптоматика не се припокриваше изцяло с диагностичните критерии за нито едно болестно състояние. Лекарите прецениха, че въпреки всичко се справям сносно с живота. Попълвах разни въпросници, но аз не се вметвах в нито един от тях. Майка ми се тревожеше много.

Ингер Юхане скри усмивката си зад чашата с кафе.

— За разлика от нея, баща ми смяташе, че трябва да си остана какъвто съм. Стига да се държа прилично. Най-важното за него беше едно: да съм добро момче. Веднъж един лекар написа в диагнозата си думи, които много го зарадваха — усмихна се смутено, ала не се изчерви. — „Пациентът притежава високо развита способност за емпатия“ — цитира тържествено той, засмя се и махна с ръка. — Сигурно си забелязала, че имам тикове. И километричен списък с фобии. Страх ме е от всичко и от всички. Но се справям.

— Несъмнено.

— Едва ли някога ще си намеря жена, но се справям.

— Разбира се, че ще си намериш жена.

— Няма да успея. Изпитвам ужасен страх от момичетата.

— В момента до теб седи момиче, Хенрик.

Той се усмихна още по-широко, без да я погледне. Допиха си кафето и прибраха термоса и бисквитите в раницата. Хенрик срамежливо предложи да я носи и Ингер Юхане прие.

Слязоха по източната горска пътека, доста по-сумрачна. Не разговаряха. От време на време се смееха на Джак, който явно си беше наумил непременно да хване мишка и подскачаше насам-натам сред стръковете пирен като кутре със забита в земята муцуна. Хенрик току задаваше по някой въпрос за Кристиане. Ингер Юхане забеляза, че ѝ е приятно да разговаря с него за дъщеря си. Благодарение на усилията си да води що-годе нормален живот той бе разширил познанията си по темата.

— При нас беше точно както при твоите родители — каза тя, когато наближиха колата ѝ. — Пропилях много години в опити да уточня диагнозата на дъщеря ми, докато Исак само вдигаше рамене и ме съветваше да не се впрягам толкова. Обективността изисква да отбележа, че в ежедневието си Кристиане се нуждае от много по-интензивна подкрепа от теб. Тя например никога няма да може да живее сама. Но е... добро момиче.

Хенрик седна на предната седалка. Наближаваше седем и половина. Над гората се спускаше здрач. Ингер Юхане пъкна ключа в контакта и го завъртя.

Колата не запали.

Ингер Юхане размърда скоростния лост, натисна съединителя и опита отново. Двигателят изхъхри немошно и угасна.

— Проклятие — промърмори тя и удари с юмрук по волана. — Крайно време е да дам тази таратайка за скрап!

— Дай да опитам аз.

— Все едно е кой е зад волана.

Направи още един опит със същия печален резултат.

— Да тръгнем на стоп — предложи той.

— На стоп?

И от двамата се вдигаше пара. Вонеше на мокро куче. Джак хъркаше на задната седалка. Прозорците бяха замъглени. Ингер Юхане гневно избърса с длан предното стъкло.

— Това е краят на пътя — обясни тя. — А в гората не беше особено оживено.

— Тук обаче има още няколко коли — възрази невъзмутимо той. — Може да вземем автобуса. Не е проблем — отвори вратата и слезе. — Отивам да проверя разписанието — Хенрик хукна към автобусната спирка, разположена между двата паркинга.

Ингер Юхане извади мобилния телефон от джоба на якето си. Набра Ингвар, макар да не хранеше особени надежди да се свърже с него. Той, разбира се, не вдигна. Поколеба се дали да не се обади на майка си, но точно в този миг телефонът започна да звъни. Най-сетне бе успяла да запамети в указателя всички стари номера. И няколко нови.

— Здравей, Йоаким.

— Здравсти. Трябваше да дойдеш с мен!

Гласът му звучеше твърде високо.

— Къде да дойда?

— Току-що говорих по телефона с Елен. Изпаднала е в истерия. Съобщили й, че Юн е освободен преди час и половина, но още не се е прибрал.

— Мили боже — промърмори объркано Ингер Юхане. — Сигурно с отишъл в офиса.

— Полицията го с докарала до дома му.

— Как така?

Чу го да преглъща.

— Нали го арестуваха пред църквата. След разпит в участъка и обиск в къщата го върнали обратно на улица „Гла“. Оттогава е минал повече от час, но него никакъв го няма!

— Елен проверила ли е дали не липсва някой от автомобилите?

— Ами... не знам. Тя не беше на себе си и аз отказвам... отказвам да отида при нея сам. Всъщност нямам никакво желание да ходя у тях, но тя крещи като обезумяла... Умолявам те да ме придружиш!

— Ще се наложи да дойдеш да ме вземеш.

— Благодаря ти. Хиляди благодарности. След три минути съм при теб.

— Няма как да стане. В момента се намирам в Маридален и колата ми не иска да запали. На паркинга при Скар.

— Е, добре... Тръгвам веднага. Двайсет минути! Не мърдай оттам!

Той затвори, без да се сбoguва. Телефонът на Ингер Юхане се изключи. Батерията се е изтощила, установи раздражено тя. Хенрик се върна тичешком. Пъхна се в колата, целият вир-вода.

— Автобусът е минал преди пет минути — съобщи примирено той. — Следващият ще дойде в осем и половина. Остава ни почти час. Ще се наложи да почакаме.

— Йоаким идва да ни вземе.

— Йоаким ли? Кой е Йоаким?

Хенрик Холме бе споделил с Ингер Юхане всичко, което знаеше за случая. Не премълча даже за страничното, обвито в мистерия разследване за търговия с вътрешна информация, което евентуално щеше да бъде образувано срещу Юн Мор. Ингер Юхане обаче не бе казала нито дума за резултата от собствените си проучвания. Не спомена и за мрачната рисунка на Сандер.

— Йоаким Бойер — отговори тя и отпусна седалката назад. — Като го видиш, ще го познаеш.

Ингвар Стубьо отключи входната врата, изу си обувките, затътри се по стълбите към жилището и влезе в спалнята. Мигом изпита прилив на раздражение. Навсякъде цареше бъркотия. Следите от мръсните лапи на Джак по паркета и препълненият кош за пране изтощиха и бездруго изчерпаните му сили. Все пак Ингер Юхане се мотаеше без работа из къщи по цял ден. Никакви ангажименти, пълна свобода.

Ингвар се тръшна на леглото. Душ и сън — за повече не можеше да мисли, но после го хвана срам. От две седмици не беше подхващал домакинска работа. Би трябвало сега да са в планината, но дори не бяха отворили дума за провалената почивка, откакто се наложи да променят плановете си. Той разчиташе Ингер Юхане да отмени резервациите и да уреди всичко друго. Нито веднъж не ѝ бе казал колко съжалява. Нито веднъж не ѝ бе благодарил за усилията.

Кошът за пране беше претъпкан. От чаршафите се носеше миризма на спарено. Трябваше да се сменят. Ингвар се надигна неохотно и се довлече до кухнята. Върху кухненския плот се мъдреха накамарени мръсните съдове от снощната вечеря и от тазсутрешната закуска.

Цели две седмици не си бе мръднал пръста да отмени съпругата си къщи. Хвърли поглед към часовника на фурната. 19,50. Ако остане буден до десет, ще отметне доста работа. С решителност и сила, каквито само допреди пет минути не предполагаше, че ще е способен да намери, той се зае първо със спалнята. Нямаше представа нито къде е Ингер Юхане, нито кога ще се прибере. Ако му провърви, тя ще завари дома си разтребен и няма да се нацупи, когато той ѝ съобщи, че утре в девет пак е на работа.

Още една събота щеше да отсъства от къщи.

Преди да изхлузи пликовете от завивките и калъфките от възглавниците, реши да сортира мръсните дрехи. Всъщност прането беше запазена територия на Ингер Юхане. По една или друга причина Ингвар всеки път изпускаше в бялото пране по някоя цветна дреха. За наказание тя го принуждаваше да носи чифт светлорозови боксерки, за чието пребоядисване виновен беше именно той.

Днес ще внимава повечко.

Издърпа коша в коридора между спалнята и банята и изсипа съдържанието на пода. Някои от дрехите явно бяха пуснати в коша влажни: от окаяната купчина пред него се носеше миризма на мухъл. Между мръсните дрехи незнайно как бе попаднала продълговата кутийка и той я вдигна. Дизайнът беше подчертано женски, с розов надпис върху синьо-бял фон. Навярно Ингер Юхане бе изпуснала по невнимание принадлежностите си за бръснене в коша. Понечи да влезе в банята и да прибере кутийката в нейното шкафче, но изведнъж се стъписа.

„Клиърблу. Тест за бременност“ — прочете на опаковката.

През следващите секунди мислите му се завихриха в кръг, започнаха да се преплитат, да се застъпват, да се хапят по опашките и бързо изгубиха смисъл. Накрая пое дълбоко дъх, спомни си как е станало — след излета до Гаупеколен — и бавно се отпусна на пода с гръб, опрян в стената.

Отвори кутийката. Вътре бяха натъпкани две продълговати пластмасови касети, макар мястото да беше предназначено само за една. Затова картонената опаковка бе разкъсана. Единият тест не беше използван. Синята запушалка на другия липсваше, а на дисплея личаха осем буквички, знакът плюс и числото 3.

Седнал сред купчината мръсни дрехи, Ингвар проумя, че отново ще става баща. За пореден път животът му щеше да опише завой, както преди повече от трийсет години, когато пое в ръцете си първородната си дъщеря. Тогава, с дълбоката сериозност на съвсем млад мъж, Ингвар осъзна, че в живота му с настъпила радикална промяна. Изгуби Трине. Тя загина в катастрофа заедно с майка си. Скръбта по двете любими жени замалко да го погуби. Ингер Юхане се появи в живота му точно когато мислеше, че никога повече няма да изпита онази неподправена пълнота. Рагнхил му даде ново начало, доказателство, че е понесъл непоносимото, че е устоял на неумолимите житейски изпитания. Ингвар научи, че всяко нещо има край и всяко — начало.

Опря ръце на коленете си и отпусна глава на тях. Беше твърде дебел, за да седи в тази поза, въздухът не му стигаше, трябваше да отслабне, да се стегне и да обръща повече внимание на здравето си; да живее достатъчно дълго, за да отгледа очакваната рожба. Може пък да е момче. Ще го кръстят Вегар, на дядо му.

Всъщност му се искаше да си имат още едно момиченце. Дишането му се успокои.

Ами да — дъщеричка. Този път ще убеди Ингер Юхане да я нарекат Трине — едно съвсем ново начало на нещо, което той си мислеше, че е отминало отдавна.

Търсиха навсякъде.

Елен и Хелга твърдяха, че е невъзможно Юн да е влязъл незабелязано в къщата. Въпреки това Йоаким, Хенрик и Ингер Юхане

претърсиха последователно всички стаи в голямата къща. Качиха се на тавана, слязоха в мазето, обиколиха градината нашир и дълж. Още щом пристигнаха, Йоаким, доста ядосан, задето Джак е изпоцапал беembeeto му — кучето легна на задната седалка върху омърляна постелка от стария голф на Ингер Юхане — провери в гаража и установи, че и двете коли са си там.

— Май ще се наложи да го обявим за издирване — промърмори несигурно Хенрик, след като не остана непроверено кътче.

Елен изобщо не позна младия полицай, когато влезе в къщата й мокър до кости и в цивилно облекло. Хелга обаче бе готова да го изпъди на мига. Ингер Юхане пое командването в свои ръце — за разлика от 22 юли, когато не й се удаде да диктува положението — и обезоръжи Хелга с обяснението, че присъствието на доброжелателен полицай може само да е от полза за всички. Макар очевидно да не споделяше мнението й, Хелга отстъпи.

— Пригответи нещо топло — заръча й Ингер Юхане. — Чай, какао, все едно. Седнете в кухнята. Аз ще отида още веднъж в гаража. Няма да се бавя. Навярно ще се наложи да търсим из цял „Грефсен“. Възможно е Юн да е излязъл да се поразходи.

— С тъмен костюм и вратовръзка? — възкликна старата жена. — Без чадър и връхна дреха? В това време?

— При тези обстоятелства навярно му е било все едно как е облечен — отговори Ингер Юхане и се запъти към външната врата. — Свари ни по един чай. С Хенрик измръзнахме, а като гледам, май и Елен има нужда от нещо подсилващо.

Ингер Юхане не изкоментира факта, че Елен миришеше на алкохол и очевидно вече се бе подкрепила доволно. Откачи прогизналото си яке от закачалката до вратата, но като усети колко е натежало от водата, размисли. И без това беше цялата вир-вода, щеше да мине и без яке. Окачи го обратно и нахлузи гумените ботуши. Дъждът бе понамалял, но вятърът се бе усилил. Беше захладняло, но все още имаше дванайсет-тринайсет градуса. Прекоси тичешком пътеката с каменни плочи. Потръпна, когато я лъхна студеният вятър, и предпазливо изкачи стълбището, застлано с изгладени от дъжда шистови плочи.

До двойната автоматичната врата имаше друга, обикновена. Когато пристигнаха, Йоаким надникна зад нея. Ингер Юхане я отвори

и влезе. Вътре цареше полумрак и тя опипа дъската от едната страна на прозореца, после от другата. Най-сетне от тавана заблещукаха две луминесцентни лампи, затрепкаха, след две секунди се успокоиха неохотно и окъпаха гаража в ярка синьо-бяла светлина.

— Ехо? — провикна се Ингер Юхане, обърната към мерцедеса и елегантното порше. — Има ли някой?

Никой не отговори. Ингер Юхане мина бавно покрай големия джип. Бутна момчешко колело, окачено на стената, и то се олюля застрашително. По-навътре се наложи да се прехвърли през четири огромни зимни гуми, наредени една върху друга.

— Юн — промълви тихо тя и спря.

Той седеше в отсрещния ъгъл на ниско автомонтьорско столче с поставка за инструменти — между купчина стари вестници и два полупразни чувала с дърва. Не плачеше. Не държеше нито огнестрелно оръжие, нито нож, около шията му не беше надяната примка, както тайно се беше опасявала Ингер Юхане, когато реши да дойде тук сама. Йоаким изглеждаше странно паникьосан, стресиран като подгонен дивеч, а Хенрик Холме все още не бе носил униформата достатъчно дълго, за да го сблъска със самоубийство.

Юн дишаше повърхностно и учестено. Не каза нищо, не я погледна. Тя направи няколко крачки към него и спря.

— Не можеш да продължаваш да стоиш тук. Елен и майка ти се тревожат за теб. Ела, да влезем в къщата.

Той не отговори. Взираше се в ауспуха на поршето. Седеше неподвижен и дишаше мъчително. Ингер Юхане прескочи чифт ски, паднали от лавица на стената, и се приближи до Юн.

— Може ли да седна при теб? — попита спокойно тя.

Без да дочака отговор, хвърли единия чувал върху другия и седна отгоре.

— Какво се случи?

Той се покашля едва чуто, отвори уста, пое дъх. Издиша, стисна устни и поклати вяло глава.

— След малко ще тръгнат да ни търсят — продължи тя и си свали очилата. — Ще настане голяма суматоха. Защо не ми разкажеш какво се случи, преди да се върнем в къщата? Тук, на спокойствие?

Издърпа полусухото крайче на ризата си и избърса стъклата на очилата си.

— Смятат ме за побъркан — проговори той и гласът му се скърши.

— Съмнявам се — възрази Ингер Юхане и си сложи очилата.

— Но е така. Със сигурност ме смятат за напълно изперкал.

Той захапа палеца си — на същата ръка бе залепен голям пластир, вече доста замърсен. От Юн лъхаше миризма на пот. Той започна да се клати напред-назад на кратки, отсечени тласъци.

— Обвиняват ме в притежание на детска порнография — заговори беззвучно той. — И в сексуални контакти с деца, ненавършили десет години.

Ингер Юхане сметна, че не е чула добре.

— Какво?

— Свързват моя IP-адрес с всякакви мръсотии. Отвратителни, гадни неща. Чатове и форуми, в които уж съм разказвал как...

Скри лице в шепите си и нададе сподавен вопъл. Ингер Юхане предпазливо сложи ръка върху гърба му. Той се наведе и опря чело о коленете си, подобно на пътник, който очаква самолетът да се разбие. Сполетялото го нещастие действително можеше да се сравни с авиокатастрофа.

— Подозират ме и че съм отнел живота на Сандер — изхълца той. — Отдавна го мислят. Знам също, че ме разследват за търговия с вътрешна информация. Като че ли бих заложил на карта всичко, каквото имам, за някаква си нищожна...

— Спокойно, спокойно. Дишай дълбоко.

Ингер Юхане се наведе към него. Ръката ѝ остана върху тесния му гръб, без да го притиска.

— Юн — изрече тя възможно най-категорично, — хайде, стани. Разкажи ми всичко още веднъж. Другите ще дойдат скоро, а аз трябва да добия яснота, преди...

— Мислят ме за побъркан — изкрещя той и така рязко изправи гръб, че ръката на Ингер Юхане отхвъркна и се удари в стената. — Никога не съм гледал детска порнография. Не съм убил сина си. И не съм изложил на риск бъдещето на цялата си фирма, дявол да го вземе!

Ингер Юхане се свлече на колене. Обърна гръб на спортната кола, хвана Юн за реверите, раздруса го и го принуди да я погледне.

— Значи пред църквата са те арестували за детска порнография?

Той кимна уморено. В угълчетата на устата му се бе събрала бяла пяна. Носът му течеше.

— Каза, че са засекли нередности по IP-адреса ти. Правилно ли съм разбрала?

Той кимна. По-точно главата му се килна напред, сякаш едва-едва се крепеше върху тънкия врат.

— Навярно е от лаптопа — промълви той със слаб глас. — Онзи, дето стои в антрето.

— Не компютърът има IP-адрес, а рутерът — уточни Ингер Юхане. — Значи имаш и лаптоп?

— Той е повреден. Всичко е унищожено.

— Стои в антрето, така ли? В старинния шкаф, който е в антрето?

— Секретер — промърмори Юн. — Нарича се секретер.

За момент сърцето на Ингер Юхане спря. Ушите ѝ зашумяха и вече познатото замайване я принуди да стисне по-силно реверите на Юн.

Най-сетне си спомни. Осъзна каква е причината да я мъчи някакво смътно безпокойство. Във фаталната вечер, когато Сандер загина, нещо ѝ бе направило впечатление в дома на улица „Гла“. Едва сега, точно две седмици по-късно, си спомни дребна подробност, която впоследствие бе изхвърлила от паметта си като маловажна.

Но не беше.

За бога, не беше.

Юн се сви, сякаш потъна в себе си. Ингер Юхане блъсна слабото му тяло в стената и го раздруса.

— Какви са тези приказки за търговия с вътрешна информация? — попита остро тя. — И това ли ти съобщиха в полицията?

— Не. Това е... просто го знам. От един приятел. От мой доброжелател, който...

Сега плачеше съвсем открито.

Ингер Юхане го пусна бавно. Дишаше тежко с отворена уста. Облегна гръб о стената и се опита да внесе последователност в мислите си. В цялата бъркотия се спотайваше история, изтъкана от причинно-следствени връзки, история, която още никой не бе съзрял, но чиито контури Ингер вече бе напипала. Пред гаража се чува стъпки. Ингер Юхане присви очи, като при внезапен пристъп на болка, и си

заповяда да мисли бързо, да мисли логично, да подреди онези парчета, с които разполагаше, в смислена цялост с новите, които ѝ предостави Юн.

— Ингер Юхане!

Хенрик бе тръгнал да я търси. Някой се опита да отвори вратата на гаража.

— Юн — подхвана Ингер Юхане спокойно, доколкото ѝ бе възможно — трябва да дойдеш с мен в къщата. Аз ще оправя нещата, но ти трябва да ме придружиш. Да вървим.

— Никой не може да оправи нещата — смотолеви той. — Сигурно ме мислят за побъркан.

— Тръгвай с мен! — изфуча тя. — Хайде, Юн, вземи се в ръце! Това помогна. Той се изправи на несигурните си крака.

— Идваме! — извика тя към вратата. — Юн е тук и всичко е наред.

Улови отпускнатата му ръка и го поведе като дете през гуми и ски, покрай шейната и зеленото колело на едно осемгодишно момче. Ингер Юхане стискаше крепко дланта му, а той я следваше апатично и не преставаше да шепне:

— Сигурно ме мислят за побъркан... за побъркан... за побъркан...

Въпреки явното си нежелание Хелга бе изпълнила искането на Ингер Юхане. На голямата кухненска маса димеше кана с какао. До нея имаше купичка с бита сметана, а намиращата се в съседство кана с чай бе „облечена“ в пъстър, затоплящ калъф. Шест чаши върху чинийки от фин порцелан бяха подредени на масата заедно с триетажна поставка за дребни сладки и салфетник. Аранжирането на масата беше безукорно. Що се отнася до гостите, там определено имаше какво да се желае.

Пред прозореца все още мокрият Юн седеше отпускнат като дроб. Хелга и Елен се опитаха да го убедят да се преоблече, но той се съгласи само да свали сакото и да намъкне пуловера, донесен от Елен. Ингер Юхане седна в единия край на масата, Хенрик Холме моментално окупира стола от дясната ѝ страна. Наля си какао, обви чашата с длани и се сви, сякаш пазеше стъкнат огън.

Йоаким стоеше на прага.

— Тръгвам си — заяви той.

— Не — спря го Ингер Юхане.

— Защо?

— Седни.

— Няма. Обещах на Елен да намеря Юн. Юн вече е тук.

Посочи приятеля си.

— Мисията е изпълнена. Вече нямам нерви. Ще си вървя.

— Седни!

Ингер Юхане се надигна и посочи стола до вратата.

— Коя си ти, че да ми нареждаш какво да правя, по дяволите! — тросна се той и й обърна гръб.

— Сядай! — заповяда високо Хенрик Холме с глас, който Ингер Юхане не познаваше. — Веднага!

Надигна се и извади служебната карта от джоба си. Йоаким плъзна поглед от него към Ингер Юхане и обратно.

— Тук нямаш полицейски пълномощия — изрече колебливо той.

— Напротив. За последен път ти казвам: седни!

Заповедта прозвуча заразително. Хелга и Елен, които досега стояха от двете страни на Юн, бързо си придърпаха столове и седнаха. Йоаким все още се колебаеше.

— И какво, ако не... — Опита да се ухили, отново плъзна поглед от Ингер Юхане към Хенрик Холме и обратно. Никой не отговори на усмивката му. — Пет минути — отсече намръщено той, посегна към стола до вратата и седна на ръба.

Замайването не преминаваше и Ингер Юхане помоли тихо за чай. Хенрик й наля и бутна чашата към нея. Тя вдигна чашата и забеляза, че ръката й трепери. Горещата течност опари устните й — добре дошло отвличане на вниманието. Пи и усети горещина по езика и в гърлото си. Пареща болка прониза хранопровода й.

— Противно на предположенията на всички ни, Юн не е бил арестуван за убийството на Сандер — подхвана тя.

Всички се вторачиха в нея. Хелга не помръдваше, а в погледа на Йоаким проблесна неохотно любопитство. Очите на Елен бяха прозрачни и разфокусирани, но поне слушаше.

— Искаш ли сам да им кажеш? — Ингер Юхане се обърна към Юн, но той едва забележимо поклати глава. — Обвиняват го в

притежание на детска порнография — заяви тя, без да изпускат Хелга от поглед. — И в сексуални контакти е деца.

Старата жена продължаваше да седи неподвижно, но цветът се отдръпна от лицето ѝ. За момент сякаш спря да диша, после устата ѝ се опъна, гърдите се повдигнаха. Само след секунди вече бе възвърнала самообладанието си.

— Това е лъжа — заяви тя. — Не може да е истина.

— Долна лъжа — изфъфли Елен и удари с две ръце по масата.

— Факт — кимна Ингер Юхане, наведе се към Юн и леко положи ръка върху неговата. — Лъжа е, не се вълнувай, Елен.

— Изплюй камъчето най-сетне! — Йоаким все още седеше на ръба на стола, сега обаче се наведе към масата. — Обвиняват ли го за притежание на детска порнография, или не?

— Подозират го, но съвсем неоснователно — отговори Ингер Юхане. Ръката ѝ остана върху ръкава на черния пуловер. — Трябва да ми помогнеш, Юн.

Той я погледна с израз, какъвто досега беше виждала само по лицето на Кристиане. В редки случаи, когато светът ставаше твърде непонятен, изражението ѝ показваше пълно объркване и тя мислено се оттегляше в пространство, където ставаше напълно недосегаема за околните.

— Трябва да ми помогнеш — повтори тихо тя. — Чуваш ли?

— Да.

— Доколкото разбрах, засекли са нередностите на твоя IP адрес. Така ли е?

— Да.

— Как по-точно?

— С някаква... програма. Международна. Нещо като...

Думите не искаха да излязат от устата му. Цъкна с език, разтвори устни.

В кухнята цареше пълна тишина.

— Норвежката полиция, Интерпол и Европол са разработили програми, за да спрат разпространението на детска порнография — обясни тихо Хенрик. — Програми, които прихващат IP адреси. След това искат от телекомите достъп до персоналните компютри и...

Ингер Юхане вдигна ръка, за да го накара да замълчи. През цялото време гледаше Юн.

— Кога се е случило това?

— В петък. В деня, когато всичко... В петък.

— На 22 юли?

Той кимна и преглътна.

— По кое време на деня?

— Преди обяд. Или в ранния следобед.

— Къде се намираше ти по това време?

— Тук, вкъщи. Нали Елен очакваше гости. Ти щеше...

Юн вече не изглеждаше толкова объркан. Погледът му се проясни и ѝ се стори, че вижда как мускулите в очите му се присвиха. Зениците се смалиха.

Ингер Юхане изправи гръб и положи длани върху масата.

— Изцяло съм съгласна с теб — заговори тя и гласът ѝ отегна в помещението. — Полицията сигурно те смята за напълно откачен. Ако си убил Сандер, търгувал си с вътрешна информация и си се забавлявал с нелегални сексуални практики тук, в твоя дом, значи наистина си полудял. След като повече от четирийсет години си спазвал законите и си бил съвестен гражданин. Подобен коктейл от престъпни нагони е невероятен. И за миг не допускам, че си извършил всичко това.

— Търговия с вътрешна информация — повтори Хелга. — Какво означава?

Хенрик се наведе към Ингер Юхане и се опита да ѝ прошепне нещо. В кухнята цареше пълна тишина и всички чуха какво ѝ каза:

— Всъщност по случая още не е започнало същинско разследване...

— Така е — кимна тя. — И ако Йоаким бе проявил търпение и бе почакал, докато полицията реши как да постъпи със случая, щеше да ни спести много мъка.

За момент тя улови погледа на Йоаким. Той направи неясен жест и вдигна поглед към тавана.

— Не ме въвличай, ако обичаш. Тръгвам си.

— Никъде няма да ходиш. Знаеш ли колко разследвания прекратява икономическата полиция в Осло?

Йоаким се изправи. Хенрик отиде до вратата, затвори я и застана на прага като мокра, но стабилна стража.

— Много — отговори си сама Ингер Юхане. — Навярно прекалено много. И то все трудни случаи. Аз на твое място щях да изчакам. Да се осланям на благоприятен развой. Да оставя случая да затихне.

— Идея си нямам за какво говориш.

— Всъщност ти си свястно момче — заключи примирено тя. — Харесвам те. По-скоро, харесвах те. Ти си означавал много за Сандер. Вярвам, че си го обичал. Но ти обичаш и парите, Йоаким. Човек би сметнал, че имаш достатъчно, но парите притежават странното свойство да... — тя въздъхна и започна да разтрива челото си. — Колкото повече имаш, толкова по-ненаситен ставаш. Освен това ти поддържаш много контакти. Отрупваш хората с ласкателства. Осигуряваш им преференции, засвидетелстваш им внимание. Вие в пиар бранша с това си водите хляба, нали? Създавате мрежи. Големи, изгодни мрежи. И ако не беше ти попречила невероятната ти глупост...

— За какво говориш всъщност? — включи се Елен.

— Ти да мълчиш! — просъска Хелга.

— Хванал те е неоснователно голям страх — обясни Ингер Юхане и погледна Йоаким почти с изненада. — По някакъв начин си узнал, че властите се ровят из някои борсови трансакции и...

— Аз му казах — уточни дрезгаво Юн.

— Кога? — попита Ингер Юхане.

— Във вторник. Вторника преди 22 юли. Цяла седмица работихме, за да изясним положението. През цялата седмица и през целия уикенд, а той...

Юн се огледа учудено, сякаш едва сега бе осъзнал къде се намира.

— Спомням си, Юн — кимна Ингер Юхане. — Тогавя не разбирах защо ти толкова държеше да работиш веднага след смъртта на Сандер. И двамата сте умирали от страх, но по различни причини. Ти... — тя докосна ръката на Юн — ... защото си знаел, че си невинен, и си се опасявал, че ще изгубиш фирмата заради нещо, което не си извършил. — А ти — тя вдигна чашата и кимна към Йоаким — си се боял да не те пипнат. От всички съществуващи на света опасности си се страхувал най-много от това: да не те пипнат.

— За какво? За какво да ме пипнат? Та ние дори не знаем дали полицията е повела разследване! Ти сама каза, че повечето от тези

случаи биват прекратявани. Как смееш да твърдиш, че аз...

— Ти ли беше? — обади се Юн. — Ти ли злоупотреби е доверието ми? Ти ли...

— Трябва да пийна нещо — изхленчи Елен. — Иначе няма да издържа.

Никой не се опита да я спре. Тя стана, отвори хладилника, наля си щедро джин и добави малко тоник. Никой не отрони дума и когато Елен отново седна между Хелга Мор — мрачна и строга — и Юн.

— Нямаше да мога да твърдя нищо, абсолютно нищичко — продължи Ингер Юхане, — ако не беше неописуемо глупавият ти опит да насочиш вниманието на полицията към Юн.

— Дрън-дрън! — изсъска Йоаким.

— Спокойно, спокойно — отвърна Ингер Юхане с уморена усмивка. — Не очаквам да рухнеш и да си признаеш. Това се случва само по филмите. Искам само да разкажа на присъстващите... — описа кръг е ръка — ... как от отчаяние да не те заловят заради търгуване с вътрешна информация си решил да натопиш Юн за теглене на детска порнография от интернет.

— Какво? — изуми се Юн. Объркването се завърна върху бледосивото му лице.

— Наистина ли смяташ, че полицията... — продължи Ингер Юхане, очевидно искрено възмутена, отпи глътка чай и започна пак: — Наистина ли смяташ, че норвежката полиция изповядва кредото „веднъж негодник, негодник за цял живот“? Наистина ли си въобразяваше, че като арестуват Юн за детска порнография, разследващите автоматично ще го набедят и за търговията с вътрешна информация? Ти си симпатяга в много отношения, но си абсолютен идиот. Какво ли не прави страхът с хората.

По лицето на Йоаким не трепна и мускул.

— Откъде знаеш всичко това? — попита Хенрик от поста си до вратата.

— Седни, Хенрик. Йоаким няма да избяга. Или греша?

Йоаким не реагира.

Хенрик колебливо се върна на мястото си.

— В петък, на 22 юли, дойдох в тази къща малко след три — започна да разказва Ингер Юхане. — Заварих входната врата отворена. Сигурно си спомняте, че звънецът беше развален. И все още не работи.

Затова направо влязох. Извиках, но чух само плача ти, Елен. Юн каза нещо, но не разбрах какво. Качих се по стълбището. Сандер лежеше мъртъв в скута на майка си. Интересното се корени в дребен детайл, който забелязах, преди да тръгна по стълбите. В коридора има един шкаф...

— Секретер — поправи я сухо Хелга.

— Една от долните вратички изглеждаше леко изкривена и се поклащаше открехната — Ингер Юхане раздалечи палеца и показалеца си на четири-пет сантиметра, за да онагледя широчината на процепа. — Шкафът беше празен или поне през отвора не се виждаше нищо. Забелязах го, защото облегнах на него чадъра си. Късно вечерта, когато си тръгнах, спрях пред шкафа да си взема чадъра. Вратичката все още стоеше отворена, но вътре имаше нещо. Лаптоп. Матов метал отразяваше светлината, идваща от прозореца. Спомням си отчетливо тази подробност, защото се опитах да затворя вратичката. Тя заяде, наложи се да я натисна. Забелязах дори логото на „Епъл“. Фактът, че съм забравила тази случка, отдавам на две причини. Първо, на излизане говорех с Кале Ховет и той ангажира цялото ми внимание. Второ, всички тук вероятно ще се съгласите с мен, че денят беше потресаващ.

Никой не възрази. Юн седеше с отворена уста. Устните му бяха влажни. От време на време потреперваше като от треска. Елен стискаше здраво чашата с джин, но не пиеше. Йоаким бе променил позата си: сега седеше облегат на стола, с разкрячени крака, скръстил ръце пред гърдите си.

— Чак след като в гаража Юн ми разказа за лаптопа, който обикновено стои в шкафа, споменът се опресни.

Хенрик й наля още чай.

— След мен в тази къща влязоха петима души — продължи Ингер Юхане. — Всеки от тях може да е върнал лаптопа. Дватама представители на погребалната агенция, прокурорът, Хенрик Холме и Йоаким. — Тя погледна младия полицаи с демонстративно въпросително изражение. — Хенрик, не си го направил ти, нали?

Той енергично поклати глава.

— Не е бил и Кале Ховет — продължи Ингер Юхане и подръпна памучния пуловер, залепнал за потната й кожа. — Нито пък господата от погребалната агенция.

— Няма как да си сигурна — възрази Йоаким.

— Напротив. Има. Те не са идвали в къщата по-рано през деня. Лаптопът е стоял тук, в шкафа. Някой първо го с отнесъл, а после го е върнал на мястото му. Логично, нали?

— Йоаким се отби сутринта — намеси се Юн с висок глас. — Нали дойде и каза, че отиваш на тренировка, а после...

— Пълни глупости — изсумтя пренебрежително Йоаким. — Долни инсинуации!

— Навярно си се промъкнал в гаража и си изтеглил на лаптопа цялата онази гадост — изказа предположенията си Ингер Юхане, пропускайки бурната му реакция покрай ушите си. — Обхватът на домашната мрежа със сигурност стига дотам. Или си отишъл в градината.

Тя се опря на лакти и сведе поглед към земята.

— Няма как да го докажеш — отсече Йоаким. — Невъзможно е!

— Не е и нужно — отговори Ингер Юхане. — Аз приключих със случая. Ще споделя с полицията моите находки и версии. Оттам те ще поемат щафетата. Само да не беше... — тя вдигна рязко глава и изгледа Йоаким със смесица от учудване и презрение. — В действителност ти си почтен човек — заяви тя и поклати глава. — Ако не беше, можеше и да се измъкнеш. Навярно си се разкалял за стореното. Когато Сандер почина, са те заглождали съмнения, че в този дом не всичко е било както трябва, и си се сдобил с истинска, много по-изгодна и правдоподобна възможност да довършиш Юн. Всеки друг с такова подозрение щеше или да си замълчи от страх, или да отиде в полицията. А ти се опита да ме запалиш по случая с онова смехотворно... — тя присви очи, посегна към слепоочията си и с усилие стана от стола — ... с онова смехотворно съобщение.

Болеше я гърбът, стъпалата ѝ бяха леденостудени въпреки подовото отопление.

— А когато се срещнахме в откритата пекарна... — усмихна се уморено, сложи две ръце на кръста си и се протегна — ... тогава ти дори не можа да скриеш, че пазиш някаква тайна. От цялото ти същество лъхаше гузна съвест. Почти призна, че си извършил нещо нередно. Както вече казах, в действителност ти си почтен млад мъж, Йоаким. Дълбоко в сърцето си. Намирах те симпатичен. Крайно

несимпатично е обаче, че се опитваш да извличаш облаги по незаконен начин и че положи толкова усилия да прехвърлиш вината си върху Юн.

Тя отиде до мивката и завъртя крана докрай. Когато водата се стопли, подложи ръцете си под силната струя. След като намокри обилно китките си, запретна с мокри пръсти ръкавите си и стоя така, докато кожата ѝ се зачерви.

С крайчеца на окото си забеляза как Юн се пресегна и премести чашата на Елен така, че тя да не я достига.

— Ето, внимавам — промърмори той.

— Но кой... кой е убил Сандер? — попита Хенрик Холме с висок, отсечен глас.

— Юн — отговори Ингер Юхане, без да се обърне. — Юн е убил Сандер. Аз смятам, че го е пребил от бой, че години наред го е малтретирал. Това обаче ще го изясни полицията. Аз искам да си отида вкъщи. Това не е мой случай. Никога не е бил.

— Не — възрази Хелга. — Истината е съвсем друга.

— Мамо — намеси се Юн.

— Ти не си убил Сандер — продължи старата жена с леко скърцащ глас, сякаш някоя гласна струна се беше скъсала.

— Така е — кимна той. — Не съм убил Сандер. Беше злополука.

— Не искам да...

— Мамо! — прекъсна я Юн, този път много по-остро, в съзвучие със старото си аз.

— Аз си тръгвам — намеси се Йоаким. — Не ми се слуша повече.

Ингер Юхане чу краката на стола да остъргват пода. Топлата вода продължаваше да се стича по ръцете ѝ. Обърна длани нагоре и облегна глава о долапа над мивката.

— Пусни го да си върви, Хенрик. Няма къде да се скрие. Йоаким, ако обичаш, вържи Джак пред гаража, най-добре под навеса. Ей сега ще дойде. Хайде, върви.

Гневни стъпки зад гърба ѝ, трясване на врата, първо на кухненската, после, по-приглушено, на входната. Чу се как Хенрик седна колебливо. Ингер Юхане затвори очи и усети как мислите ѝ се изплъзват. Не си спомняше някога да е била толкова изтощена. Болката в кръста не спираше, а неприятен натиск в диафрагмата я накара да пусне студената вода и да отвори долапа, за да си вземе чаша.

Една мисъл я прониза и тя замръзна наред движението.

Твърде дълго отказваше да повярва, че Юн е малтретирал сина си. Макар фактите да говореха срещу него. Въпреки образованието, опита и прозорливостта си тя се бе държала като всички други. Отказваше да види какво става. Отказваше да повярва. „Всички постъпваме така“ — помисли си тя и посегна към чаша от етажерката. — „За малко да се подведа за пореден път“ — осъзна най-сетне и се изчерви от срам.

— Какво каза, Юн?

— Какво?

Ингер Юхане не го погледна. Дясната ѝ ръка продължаваше да стиска чашата. Водата течеше от крана с изнервящ равномерен шум.

— Какво каза, когато отмести чашата на Елен?

— Той внимава — отвърна с хленчещ глас Елен. — Той не е убил Сандер.

Юн внимава.

Най-после извади чашата. Напълни я до ръба с леденостудена вода и тръгна към вратата максимално спокойна.

Обърна се и ги погледна.

Тримата, останали от семейство Мор.

Хелга, с изопнато сиво лице, ужасяващо стара. Елен, с влажни очи и неспокойни тесни ръце, които нямаха с какво да си играят, след като ѝ бяха отнели чашата. До нея седеше Юн, сянка на своето някогашно „аз“ от времето, когато, още ненавършил трийсет години, беше на гребена на вълната и имаше кариера и жена трофей, желана от всички.

Тогава му липсваха само деца.

Юн внимава. Той не внимаваше.

Така гласеше обвинението, изречено точно преди две седмици. Елен упрекна Юн, че не е внимавал. Юн се мразеше по същата причина. Ингер Юхане чу гласовете им. Сякаш бяха записани на лента в главата ѝ и тя можеше да прослушва записа колкото пъти пожелае.

Ти не внимаваше, вайкаше се Елен. Не внимавах, каеше се Юн.

Ингер Юхане се подпря на стената и пи. Значи не са имали предвид, че е трябвало да внимават къде се катери Сандер, както си беше помислила тя тогава. Ставало е дума за Елен. Юн е изпуснал от очи не сина си, а Елен. Нали постоянно я уверяваше, че може да се

ослания на неговата бдителност — както преди малко, когато отмести чашата ѝ точно със знаковото изречение: „Ето, внимавам.“

Само че не е внимавал, когато Елен е убила сина си.

Нито когато го е малтретирала.

Юн не е водил Сандер на лекар, за да защити себе си. Придружавал го е, за да спаси Елен от последствията на деянието ѝ. В деня след мозъчното сътресение бащата е отвел сина си на училище не от нехайство към състоянието на момчето. Юн се е опитвал да предпази Сандер. Затова е държал винаги да си е вкъщи следобед и вечер, дори когато се е налагало да работи, дори когато Йоаким е бил при него.

През всичките тези години Юн Мор се е опитвал да предпазва Сандер от майка му, а Елен — от разобличаване. Юн се е вкопчвал в малкото си семейство, изградено върху лъжи, които непрекъснато са се умножавали. Докато неистините са станали толкова много, че Елен и Юн са се залутали в тях.

— Ти си убила Сандер — изрече Ингер Юхане възможно най-спокойно, когато най-сетне улови погледа на Елен.

Юн скочи.

— Беше злополука! — извика той и се закашля. — Колко пъти да ти повторя...

— Не бях аз — изплака Елен. — Как може да... Ингер Юхане! Юн беше, той се разсея, стана злополука. Той не внимаваше!

— Не! — проехтя пронизително гласът на Хелга.

Юн и Елен плачеха.

Хенрик се изправи и удари с юмрук по масата.

— Тихо! — изрева той. — Всички да млъкнат!

Веднага се възцари тишина. Сякаш някой бе клъцнал аудиолентата с ножица.

Ингер Юхане наведе глава. Върху висок плот до нея лежеше днешният брой на вестник „Афтенпостен“. Погледът ѝ падна върху снимката на първа страница. Още едно погребение. Поредното в безкрайната върволица. Още едно дете. Още един баща носеше ковчег, какъвто никой баща не би трябвало да носи.

Тя го позна.

Бащата, понесъл дъщеря си към гроба, беше Кале Ховет, прокурорът, притекъл се на помощ, когато Сандер бе починал и тя не

знаеше какво да предприеме.

Ингер Юхане заплака. Остави чашата върху плота, пое дъх и попита с мъка:

— Защо поиска от мен да докажа невинността на Юн?

Гласът ѝ щеше да се скърши всеки миг.

— Исках...

Ингер Юхане вдигна ръка като за удар и Елен изохка, въпреки че се намираще на три метра от нея и не би могла да пострада.

— Не питам теб — просъска гневно Ингер Юхане. — Питам Хелга.

Старата дама вече не беше бледа, а пепелявосива.

— Ако полицията стигнеше до погрешно заключение — обясни дрезгаво тя, — исках вие да ги опровергавате. Предпочитам, разбира се, разследването да бъде прекратено. Нищо не може да съживи Сандер. За да успее Юн да живее с мисълта, че жена му... че детето му... да живее с мисълта, че през всичките тези години ги е закрилял, защитавал е жена, която... Надявах се разследването да бъде прекратено, а ако не, поне един човек да знае истината. Че не беше Юн, а Елен.

Тя сведе поглед. Ингер Юхане за първи път видя Хелга Мор е преклонена глава.

— Значи сте се опитали да ме наемете като своеобразна... презастраховка? Защо просто не ми казахте каквото знаете? Или подозирате? Или предполагате? Защото проклетата... фасада е по-важна от всичко друго? Защото домашното насилие над деца не се среща в семействата от хайлайфа, камо ли пък в семейство Мор? А? Отговорете ми!

— Аз бях, мамо — хълцаше Юн. — Аз не внимавах, когато Сандер...

— Не беше ти. Видях ви, Юн. Върнах се да си взема книгата. Романа, който бях забравила. Минах по външната стълба и видях как Сандер се готви да рисува по тавана. Видях Елен. Видях как дръпна детето от подвижната стълба, видях фенерчето, ударите, смъртоносните удари, видях...

Тя закри очи с ръка и изхълца.

— И теб видях, Юн. Как дотича.

Тишина.

— Исках само да те опазя, моето момче. Да съхраня семейството. Не исках тази и бездруго голяма трагедия да се разрасне още повече. В крайна сметка твоето щастие е моя отговорност.

Юн вече не плачеше. Невярващо се опитваше да си поеме дъх. Елен се пресегна през масата и взе чашата. Изглеждаше полужива, когато я вдигна към устата си и отпи.

— Защо? — попита Ингер Юхане. Искаше да се прибере вкъщи още сега, веднага, но нямаше да намери покой, докато не разбере. — Как е възможно да малтретираш собственото си дете?

Елен вдигна глава. Погледна първо Ингер Юхане, после тавана над вратата, все едно търсеше подкрепа свише. Раменете ѝ, и без това тесни, почти изчезнаха, когато се сгърчи. Прегърби се над празната чаша и прошепна:

— Защото помагаше.

— Как така? — попита с недоумение Хенрик.

— Започнах да го бия, защото само боят помагаше.

Отново тишина. Непоносима тишина.

— Той беше невъзможен — зашепна едва чуто Елен. — Само това го караше да... престане. Вдигаше такава врява, такава... Едно шляпване и спираше. Не съм го била. Понаплясках го и млъкваше.

Тя държеше празната чаша толкова близо до устата си, че гласът ѝ се чуваше деформирано.

— Бях украсила навсякъде. Очаквах празненството с голяма радост. А той се качи на стълбата. Щеше да развали всичко с постелите си. Опропастваше всичко, до което се докоснеше. Като го понашляпвах обаче, спираше.

— Защото помага? Защото помага?

Ингер Юхане се завъртя рязко и отвори вратата. Озова се в твърде голямото преддверие, грабна якето си и нахлузи ботушите. Дръпна входната врата, която заяде, все пак я отвори, изскочи навън и подложи лице под дъждовните капки. Подхлъзна се по гладките плочки на стълбата и замалко да падне, но успя да си възвърне равновесието и продължи да тича. Изкачи стълбата и видя Джек, вързан за един улук пред гаража. Мърлявата постелка лежеше до него. Внезапно я заслепиха фаровете на автомобил. „Сигурно е Йоаким — помисли си Ингер Юхане, — още не е потеглил.“ Понечи да спре, но тялото ѝ се стрелна напред, защото на последното стъпало ботушът ѝ

бе стъпил върху играчка, червена пожарна кола, полускрита под рододендроновите листа. Двойница на Кристианената Суламит. Ингер Юхане се подхлъзна и политна.

За всичко беше виновен ъгълът, под който падна.

Усети как долната част на тялото ѝ лети напред, с пожарната кола като кънка под дясното стъпало, докато останалата част от тялото се движи в друга посока. „Лоша работа“ — помисли си тя, а после главата ѝ се изметна първо напред, после назад, накрая надолу, където имаше само стълба, стръмен наклон и камък.

Когато чу как черепът ѝ се счупи, тя не видя пред себе си свенливата прощална усмивка на Кристиане. Не усети върху бузата си влажната целувка на Рагнхил за сбогом. Никога нямаше да види Таряй, той нямаше да се роди, но в светкавицата от време и слънце, между мига, когато острият ръб на предпоследното стъпало улучи задната част на главата ѝ, до мига, когато съзнанието ѝ угасна, тя не мислеше за собствените си деца.

„Сандер си отиде, защото ние го допуснахме“ — помисли си Ингер Юхане и издъхна.

ПОСЛЕСЛОВ НА АВТОРКАТА

В началото на лято на 2010 година ежедневникът „Верденс Ганг“ публикува поредица от статии на тема насилие върху деца — похвален труд на журналистките Ане Виндинг и Таня Ирен Берг. Тази вестникарска поредица ме доведе до решението най-сетне да засегна проблема в художествено произведение. От години го исках, но все не намирах сили да го осъществя.

Трудно е да се намери точна статистика колко деца стават жертви на домашно насилие. От една страна, голяма част от случаите изобщо не биват оповестявани — по съвсем обясними причини. Много от източници, които проверих (няма да ги изреждам поименно, за да не пропусна някой), дават обаче основания да се предположи, че само в Норвегия става дума за хиляди деца. Някои твърдят, че броят им надвишава 20 000. Част от тези деца умират от травмите, нанесени им от техните родители или попечители. Малцина извършители биват осъдени — доказва го и гореспоменатата поредица от статии.

Въпреки че проведох предварителната работа върху романа главно в интернет, бих искала да изтъкна като мой главен източник на вдъхновение документалния роман „Мисля, че се досещаш и сам“ от Юн Гандал (издателство „Каге“, 2010 г.). В книгата се разказва историята на осемгодишния Кристофер Йерща Киле, убит през 2005 г. Разтърсваща илюстрация на пробойните в системата на редица нива. Възприемам тази книга и като навреме размахан предупредителен показалец, насочен към всеки от нас: децата търпят насилие, защото ние го допускаме. Защото не искаме да повярваме. Защото е по-просто да отвърнем глава. Тази книга е сред най-важните, които съм чела през живота си. Благодаря на автора, че я е написал.

Пределно ясно е, че Сандер Мор не е Кристофер Йерща Киле. Образът на Сандер е плод на въображението ми, фикция, като всички мои литературни герои.

Докато работех над романа си, за първи път се възползвах от Туитър, за да провеждам необходимите ми подробни справки.

Благодаря на всички. Ще спомена само един адрес: @aslakgatas (Аслак Боргерсрю, музикант и компютърен експерт). През последния ден от изчитането на ръкописа ми той ме спаси от грешка по отношение на IP адресите. Навярно в текста тук-таме се срещат някои неточности; отговорността за тях е изцяло моя. До следващия път ще гледам да се усъвършенствам в извличането на полза от контактите си в Туитър!

Както винаги, Юхане и Тине проявиха невероятно много търпение към чепатия ми характер — търпение, което не заслужавах. От време на време забягвах в Ларвик, за да ги щадя.

Благодаря ви, скъпи мои момичета.

Ане Холт

Ларвик, 11 юни 2012 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.